

NNCL1697-5BFv1.0

MICHAEL CRICHTON
A NAGY VONATRABLÁS
FORDÍTOTTA KADA JÚLIA
MAGYAR KÖNYVKLUB, BUDAPEST,
1997

BEVEZETŐ

Nem könnyű több mint egy évszázad elteltével belátni, mekkora megdöbbenést keltett a Viktória korabeli Angliában az 1855-ös vonatrablás. Első pillantásra nem látszik különösebben nagyszabású bűncselekménynek. Az ellopott pénzösszeg - tizenkétezer font aranyrudakban - nagy volt, de nem példa nélkül álló; az adott időszakban tucatnyi rablás történt, amely ennél nagyobb zsákmányt hozott. Nem ment

ritkaságszámba az aprólékos, sok embert mozgató és több mint egy évig tartó tervezés és előkészítés sem. A század közepén minden jelentős bűncselekmény komoly előmunkálatokat és összehangolást igényelt.

Ezt a bűncselekményt mégis mindig nagybetűs fogalomként emlegették a Viktória korabeli emberek, mint a Nagy Vonatrablást. A korabeli megfigyelők "a század büntényének", "a modern kor legszenzációsabb akciójának" kiáltották ki. Szélsőséges jelzőkkel illették: "elképesztőnek", "visszataszítónak", "gyalázatosnak" minősítették, ami még abban az erkölcsi túlzásokra hajlamos korban is arról tanúskodik, hogy az eset mély benyomást gyakorolt a nagyközönségre.

Hogy megérthessük a Viktória korabeliek megdöbbenését, tudnunk

kell egyet-mást arról, mit is jelentett akkoriban a vasút. A Viktória kori Anglia volt a földkerekség első urbanizálódott, iparosodott társadalma, s ez a társadalom elképesztő gyorsasággal fejlődött. Amikor Napóleon vereséget szenvedett Waterloonál, a tizenhárom milliós népességű György kori Anglia elsősorban mezőgazdasági ország volt. A tizenkilencedik század közepére a népesség csaknem megkétszereződött, huszonnégy millióra nőtt, s a lakosság fele urbanizálódott központokban élt. A Viktória kori Anglia a városok nemzete volt, s az átalakulás a paraszti életformából szinte egyik napról a másikra történt.

A tizenkilencedik század első felében olcsóbb lett a kenyér, a hús, a kávé és a tea; a szén ára csaknem a felére csökkent; a ruhanemű nyolcvan

százalékkal olcsóbb lett, és mindenből növekedett az egy főre eső fogyasztás. A büntetőtörvényt megreformálták; a személyes szabadságjogok több védelmet élveztek; a parlament legalább bizonyos mértékig képviselte a szélesebb rétegek érdekeit; és minden hetedik embernek választójoga volt. Az egy főre eső adó a felére csökkent. Megjelentek a technológia első áldásai: gázlámpák ragyogtak mindenütt a városokban; a gőzhajó tíz nap alatt szelte át az óceánt Amerikáig az addigi nyolc hét helyett; az új távíró és postaszolgálat hihetetlenül felgyorsította a hírközlést.

Minden rendű és rangú angol polgár életkörülményei javultak. Az alacsonyabb élelmiszerárak jóvoltából mindenki jobban táplálkozott. A gyárakban a felnőttek munkaideje heti hetvennégy óráról hatvan órára, a gyerekeké hetvenkettőről negyvenre

csökkent; egyre általánosabbá vált, hogy szombaton csak fél napot dolgoznak. Az átlagéletkor öt évvel hosszabb lett.

Egy szó mint száz, az emberek teljes joggal feltételezték, hogy a társadalom "a legjobb úton van", hogy egyre jobban megy minden, és ez így is lesz beláthatatlan ideig. A jövő olyan kézzelfogható volt a Viktória korabeliek számára, hogy azt mi fel sem tudjuk fogni. Az Albert Hallban 999 évre páholyt bérelhetett az ember, és sokan béreltek is.

De semmi sem bizonyította láthatóbban és nyilvánvalóbban a haladást, mint a vasutak. Alig negyedszázad alatt minden tekintetben átalakították az angol életformát és kereskedelmet. 1830 előtt szinte nem is létezett vasút Angliában. A városok közti forgalmat teljes egészében lovas kocsik bonyolították le, s az utazás

lassú, kellemetlen, veszélyes és költséges volt. Így a városok elszigetelődtek egymástól.

A forradalom 1830 szeptemberében kezdődött, amikor megnyílt a liverpool-manchesteri vasútvonal. Működésének első évében kétszer annyian utaztak egyik városból a másikba vonaton, mint az előző évben lovas kocsin. Mindez rendkívüli társadalmi következményekkel járt, és sokan nagy felhőrdüléssel fogadták. Az új vasútvonalak magánpénzből épült, profitorientált vállalkozások voltak, és jócskán akadt bírálójuk.

De hiába volt minden ellenérzés, az angol vasúthálózat gyorsan fejlődött és terjedt. 1850-re ötezer mérföldnyi sín hálózta be az országot, s kínált minden polgárának olcsó és egyre gyorsabb utazási lehetőséget. Természetes tehát, hogy a vasút a haladás jelképe lett. Az Economist szerint "A

szárazföldi helyváltoztatás tekintetében... óriási lépést tettünk - minden eddiginél nagyobbat az emberi faj teremtése óta... íme, 1850-ben a szokásos sebesség óránként negyven mérföld, de ha valakinek úgy tartja kedve, hetvennel is utazhat."

A fejlődést senki sem tagadhatta, és a Viktória kori ember számára ez a haladás nemcsak materiális, hanem morális fejlődést is jelentett. Charles Kingsley szerint "Egy város erkölcsi állapota... az adott város fizikai állapotától függ; az ott lakók rendelkezésére álló ételtől, víztől, levegőtől és lakáskörülményektől."

Ebből a kényelmes perspektívából hihetetlennek látszott, hogy "a bűnözők osztálya" képes volt a maga hasznára fordítani a fejlődést - és ráadásul épp a haladás megtestesítőjét, a vonatot szemelte ki egy bűncselekmény színhelyéül. A megdöbbenést még

fokozta, hogy a rablóknak sikerült kifogniuk az akkori legmegbízhatóbb páncélszekrényeken is.

A Nagy Vonatrablás arra a következtetésre készítette a józanul gondolkodó embereket, hogy a fejlődésnek talán mégsem szükségszerű velejárója a bűnözés felszámolása. Kiderült, hogy a bűnözői magatartás nem fog nyomtalanul elenyészni. Néhány meggondolatlan kommentátor odáig merészkedett, hogy azt sugallta: a bűnözés egyáltalán nem a társadalmi állapotoktól függ, hanem valami más ösztönből fakad. Az ilyesfajta nézetek a kortársak számára enyhén szólva is fölöttebb visszataszítóak voltak. Azok is maradtak, mind a mai napig. Több mint egy évszázaddal a Nagy Vonatrablás és több mint egy évtizeddel egy másik látványos angol vonatrablás után a nyugati városi

átlagember makacsul ragaszkodik az elképzeléshez, hogy a bűnözés a szegénységből, igazságtalanságból és iskolázatlanságból ered. A bűnözőt korlátolt, megtévesztett, esetleg zavarodott elméjű egyénnek tekintjük, akit valami ellenállhatatlan kényszer hajt a törvénszegésbe - ennek a személyiségnek a modern archetípusa a drogos. Amikor a közelmúltban megjelent a közlemény, hogy a New York-i erőszakos bűncselekmények nagyobb részét nem kábítószeresek követték el, a hírt a nagyközönség kételkedéssel és megdöbbenéssel fogadta: ugyanolyan tanácstalanul álltak a jelenség előtt, mint száz évvel ezelőtt viktoriánus őseink.

A bűn az 1870-es években vált a tudományos kutatás elfogadott tárgyává, és a rákövetkező években a kriminológusok támadást intéztek minden régi konvenció ellen, új

felfogást alakítottak ki a bűnözésről, amely a nagyközönség körében soha nem lett népszerű. Jelenleg a szakértők egyetértenek az alábbiakban:

Először: a bűn nem a szegénység következménye. Barnes és Teeters (1949) szavaival: "A legtöbb bűncselekmény indítéka a mohóság, nem pedig a szükség."

Másodszor: a bűnözők nem csekély intelligenciájú emberek, valószínűleg épp ellenkezőleg. A börtönökben végzett kutatások azt az eredményt hozták, hogy a rabok intelligenciatesztjének eredménye semmiben sem különbözik a nagyközönségétől - holott a foglyok azt a csekély számú törvénszegőt képviselik, akit sikerült elkapni.

Harmadszor: a bűntények óriási hányada büntetlen marad. Néhány szaktekintély úgy érvel, hogy csak a

bűntények három vagy öt százaléka esetén kerül sor feljelentésre; és a feljelentéseknek mindössze tizenöt-husz százalékát követi a bűntény "felderítése". Ez a helyzet még a legsúlyosabb büntettek, például a gyilkosságok esetében is.

Hasonlóképpen vitatják a kriminológusok azt a hagyományos nézetet is, hogy "a bűn nem fizetődik ki". Richard Dugdale amerikai kriminológus, aki a börtönökben folytatta kutatásait, már 1877-ben erre a következtetésre jutott: "meg kell szabadulnunk attól az elképzeléstől, hogy a bűn nem fizetődik ki. Igenis kifizetődik."

A bűnözéssel kapcsolatos erkölcsi felfogásunk magyarázza furcsán ellentmondásos érzelmeinket a bűnözői magatartással kapcsolatban. Egyrészt félelemmel, megvetéssel szemléljük és harsányan

elmarasztaljuk. Titokban azonban csodáljuk, és alig várjuk, hogy újabb részleteket tudjunk meg egy-egy nagyszabású bűncselekményről. Ez a magatartás nyilvánvalóan általános volt 1855-ben is, hiszen a Nagy Vonatrablást nemcsak meghökkentőnek és felháborítónak találták, hanem egyszersmind "vakmerőnek", "merésznek" és "mesterinek".

Semmi kétség, Angliában már száz évvel ezelőtt, a viktoriánus kor középső szakaszában is létezett a hivatásos bűnözők jól meghatározható szubkultúrája, amelynek sok jellegzetes vonását napvilágra hozta a Nagy Vonatrablás legfontosabb résztvevőinek, Burgessnek, Agarnak és Piercenek a tárgyalása. Részletes tanúvallomásuk fennmaradt, a korabeli újságírói beszámolókkal együtt.

Ezek a forrásokon alapul az itt következő történet.

M. C. 1974. november

I. RÉSZ

ELŐKÉSZÜLETEK

1854. május-október

1. FEJEZET

A kihívás

A Délkeleti Vasút Kent hullámszó zöld mezői és gyümölcsösei közt száguldó reggeli járata negyvenpercre Londontól elérte óránként ötvennégy mérföldes maximális sebességét. Az élénkkékre festett mozdony vezetője vörös egyenruhájában egyenesen állt a szabadban, nem védte se fülke, se szélvédő; a fűtő a lábánál kuporogva lapátolta a szenet a mozdony izzó kazánjába. A pöfögő mozdony és a

szeneszkocsi mögött robogtak a sárga első osztályú kocsik, mögöttük hét, zöldre festett másodosztályú kocsi, a szerelvény végén pedig a szürke, ablaktalan poggyászkocsi.

Amint a vonat végigzakatolt a vágányon a tengerpart felé, a poggyászkocsi tolóajtaja egyszerre kinyílt; odabenn elkeseredett küzdelem zajlott. Az erőviszonyok fölöttebb kiegyensúlyozatlanok voltak: egy rongyos ruhás vékony fiú teljes erővel ütötte a tagbaszakadt, kék egyenruhás vasúti őrt. A fiú gyengébb létére is derekasan küzdött, egy-két jól célzott ütése alaposan eltalálta jól megtermett ellenfelét. Tulajdonképpen csak a véletlen hozta, hogy az őr, aki az ütésektől térdre esett, fölpattanva készületlenül találta a legénykét, s az kirepült a nyitott ajtón; bukfencezve ért földet, és visszapattant, akár egy rongybaba.

A levegő után kapkodó őr visszaneézett a szerencsétlenül járt suhanc gyorsan távolodó alakjára. Aztán becsukta a tolóajtót. A vonat éles füttyszóval robogott tovább. Hamarosan eltűnt egy enyhe kanyar mögött, már csak a mozdony pöfögése hallatszott a távolból, és a visszamaradó szürke füstgomoly szállt le lassan a sínekre meg a fiú mozdulatlanul heverő testére.

Egy-két perc múlva a suhanc megmozdult. Kínkeservesen a könyökére támaszkodott, és mintha fel akart volna tápászkodni. De hiába erőlködött; nyomban visszaroskadt, s egy végső görcsös rángás után mozdulatlan maradt.

Félórával később elegáns, karmazsinvörös kerekű, csukott, fekete, kétüléses hintó gördült végig a sínek mentén a földúton. Egy emelkedőnél a kocsis megállította a

lovat. Különös úriember szállt ki a hintóból, divatos öltözetben: sötétzöld bársony szalonkabátban és magas tetejű, hódprémes kalapban. Az úriember fölment az emelkedőre, távcsövet emelt a szeméhez, és végigpásztázta a síneket. Nyomban megállapodott a tekintete a földön heverő fiún. Ám meg sem próbált közeledni hozzá vagy bármi módon a segítségére lenni. Épp ellenkezőleg: ott állt az emelkedőn, amíg meg nem győződött róla, hogy a legényke halott. Akkor megfordult, beszállt a várakozó hintóba, és indult vissza északnak, London felé.

2. FEJEZETA kitervelő

A különös úriember, Edward Pierce később olyan hírhedt lett, hogy maga Viktória királynő is találkozni óhajtott

vele - vagy legalább jelen lenni a kivégzésénél -, mégis meglepően keveset tudunk róla. Külsejét tekintve magas, jó megjelenésű férfi volt; harmincas évei elején járt, vörös körszakállt viselt, amely röviddel azelőtt jött divatba, különösen a kormányhivatalnokok körében. Beszéde, fellépése és öltözködése jó módú úriemberre vallott; a jelek szerint lenyűgöző megjelenésű, "ellenállhatatlan modorú" férfi lehetett. Közép-angliai köznemesek korán árvaságra jutott gyermekének mondta magát, aki Winchesterben s később Cambridge-ben végezte tanulmányait. Előkelő londoni körökben forgott, ismeretségi körébe miniszterek, képviselők, nagykövetek, bankárok és más magas állású személyek tartoztak. Jóllehet agglegény volt, házat tartott fenn London divatos negyedében, a Curzon Street 12. alatt.

Ám az év nagy részében utazgatott, és azt beszélték róla, hogy nemcsak Európát járta be, hanem még New Yorkban is megfordult.

A korabeli szemtanúk nyilvánvalóan hitelt adtak az arisztokratikus származásáról szóló híreknek; az újságírók beszámolóit gyakran "elfajzottnak" nevezték, mint az elbitangolt állatot. A gondolat, hogy egy előkelő származású úriember bűnözésre adta a fejét, olyan meghökkentő és bizsergetően izgalmas volt, senki sem szeretne volna megcáfolni.

Mindazonáltal nincs meggyőző bizonyíték Pierce előkelő származására; az igazat megvallva az 1850 előtti időszakból szinte semmi bizonyosat nem tudunk a körülményeiről. A modern olvasókat, akik megszokták, hogy a "minden kétséget kizáró" azonosítást magától

értetődőnek tekintsék, talán meghökkenti Pierce múltjának homályossága. De abban a korban, amikor a születési bizonyítvány újdonságnak számított, a fotográfia művészete épp csak kialakulóban volt, és az ujjlenyomatokról mit sem tudtak, nem volt könnyű teljes bizonyossággal megállapítani valakinek a személyazonosságát, és Pierce különös gonddal ügyelt rá, hogy személyét homályba burkolja. Még a neve is kétséges: a tárgyalás során egyes tanúk azt állították, hogy John Simms, mások hogy Andrew Miller vagy Arthur Wills néven ismerik.

Éppilyen vitatott volt nyilvánvalóan tetemes jövedelmének forrása is. Némelyek szerint csendestárs volt Jukes virágzó cégében, amely krokettfelszereléseket állított elő. A krokett egyik napról a másikra hihetetlen népszerűsége tett szert a

sportkedvelő ifjú hölgyek körében, és ésszerűnek látszott, hogy egy ügyes fiatal üzletember, aki szerény örökségét ilyesfajta vállalkozásba fekteti, szép jövedelemhez jut.

Mások szerint Pierce több italmérés tulajdonosa volt, valamint egy kisebb bérkocsiparké, melyre egy fölöttébb gonosz külsejű, sebhelyes homlokú, Barlow nevű kocsis felügyelt. Ez a változat valószínűbbnek látszik, hiszen akinek kocsmák és bérkocsik vannak a birtokában, az jó hasznát veszi az alvilági kapcsolatoknak.

Persze nem lehetetlen, hogy Pierce jó családból származott, és előkelő nevelést kapott. Ne felejtsük el, Winchesterre és Cambridge-re abban az időben jellemzőbb volt a kicsapongás és a részegeskedés, mint a komoly és józan tudományos munka. Viktória korának legmélyenszántóbb tudományos gondolkodója, Charles

Darwin ifjúsága nagy részét a szerencsejátékoknak és a lóversenynek szentelte; és a jó családból származó fiatalemberek inkább "egyetemi modorra", mint egyetemi diplomára kívántak szert tenni.

Az is igaz, hogy a Viktória kori alvilág eltartott jó néhány művelt férfiút, akinek rosszra fordult a sorsa. Rendszerint pumpoló leveleket vagy hamis ajánlóleveleket fogalmaztak, esetleg pénzt hamisítottak. Néha csalók vagy ügyes szélhámosok lettek. Csakhogy ezek a művelt emberek rendszerint sajnálatra méltó, kisszerű bűnözők maradtak, s inkább a nagyközönség szánalmát, mint elmarasztaló ítéletét érdemelték ki.

Edward Pierce viszont kétségtelenül nagystílű bűnöző volt. Bármilyen forrásból szerezte a jövedelmét, s bárhonnan származott ő maga,

kétségtelenül nagyon értette a dolgát, s az évek során szert tett a nagyszabású bűncselekmények finanszírozásához szükséges tőkére is, így az lett belőle, akit "kitervelőnek" neveztek. És 1854 közepe táján már jó úton volt, hogy végrehajtsa pályafutása legnagyobb fegyvertényét, a Nagy Vonatrablást.

3. FELEZET

A mackós

Robert Agar - ismert mackós, vagyis a kulcsok és a páncélszekrény-feltörés szakértője - a tárgyaláson azt vallotta, hogy amikor 1854 májusának végén találkozott Edward Pierce-szel, már két éve nem látta. Agar huszonhat éves volt és egészséges, azt leszámítva, hogy súlyos köhögési rohamok gyötörték, mert gyerekkorában évekig

dolgozott egy Wharf Road-i gyufagyáros üzemében Bethnal Greenben. Az üzemben rossz volt a szellőzés, és a levegőt szüntelenül betöltötte a fehér foszforfogó. A foszforról mindenki tudta, hogy mérgező, mégis bőven akadt jelentkező bármiféle munkára, még arra is, amelyiktől esetleg tönkremegy az ember tüdeje, vagy szétrohad az állkapcsa - olykor pár hónap alatt.

Agar gyufamártogató volt. De aztán inkább zárok felnyitására használta hajlékony ujjait, méghozzá első perctől fogva kitűnő eredménnyel. Hatévi működése során egyszer sem bukott le.

Korábban nem állt közvetlen kapcsolatban Pierce-szel, de tudta, hogy igen ügyes betörő, aki más városokban dolgozik, ezért tűnik el gyakran hosszú időre Londonból. Hallotta azt is: Pierce-nek van rá

pénze, hogy időről időre komoly vállalkozásba fogjon.

Agar vallomása szerint első találkozásukra a Bika és Medve nevű kocsmában került sor a Hounslow Roadon, a hírhedt bűnözőnegyed, a Seven Dials peremén. Ez a közismert lebuji - egy kortárs szavaival - "gyülekezőhelye volt mindenféle, úrhölgyek módjára kiöltözött némbereknek, ezenfelül léptenyomon bűnözőkbe botlott falai közt az ember".

Nagyon rossz hírű hely volt, mindig számítani lehetett rá, hogy szimatol a vendégek közt egy civil ruhás rendőr. Ám a Bika és Medve ivóját látogatták előkelő úriemberek is, akiket érdekelt az alvilági élet, így nem keltett különösebb feltűnést két, divatosan öltözött fiatal piperkőc, aki a pult mellett ácsorogva beszélgetett, és mustrálta a nőket.

Nem beszéltek meg a találkozót, mondta Agar, de azért nem csodálkozott, amikor Pierce megjelent. Az utóbbi időben hallott róla egyet-mást, s úgy látszott, készül valamire. Agar úgy emlékezett, hogy köszönés vagy bevezetés nélkül egyenest a tárgyra tértek.

- Hallom, Ugrós Jack otthagya Westminster - kezdte Agar.

- Én is hallottam - bólintott Pierce, és ezüstfejű sétapálcájával megkopogtatta a pultot, hogy odahívja a csapost. Két pohárral rendelt a legjobb whiskyből, így Agar biztosra vette, hogy üzleti tárgyalást folytatnak majd.

- Azt beszélik, Jack el akart húzni délre

- szólalt meg ismét Agar -, megdobni a nyaralókat. - Akkoriban a londoni zsebtolvajok késő tavasszal elmentek északra vagy délre, más városokba. A

zsebtolvaj munkájához névtelenség kellett, márpedig ha egy zsebes sokáig dolgozott egy helyen, előbb-utóbb kiszúrta a zsaru.

- A terveiről nem hallottam - mondta Pierce.

- Azt is beszélik - folytatta Agar -, hogy vonaton ment.

- Meglehet.

- Azt beszélik - Agar le nem vette a szemét Pierce arcáról -, hogy azon a vonaton egy bizonyos úriembernek szasszerolt, aki készül valamire.

- Meglehet - mondta Pierce megint.

- Azt is beszélik - vigyorodott el Agar -, hogy maga tervez valamit.

- Meglehet. - Pierce kortyolt a whiskyjéből. - Azelőtt jobb volt - meredt a poharára. - Neddy nyilván vizezi. Mit hallottál, mire készülök?

- Rablásra - mondta Agar. - Átkozottul hazer munkára, ha a fáma nem hazudik.

- Ha a fáma nem hazudik - ismételte meg Pierce. Mintha mulattatta volna a fordulat. Elfordult a pultról, és szemügyre vette a nőt a helyiségben. Egyik-másik szívélyesen viszonzta a pillantását. - A szóbeszéd mindig túloz - mondta végül.

- Az már igaz - bólintott Agar, és nagyot sóhajtott. - Vallomásában Agar érzékletesen ecsetelte az egész komédiát. "Akkor aztán fogom magam, és nagyot sóhajtok, tuggyák, mintha aszondanám, fogy ám a türelmem, mer igen óvatos egy manusz ez a Pierce, de én már térnék a tárgyra, hát sóhajtok egy nagyot."

Rövid csönd támadt.

- Van már vagy két éve, hogy nem láttam - szólalt meg végül Agar. - Sok volt a meló?

- Utazgattam - mondta Pierce.

- Európába?

Pierce vállat vont. Ránézett a pohár whiskyre Agar kezében, aztán a félig üres_ pohár vízzel kevert ginre, amelyet Agar az ő érkezése előtt iszogatót. - Biztos a kezed?

- Meghiszem azt - nyújtotta előre a kezét Agar lapos tenyérrel, szétfeszített ujjakkal: egyetlen izma sem rezzent.

- Adódhat nálam egy kis munka - jegyezte meg Pierce.

- Ugrós Jack kártyáiba aztán nem lehetett belelátni - mondta Agar.

- Az hétszentség. Átkozottul nagyra volt magával, de nem lehetett belőle kiszedni semmit.

- Jack hidegre került - mondta Pierce kurtán. Ez kétértelmű megjegyzés volt, magyarázta később Agar. Jelenthette, hogy Ugrós Jack bujkál valahol; de inkább azt, hogy meghalt. Agar nem kérdezősködött tovább.

- Az a kis munka valami srenk?

- Meglehet - bólintott Pierce.
- Hazer meló?
- Nagyon - mondta Pierce.
- Külső vagy belső?
- Nem tudom. Lehet, hogy szükség lesz egy-két jómadárra, ha eljön az ideje. És tartsd a szád! Ha az elsőt jól csinálod, lesz más meló is.

Agar lehajtotta a maradék whiskyjét, és várt. Pierce rendelt neki még egyet.

- Szóval kulcsok? - kérdezte Agar.
- Igen.
- Duneg vagy ott helyben?
- Duneg.
- Röptében, vagy van idő?
- Röptében.
- Meglesz - bólintott Agar. - Én vagyok a maga embere. Hamarabb megvagyok a duneggel, mint ahogy maga rágyújt a szivarjára.
- Tudom. - Pierce végighúzta a gyufát a pult tetején, és szivarja végéhez tartotta.

Agar megborzongott; ő maga nem dohányzott - a dohányzás csak akkor jött divatba megint nyolcvan év után -, és gyufagyári napjai óta összerándult, ha csak megütötte az orrát a gyufa foszfor- és kénszaga. Nézte, ahogy Pierce megszívja a szivarját, míg nem ég rendesen. - Aztán hol lesz a meló? - kérdezte végül.

- Majd megtudod, ha eljön az ideje - nézett rá hidegen Pierce.

- Maga aztán nem sokat beszél.

- Azért nem kaptak le a hék egyszer se - mondta Pierce, vagyis hogy nincs priusza. Ezt több tanú cáfolta a tárgyaláson, s azt állították, hogy Arthur Wills néven három és fél évet ült betörésért Manchesterben.

Agar azt vallotta: Pierce utoljára még egyszer figyelmeztette, hogy tartsa a száját, aztán ellépett a pultról, átment a Bika és Medve füstös, zajos ivóján, odahajolt egy csinos nőhöz, és a

fülébe súgott valamit. A nő elnevette magát. Agar hátat fordított nekik. Másra nem emlékszik aznap estéről, mondta.

4. FEJEZET

Az akaratlan cinkos

A negyvenhét éves Mr. Henry Fowler merőben más körülmények közt ismerkedett meg Edward Pierce-szel. Őszintén bevallotta, hogy vajmi keveset tud Pierce származásáról és neveltetéséről; tőle magától azt hallotta, hogy korán elárvult; kétségtelenül művelt volt, s kitűnő házat vitt; otthona bővelkedett a legmodernebb fölszerelési tárgyakban, melyek közt akadt néhány szerfölött leleményes darab.

Mr. Fowler figyelmét különösen egy elmés kályha keltette föl, amely a ház

előterének fűtésére szolgált. Ránézésre olyan volt, mint egy páncélöltöny, és pompásan működött. Mr. Fowler emlékezett továbbá egy gyönyörű kidolgozású, szattyánbőrrel bevont távcsőre; ez annyira megtetszett neki, hogy magának is akart venni egyet, és elképedve tapasztalta, hogy nyolcvan shillingbe kerül, ami égbekiáltóan magas ár. Pierce kétségtelenül gazdag volt, és Henry Fowler szórakoztatónak találta a társaságát, amikor néha együtt vacsoráztak.

Mr. Fowler némi nehézség árán emlékezetébe idézett egy epizódot. Pierce házában történt 1854 májusának vége felé. A házigazda vacsorát adott, s az asztal mellett a nyolc úriember beszélgetése főképp a körül az új javaslat körül forgott, hogy épüljön földalatti vasút London területén belül. Fowler unalmasnak

találta a témát, és csalódottan vette tudomásul, hogy még a dohányzóban is erről tanakodnak a konyak mellett.

Aztán a kolerára terelődött a szó, mely akkoriban ütötte fel a fejét London bizonyos részeiben, ahol minden századik ember áldozatul esett a járványnak. Mr. Fowlert mélységesen untatta a vita az egyik egészségügyi megbízott, Mr. Edwin Chadwick javaslatáról, hogy új csatornahálózatot kell létesíteni a városban, és megtisztítani a Temze szennyezett vizét. Annál is inkább, mert megbízható forrásból tudta, hogy az öreg "kanálisagyú" Chadwicket hamarosan menesztik, de szavát adta, hogy ezt az értesülést nem adja tovább. Egyre fáradtabban kortyolgatta a kávéját. Már távozni készült, amikor a házigazda, Mr. Pierce hozzá fordult, és arról a közelmúltbeli esetről érdeklődött, amikor megpróbálták

elrabolni az egyik vonat aranyszállítmányát.

Mi sem volt természetesebb, mint hogy nála érdeklődik, hiszen Henry Fowler a sógora volt Sir Edgar Huddlestonnak, a westminsteri Huddleston & Bradford Bankház egyik tulajdonosának, és vezérigazgatója a virágzó cégnek, amely 1833-ban történt megalakulása óta valutaügyletekre szakosodott.

Abban az időben Anglia egyeduralmat élvezett a világkereskedelemben. Területén bányászták a világ széntermelésének több mint a felét, nyersvasgyártása meghaladta a világ többi részének össztermelését. A világ pamuttextíliájának háromnegyedét itt állították elő. A külkereskedelmi forgalmat évi 7 000 000 000 fontra becsülték, ez kétszerese volt a legerősebb versenytársak, az Egyesült Államok és Németország forgalmának. Tengerentúli birodalma a

világtörténelem legnagyobb birodalma volt, s még mindig terjeszkedett, míg végül a szárazföld felületének csaknem egynegyedét és a föld népességének harmadát magában foglalta.

Természetes tehát, hogy különféle külkereskedelmi cégek Londonba telepítették pénzügyi központjukat, így virágzottak a londoni bankok. Henry Fowler és bankja hasznot húzott az általános gazdasági fejlődésből is, és tovább növelte a forgalmát, hogy elsősorban valutaügyletekkel foglalkozott. Így amikor két hónappal korábban, 1854 márciusában Anglia és Franciaország hadat üzent Oroszországnak, a Huddleston & Bradford kapott megbízást a krími háborúban harcoló angol csapatok zsoldfizetésének lebonyolítására. Épp egy ilyen zsoldfizetésre szánt

aranyszállítmány lett a közelmúltbeli rablási kísérlet tárgya.

- Gyermeteg erőfeszítés volt - jelentette ki Fowler, tudván, hogy a bank érdekeit képviseli. A szobában jelen lévő, konyakjukat iszogató és szivarozó urak mind vagyonszerű emberek voltak, akik más vagyonszerű emberekkel álltak ismeretségben. Mr. Fowler kötelességének érezte, hogy a lehető leghatározottabban eloszlasson minden gyanút bankja tökéletes működését illetően. - Bízvást állíthatom - erősítette meg -, gyermeteg, kontár próbálkozás. A legcsekélyebb esélye sem volt a sikerre.

- A csirkefogó meghalt? - kérdezte a szemben ülő Mr. Pierce, szivarjából pöfékelve.

- Meg - bólintott Fowler. - Az őt kihajította a teljes sebességgel robogó

vonatból. Nyilván azonnal kiadta a lelkét.

- Azonosították?

- Aligha. Távozásának körülményei meglehetősen... átformálták az arcát. Fölmerült, hogy talán Jack Perkins a neve, de hát ki tudja? A rendőrség nem sokat bajlódott az üggyel, véleményem szerint igen bölcsen. A rablási kísérlet teljes egészében a legszánalmasabb dilettantizmusra vall. Semmiképp sem sikerülhetett volna.

- Úgy sejtem - mondta Pierce -, a bank komoly óvintézkedéseket fogyanatosított.

- De még mennyire, drága barátom! Higgye el nekem, ha az ember havonta tizenkétezer fontot szállít Franciaországba aranyrudakban, gondot fordít a mindenre kiterjedő biztonsági intézkedésekre.

- Szóval a csirkefogónak a krími hadsereg zsoldja kellett? - kérdezte

egy másik úriember, Mr. Hamison Bendix. A krími hadjárat közismert ellenzője volt, és Fowler nem kívánt politikai vitába bonyolódni ezen a késői órán.

- A jelek szerint - felelte kurtán.

Megkönnyebbülésére ismét Pierce vette át a szót. - Mindannyiunkat érdekelne, miféle óvintézkedéseket tettek. Vagy ez hivatali titok?

- Egyáltalán nem titok - jelentette ki Fowler, s megragadta az alkalmat, hogy előhúzza mellénye zsebéből aranyóráját, felpattintsa a fedelét, és a számlapra pillantson. Tizenegy óra elmúlt, ideje volt, hogy távozzon, csak az tartotta még ott, hogy meg kellett védenie a bank jó hírnevét. - Az igazat megvallva az elővigyázatossági intézkedéseket én terveztem meg. És most, szíves engedelmmel, felkérem önöket, mutassanak rá a rendszer esetleges gyöngye pontjaira - nézett

körül. - A berakodás minden alkalommal a bank területén történik, s oda, ezt mondanom sem kell, nem juthatnak be illetéktelenek. Az aranyrudakat néhány megvasalt pénzszekrénybe teszik, amelyeket azután lepecsételnek. Józan vélekedés lehetne, hogy ennyi védelem elég is, de mi természetesen jóval tovább megyünk. - Szünetet tartott, belekortyolt a konyakjába. - Na már most. A lepecsételt pénzszekrényeket fegyveres őrök viszik a vasútállomásra. A konvojnak nincs állandó útvonala és menetrendje; mindig nagy forgalmú főútvonalakon halad, így az állomásra menet lehetetlen megtámadni. Minden alkalommal legalább tíz őr kíséri a szállítmányt, egytől egyig a cég megbízható, régi alkalmazottjai, és alaposan föl vannak fegyverezve. Na már most. Az állomáson a pénzszekrények átrakatnak a

folkestone-i vonat poggyászkocsijába, ahol két legújabb típusú Chubb-páncélszekrénybe záratnak.

- Chubb-páncélszekrényekbe, csakugyan? - vonta fel a szemöldökét Pierce. Chubb gyártotta a földkerekség legjobb páncélszekrényeit, világszerte híres volt szakértelméről és termékei remek kivitelezéséről.

- Még hozzá nem is közönséges Chubb-páncélszekrényekbe - folytatta Fowler -, ezeket ugyanis külön építették meg a bank előírásainak megfelelően. Minden faluk negyed hüvelyk vastag acéllemezből készült, uraim, s az ajtók vasalása belül van, kívülről képtelenség hozzáférni. Egyébként már a páncélszekrények súlya is lehetetlenné teszi a lopást, hisz egyenként több mint száztizenöt kilót nyomnak.

- Igazán lenyűgöző - mondta Pierce.

- Olyannyira - folytatta Fowler -, hogy az ember teljes joggal tekinthetné kielégítő védelemnek az aranyrúdszállítmányhoz. Mindazonáltal további finomításokat alkalmaztunk. A páncélszekrényeken nem egy, hanem két zár van, tehát két kulcs szükségeltetik hozzájuk.

- Két kulcs? Fölöttébb elmés megoldás.

- Továbbá - folytatta Fowler - a négy kulcsot, azaz mindegyik páncélszekrényhez kettőt-kettőt, más-más helyen őrzik. Kettőt a vasúti irodában tartanak. A harmadik a bank elnöke, Mr. Trent őrizetére van bízva, aki rendkívül megbízható úriember, mint ezt önök közül néhányan talán tudják is. Bevallom, nincs pontos tudomásom arról, hová helyezte el a kulcsát Mr. Trent. A negyedik kulcsról azonban tudomással bírok, minthogy annak az őrzésével én bízattam meg.

- Bámulatos - mondta Pierce. - Ez minden bizonnyal nagy felelősséget jelent.

- Be kell vallanom, szükségét éreztem némi találékonyságnak az ügyben - vallotta be Fowler, majd drámai szünetet tartott.

- Az ördögbe is, Henry - szólalt meg végül Mr. Wyndham, akinek már kissé nehezen forgott a nyelve az italtól -, elárulja végre, hová rejtette el azt az átkozott kulcsot?

Mr. Fowler nem vette rossz néven a kérdést, hanem nyájasan mosolygott. Ő maga nem nagyon ivott, és némi szerény elégtétellel tekintett azoknak a gyarlóságára, akik mértéktelenül átadják magukat az alkoholfogyasztásnak. - Itt hordom a nyakamban - ütött a tenyerével kemény ingmellére. - Egy pillanatra sem válok meg tőle, még fürdéskor sem... sőt akkor sem, ha alszom. A

testemen viselem szüntelenül -
mosolyodott el szélesen. - Tehát
láthatják, uraim, hogy a Huddleston &
Bradfordnak nem okozhat gondot egy
zöldfülű kis bűnöző ügyetlen betörési
kísérlete, hisz a kis csibésznek nem
volt több esélye arra, hogy elrabolja azt
az aranyszállítmányt, mint nekem arra,
hogy... teszem azt, a holdba repüljek -
engedett meg magának Mr. Fowler egy
kis kuncogást az ügy képtelensége
fölött. - Na már most - nézett körül -,
találtak valami hibát az
intézkedéseinkben?

- A világon semmit - közölte Mr. Bendix
hűvösen.

Mr. Pierce már lelkesebb volt. -
Gratulálok, Henry - mondta. - Bízvást
állíthatom, értékes szállítmány
őrzésére ennél ötletesebb stratégiát
még nem hallottam.

- Magam is úgy vélem - mondta Mr.
Fowler.

Röviddel ezután elköszönt. Ha nem ér haza egyhamar a feleségéhez, jegyezte meg, amikor fölállt a székéből, hitvese még azt képzei, valami néemberrel dévajkodik, s akkor "el kell szenvednem a büntetés kínjait az előttük járó édes jutalom nélkül". Ezen jót nevettek az egybegyűlt urak; Mr. Fowler úgy érezte, pompásan megtalálta a hangot a búcsúzásnál. Az úriemberek szerették, ha a bankárjaik megbízható erkölcsűek, de nem erénycsőszök; ügyelni kellett a finom árnyalatokra.

- Kikísérem - állt fel Pierce is.

5. FEJEZET

A vasúti iroda

Az angol vasúthálózat olyan elképesztő gyorsasággal fejlődött, hogy London városa nem tudott lépést

tartani vele: soha nem épült meg a központi pályaudvar. Ehelyett a magánkézben lévő vasúttársaságok mind úgy rakatták le a vágányokat, hogy minél közelebb kerüljenek London szívéhez, s ott állomásépületet emeltek. Csakhogy a század közepén ez a rendszer támadások kereszttüzébe került. Az egyik érv az volt, hogy hajléktalanokká váltak a nincstelenek, akiknek a lakását lebontották, mikor megtisztították a terepet a beérkező vasútvonalak számára; a másik, hogy átszálláskor igen sok kényelmetlenséget okoz az utasoknak, hogy bérkocsin kell eljutniuk a város egyik végéből a másikba, egyik pályaudvarról a másikra, ha folytatni akarják az útjukat. 1846-ban Charles Pearson javaslatot tett és terveket dolgozott ki a Ludgate Hillen megépítendő hatalmas központi pályaudvarra, ám az elképzelést sem

akkor, sem később nem fogadták el. A nyilvános vita mindössze annyi eredményt hozott, hogy jó néhány pályaudvar elkészülte után - az utolsó a Viktória pályaudvar és a King's Cross volt 1851-ben - leállították a további építkezéseket.

Végül teljes egészében elvetették a londoni központi pályaudvar gondolatát, és új pályaudvarokat építettek a külső kerületekben. Amikor az utolsó, a Marylebone pályaudvar 1899-ben elkészült, Londonnak tizenöt vasútállomása volt, több mint kétszer annyi, mint bármelyik európai nagyvárosnak; s a vasútvonalak és menetrendek rémítő szövevényében soha egyetlen londoni sem ismerte ki magát, csak Sherlock Holmes, aki betéve tudta mindet.

A századközép építési tilalma jó néhány új vasúttársaságot hátrányos helyzetbe hozott, köztük a Délkeleti

Vasutat is, amely London és a tengerparti Folkestone közti mintegy nyolcvanmérföldnyi távon közlekedett. 1851-ig, a London Bridge pályaudvar újjáépítéséig a Délkeleti Vasút nem jutott be London központjába.

A London Bridge pályaudvar, mely a Temze déli partján állt, a híd közelében, melyről a nevét kapta, a város legrégebbi pályaudvara volt. Eredetileg 1836-ban építtette a London & Greenwich Vasúti Társaság. Az épület soha nem örvendett népszerűségnek: azzal vádolták, hogy "tervezés és kivitelezés tekintetében meg sem közelíti" a későbbi létesítményeket, például a Paddington és a King's Cross pályaudvart. Amikor 1851-ben újjáépítették, az Illustrated London News mégis úgy emlékezett, hogy a régi épület "homlokzata rendkívül tiszta vonalú, artisztikus és tömör volt. Ezért sajnálatosnak tartjuk,

hogy át kellett adnia a helyét egy kétségtelenül igénytelenebb homlokzatnak."

Mindig is a bírálók ilyesfajta pálfordulásai keserítették meg az építészek életét. Maga Sir Christopher Wren panaszkolt fel már kétszáz évvel korábban, hogy "bár meglehet, a londoniak megvetéssel sújtanak valamely szemet sértő építményt, amíg az le nem bontatik, ám akkor mintegy varázsütésre a réginél alábbvalónak kiáltják ki a helyén álló újat, s a régit immár magasztaló és elragadtatott szavakkal dicsőítik".

A London Bridge pályaudvar új épülete azonban tagadhatatlanul sok kívánnivalót hagyott. Viktória korában az emberek a pályaudvarokat "a kor katedrálisainak" tekintették; elvárták, hogy az épületben az esztétikum és a technológiai fejlődés legmagasztosabb eszményei egyesüljenek, és jó néhány

pályaudvar ki is elégítette ezt az igényt magas, ívelt, lendületes üvegboltozatával. Az új London Bridge pályaudvar azonban minden tekintetben lehangoló volt. Az L alakú, kétszintes, dísztelen építmény kialakítása során csak a hasznossági szempontokat vették figyelembe: baloldalt sivár, árkádos üzletsor húzódott, elől magasodott a pályaudvar főépülete, melynek egyetlen dísze a tetőre szerelt óra volt. És ami a legnagyobb baj, teljes egészében változatlan maradt az építmény belső tere, amely az átépítés előtt a legtöbb bírálatot váltotta ki. Az állomás átépítésének idején intézte el a Délkeleti Vasúttársaság, hogy tengerparti járatai a London Bridge pályaudvarról induljanak. Haszonbérleti megállapodást kötöttek: vágányokat és irodákat béreltek a London & Greenwich Társaságtól,

amelynek tulajdonosai csak a legszükségesebb berendezéseket voltak hajlandók a rendelkezésükre bocsátani.

A forgalomirányító irodája négy helyiséget foglalt el az állomásépület távoli zugában: kettőben az irodai alkalmazottak dolgoztak, egy raktárhelyiségben a feladott értékes tárgyakat tartották, és egy nagyobb szoba jutott magának a forgalomirányítónak. Az üvegfalú helyiségek az állomásépület második emeletén voltak, és csak a vágányok mellől fölvezető vaslépcsőn lehetett megközelíteni őket. A lépcsőn föl- vagy lemenni csak az irodában dolgozók, valamint a peronon tartózkodó utasok, hordárok és örök szeme láttára lehetett.

A forgalomirányítót McPhersonnak hívták. Az idős skót rajta tartotta a szemét az irodistákon, és

gondoskodott róla, hogy ne sokat ábrándozzanak és bámuljanak kifelé az ablakon. Így az irodában senki sem vette észre, amikor 1854. július elején két utas helyet foglalt egy padon az állomás peronján, és egész nap ott maradt, bár gyakran az órájukra pillantottak, mintha türelmetlenül várnák, hogy megkezdhessék az utazást. Azt sem vette észre senki, amikor a két úriember egy héttel később visszatért, és ismét eltöltött egy napot ugyanazon a padon, várták a vonatjukat, közben figyelték, mi történik az állomáson, és gyakran megnézték a zsebórájukat.

Az igazat megvallva Pierce és Agar nem zsebórával, hanem stopperórával dolgozott. Pierce-é elegáns kronométer volt két számlappal, 18 karátos aranytokkal. A modern technika csodájának számított, lóversenyekhez és hasonló célokra

forgalmazták. Ő azonban a markába rejtette, így senki sem vette észre.

Miután két napig figyelték a hivatalnokok időbeosztását, és hogy mikor váltják egymást a vasúti örök, mikor érkeznek látogatók az irodába, és mikor távoznak, s minden mást, amit fontosnak tartottak, Agar végül felnézett az iroda vaslépcsőjére, és kijelentette: - Átkozottul tréfli meló. Tisztára olyan, akár egy kirakat. Aztán mi a szajré?

- Két kulcs.

- Miféle kulcsok?

- Olyanok, amelyekre történetesen szükségem van - mondta Pierce.

Agar fölsandított az irodákra. Ha csalódást keltett is benne Pierce válasza, nem mutatta. - Hát - mondta a szakember hangján -, ha magának két kulcs kell, az alighanem ott van ni, a raktárba - nem merte az ujjával mutatni, csak a fejével bökött arrafelé -

, mingyár az írnokok helye mellett.
Látja azt a szekrényt?

Pierce bólintott. Az üvegfalon át az egész irodát belátta. A raktártérben volt egy lapos, falra szerelt zöld szekrény. Olyasfajta helynek látszott, ahol kulcsokat tarthatnak. - Látom.

- Lefogadom, abba a szekrénybe van. Be van zárva, mondja erre maga, de hát az a zár lejm melő. Olcsó vacak.

-És mi a helyzet a külső ajtóval? - nézett oda Pierce. Nemcsak a benti szekrény volt bezárva, hatalmas rézlakat lógott a kilincs fölött az irodákhoz vezető ajtón is, melynek tejüvegén ez a felirat díszelgett: DAV, s alatta: FORGALOMIRÁNYÍTÓ RÉSZLEG.

- Az csak falból van ott - horkant fel Agar. - Egyből kinyílik, épp csak egy kicsit meg kell piszkálni. Föl tudnám zenkolni a berepedt körmömmel is.

Azzal nincs baj. Csak ezzel az átkozottul sok néppel.

Pierce rábólintott, de nem szólt semmit. Ez alapjában véve Agar dolga volt, neki kellett megoldania. - Azt mondja, két kulcs lesz a szajré?

- Az - felelte Pierce. - Két kulcs.

- Két kulcs az négy duneg. Kis híján egy perc, ha rendesen akarja megcsinálni az ember. És abba még nincs benne az ajtó meg a benti szekrény fölzenkolása. Ahhoz is idő köll. Átkozottul hazer meló fényes nappal - nézett körül Agar a zsúfolt peronon, aztán fölpillantott az irodistákra. - Túl sok nép van mindenfelé.

- És éjszaka?

- Ja, éjjel, mikor sehol senki. Alighanem a legjobb lesz éjszaka.

- Éjszaka a zsaruk járőröznek - emlékeztette Pierce. Már mindketten tudták, hogy esténként, amikor a

pályaudvar néptelen, a rendőrök
őrjáratoznak, és négy-öt percenként
érnek vissza. - Elég lesz az idő?

Agar homlokát ráncolta, és felsandított
az irodára. - Nem - mondta végül. -
Legfeljebb ha...

- Igen?- Ha az iroda már nyitva van.
Akkor simán be tudok sétálni, gyorsan
megcsinálom a dunegeket, két perc se
köll, és már ott se vagyok.

- Csakhogy az irodák zárva lesznek -
állapította meg Pierce.

- Jól jönne egy kígyóember - bökött
fejével a forgalomirányító irodája felé
Agar.

Pierce fölnézett. Az iroda széles
üvegablakán átlátta az ősz hajú Mr.
McPhersont ingujjban, homloka fölött
zöld ellenzővel. McPherson mögött
pedig a nagyjából egy négyszöglábnyi
szellőzőablakot. - Látom - bólintott. -
Átkozottul szűk - tette hozzá.

- Egy belevaló kígyóember elboldogul vele - jelentette ki Agar. A kígyóember olyan gyerek volt, aki szűk helyen is ügyesen át tudta préselni magát, s korábban rendszerint kéményseprőinasként dolgozott. - Ha már benn van az irodába, kinyitja a szekrényt, aztán belülről az ajtót, én meg csak besétálok. Akkor lejön melőlem, az hétszentség - bólintott elégedetten.

- Ha van kígyóember.

- Ja.

- És ördögös fickónak kell lennie - nézett föl Pierce megint az ablakra -, ha ott be akar jutni. Ki a legjobb?

- A legjobb? - nézett rá csodálkozva Agar. - Tiszta Willy a legjobb, de hát ő most sitten van.

-Hol?

- Newgate-ben, márpedig onnan nem lehet meglépni. Csak tapossa a kereket, jól viseli magát, és rendesen

kivárja, amíg elengedik, már ha elengedik. De meglépni nem tud. Newgate-ből aztán soha.

- Tiszta Willy talán megtalálja a módját.

- Senki se találja meg a módját - nyomta meg a szót Agar. - Épp elegen megpróbálták.

- Üzenek Willynek - mondta Pierce -, és majd meglátjuk.

- Remélem - bólintott Agar -, de nem nagyon.

A két férfi tovább figyelte az irodákat. Pierce a raktárhelyiséget bámulta, a falra erősített kis szekrényt. Még sose látta nyitva, jutott eszébe. Mi lesz, ha több kulcs is lóg benne, esetleg több tucat? Honnan tudja majd Agar, hogy melyiket másolja le?

- Jön a zsaru - szólalt meg Agar. Pierce odanézett, és meglátta a járőröző rendőrt. Megnyomta a kronométerét; hét perc negyvenhét másodperc telt el,

mióta legutóbb itt járt. De éjszaka gyorsabban visszaér.

- Látsz valami bűvőhelyet? - kérdezte Pierce.

- Az ott megteszi - bökött Agar fejével az egyik sarokban álló poggyásztartóra, alig tizenkét lépésnyire a lépcsőtől.

- Igen, megjárja - bólintott Pierce.

Nem mozdultak a helyükről este hétig, amikor az irodisták hazamentek. A forgalomirányító hét húszkor zárta be maga mögött az ajtót. Agar messziről szemügyre vette a kulcsot.

- Miféle kulcs az? - kérdezte Pierce.

- Egy vacak tardli is jó lesz helyette - mondta Agar.

Maradtak még egy órát, de tovább nem lehetett. Az utolsó vonat is elment, és most már szemet szúrt volna a jelenlétük. Már csak azt figyelték meg, mennyi idő alatt teszi meg a körét az éjszakai ügyeletes

rendőr. Öt perc és három másodperces időközökben ment el a forgalomirányító irodája mellett.

Pierce lenyomta a gombot kronométerén, és a második mutatóra pillantott. - Öt perc három másodperc - mondta.

- Tréfli meló - állapította meg Agar.

- Azért meg tudod csinálni?

- Naná - jelentette ki Agar. - Ennyi idő alatt egy tyúkot is felcsinálok... csak azt mondtam, hogy tréfli meló. Öt perc három másodperc?

- Nekem kevesebb is elég, hogy szivarra gyújtsak - emlékeztette Pierce.

- Menni fog - jelentette ki Agar határozottan -, ha kapok egy kígyóembert, olyat, mint Tiszta Willy.

A két férfi távozott a pályaudvarról. Amint kiléptek az alkonyatba, Pierce odaintette a konflisát. A kocsis, akinek a homlokán fehér sebhely húzódott keresztben, meglegyintette lovát az

ostorral, s kocsit az állomás bejáratához gördült.

- Mikor ütik nyélbe? - kérdezte Agar.

Pierce a kezébe nyomott egy aranyat. - Majd ha mondom - válaszolta. Aztán beszállt a kocsiba, és elhajtott a sűrűsödő éjszakai sötétségbe.

6. FEJEZET

A probléma és a megoldás

1854. július közepére Edward Pierce ismerte három kulcs lelőhelyét a négy közül, amelyre szüksége volt, hogy kirabolja a páncélszekrényeket. Kettő a Délkeleti Vasút forgalomirányítójának irodájában lapult a zöld szekrénykében. A harmadik Henry Fowler nyakában. Ez a három kulcs nem okozott különösebb gondot.

Természetesen meg kellett találni a megfelelő időpontot a titkos

behatolásra, hogy elkészítsék a viasmásolatokat. És keresni kellett egy kígyóembert, aki segít bejutni az irodákba. Ezek azonban könnyen leküzdhető akadályok.

Komoly problémák csak a negyedik kulccsal kapcsolatban merültek fel. Pierce tudta, hogy a kulcs a bank vezető cégtársának, Mr. Trentnek a birtokában van, de hogy hol, azt nem is sejtette... márpedig ez igen komoly akadály volt, amely Pierce minden figyelmét lekötötte a következő négy hónapban.

Ezen a ponton elkel némi magyarázat. 1934-ben Alfred Nobel épp csak megkezdte a pályafutását; a svéd vegyész csak egy évtized múlva találta fel a dinamitot, a nitroglicerinre pedig még többet kellett várni. Így a tizenkilencedik század közepén minden tisztességesen megépített

páncélszekrény komoly akadályt jelentett a betörőknek.

Ez olyan közismert tény volt, hogy a páncélszekrénygyártók erőfeszítéseik nagy részét a tűzbiztos páncélszekrények előállításának szentelték, hiszen sokkal inkább fenyegetett az a veszély, hogy a pénz és a dokumentumok elégnak, mint hogy ellopják őket. Ebben az időszakban jó néhány agyagból, márványporból és gipszből készült, tűzbiztos belső páncélszekrény-bevonatot szabadalmaztattak.

A tolvaj előtt három lehetőség állt, ha páncélszekrénnel találta szembe magát. Az első, hogy ellopja az egészet, úgy, ahogy van, aztán kényelmesen feltöri. A nagyobb vagy súlyosabb páncélszekrények esetében azonban erről szó sem lehetett, s a gyártók igyekeztek is minél nehezebb és ormótlanabb páncélszekrényeket

építeni, hogy elvegyék a tolvajok kedvét ettől a megoldástól.

A másik lehetőség, hogy a tolvaj egy különleges fúróval dolgozik, amely a páncélszekrény kulcslyukára tapad, és lyukat lehet fúrni vele a zár fölött. A lyukon keresztül hozzáfértek a zárszerkezethez, így ki tudták nyitni a zárat. Ezzel a fúróval azonban csak a szakember tudott bánni; zajos volt, lassú és megbízhatatlan; költséges és súlyos, alig hordozható.

A harmadik lehetőség pedig az volt, hogy a tolvaj ránéz a páncélszekrényre, és lemond a tervéről. Rendszerint ez történt. Még húsz év, és a páncélszekrény nem leküzdhetetlen akadály, csak bosszantó apróság lesz a tolvajok szemében, ám ekkoriban még gyakorlatilag bevehetetlennek számított.

Mármint ha nem volt hozzá kulcs. A kombinációs zárat még nem találták fel; kulccsal minden zárat ki lehetett nyitni, és a tolvaj úgy juthatott hozzá a legbiztosabban a páncélszekrény tartalmához, ha előzetesen megszerezte a kulcsot. Ezért tulajdonítottak olyan óriási jelentőséget a kulcsoknak a tizenkilencedik századi betörők. A Viktória korabeli hivatalos vagy népszerű bűnügyi irodalom annyit foglalkozik velük, mintha semmi más nem számítana. De hát abban az időben, mint a kasszafúrók mestere, Neddy Sykes mondta 1848-ban a tárgyalásán: "A meló lényege a kulcs; az a probléma, és az a megoldás."

Amikor tehát Edward Pierce megtervezte a vonatrablást, abból a vitathatatlan feltételezésből indult ki, hogy először meg kell szereznie minden szükséges kulcs másolatát. Méghozzá az eredeti kulcsokhoz kell

hozzáférnie, mert bár volt egy új módszer, hogy "nyers" viaszt illesztenek magának a páncélszekrénynek a zárjába, ez az eljárás megbízhatatlannak számított. Éppen ezért akkoriban a páncélszekrényeket rendszerint őrizetlenül is hagyták.

A bűntény középpontjában mindig a páncélszekrény kulcsai álltak, akárhová rejtették őket. A másolás gyerekjáték volt: a kulcsról percek alatt viaszlenyomatot lehetett készíteni. És bárhol tartották a kulcsot, oda könnyen be lehetett tömi.

Csak hogy ne felejtsük el: a kulcs viszonylag kis méretű tárgy. A legképtelenebb helyeken is el lehet rejteni; szinte bárhol eldughatja az ember, akár a testén, akár egy szobában. Különösen egy Viktória kori szobában, ahol gyakran még a papírkosárhoz hasonló mindennapi

berendezési tárgyakat is textillel vonták be, fodrokkal és rojtokkal díszítették.

Már el is felejtettük, milyen elképesztően áttekinthetetlenek voltak a Viktória korabeli szobák. A kor jellegzetes lakberendezési tárgyai megszámlálhatatlan rejtekhelyet kínáltak. Ráadásul Viktória korában mindenki imádta a titkos rekeszeket és zugokat; a század közepén egy íróasztalt úgy reklámoztak, hogy "110 rekesszel bír, amelyek közül nem egy oly fortélyosan van álcázva, hogy már-már lehetetlen rábukkanni". Még a minden szobában megtalálható díszes kandallók is tucatjával kínálták a rejtekhelyet az olyan kisméretű tárgynak, mint egy kulcs.

Így a viktoriánus kor közepe táján a kulcs lelőhelyére vonatkozó értesülések majdnem olyan hasznosak voltak, mint magának a kulcsnak a másolata. A tolvaj betörhetett a házba,

hogy viaszlenyomatot készítsen a kulcsról, ha pontosan tudta, hová rejtették, vagy legalább azt, melyik szobában keresheti. De ha fogalma sem volt, merre van, minden zug átkutatása - egy lakókkal meg cselédekkel teli házban, még hozzá zajtalanul, egyetlen ernyős tolvajlámpa fényénél, amely mindössze apró fényfoltot vet - reménytelen vállalkozásnak számított, nem is volt értelme megkísérelni.

Pierce tehát arra összpontosította minden figyelmét, hogy kiderítse, hol tartja a kulcsát Mr. Edgar Trent, a Huddleston & Bradford Bankház vezető cégtársa.

Először is azt kellett megtudnia, vajon a bankban tartja-e. A Huddleston & Bradford segédtisztviselői egy órákor ebédeltek a bankkal szemközti Ló és Lovas nevű vendéglőben. A szűkös helyiség ebédidőben zsúfolt volt és

meleg. Pierce megismerkedett az egyik tisztviselővel, egy Rivers nevű fiatalemberrel.

Rendes körülmények között a hivatalszolgák és segéd tisztviselők gyanakvóan fogadták az alkalmi ismeretségeket, hiszen sose tudta az ember, nem valami prédára leső bűnözővel van-e dolga; Rivers azonban nem óvatoskodott, hiszen biztosra vette, hogy a bankba nem juthat be illetéktelen személy - és talán azért is, mert neheztelt munkáltatóira.

Ezzel kapcsolatban talán érdemes emlékeztetnünk az átdolgozott "Hivatali szabályzat"-ra, melyet Mr. Trent 1854-ben függesztett ki. Így szólt:

1. A jó munkavégzés előfeltétele a jámborság, tisztaság és pontosság.
2. A cég a munkaidőt reggel 8.30-tól este 7-ig terjedő időtartamra csökkentette.

3. A napi ima minden reggel a központi irodában mondatik el az irodai személyzet részvételével.

4. Megkívántatik a mértéktartó öltözködés. Az irodai személyzet nem tetszeleghet tarka ruházatban.5. Az irodai személyzet használatára kályhák állítottak fel. Ajánlatos a hideg idő beálltával a személyzet minden tagjának nap mint nap 4 font szenet hoznia magával.

6. A személyzet egyetlen tagja sem hagyhatja el az irodát Mr. Roberts engedélye nélkül. Természetes szükségének ki-ki eleget tehet, az irodai személyzet a második kapu mögötti kertben, amely terület tisztán és rendben tartandó.

7. Munkaidő alatt beszélgetni tiltva van.

8. A dohány, bor és egyéb szeszes italok élvezete gyarlóság, és mint ilyen,

nincs megengedve az irodai személyzetnek.

9. Az irodai személyzet tagjai maguk tartoznak gondoskodni írótolról.

10. A cég vezetősége elvárja, hogy az irodai személyzet teljesítménye nagymérvű megjobbításával mutassa ki háláját e már-már utópisztikus munkafeltételekért.

Bármilyen utópisztikusak voltak a munkafeltételek a Huddleston & Bradfordnál, Rivers írnokot arra készítették, hogy tartózkodás nélkül beszéljen Mr. Trentről. Méghozzá jóval mérsékeltebb lelkesedéssel, mint amennyit az ember egy utópisztikus munkaadó iránt elvárna.

- Fölöttébb szigorú - jelentette ki. - Pontosan nyolc óra harminc perckor benyomja az óráját, s ellenőrzi, mindenki a helyén van-e. És nincs mentség. Isten legyen irgalmas ahhoz,

akinek az omnibusza elakadt a nagy reggeli forgalomban.

- Megköveteli a pontosságot, nemde?

- Könyörtelenül. Nem ismer tréfát... a munkának meg kell lennie, más őt nem érdekli. Eljártak felette az évek - tette hozzá Rivers. - Azonfölül hiú is: alaposan megnövesztette a barkóját, hosszabbra, mint a magáé, merthogy a feje tetején erősen ritkul a haja.

Abban az időben sok vita folyt arról, helyes-e, ha az úriemberek pofaszakállt növesztenek. Új divat volt ez, és a vélemények megoszlottak felőle. A dohányzás terén is új divat született, cigarettának hívták, de a legkonzervatívabb férfiak nem dohányoztak... még otthon sem, nemhogy nyilvános helyen. És a legkonzervatívabbak simára borotvált arccal jártak.

- Azt mondják, van egy olyan hajkeféje

- folytatta Rivers. - Olyan dr. Scott-féle

elektromos hajkeféje, egyenest Párizsból. Tudja, mennyibe kerül? Akár hiszi, akár nem, tizenkét shilling hat penny az ára.

Rivers szemében ez nagy pénz volt; ő tizenkét shillinget kapott egy hétre.

- És mire való? - érdeklődött Pierce.

- Kikúrálja a fejfájást, a korpásodást meg a hajhullást. Legalábbis azt mondják. Furcsa kis kefe. Ő meg bezárkózik az irodájába, és keféli a haját minden órában - nevetett munkaadója hóbertján Rivers.

- Tágas irodája lehet.

- Meghiszem azt. Nagy és kényelmes. Mr. Trent igen fontos ember.

- Mindig nagy rend van nála?

- Hát persze, a takarítónő minden este bemegy, leporol és a helyére rak mindent. "Legyen meg mindennek a maga helye, és legyen minden a maga helyén", mondja neki minden este Mr.

Trent, azzal távozik, pontban hét órakor.

A társalgás további részére Pierce nem emlékezett, mert az már nem érdekelte. Megtudta, amit akart: hogy Trent nem tartja a kulcsot az irodájában. Hisz akkor nem engedné, hogy a távollétében takarítsanak, a takarítónőkről ugyanis mindenki tudta, hogy megvesztegethetők, és a felületes szemlélő nem nagyon vette észre a különbséget az alapos takarítás meg az alapos átkutatás közt. Ám ha a kulcs nem volt is az irodában, a bankban még lehetett. Mondjuk elzárva valamelyik pánccélteremben. Pierce szóba elegyedhetett volna egy másik tisztviselővel, hogy megtudja, mi a helyzet, ám ezt mindenáron el akarta kerülni. Inkább más módszerhez folyamodott.

7. FEJEZET

A ficsúr

A huszonnégy éves Teddy Burke a Stranden dolgozott délután kettőkor, a legelegánsabb időpontban. Akár a többi úriember, Teddy Burke is nagyon elegánsan festett cylinderében, sötét szalonkabátjában, szűk nadrágjában és sötét selyem nyakravalójával. Ez az öltözkészítés szép kis summába került, de kellett a munkájához; Teddy Burke ugyanis az elegáns zsebtolvajok közt is a legelegánsabbak közé tartozott.

A forgalmas utcán, melyet Disraeli "Európa első számú utcájának" nevezett, a fényes üzleteket járó urak és hölgyek sokaságában senki sem vehette észre, hogy Teddy Burke nincs egyedül. Szokásos hadműveletét hajtotta végre: ő volt a zsebtolvaj, egy falazó mellette, egy előtte, egy pedig mögötte - összesen négy ember,

mindegyik egyformán jól öltözött. Feltűnés nélkül surrantak át a tömegben. Volt, ami elvonja az emberek figyelmét.

Ezen a szép kora nyári napon lótrágya szaga úszott a langyos levegőben, hiába söpörte az utcát serényen tucatnyi kölyök. Nagy volt a forgalom: egymást érték a szekerek, stráfkocsik, virító feliratú, zörgő omnibuszok, négykerekű és kétkerekű bérkocsik; néha egy-egy elegáns hintó is végiggördült az úttesten, bakján egyenruhás kocsis, hátul libériás inasok. Rongyos ruhás gyerekek szökdécseltek a járművek körül, és cigánykereket hánytak a lovak lábai közt a tömeg szórakoztatására; néhányan odavetettek nekik pár pennyt.

Teddy Burke ügyet sem vetett a mozgalmas jelenetekre vagy a kirakatokban pompázó gazdag

áruválasztékra. Minden figyelmét lekötötte a kiszemelt áldozat: egy elegáns hölgy gazdagon fodrozott, bordó krinolinban. Néhány perc múlva kizsebeli.

Kis csapata harci alakzatba rendeződött. Az egyik falazó három lépéssel előtte ment, a másik öt lépéssel mögötte. A falazók majd felfordulást és zavart támasztanak, ha netán valami baj történne a készülő művelet során.

A kiszemelt áldozat mozgott, de Teddy Burke nem bánta. Menet közben akarta elintézni, amíg egyik boltból a másikba tart; így volt a legnehezebb.

- Rajta! - mondta Burke, mire odalépett melléje az úberadó, akinek át kellett vennie a szajrét, amint Teddy megkaparintotta, hogy Teddy tiszta legyen, ha esetleg tolvajt kiáltanának, és egy rendőr megállítaná.

Burke az überadóval együtt olyan közel lépett, hogy megcsapta orrát a nő parfümjének illata. A jobb oldalán lépkedett, mert az asszony ruháján csak egy zseb volt, jobboldalt.

Teddy egy felöltőt vitt a bal karján. Valami józan ember megkérdezhetne volna, miért jár egy úriember felöltővel ilyen meleg napon; de a kabát újnak látszott, és feltételezhető volt, hogy most vette át valami alakítás után az egyik közeli boltban. Akárhogy is, a felöltő elrejtette a mozdulatot, ahogy Teddy jobb karja átlendül az asszony szoknyájához. Ujjai finoman végigsöpörtek a ruhán, hogy megállapítsa, ott van-e a pénztárca. Kitapintotta; mély lélegzetet vett, s azon imádkozva, hogy az érmék meg ne csörrenjenek, kiemelte a zsebből. Már el is távolodott a nőtől, a felöltőt áttette a másik karjára, és ugyanazzal a mozdulattal odacsúsztatta a

pénztárcát az úberadónak. Az elsodródott mellőle. Előttük és mögöttük szétszéledtek a falazók. Csak az immáron tiszta Teddy Burke folytatta útját a Stranden, s állt meg egy kirakat előtt, melyben Franciaországból behozott metszett üveg és kristálykancsók pompáztak.

A kirakati tárgyakban egy vörös szakállú, magas úriember gyönyörködött. Nem nézett Teddy Burke-re. - Szép munka volt - vetette oda neki.

Teddy Burke szempillája megrebbent. A beszélő olyan jól öltözött, olyan elegáns volt, titkosrendőr nem lehetett, vamzer, vagyis besúgó meg végképp nem.

- Nekem szólt, uram? - kérdezte óvatosan Teddy.

- Igen - mondta a férfi. - Azt mondtam, szép munka volt. Szerszámmal dolgozott?

Teddy Burke mélyen megsértődött. A szerszám dróthorog volt, amelyet csak silányabb zsebtolvajok vettek igénybe: ezzel emelték ki a pénztárcát, ha nem volt elég biztos a kezük. - Már megbocsásson uraságod! Nem értem, miről beszél.

- Szerintem nagyon is jól érti - jelentette ki az idegen. - Sétáljunk egyet, jó?

Teddy Burke vállat vont, és elindult az idegen mellett. Hisz végül is tiszta volt; semmitől sem kellett tartania. - Szép napunk van - jegyezte meg.

Az idegen nem válaszolt. Pár percig szótlanul lépkedtek. - Gondolja, hogy ügyetlenebb is tudna lenni? - kérdezte egy idő múlva az idegen.

- Hogy érti ezt, uram?

- Úgy értem, képes-e rá, hogy rászáll valakire, de hoppon marad?

- Szántszándékkal? - nevette el magát Teddy Burke. - Megesik ez gyakran, akarni se kell.

- Öt font üti a markát, ha elég kétbalkezes lesz.

Teddy Burke szeme összeszűkült. Épp elég csalo szaladgált mindenfelé, dörzsölt szélhámosok, akik gyakran mit sem sejtő bűntársakkal dolgoztak, s gondoskodtak róla, hogy azok vigyék el a balhét valami zűrös ügyben. Teddy Burke-ből nem fog bolondot csinálni senki. - Öt font nem nagy pénz.

- Legyen tíz - mondta a másik unottan.

- Gondolnom kell a fiúkra is.

- Nem - mondta a férfi -, ez csak a maga dolga.

- És mi a meló? - kérdezte Teddy Burke.

- Nagy felhajtás, linkbalhé, épp csak annyi, hogy a kiszemelt áldozat ijedtében a zsebéhez kapjon.

- És azt akarja, hogy hoppon maradjak?

- De mennyire!

- Ki lenne az áldozat?

- Egy Trent nevű úriember. Maga ügyetlen kísérletet tesz, hogy kizsebelje az irodája előtt, épp csak ráijeszt egy kicsit.

- És hol van az irodája?

- A Huddleston & Bradford Bank az.

- Westminsterben - fütttyentett Teddy Burke. - Rázós ügy. Annyi zsaru lábatlankodik ott, kitelne belőlük egy átkozott hadsereg.

- De hát maga tiszta lesz. Nincs más dolga, csak hogy ráijesszen.

Teddy Burke pár percre szótlanul lépkedett, nézegetett jobbra-balra, és átgondolta a dolgot. - Mikor kellene?

- Holnap reggel. Pontban nyolckor.

- Meglesz.

A vörös szakállú úriember átadott neki egy ötfontos bankjegyet, s közölte,

hogy a többi megkapja, ha elvégezte a munkát.

- És mire megy ki ez az egész? - kérdezte Teddy Burke.

- Személyes ügy - válaszolta az idegen, és eltűnt a tömegben.

8. FEJEZET

A Szentföld

1801 és 1851 között London a háromszorosára nőtt. Két és fél milliónyi lakosával a földkerekség legnagyobb városa volt, és minden külföldi elámult a méretein. Nathaniel Hawthorne-nak elakadt a szava; Henry Jamest megigézte és elrémítette "iszonyú sokasága"; Dosztojevszkij szerint "hatalmas, akár az óceán... Bibliai látvány: a szemünk előtt válik valóra az Apokalipszis valamely jövődölése".

London mégis egyre nőtt. A század közepén bármelyik adott időszakban négyezer új lakás volt épülőfélben, és a város a szó szoros értelmében robbanásszerűen terjeszkedett. Ezt a ma már jól ismert jelenséget akkor is úgy nevezték: "menekülés a kertvárosokba". Kiépültek a külső kerületek - Marylebone, Islington, Camden Town, St. John's Wood és Bethnal Green -, amelyek a századfordulón még falvak és apró házcsoporthoz tartoztak, és az újonnan meggazdagodott középosztály a városközpontokból áttelepült ide, ahol jobb volt a levegő, nem zavarta az embert a zaj, és általában kellemesebb, "vidékiesebb" volt a légkör.

Persze London egyik-másik régebbi része fényűző és gazdag környék maradt, csak hogy nemegyszer karnyújtásnyira volt a legsötétebb és

legundorítóbb nyomornegyedektől. A nagy gazdagság és a szörnyű mocskok közelsége a külföldi látogatókra is mély benyomást tett, annál is inkább, mert a nyomornegyedek, a siralmas szegényszállások a "bűnöző osztályok" menedékhelyei és a bűnözés melegágyai voltak. Bizonyos londoni negyedekben a betörőnek, ha kirabolt egy palotát, a szó szoros értelmében csak az úttesten kellett átmennie, s máris eltűnhetett a sikátorok és zsúfolt, omladozó épületek bonyolult útvesztőjében, mely olyan veszélyes volt, hogy oda már egy felfegyverzett rendőr sem mert utánamenni.

A nyomornegyedek kialakulását senki sem tudta nyomon követni abban az időben, sőt maga a "slum" kifejezés is csak 1890 után vált általánossá. De homályosan érzékelték a ma már ismerős folyamatot: a város egy részét elvágják a forgalomtól a mellette futó,

újonnan megépített főútvonalak; az üzleti vállalkozások elvándorolnak; nemkívánatos iparágak települnek be, melyek a környéket zajossá teszik és elszennyezik, így a kerület vonzereje tovább csökken; végül már senki sem költözik oda, ha megengedheti magának, hogy másutt lakjon, a körzet tehát lepusztul, az épületek állaga leromlik, és telezsúfolódnak az alsóbb néposztályok tagjaival.

Ezek a nyomornegyedek, akárcsak manapság, akkor is azért maradhattak fenn, mert a háziurak nagy hasznot húztak belőlük. Egy nyolcszobás bérházban olykor száz lakó is volt, s mindegyikük heti egy-két shillinget fizetett, hogy "zabolátlan fajtalankodás" közepette éljen néha huszadmagával egy szobában, férfiakkal-nőkkel vegyesen. (A kor lakásviszonyainak legbizarrabb példái talán a vízparti "matrózteregetők" voltak, ahol a részeg

matrózok egy pennyért
mellmagasságban kifeszített kötelekre
akaszkodva töltötték az éjszakát: úgy
lógtak ott, akár a száradó ruha.)

Egyik-másik bérháztulajdonos maga is
ott lakott a kerületben - s lakbér
fejében gyakran lopott holmit is
elfogadott -, de sok háziúr tekintélyes
polgár volt, aki távol tartotta magát a
környéktől, és keménykezű
megbízójára hagyta, hogy beszedje a
házbért és fenntartsa a rend némi
látszatát.

Ebben az időben jó néhány rossz hírű
negyed volt a Seven Dials, a
Rosemary Lane, a Jacob's Island és a
Ratcliffe Highway környékén, de a
leghírhedtebb az a két és fél hektárnyi
terület lett London központjában, ahol
a "Szentföldnek" elkeresztelt St. Giles
nyomornegyed feküdt. A Leicester
Square-t övező színházi negyed, a
Haymarket nyilvánosházai és a Regent

Street divatos üzletei
szomszédságában elhelyezkedő St.
Giles nyomornegyednél jobbat nem is
kívánhattak a bűnözők, akik
"fedezékbe akartak vonulni".

A korabeli beszámolók így írják le a
Szentföldet: "Az összeomlani készülő
ódon épületek közt keskeny sikátorok
kanyarognak. E helyen nincs hová
elvonulni, s aki erre a környékre
merészkedik, az utcákon - mintha mi
sem lenne természetesebb - lebzselők
tülekedő sokaságát látja, s a félig-
meddig beüvegezett ablakokon
fulladásig telezsúfolt szobákba
pillanthat." Említést tesznek a "bűzlő
kanálisokról... a sötét átjárókat
eltorlaszoló szemétről... a fakult,
kormos falakról és a sarkukon lógó
ajtókról... meg a mindenfelé nyüzsgő
gyerekekről, akik ott könnyítenek
magukon, ahol eszükbe jut".

Az efféle mocskos, bűzlő és veszélyes bérkaszárnya nem volt úriembernek való hely, különösen sötétedés után egy ködös nyári estén. 1854 júliusának végén mégis divatosan öltözött, vörös szakállú úriember rótt a félelmet nem ismerve a füstös, szűk, keskeny sikátorokat. Az ögyelgőknek megcsavargóknak, akik szemügyre vették, kétségtelenül feltűnt, hogy ezüstfejű sétabotja fenyegetően súlyosnak látszik, s nem lehetetlen, hogy a belsejében penge lapul. Dereka táján pedig mintha egy övébe dugott pisztoly nyomta volna ki a nadrágját. És valószínűleg már ez a vakmerő behatolás is megfélemlítette azokat, akik egyébként kísértésbe estek volna, hogy megtámadják.

- Ez a népség tiszteli a határozott fellépést - mondta később Pierce. - Azonnal látják az emberen, hogy fél

vagy sem, s aki nem fél tőlük, attól ők félnek.

Pierce csak ment egyik bűzlő utcából a másikba, s egy nő után érdeklődött. Végül talált egy lebzselő korhelyt, aki ismerte.

- Már hogy Maggie? A kis Maggie? Ötet keresi? - kérdezte a férfi, hátát egy sárga gázlámpa oszlopának vetve; arca csupa mély árnyék volt a ködben.

- Tiszta Willy csaja.

- Tudok róla. Óbicupfer, mi? Ja. Kokóban is dolgozik, az hétszentség - sokatmondóan elhallgatott, s ráhunyorított az idegenre.

- Hol találom? - csúsztatott a kezébe egy pénzdarabot Pierce.

- Első átjáró fölfelé, első ajtó jobbra - mondta a férfi.

Pierce folytatta az útját.

- De hiába töri magát - szólt utána a férfi. - Willy a sitten van, méghozzá

Newgate-ben, nem érdekli azt semmi, csak a taposókerék.

Pierce nem nézett vissza. Végigment az utcán; bizonytalan körvonalú árnyak bukkantak föl mellette a ködben, ittott egy asszony, akinek a ruhája fénylett az éjszakában: gyufamártogatók voltak, ruhájukon foszforfoltokkal. Kutyák ugattak; gyerekek sírtak; a köd suttogástól, nyögésektől és nevetéstől volt hangos. A férfi végül megérkezett a nyomorúságos épülethez, melynek bejáratánál a sárga fény ragyogó négyszöge otromba betűkkel mázolt feliratot világított meg: SZÁLÁSOK UTAZÓKNAK

Pierce fölpillantott a feliratra, aztán belépett a házba, átnyomakodott a lépcsőkön nyüzsgő, piszkos, rongyos ruhás gyerekhadon; egyik kölyöknek sebtében lekent egy nyaklevest, nehogy kedvük támadjon kizsebelni őt. Fölment a recsegő lépcsőkön a

második emeletre, és a Maggie nevű nő után érdeklődött. A konyhában találja, mondták neki, hát ismét lement a lépcsőn, ezúttal az alagsorba.

A konyha volt minden bérkaszárnya szíve, s a napnak ebben az órájában meleg, barátságos helynek tűnt, meleg és ételszagú menedéknek az ablakon túl gomolygó köd és hideg ellen. A tűznél fél tucat férfi állt, beszélgettek és iszogattak; oldalt egy asztalnál néhány férfi meg nő kártyázott, mások gőzölgő levest szűrösöltek; minden zugban hangszerek és koldusbotok heverték, meg a házalók kosarai és ládái. Az idegen megtalálta a tizenkét éves, piszkos kis Maggie-t, és félrevonta. Adott neki egy aranypénzt, melyet a lány megharapott. Félmosolyt villantott a férfir.

- Mi kéne, tata? - méregette koravén, számító tekintettel a férfi elegáns öltözetét. - Megcsiklandjam egy kicsit?

Pierce elengedte a füle mellett a javaslatot. - Tiszta Willyvel élsz, ugye?

- Együtt voltunk - vont vállat a lány. - De Willyt lesittelték.

- Newgate-ben van?

- Ja.

- Szoktad őt látni?

- Hébe-hóba. Tuggya, úgy megyek, mintha a húga vónék.

- Kapsz még egyet - mutatott Pierce az aranypénzre a lány markában -, ha beviszel neki egy üzenetet.

A lány szeme egy pillanatra felcsillant. Aztán megint kifejezéstelen lett. - Mit köll csinálni?

- Mondd meg Willynek, hogy a következő akasztásnál lépjen meg. Emma Barnest fogják felhúzni, a gyilkost. Nyilvános kivégzés lesz, az hétszentség. Mondd meg neki, lépjen meg.

- Willy Newgate-ben van - nevette el magát a lány furcsa, éles, durva

nevetéssel -, márpedig Newgate-ből nem lép meg senki... akár akasztanak, akár nem.

- Mondd meg, hogy neki sikerülni fog - jelentette ki Pierce. - Mondd, hogy menjen abba a házba, ahol először találkozott John Simmsszel, a többire ne legyen gondja.

- Maga John Simms?

- Jó barát vagyok - közölte Pierce. - Mondd meg neki, mire legközelebb akasztanak, kint lesz, ez olyan biztos, mint hogy ő Tiszta Willy.

- Hogyan juthatna ki Newgate-ből? - csóválta a fejét a lány.

- Csak mondd meg neki - ezzel Pierce sarkon fordult, s indult kifelé.

A konyhaajtóból visszaneézett a görnyedt hátú, vézna kislányra, ócskástól való, elnyűtt, csupa sár ruhájára, csapzott, mocskos hajára.

- Megmondom - bólintott a lány, és cipőjébe csúsztatva az aranypénzt.

Pierce hátat fordított neki, s indult vissza, el a Szentföldről. Kilépett egy szűk sikátorból, befordult a Leicester Square-re, és elvegyült a tömegben a Mayberry Színház előtt.

9. FEJEZET

Mr. Edgar Trent napirendje

London jobb negyedeire éjszakánként csend borult. A belső égésű motor feltalálása előtt a városközpont üzleti és pénzügyi központjai kihaltak és csöndesek voltak, az utcán csak a járőröző rendőrök egyenletes lépteik kopogtak, akik húszpercenként értek vissza ugyanarra a helyre.

Pirkadatkor a városi környezethez kevésbé illő, falusias hangok törték meg a csendet: kakaskukorékolás meg tehénbögés. Akkoriban ugyanis a városközpontban sok volt a

lábasszék, a főbb londoni iparágak közé tartozott az állattenyésztés, és ez napközben komoly forgalmi torlódásokat is okozott. Nem számított ritkaságnak, hogy egy előkelő úr hintójának várakoznia kellett, mert egy pásztor végigterelte a nyáját a belváros utcáin. London abban az időben a földkerekség legnagyobb városiasodott központja volt, de város és falu közt még nem mutatkozott meg olyan nyilvánvalóan a különbség, mint manapság.

Legalábbis amíg a Lovasgárda órája el nem ütötte a hetet, és meg nem jelent az utcákon a jellegzetes városi tömeg: a seregestül munkába igyekvő ingázók, akik "az apostolok lován", vagyis gyalog közlekedtek. Csapatokban özönlöttek az asszonyok és lányok, akik varrónőként dolgoztak a West End-i ruhagyárak

munkásnyúzó üzemeiben heti pár shillingért, napi tizenkét órát.

Nyolc órakor a nagy főútvonalak boltjairól lekerültek a fatáblák; inasok és segédek készültek a napi forgalomra, s rendezgették a kirakatokban "a megszámlálhatatlan divatos furcsaságot és haszontalan semmiséget", amint egy kortárs nevezte árucikkeiket gúnyosan.

Nyolc és kilenc óra közt volt a csúcsforgalom: az utcákon rajzolt a sokaság. Mindenki munkába tartott: a kormányhivatalnokok, a bankpénztárosok, a tőzsdeügynökök, a cukrászok és a szappanfőzők; mentek gyalog, omnibuszon, egymás elé fogott lovak vontatta kocsin vagy könnyű kétkerekűn - járművek és káromkodó, átkozódó, ostorpattogtató kocsisok zörgő, hangos, sűrű, tömött forgatagában.

Közben az utcaseprők is hozzáláttak napi munkájukhoz. Az ammóniától bűzlő levegőben a kocsik és omnibuszok közt cikázva szedték össze az első lócitromokat. Volt épp elég dolguk: Henry Mayhew szerint egy ló után évente hat tonna trágya maradt a londoni utcákon, és a városban legalább egymillió ló élt.

A zűrzavaros forgatagon néhány elegáns, finom rugózású, tükörfényes, sötét fából készült, csukott kétüléses hintó suhant át csipkézett küllőjű kerekén; fényűző kényelemben szállították tekintélyes utasaikat a napi foglalatosságok színhelyére.

Pierce és Agar egy háztetőn kuporgott, ahonnan ráláttak a Huddleston & Bradford Bank lenyűgöző homlokzatára az utca túloldalán. Figyelték, ahogy egy ilyen kétüléses hintó végiggördül az utcán.

- Ott jön, ni - szólalt meg Agar.

- Mindjárt kiderül - bólintott Pierce. -
Nyolc óra húsz - nézett az órájára. -
Pontos, mint mindig.

Pirkadat óta ott voltak a tetőn.
Figyelték a pénztárosok és írnokok
korai érkezését; látták, hogyan élénkül
és gyorsul percről percre a forgalom az
úttesten és a járdán.

A kétüléses hintó most megállt a bank
bejáratánál, s a kocsis leugrott, hogy
kinyissa az ajtót. Mr. Edgar Trent
lelépett a kövezetre. Hatvan felé járó,
ősz szakállú, pocakos férfiú volt; az
nem derült ki, hogy kopaszodik-e vagy
sem, mert magas cilindert viselt.

- Jó kövér, mi? - jegyezte meg Agar.

- Most figyelj! - szólt rá Pierce.

Amint Mr. Trent lelépett a földre, egy
jól öltözött fiatalember durván
meglökte, foghegyről hátravetett egy
kurta bocsánatkérést, és már sietett is
tovább a forgalmas utcán a tömegben.
Mr. Trent ügyet sem vetett az

incidensre. Néhány lépést tett a bank díszes tölgyfa kapuja felé. Hirtelen megtorpant.

- Rájött - mondta Pierce.

Odalent az utcán Trent a jól öltözött fiatalember után nézett, s azonnal a kabátja oldalzsebéhez kapott: valamit keresett. A jelek szerint a helyén találta; válla megkönnyebbülten elernyed, s ő folytatta útját a bankba.

A hintó elrobogott; a bank kapuja becsukódott.

- Nos - fordult Pierce vigyorogva Agarhoz -, ez is megvan.

- Micsoda? - kérdezte Agar.

- Hát amit tudni akartunk.

- Mér, mit akartunk tudni? - kérdezte Agar.

- Azt akartuk tudni - válaszolta Pierce vontatottan -, hogy Mr. Trent magával hozta-e ma a kulcsát, mert ma van a...

- elharapta a szót. Még nem avatta be Agart a tervébe, és egyelőre nem is

akarta, csak az utolsó percben. Ha valaki könnyen elázik, mint Agar, akármikor eljárhat a szája. De nincs az a részeg, aki kifecsegné, amit nem tud.

- Mi van máma? - makacskodott Agar.

- Az elszámolás napja - mondta Pierce.

- Maga aztán tudja tartani a száját - állapította meg Agar. - Teddy Burke volt, mi, aki evezni akart?

- Ki az a Teddy Burke? - nézett rá Pierce.

- Egy hóhemcupfer, a Stranden melózik.

- Honnan tudnám? - vont vállat Pierce, s a két férfi indult lefelé a háztetőről.

- A fenébe, maga aztán tudja tartani a száját - mondta Agar megint. - Teddy Burke volt, az hétszentség. Pierce csak mosolygott.

A következő hetekben Pierce számtalan adatot összegyűjtött Mr. Trentről és az időbeosztásáról. A szigorú és jámbor úriember ritkán ivott,

nem dohányzott és nem kártyázott. Öt gyermek apja volt; első felesége néhány évvel azelőtt meghalt gyermekágyban, második felesége, a nála harminc évvel fiatalabb Emily elismert szépségnek számított, de éppolyan szigorú erkölcsű volt, mint a férje.

A Trent család a Mayfairben lakott, a Brook Street 17. alatt, egy tágas, György kori palotában; huszonhárom szoba volt benne, a cselédszobákat nem számítva. Tizenkét tagú személyzet dolgozott náluk; egy kocsis, két inas, egy kertész, egy portás, egy komornyik, egy szakácsnő, két kukta meg három szobalány. És nevelőnőt tartottak a három legkisebb gyerek mellett.

A legkisebbik négyéves fiú volt, a legnagyobb huszonkilenc éves lány. Mindannyian ott laktak a házban. A legkisebb gyerek alvajáró lévén,

gyakran az egész ház talpon volt éjszaka.

Mr. Trent két buldogot tartott. Naponta kétszer sétáltatták őket a kukták, reggel hétkor és este nyolc ötvenkor. A kutyákat egy elkerített udvarban helyezték el a ház mögött, nem messze a személyzeti bejárattól.

Mr. Trent szigorú napirendet követett. Mindennap reggel hétkor kelt föl, fél nyolckor reggelizett, és 8.10-kor indult munkába, ahová 8.29-kor érkezett meg. Mindig déli egy órakor ebédelt Simpsonnál, s egy órát töltött ott. Pontosan este 7-kor távozott a bankból, és legkésőbb 7.20-kor ért haza. Bár tagja volt a város jó néhány klubjának, ritkán látogatta őket. Hetenként kétszer ment el este a feleségével; általában egy héten egyszer adtak vacsorát, s előfordult, hogy népesebb vendégsereget hívtak meg. Olyankor fölvettek egy kisegítő

szobalányt és egy szolgát, de a szomszédos házakból kérték kölcsön őket; megbízható cseléd volt mind, és megvesztegethetetlen.

A házalók, akik naponta megjelentek a cselédbejárónál, az utca minden házába szállítottak, és igencsak óvakodtak az esetleges tolvajoktól. Egy házaló gyümölcs- vagy zöldségkereskedő nem könnyen jutott "jobb utcákhoz", és mindannyian nagyon vigyáztak a szájukra.

A környéken egy Marks nevű kéményseprő dolgozott. Mindenki tudta róla, hogy ha valaki kérdezősködik nála, azonnal értesíti a rendőrséget. Az inasa meg akkora mamlasz, semmit sem lehetett kiszedni belőle.

Az utcán járőröző rendőr, Lewis, tizenhét percenként ért vissza ugyanarra a helyre. A váltás éjfélkor érkezett; az éjszakai rendőr, Howell, tizenhat perc alatt tette meg az útját.

Igen megbízhatóak voltak mind a ketten, soha nem betegedtek meg, nem itták le magukat, és nem lehetett őket megvesztegetni.

A cselédek közt nem akadt elégedetlen. Egyet sem vettek fel újonnan, egyet sem bocsátottak el akkortájt; jól bántak velük, s ők hűségesek voltak a gazdáikhoz, főképp Mrs. Trenthez. A kocsis a szakácsnő férje volt; az egyik inas az egyik szobalánnyal hált; láthatóan a másik két csinos szobalány sem szenvedett hiányt férfitársaságban: mindkettőjüknek a szeretője valamelyik szomszédos házban dolgozott.

Augusztusban a Trent család rendszerint elutazott a tengerpartra, de ebben az évben elmaradt a nyaralás, mert Mr. Trent üzleti ügyei úgy alakultak, hogy egész nyáron nem mozdulhatott el a városból. A hétvégét néha vidéken töltötték, Mrs. Trent

szüleinél, ám a személyzet nagy része olyankor is a palotában maradt. A jelek szerint mindig volt a házban legalább nyolc ember.

Ezeket az értesüléseket Pierce lassan és óvatosan gyűjtötte össze, olykor némi kockázattal. A jelek szerint különböző álruhákat öltött, amikor kocsmákban vagy az utcán szóba elegyedett a cselédekkel; nyilván sokat lődörgött is a környéken, hogy megfigyelje a ház szokásait, ez azonban veszéllyel járt.

Természetesen fölbérelhetett volna egy sor "szasszerolót", aki szimatol a környéken, de minél több emberrel dolgozik, annál nagyobb a kockázat, hogy híre megy a tervezett betörésnek, és ez még jobban megnehezítette volna az amúgy sem könnyű behatolást. Tehát a felderítés nagy részét maga végezte, legfeljebb Agar segítségét vette igénybe néha.

Saját bevallása szerint augusztus végén még mindig ugyanott tartott, mint egy hónappal korábban. - Ennek az embernek nincs gyöngye pontja - mondta Trentről. - Semmi kicsapongás, semmi gyarlóság, semmi hóbort, s ráadásul egy feleség, aki egyenesen a boldog háznép élén álló gondos háziasszony kötelességeiről szóló kézikönyvből lépett ki.

Semmi kétség, értelmetlen vaktában betörni egy huszonhárom szobás palotába, hátha véletlenül ráakad az elrejtett kulcsra. Több információra volt szüksége, és ahogy folytatta a felderítést, belátta, azt csak magától Mr. Trenttől szerezheti meg, mert rajta kívül senki sem ismeri a kulcs lelőhelyét.

Pierce minden kísérlete kudarcba fulladt, hogy személyes ismeretséget kössön Mr. Trenttel. Megpróbált kiszedni róla egyet-mást Henry

Fowlerból, akivel néha átmulattak egy-egy éjszakát, de csak azt tudta meg tőle, hogy az embere vallásos, feddhetetlen, és unalmas társalgó; a felesége meg csinos ugyan, de éppolyan unalmas, tette hozzá. (Amikor ezek a megjegyzések felmerültek a tárgyaláson, Mr. Fowler nagyon feszengett, de később jóval kínosabb helyzetbe is került.)

Pierce nem unszolhatta a barátját, hogy mutassa be egy ilyen érdektelen házaspárnak. Közvetlenül sem fordulhatott Trenthez valamilyen bankügylettel, hiszen Henry Fowler joggal elvárhatta, hogy üzleti ügyben őt keresse meg. Márpedig Pierce senki mást nem ismert, aki bemutatathatta volna.

Egy szó, mint száz, Pierce zsákutcába jutott, és augusztus elsejére már kétségbeesett lépéseket forgatott a fejében; például hogy megrendez egy

balesetet, és elütteti magát egy konflissal a Trent-ház vagy a bank előtt. Ezek azonban olcsó trükkök voltak, és csak akkor lettek volna kellőképpen hatásosak, ha Pierce valóban megsérül. Érthető módon nem nagyon lelkesítette a gondolat, úgyhogy váltig halogatta a dolgot.

Aztán augusztus 3-án este Mr. Trent váratlanul eltért a szokott napirendjétől. Hazament ugyan rendes időben, 7.20-kor, de nem lépett be a házba, hanem egyenest az udvar kutyáknak elkerített részébe tartott, és az egyik buldogot pórázra kötötte. Szüntelenül simogatta az állatot, amíg bemászott a ház előtt várakozó hintójába, és elrobogott.

Mikor ezt Pierce meglátta, tudta, hogy nyert ügye van.

10. FEJEZET

Az idomított kutya

Jeremy Johnson & Fia béristállója a southwarki pénzverde közelében volt. A három, fából rótt pajtában alig két tucat lovat tartottak, meg szalmát és a szarufákra akasztva nyergeket, zablákat és más lószerszámot. A véletlenül odavetődő látogató csodálkozva hallotta volna, hogy az istálló nem nyerítéstől, hanem ugatástól és dühödt morgástól hangos. Ám akik rendszeresen megfordultak itt, azok jól tudták, mit jelentenek ezek a hangok, és nem csodálkoztak rajtuk. Londonban mindenfelé szép számmal akadtak jó hírű vállalkozások, amelyek melléktevékenységként harci kutyák idomításával foglalkoztak.

Id. Jeremy Johnson hátravezette vörös szakállú vendégét az istállók mögé. - Afféle fogatlan vén kutya vagyok magam is - nevette el magát a kedélyes, fogatlan öregember. - De

bánja a fene, inni fog nélkül is lehet...
Eriggy má na, eriggy innen! - vert rá
egy ló farára, hogy ellökje az útból. -
Szóval mi kéne? - nézett hátra Pierce-
re.

- A legjobb - mondta Pierce.

- Az urak egytől egyig ezt akarják -
sóhajtott fel Johnson. - Egy se adja
alább, mindnek a legjobb köll.

- Én nagyon igényes vagyok.

- Azt látom - bólintott Johnson. - Látom
én jól. Fiatal kéne, hogy maga tanítsa
be?

- Nem - rázta a fejét Pierce. - Idomított
kutyát akarok.

- Márpedig az drága mulatság, tuggya.

- Tudom.

- Drága hát, de még milyen drága -
motyogta Johnson, ahogy átment az
istállón. Egy nyikorgó ajtón át szűk
hátsó udvarba jutottak. Három,
deszkával elkerített, kör alakú verem
volt ott, mindegyik vagy hat láb

átmérőjű, körben kutyaketrecekkel. Amint meglátták a két férfit, az állatok vad csaholásba kezdtek.

- Az bizony drága mulatság, az idomított kutya - mondta Johnson. - Sokat köll dolgozni az állattal, amíg jó harci kutya lesz belőle. Mer annak megvan a módja. Először odaadjuk egy vándorárusnak, az meg futtatja napra nap... tuggya, hogy megerősödjön.

- Persze, értem - szólt közbe türelmetlenül Pierce -, de nekem...

- Akkor aztán - folytatta Johnson - berakjuk a növendéket egy vén fogatlanhoz... vagy most éppen egy fiatalhoz. Két hete, hogy odalett a régi, hát ennek itt - bökött az egyik ketrecre - kivertük minden fogát, aztán ő lett a fogatlan. Nagyon érti a dolgát. Tuggya, hogy kell vadítani a növendéket... és gyors, akár a villám, ez a fogatlan.

Pierce a fogatlan kutyára nézett. A fiatal, egészséges állat eszeveszetten ugatott. Minden fogát kiverték, mégis acsargott, és fenyegetően vicsorított. Pierce elnevette magát a látványtól.

- Elég röhejes, az biztos - lépett tovább Johnson a bekerített részben - De ez má nem. Ez mán egy csöppet se röhögni való. Jobb prédakutyát nem talál egész Londonban, arról kezeskedek.

Korcs volt, nagyobb egy buldognál, és testének bizonyos részeit leborotválták. Pierce ismerte az eljárást: a fiatal kutyát idomításkor előbb egy öreg, fogatlan veteránnal eresztették össze, aztán egy feláldozható, de harcias "prédakutyával". A prédakutyákkal folytatott küzdelemben tanulta meg a növendék a gyilkos támadás utolsó fogásait. A prédakutya sebezhető részeit rendszerint leborotválták, így

bátorították a növendéket, hogy ott marjon bele.

- Ez a prédakutya - mondta Johnson -, ez annyi bajnokot tanított már, hogy össze se lehet számlálni. Ismeri Mr. Benderby kutyáját, amelyik múlt hónapban legyőzte a manchesteri gyilkost? Nahát, Mr. Benderby kutyája ezen a prédakutyán tanult. Meg Mr. Starret kutyája is, meg... á, van még vagy egy tucat, és remek harci kutya mind. Egyszer csak jön nekem maga Mr. Starret, hogy megveszi ezt a prédakutyát. Borzra akarja ráereszteni, aszongya. Mit gondol, mennyit ígért? Ötven fontot. És tuggya, mit mondtam én neki? Arról szó se lehet, mondom, ez a prédakutya ötven fontér se eladó.

- Elbúsulva csóválta a fejét. - Borzokhoz meg semmiképp - tette hozzá. - A borz nem harci kutyának való. Nem hát. Egy tisztességes harci kutyát kutyákkal köll összeereszteni,

vagy legfeljebb patkányokkal. Magának patkányhoz köll? - sandított Pierce-re. - Mer vannak idomított patkányfogóink. Valamivel olcsóbbak, csak azér hozom szóba.

- Nekem a legjobb idomított kutyája kell.

- Megkapja, arról kezeskedek. Ez itt ni, ez maga az ördög - állt meg Johnson egy ketrec előtt. Odabenn Pierce egy körülbelül tizennyolc kilós bulldogot látott. Az állat morgott, de nem mozdult. - Látja? Nem fél ez semmitől. Jól elkapott már egypárat, és igen jól van idomítva. Ritka dühös egy állat. Egyik-másik kutyába megvan az ösztön, tuggya... nem költ nekik tanulni, egyből megvan bennük az ösztön, hogy nekiessenek a másiknak. Ebbe itt, ebbe megvan.

- Mennyibe kerül? - kérdezte Pierce.

- Húsz font.

Pierce habozott.

- A díszes póráz, a nyakörv meg a szájkosár mind benne van - tette hozzá Johnson.

Pierce még mindig várt

- Nem vall szégyent vele, arról kezeskedek.

- Nekem a legjobb kutya kell - szólalt meg Pierce hosszú csönd után. - Ez itt még sose harcolt - mutatott a ketrecre.

- Egyetlen sebhely sincs rajta. Nekem betanított veterán kell.

- Megkapja - mondta Johnson szemrebbenés nélkül. Két ketreccel továbbment. - Ebbe itt megvan a gyilkos ösztön, aztán meg vérszomjas és gyors. Akár a villám, olyan gyors. Egy héttel ezelőtt átharapta a torkát az öreg Whittington harci kutájának a viadalon a kocsmában... meglehet, maga ott is volt, akkor láthatta.

- Mennyi? - kérdezte Pierce.

- Huszonöt font, mindenestül.

Pierce egy percre bámulta az állatot. - Nekem a legjobb kutya kell - mondta aztán.

- Ez a legjobb, szavamra... ez a legjobb mind közt.

Pierce keresztbe fonta karját a mellén, lábával dobolt a padlón.

- Szavamra, uram, huszonöt font, minden úriember kedvét lelheti benne, ennél jobbat nem talál.

Pierce csak nézett rá.

- Hát jó - fordította el a tekintetét Johnson, mintha zavarban lenne -, van itt még egy, az ritka egy állat. Megvan benne a gyilkos ösztön, vérszomjas, gyors és vastag bőrű. Erre.

Kivezette Pierce-t a bekerített udvarból egy másik részre, ahol három kutyát tartottak valamivel tágasabb ketrecekben. Nagyobb testűek voltak a többinél; Pierce úgy számított, huszonöt kilót nyomhatnak, esetleg többet.

- Ez az, ni - kopogtatta meg Johnson a középső ketrecet. - Ez nekem támadt. Már azt hittem, végeznem köll vele... gonosz egy dög, annyi szent. - Fölhajtotta az ingujját, és megmutatta karján a cakkos fehér sebhelyeket. - Ez csinálta velem, mikor rájött a gonoszság. De én visszahoztam, ápoltam, külön idomítottam, mer hát megvan benne a harci szellem, márpedig csak az számít.

- Mennyi? - kérdezte Pierce.

Johnson lepillantott a sebekre a karján.

- Ezt arra tartogattam...

- Mennyi?

- Ötven font, olcsóbban nem adhatom.

- Kap negyvenet.

- A magáé - vágta rá Johnson. - Elviszi?

- Még nem - mondta Pierce. - De hamarosan érte jövök. Egyelőre tartsa itt.

- Foglalót ad?

- Adok - nyomott Pierce a kezébe tíz fontot. Aztán kifeszíttette vele a kutya száját, hogy megnézzze a fogait, és távozott.
- A fenébe - mondta Johnson, amikor Pierce elment. - Vesz egy idomított kutyát, aztán itt hagyja. Szép kis világ!

11. FEJEZET

A kártevők irtása

A hajdani bokszoló, Jimmy Shaw kapitány sportkocsmája, a Windmill Street-i Queen's Head városszerte híres volt. Az odavetődő látogatót 1854. augusztus 10-én különös látvány fogadta: az alacsony mennyezetű, sivár, nyomorúságos helyiségben jól öltözött úriemberek vegyültek a házalók, vándorárusok, kubikosok és más alantas személyek közé. Ám ez a jelek szerint senkit sem zavart;

felvillanyozott várakozástól zsongott a terem. Csaknem mindenki kutyával jött. Akadt ott buldog, skót terrier, barna angol terrier meg mindenféle korcs. Egyik-másik jószág befészkelte magát gazdája karjába; a többit az asztallábakhoz vagy a bárpult lábtartó rúdjaához kötötték. A jelenlévők alaposan megvitatták az ebek tulajdonságait, s gondosan szemügyre vették mindet: megemelték őket, hogy mennyi a súlyuk, végigtapogatták, hogy milyen erősek a csontjaik, és kifeszítették a szájukat, hogy lássák a fogait.

Aztán feltűnhetett a látogatónak, hogy a Queen's Head számos ékessége is a kutyák iránti érdeklődésre vall. A szarufákról szegekkel kivert nyakörvek lógtak; a bárpult fölött kitömött kutyák díszelegtek piszkos üvegvitrinekben; a kandalló körül kutyákat ábrázoló metszetek, köztük egy híres rajz "a

csodakutyáról", a Tiny nevű fehér buldogról, aminek legendás hőstetteit ismerte minden jelenlévő.

A betört orrú, tagbaszakadt Jimmy Shaw föl-alá járkált a helyiségben. - Adják le a rendelésüket, uraim! - kiabálta. A Queen's Headben a legelőkelőbb urak is zokszó nélkül megitták a forró gint. Mintha észre sem vette volna senki, milyen szegényes a környezet. És láthatóan az sem zavarta őket, hogy a legtöbb kutya pofája, teste és minden tagja tele volt sebhelyekkel.

A bárpult fölött kormos felirat állt:

ITT MINDEN URAKNAK KEDVES
EBEI PATKÁNYOKNAK LESZNEK
VÉGZETEI

S ha valaki netán nem értette volna, mit jelent a felirat, kétségei eloszlottak kilenc órákor, amikor Jimmy kapitány utasítást adott, hogy "világítsák ki a porondot", és az egybegyűlt társaság

lassan átvonult az emeleti szobába; mindenki vitte a kutyáját, és mielőtt fölment a lépcsőn, egy shillinget nyomott az ott várakozó ember kezébe.

A Queen's Head emeletén volt egy tágas helyiség, éppolyan alacsony mennyezetű, mint a földszinti. A bútorozatlan szobát a küzdőtér uralta: egy hat láb átmérőjű, kör alakú aréna, melyet négy láb magas lécek fogtak körbe. Padlóját naponta átmeszelték.

Alighogy a nézők az emeletre értek, kutyájuk hirtelen életre kelt, vadul ugatott, és kis híján kiugrott gazdája karjából, vagy nekifeszült a póráznak. - Uraim, hallgattassák el a kedvencüket - mondta Jimmy kapitány szigorúan, és néhányan meg is próbálkoztak vele, de nem sok sikerrel, különösen amikor előkerült az első ketrec a patkányokkal.

Amint meglátták a patkányokat, a kutyák vad ugatásba és morgásba kezdtek. Jimmy kapitány a feje fölé tartotta és meglengette a rozsdás drótketrecet; vagy ötven patkány rohanguált benne. - A legkiválóbb minőség, uraim - jelentette ki. - Falusi mind, nincs közöttük egyetlen csatornapatkány se. Ki próbál szerencsét?

Akkor már ötvenen vagy hatvanan tolongtak a szűk helyiségben. Sokan áthajoltak a küzdőtér palánkja fölé. Mindenki pénzt szorongatott a kezében, és lázasán alkudozott. - Én, hússzal - emelkedett ki az általános hangzavarból egy hátul álló férfi hangja. - Húszat a legjobbakból a kedvencemnek.

- Mérjék le Mr. T. kedvencét! - mondta Jimmy, mert ismerte a beszélőt. A segédek odarohantak, elvitték a

buldogot az ősz szakállú, kopaszodó úriember karjából, és lemérték.

- Huszonhét font! - hangzott a kiáltás, és a kutyát visszaadták gazdájának.

- Tehát, urak - mondta Jimmy kapitány -, Mr. T. kedvence huszonhét fontot nyom, és szerencsét próbál húsz patkánnyal. Négy perc?

Mr. T. rábólintott.

- Négy perc, uraim, tegyék meg a tétjeiket! Helyet Mr. T.-nek!

Az ősz szakállú úriember előrejött a küzdőtér széléig; kutyája még mindig a karjában. A fekete-fehér foltos állat vicsorogva morogta meg a patkányokat a túloldalon. Mr. T. maga is morgó hangokat hallatott, így biztatta a kutyáját.

- Lássuk a patkányokat! - mondta Mr. T.

A segéd kinyitotta a ketrecet, és benyúlt, hogy pusztá kézzel kapja el a patkányokat. Ez fontos volt, mert azt

bizonyította, hogy valóban falusi patkányok, nem terjesztenek fertőzést. A segéd kiszedett "húszat a legjobbakból", és a küzdőterre dobta őket. Az állatok a kör peremén rohanguáltak, s végül mind egy sarokba húzódtak, egyetlen szőrös csomóban.

- Minden kész? - kiáltotta Jimmy kapitány, s fölemelte stopperórát tartó kezét.

- Kész - mondta Mr. T., és acsarkodó, morgó hangokkal biztatta a kuttyáját.

- Fújjátok! Fújjátok! - harsant fel a nézők kiáltása, és a máskor oly méltóságteljes úriemberek lihegtek és fújtak a patkányok felé, hogy azoknak felborzolódott a szőrük, és szinte eszűket vesztették az állatok.

- Kééééész... rajt! - kiáltotta Jimmy kapitány, és Mr. T. behajította a kuttyáját a küzdőterre. Tűstént lekuporodott, a feje ott volt a korlát fölött, s ebből a helyzetből biztatta

harsányan az állatot, utasításokkal és acsarkodó morgással.

Az eb belevetette magát a patkányok tömegébe, lecsapott rájuk, a torkuk után kapott, ahogy a magafajta vérbeli harcoshoz illett. Egy pillanat alatt megölt hármát-négyet.

A nézők, akik fogadtak a kutyára, éppúgy üvöltöztek, mint az állat gazdája. - Jól van! - harsogta Mr. T., és le nem vette szemét a küzdelemről. - Annak már vége, dobd le, és rajta! Giiiii! Jól van, megint egy, dobd el. Rajta! Grm!

A kutya villámgyorsan cikázott a szőrös testek között. Egyszerre az egyik patkány elkapta az orrát, és ráragadt; a kutya nem tudta lerázni.

- Rázd le! Rázd le! - üvöltötte a tömeg.

A kutya egy rántással kiszabadította magát, és rohant a többi patkány után. Már hat megdőglött, tetemük a küzdőtér véráztatta padlóján hevert.

- Két perc - kiáltotta Jimmy kapitány.
- Rajta, Kedves, jól van, Kedves! - ordította Mr. T. - Eredj, fiú! Grrrr! Annak már vége, dobd el. Rajta, Kedves!

A kutya rohant prédája után körben az arénában; a tömeg üvöltött és dobolt a palánkon, hogy hergelje az állatokat. Előfordult, hogy Kedvesnek négy patkány lógott a pofájáról meg a testéről, de csak rohant tovább, és erős állkapcsával szétroppantotta az ötödiket. A lázas izgalom közepette senki sem vette észre, hogy egy méltóságteljes, vörös szakállú úriember nyomakodik előre a tömegben, s már ott áll Mr. T. mellett, aki se lát, se hall, csak a kutyájával törődik.

- Három perc - kiáltotta Jimmy kapitány. Jó néhányan felnyögtek a teremben. Már eltelt három perc, és csak tizenkét patkány döglött meg; akik

Mr. T. kedvencére fogadtak, búcsút mondhatnak a pénzüknek.

Maga Mr. T. mintha meg se hallotta volna. Le nem vette a szemét a kutyájáról; ugatott és csaholt; teste együtt vonaglott a kutyáéval; csattogtatta a fogait, és üvöltötte az utasításokat, míg be nem rekedt.

- Idő! - ordította Jimmy kapitány, és meglengette a stopperóráját. A tömeg sóhajtvá felengedett. Kedvest kihúzták az arénából; a három megmaradt patkányt fürgén összeszedték a segédek.

A patkányfogás véget ért; Mr. T. vesztett.

- Átkozottul jó menet volt - mondta neki vigasztalóan a vörös szakállú férfi.

Némi magyarázatot igényel a látszólagos ellentmondás, amely Mr. Trent Queen's Head-beli viselkedésében rejlett, sőt már abban

is, hogy ilyen helyre egyáltalán betette a lábát.

Hiszen egy férfiúnak, aki tekintélyes bankház élén áll, jámbor keresztyén, és a tisztas polgárok közösségének oszlopa, meg sem fordulhatott a fejében, hogy az alsóbb néposztályok tagjaival érintkezzék. És Mr. Trent csakugyan időt és fáradságot nem kímélve munkálkodott azon, hogy mindenki tudja, hol a helye, méghozzá abban a szilárd és megingathatatlan meggyőződésben, hogy ezzel a társadalom üdvös rendjének fenntartását segíti elő.

Mindazonáltal akadt néhány hely a Viktória kori társadalomban, ahol a különféle társadalmi osztályok tagjai szabadon keveredtek; s főként a sportesemények színhelye volt ilyen: a bokszececsé, a lóversenyé és természetesen az állatviadaloké. Mindegyik rossz hírű vagy egyenesen

törvényellenes tevékenységnek számított, s a társadalom minden rétegéből toborzódó híveik felismerték: közös érdekük, hogy ilyen alkalmakkor figyelmen kívül hagyják a társadalmi konvenciókat. És ahogy Mr. Trent nem talált semmi különöset abban, hogy elvegyül a legalantasabb házalók meg vándorárusok között, fesztelenül viselkedtek az effajta sporteseményeken a házalók meg vándorárusok is, akik úriemberek jelenlétében egyébként mukkanni sem mertek volna, és azt sem tudták, melyik lábukra álljanak, ilyenkor viszont vígan hahotáztak, és kedélyesen oldalba bökdösték azokat, akikhez normális körülmények között hozzá sem mertek volna érni.

Közös szenvedélyük - az állatviadal - a középkor óta kedvelt szórakozásnak számított Nyugat-Európában, ám a Viktória kori Angliában minden fajtája

kihalóban volt: áldozatul esett a törvényhozásnak és a változó közízlésnek. A századfordulón még gyakori bikaviadal vagy medveheccelés már ritkaságszámba ment; kakasviadalokat is csak a vidéki városokban rendeztek. 1854-ben Londonban már csak háromféle állatviadal őrizte meg a népszerűségét, és mindegyiknek a főszereplői kutyák voltak.

Erzsébet kora óta szinte minden külföldinek feltűnt, mennyire dédelgetik kutyáikat az angolok, és különös, hogy ezeknek a vérlázítóan szadisztikus "sporteseményeknek" a középpontjában épp az angolok szívének legdrágább jószág állt.

A háromféle kutyaviadal közül az számított az állatsportok "legművészibb", legmagasabb rendű formájának, amelyben kutyák küzdöttek egymással. Ez a

látványosság olyan széles körben elterjedt, hogy jó néhány londoni kitűnően megélt kutyalopásból. De a viadalok számának határt szabott, hogy rendszerint életre-halálra mentek, és egy jó harci kutya drága mulatság volt.

Még ritkábban került sor a borzvadászatra. Ilyenkor leláncoltak az arénában egy borzot, és ráuszítottak egy vagy két kutyát. Izgalmas és igen népszerű sporteseménynek számított, hiszen a borznak vastag az irhája, és éles a foga, de ritkán került rá sor, mert kevés volt a borz.

A kutyaviadalok leghétköznapiabb fajtája a patkányfogás volt, különösen a század közepén. Bár törvény tiltotta, évtizedekig folytatták, arcátlanul semmibe véve a törvényt. London-szerte ilyen feliratok díszeltek mindenfelé: "Patkányt veszünk" és "Patkányok vétele és eladása"; kisebb

iparág lett a patkányfogás, amelynek megvoltak a szakmai előírásai. A vevők a falusi patkányokat tartották a legtöbbször, mert azok elszántan harcoltak, és nem terjesztettek fertőzést. A közönséges

csatornapatkányok, melyeket azonnal elárult a szaguk, félénkek voltak, és harapásuk megfertőzhetett egy értékes harci kutyát. Ha számításba vesszük, hogy egy népszerű patkányarénával felszerelt sportkocsi tulajdonosa olykor heti kétezer patkányt vásárolt, és egy jó falusi patkányért akár egy shillinget is lehetett kapni, nem csoda, hogy sokan keresték a kenyerüket patkányfogással. "Fekete Jack"

Hanson volt a leghíresebb patkányfogó; halottaskocsihoz hasonló szekérrel járta a divatos palotákat, és felajánlotta, hogy olcsón megtisztítja őket a kártevőktől, ha "élve elviheti a szegény párakat".

Megmagyarázhatatlan, hogy miért hunyt szemet Viktória korában minden rendű és rangú ember a patkányvadászat sportja fölött, de az tény, hogy senki sem akart tudni róla. A kor legtöbb humanista szerzője helyteleníti és elítéli a kakasviadalt - amely abban az időben már ritkaságszámba ment -, a kutyasportokról azonban említést sem tesznek. Annak sincs jele, hogy a köztisztelőben álló úriemberek igyekeztek volna távol maradni az efféle patkányvadászatoktól; hiszen azt tartották magukról, ők csupán a "kártévők irtásának önzetlen támogatói".

Az egyik önzetlen támogató, Mr. T. elhagyta a küzdelem színterét, s lement a Queen's Head kocsmá földszinti ivójába, amely most szinte néptelen volt. Intett a tétlenkedő csaposnak, s magának egy pohár gint,

kedvencének kevés borsmentát rendelt.

Mr. T. épp kutyája száját mosta ki a borsmentával, nehogy az állat fekélyeket kapjon, amikor lejött a lépcsőn a vörös szakállú úriember. - Megengedi, hogy csatlakozzam egy pohár italra?

- Hogyne, tessék - mondta Mr. T. föl sem nézve.

Odafönt lábdobogás és kiáltozás jelezte, hogy kezdetét vette a kártevők irtásának újabb epizódja. - Látom, ön vérbeli sportember, uram - emelte föl a hangját a vörös szakállú idegen, hogy túlharsogja a hangzavart.

- És milyen balszerencsés - válaszolta ugyanolyan hangosan Mr. T. Megveregette a kutyáját. - Kedves nem volt valami jó formában ma este. Mikor jó napja van, nincs párja, de megesik, hogy nem adja bele a szívét - sóhajtott fel Mr. T. panaszosan. - Mint ma este. -

Végigsimította a kutya testét, kitapintotta a mély sebeket, aztán zsebkendőjével letörölte ujjairól az állat több sebből szivárgó vérét. - De elég jól megúsza. Máskor is küzdeni fog.

- Hát hogyne - mondta a vörös szakállú férfi -, és én megint rá fogadok.

- Veszített? - futott át Mr. T. arcán az aggodalom.

- Szóra sem érdemes. Mindössze tíz aranyat, igazán semmiség.

A mértéktartó Mr. T. jó módú ember volt, de eszébe sem jutott volna tíz aranyat "semmiségnek" minősíteni.

Alaposabban szemügyre vette beszélgetőtársát, s megállapította, hogy kabátja kitűnő szabású, és nyakravalója pompás fehér selyem.

- Örülök, hogy nem veszi a szívére - mondta. - Kárpótlásul hadd hívjam meg egy pohár italra.

- Semmiképpen - tiltakozott a vörös szakállú férfi -, hisz korántsem

tekintem magam kárvallottnak. Csodálója vagyok mindenkinek, aki harci kutyát tart, és viadalokra viszi. Magam is így tennék, ha üzleti ügyeim nem szólítanának olyan gyakran külföldre.

- Csakugyan? - kérdezte Mr. T., és intett a pincérnek, hogy hozzon még egy kört.

- Kétségtelenül - bólintott az idegen. - Épp a napokban ajánlottak egy kiváló idomított kutyát, szinte vadállatot, igazi harcost. És nem állt módomban nyélbe ütni az adásvételt, mert időm nem engedi, hogy gondját viseljem az állatnak.

- Fölöttébb sajnálatos - mondta Mr. T. - Mennyit kértek érte?

- Ötven aranyat.

- Kitűnő ár.

- Valóban az.

A pincér kihozta az italt. - Magam is idomított kutyát keresek - szólalt meg Mr. T.

- Csakugyan?

- Szeretném egy harmadik állattal kiegészíteni az állományt Kedvenc és Shantung mellett... így hívják a másik kutyát. De nem hinném...

A vörös szakállú férfi óvatos szünetet tartott, csak aztán felelt. Hiszen a harci kutyák idomítása és adásvétele mégiscsak törvénybe ütköző cselekedet volt. - Ha óhajtja - mondta végül Pierce -, megérdeklődhetem, hogy nem kelt-e még el az állat.

- Valóban? Fölöttébb lekötelezne... Én azonban magam venném meg az ön helyében - kapott észbe. - Hiszen amíg ön külföldön tartózkodik, a kedves felesége utasíthatná a személyzetet, hogy gondozzák az állatot.

- Sajnálatos módon az utóbbi években az üzleti ügyek túlságosan is lekötötték

minden erőmet és időmet. Így nem házasodtam meg - felelte a vörös szakállú férfi. - Jóllehet természetesen szándékomban áll - tette hozzá.

- Minden bizonnyal. - Mr. T. arcára különös kifejezés ült ki.

12. FEJEZET

Miss Elisabeth Trent

A Viktória kori Anglia volt az első társadalom, amely örökösen statisztikákat készített önmagáról, s az adatok rendszerint leplezetlen gőgjét táplálták. 1840-től azonban volt egy tényező, amelynek alakulása nyugtalansággal töltötte el a kor vezető gondolkodóit: az egyedülálló nők száma egyre növekvő mértékben haladta meg az egyedülálló férfiakét. 1851-re a házasulandó korú egyedülálló nők száma megbízható

adatok szerint elérte a 2 765 000-et, és legtöbbjük középosztálybeli vagy előkelő származású volt.

Ez jelentős mérvű és súlyú problémát jelentett. Az alacsonyabb néposztályok leányai elmehettek varrónőnek, virágáruslánynak, napszámosnak, és még vagy fél tucat igénytelen munkát vállalhattak. Ők nem okoztak komoly gondot; felületes, oktalan teremtések voltak, híjával a műveltségnek és a kialakult világszemléletnek. A. H. White megdöbbenve számol be arról, hogy interjút készített egy fiatal lánnyal, aki gyufaskatulya-készítőként dolgozott, és "nem járt templomba. Soha életében nem hallott Angliáról vagy Londonról, tengerről vagy hajókról. Nem hallott Istenről. Mit sem tud az ő cselekedeteiről. Nem tudja, mi helyesebb, jónak vagy rossznak lenni." Semmi kétség, az ilyen mérhetetlen tudatlanság láttán az ember csak hálás

lehet, hogy a szegény gyermeknek egyáltalán sikerült valamiképp fennmaradnia a társadalomban. A közép- és felsőbb osztálybeli családokból származó lányokkal azonban egészen más volt a helyzet. Ezek a művelt hölgyek igényt tartottak az előkelő életvitelre. És születésüktől fogva "tökéletes feleségnek" nevelték őket.

Életbe vágóan fontos volt, hogy ezek a nők férjhez menjenek. A vénlányság valami félelmes elnyomorodást jelentett, hisz a közfelfogás azt tartotta: "az asszony igazi hivatása, hogy a családi otthon mozgatója, jó szelleme és vezérlő csillaga legyen", s ha ennek a feladatának nem tudott eleget tenni, a társadalom szánalmas, félresikerült tagjának, csodabogárnak számított.

A problémát súlyosbította, hogy a jó családból származó nőnek nem volt más lehetősége, mint hogy feleség

legyen. Hiszen miféle foglalatosságot találhatott volna, jegyzi meg egy kortárs, amely "nem fosztja meg társadalmi rangjától? Egy úrihölgy csak akkor úrihölgy, ha semmi más, csak úrihölgy. Nem törekedhet haszonra, nem vállalkozhat semmiféle pénzszerző tevékenységre, hisz azzal elbitorolná a két kezük munkájából élő dolgozó osztályok jogait..."

A gyakorlatban egy felsőbb osztálybeli hajadon társadalmi helyzetének egyetlen velejárójából húzhatott hasznot: a műveltségéből, ha nevelőnőnek ment. Csakhogy 1851-re már huszonötezer nő dolgozott nevelőnőként, és enyhén szólva nem volt szükség többre. A többi lehetőség már jóval kedvezőtlenebbnek látszott: elmehetett volna bolti eladónak, tisztviselőnek, postáskisasszonynak vagy ápolónőnek, csakhogy ezek a foglalkozások jobban megfeleltek a

becsvágyó alacsony sorsú nők, mint a jó családból származó úrihölgynek.

Ha egy fiatal nő nem vállalkozott ilyen lealacsonyító munkára, vénkisasszonyként komoly anyagi terhet jelentett a családjának. Miss Emily Downing jegyezte meg, hogy "a diplomás férfiak lányai... nem kerülhetik el, hogy apjuk nehezen szerzett jövedelmén élősködő parazitának, nyűgnek érezzék magukat; tudniuk kell - ha egyáltalán hajlandók gondolkodni -, hogy szüntelenül gondot okoznak, és ha nem mennek férjhez, előbb-utóbb minden bizonnyal kénytelenek lesznek kilépni az élet küzdőterére, tökéletesen felkészületlenül és alkalmatlanul a harcra".

Egyszóval az apák és leányaik mindent elkövettek, hogy a lány férjhez menjen, elfogadható házasságot kössön. Viktória korában rendszerint

későn házasodtak az emberek, húszas vagy harmincas éveikben, de Mr. Edgar Trent lánya, Elizabeth már a huszonkilencedik évében járt, és "legfőbb ideje volt, hogy férjhez menjen", vagyis legszebb ifjúkorát már maga mögött tudta. Mr. Trent figyelmét nem kerülhette el, hogy a vörös szakállú úriember talán szívesen megnősülne. Saját bevallása szerint nem idegenkedett a házasság gondolatától, csak annyira lekötötték üzleti ügyei, hogy nem állt módjában személyes boldogságával törődni. Miért ne nyerhette volna meg Elizabeth ennek a jól öltözött, szemlátomást jó módú, sportkedvelő fiatalembernek a tetszését? Ezt tartotta szem előtt Mr. Trent, amikor szerét ejtette, hogy Mr. Pierce-t meghívja Highwater Road-i házába vasárnap délutáni teára, azzal az ürüggyel, hogy megbeszéljük a harci kutya adásvételét. Mr. Pierce némi

vonakodás után elfogadta a meghívást.

A bíróság tiszteletben tartotta Elizabeth Trent érzékenységét, és nem idézte be őt tanúnak Pierce tárgyalására. A korabeli beszámolók azonban pontos képet adnak a hölgyről. Középmagas volt, arcbőre valamivel sötétebb az akkor divatosnál, s vonásai az egyik beszámoló szerint "elég szabályosak, ám szépnek nem mondhatók". Mivel az újságírók, akárcsak manapság, abban az időben is szívesen eltúlozták minden nő szépségét, aki valami botrányos ügybe keveredett, az a tény, hogy Miss Trent megjelenéséről egyetlen hízelgő megjegyzést sem találni, valószínűleg arra utal, hogy nem volt éppen "előnyös külsejű".

A jelek szerint kevés udvarlója akadt, kivéve azokat a leplezetlenül becsvágyó fickókat, akiknek leghőbb vágya volt, hogy feleségül vegyék egy

bankelnök lányát, ezeket azonban határozottan visszautasította, apja kétségtelenül nem valami lelkes beleegyezésével. A "fess, vakmerő, elegáns megjelenésű, igéző modorú" Pierce azonban minden bizonnyal mély benyomást tett rá.

A beszámolók szerint Pierce-re is mély benyomást tett az ifjú hölgy. Első találkozásuk körülményeit egy cseléd tanúvallomásából ismerjük; mintha egy Viktória korabeli regény lapjait olvasnánk.

Mr. Pierce a ház mögötti pázsiton teázott Mr. Trenttel és hitvesével, aki "városszerte elismert szépség volt". A kőműveseket figyelték, akik romos épületet emeltek a hátsó udvarban türelmesen, míg a közelben a kertész festői gyomokat ültetett. Az angolok csaknem száz évig tartó lelkesedése már a vége felé járt, de a romok még mindig olyan népszerűek voltak, hogy

aki csak megengedhette magának; építtetett egyet a birtokán.

Pierce egy darabig figyelte a munkásokat. - Mi lesz ez? - kérdezte végül.

- Egy vízimalmot szeretnénk - mondta Mrs. Trent. - Olyan elbűvölő lesz, különösen ha odateszik majd a rozsdás malomkereket is. Nem találja?

- Egész vagyonba kerül az a rozsdás kerék - méltatlankodott Mr. Trent.

- Előzetesen rozsdásított fémből készül, így nincs vele baj - fűzte hozzá Mrs. Trent. - Persze meg kell várnunk, míg benövi a gyom, csak akkor lesz igazán tökéletes.

Ekkor érkezett meg Elizabeth fehér krinolin ruhában. - Drága gyermekem - állt fel Mr. Trent, s vele együtt Mr. Pierce is felemelkedett. - Bemutatom Mr. Edward Pierce-t. Ez pedig a lányom, Elizabeth.

- Bevallom, fogalmam sem volt, hogy önnek van egy lánya - mondta Pierce. Mélyen meghajolt, kezébe vette a fiatal nő kezét, mintha meg akarná csókolni, de nem lenne hozzá bátorsága. Szemlátomást nagyon zavarba hozta Elizabeth felbukkanása. - Miss Trent - engedte el félszegen a lány kezét. - Az ön megjelenése nagy meglepetés a számomra.

- Nem tudom, ez kedvező-e rám nézve vagy sem - válaszolta Elizabeth Trent, gyorsan helyet foglalt az asztalnál, és kinyújtott kézzel várta, hogy megkapja a csészéjét.

- Igen kedvező, biztosíthatom önt - felelte Mr. Pierce. És a beszámolók szerint mélyen elpirult.

Miss Trent legyezte magát; Mr. Trent a torkát köszörülte. - Parancsoljon, Mr. Pierce - kínálta aprósüteménnyel a vendéget Mrs. Trent, a tökéletes háziasszony -, kóstolja meg.

- Örömmel - mondta Mr. Pierce, és a jelenlévők közül senki sem kételkedett az őszinteségében.

- Épp a romokról beszélgettünk - jelentette ki Mr. Trent a kelleténél valamivel hangosabban. - De azt megelőzően Mr. Pierce a külföldi útjairól számolt be nekünk. A közelmúltban tért vissza New Yorkból.

Ez volt a végszó. - Csakugyan? - vette föl a beszélgetés fonalát ügyesen Elizabeth. - Ez roppantul lebilincselő - tette hozzá, szaporán legyezve magát.

- Sajnos sokkal kevésbé, mint képzelnénk - hebegte Mr. Pierce, s annyira került a fiatal nő pillantását, hogy mindenki észrevette, milyen zavarban van. Szemmel láthatólag nagy hatással volt rá a lány; mi sem bizonyította ezt meggyőzőbben, mint hogy szavait Mrs. Trenthez intézte. - Őszintén szólva az is csak olyan város, mint a többi, és főképp abban

egyedülálló, hogy híjával van mindazon kifinomultságnak, amelyet mi, londoniak magától értetődőnek tekintünk.

- Úgy értesültem - kockáztatta meg a kijelentést Miss Trent, továbbra is legyezve magát -, hogy arrafelé még mindig bennszülöttek garázdálkodnak.

- Nagy öröömre szolgálna - mondta Mr. Pierce - véget nem érő kalandokkal mulattatnom önt, melyeket az indiánok közt éltem át, ugyanis így nevezik őket, csak hogy, fájdalom, egyetlen kalandról sem számolhatok be. Amerika vad vidékei csak a Mississippin túl kezdődnek.

- Ön járt ott? - kérdezte Mrs. Trent.

- Jártam - bólintott Pierce. - Hatalmas folyó, olyan széles, hogy a Temze elbújhat mellette, és Amerikában ez a határ a civilizáció és a barbárság között. Bár újabban vasutat építenek az óriási gyarmaton keresztül - ez a

lenező utalás Amerikára Mr. Trentet harsány hahotára készítette -, s a vonat megérkezése minden bizonnyal véget vet a barbárságnak.

- Igazán sajátságos. - Miss Trentnek a jelek szerint semmi más nem jutott eszébe.

- Miféle üzleti ügy szólította New Yorkba? - érdeklődött Mr. Trent.

- Ha lehetek olyan bátor - folytatta Mr. Pierce, elengedve füle mellett a kérdést -, és nem fértem vele a jelen lévő hölgyek érzékenységét, engedjék meg egy példával érzékeltetnem, minő barbárság uralkodik még napjainkban is Amerika földjein, s minő primitív életmódot tartanak magától értetődőnek az ott élő emberek. Hallottak önök a bölényekről?

- Én olvastam róluk - mondta Mrs. Trent csillogó szemmel. Némelyik cseléd vallomása szerint ő éppúgy el volt ragadtatva Mr. Pierce-től, mint a

mostohalánya, és viselkedése némi megütközést keltett a személyzet körében. - Azok a bölények nagy testű állatok, olyanok, mint a vadon élő tehenek, és bozontos a szőrük.

- Szóról szóra így van - bólintott Mr. Pierce. - Az amerikai vidék nyugati részének jelentős területén igen nagy számban fordulnak elő ezen jószágok, és nem egy ember akad, aki oly módon biztosítja szűkösségét, hogy rájuk vadászik.

- Kaliforniában is járt, ahol aranyat találni? - kérdezte hirtelen Miss Trent.

- Igen - válaszolta Pierce.

- Hadd mondja végig - szólt a mostohalányára Mrs. Trent éles hangon.

- Tehát - folytatta Pierce - a bölényvadászok, mert így nevezik őket, olykor a húzáért ejtik el az állatot, amelyet a vadakéhoz hasonlatosnak

mondanak, máskor a bőréért, amely ugyancsak értékes.

- Agyara nincs - mondta Mr. Trent, aki röviddel azelőtt a bank nevében állta egy elefántvadász-expedíció költségeit, és épp akkor helyezett el ötezer elefántagyart egy hatalmas raktárban a kikötőben. Mr. Trent maga ment el szemrevételezni az árut, és lenyűgöző látványnak találta az egész teremre való ívelt, fehér elefántagyart.

- Nem, agyaruk nincs, jöllehet a hímeknek van szarvuk.

- Értem, van szarvuk. De nem elefántcsontból.

- Nem, nem elefántcsontból.

- Értem.

- Kérem, folytassa - mondta Mrs. Trent még mindig csillogó szemmel.

- Tehát az emberek, akik leö... végeznek a bölényekkel, s akiket bölényvadászoknak neveznek, céljaik véghezviteléhez puskákat vesznek

igénybe. Olykor vonalba rendeződnek, és tömegével hajtják le az állatokat valamely sziklaperemen. Ám ez csak elvétve fordul elő. Általában egyenként intézik el őket. Akárhogy is... és most bocsánatukért kell esedeznem annak a bárdolatlansága miatt, amit e bárdolatlan vidékről mondandó vagyok... tehát amikor a jószág befejezi földi létét, belső szerveit eltávolítják.

- Ez fölöttébb ésszerű - állapította meg Mr. Trent.

- Kétségtelenül - bólintott Pierce. - Csakhogy épp itt következik a furcsaság. E bölényvadászok párját ritkító ingyencségnek tartanak egy bizonyos belsőséget, az állat vékonybeleit.

- Hogyan készítik el? - érdeklődött Miss Trent. - Gondolom, megsütik a tűz fölött.

- Nem, kisasszony - hisz történetem a legsötétebb barbárságról szól. A nagy becsben tartott beleket olyan ínyencségnek vélik, hogy ott helyben elfogyasztják, mindennemű főzés nélkül.

- Úgy érti, nyersen? - fintorította el az orrát Mrs. Trent.

- Igen, ahogy mi fogyasztanánk egy nyers osztrigát, úgy fogyasztják el a vadászok a beleket, még hozzá még langyosan az épphogy kimúlt állat testmelegétől.

- Jóságos isten - mondta Mrs. Trent.

- Na már most - folytatta Pierce -, megesik néha, hogy két ember együtt öli meg az állatot, és utána azonnal ráveti magát mindegyik a kincsnek számító bél egyik végére. Versenyeznek, hogy melyiknek sikerül gyorsabban bekebeleznie az ínyencséget.

- Igazán bájos -jegyezte meg Miss Trent, és gyorsabban jegyezte magát.

- De van még egyéb is - mondta Pierce -, mohó igyekezetében a bölényvadász gyakran egészben nyeli le a darabokat. Ez közismert fortély. Megesik azonban, hogy ellenfele, amikor észreveszi a csalárdságot, evés közben kihúzza a másiktól a meg nem emésztett darabot a száján keresztül, ahogy én húzok át ujjaim közt egy madzagot. Tehát úgy is mondhatnánk, hogy az egyik fölfalja, amit a másik már megevett.

- Jóságos ég - sápadt el Mrs. Trent.

- Figyelemre méltó - köszörülte a torkát Mr. Trent. - Kérem, bocsássanak meg - állt fel Mrs. Trent. - Kedvesem - mondta Mr. Trent.

- Szeretném remélni, hogy nem okoztam kellemetlen pillanatokat kegyednek - állt fel Mr. Pierce is.

- Az ön történeteig igazán figyelemre méltóak - mondta Mrs. Trent, azzal hátat fordított és távozott.

- Kedvesem - sietett utána Mr. Trent.

Így Mr. Edward Pierce és Miss Elizabeth Trent rövid időre magára maradt a palota mögötti pázsiton, és többen látták, hogy néhány szót váltanak. Beszélgetésük tartalma nem ismeretes. Miss Trent azonban később bevallotta az egyik szolgálnak, hogy úgy találja, Mr. Pierce "igazán megnyerő férfiú a maga mesterkéletlen modorával", és a Trent-ház személyzete egyetértett abban, hogy az ifjú Elizabeth immár birtokába jutott minden szerzemények legértékesebbjének, a várható "jó partinak".

13. FEJEZET

Az akasztás

A hírhedt fejszés gyilkos, Emma Barnes 1854. augusztus 28-i akasztását nagy hírverés előzte meg. Sokan már a kivégzés előtti estén odagyűltek a Newgate börtön magas gránitfalához, s ott töltötték az éjszakát, hogy jó helyről nézhessék végig a másnap reggeli látványosságot. Ezen az estén hozták elő és állították össze a bitófát is a hóhérsegédek. Késő éjszakáig visszhangzott a környék a kopácsolástól.

A Newgate térre néző házakban a tulajdonosok szíves örömet kiadták a szobákat aznap estére a finom uraknak és hölgyeknek, akik "akasztási mulatság" rendezésére alkalmas helyet kerestek, jó kilátással az esemény helyszínére. Az erényes özvegy, Mrs. Edna Molloy nagyon jól tudta, milyen értékesek a szobái, és amikor egy

választékos beszédű, Pierce nevű úriember jelentkezett, hogy kivegye a legjobbat egy éjszakára, alaposan megkérte az árát: huszonöt guinea-t egyetlen estére.

Ez komoly pénz volt. Mrs. Molloy egy évig kényelmesen megélhetett belőle, de nem ebből indult ki, hanem abból, mit jelenthet ez az összeg Mr. Pierce-nek: mindössze egy inas tartásának félévi költségét vagy egy-két rendesebb női ruha árát. Az úriember valóban szemrebbenés nélkül tudomásul vette az összeget, és azonnal készségesen kifizette, még hozzá aranyakban. Mrs. Molloy nem akarta megsérteni azzal, hogy előtte harapja meg az aranyakat, de alig várta, hogy magára maradjon és ellenőrizhesse, valódi-e mind. Az aranypénzekkel nem lehetett eléggé óvatos az ember, s őt már épp

elégszer becsapták, még úriemberek is.

Nagy megkönnyebbülésére az aranyak valódiak voltak. Így aztán nem sokat törődött Mr. Pierce-szel meg a társaságával, amikor késő délután fölmentek a bérelt szobába. Még két férfi és két nő jött vele, mindannyian jó ruhákban, elegánsan. De a beszédükről Mrs. Molloy megállapította, hogy a férfiak nem úriemberek, és a nők is csak azok, aminek látszanak, hiába vannak megpakolva úri társasághoz illő fonott kosarakkal meg borosüvegekkel.

Mikor bementek a szobába, és becsukták maguk mögött az ajtót, az özvegy nem vette a fáradságot, hogy a kulcslyuknál hallgatózzon. Biztos volt benne, hogy ezekkel nem lesz semmi baj.

Pierce az ablakhoz lépett, és lenézett a percről percre népesebb tömegre. A

tér sötétbe borult, csak a bitófa körül égő fáklyák világították meg; a forró, vészjósló fénynél látni lehetett, hogyan kerül helyére a keresztrúd és a süllyesztő.- Nem tuggya megcsinálni - szólalt meg mögötte Agar.

- Márpedig kénytelen lesz - fordult meg Pierce.

- Ő a legkülönb kígyóember a szakmába, nála jobbról még senki se hallott, de onnan akkor se jut ki - bökött Agar hüvelykujjával a Newgate börtönre.

Most megszólalt a másik férfi. A zömök, szögletes Barlow-nak fehér sebhely futott a homlokán keresztben: egy kés nyoma, melyet rendszerint eltakart a kalap karimája. Zsiványnak állt rajzos volt - zsebtolvaj, aki közönséges utcai rablásig süllyedt -, s Pierce néhány évvel ezelőtt fölfogadta bérkocsisnak. Akik utcai rablásra adták a fejüket, azok sose riadtak vissza az

erőszaktól, és a Pierce-féle betörőnek éppen ilyen ember kellett a bakra, hogy fogja a gyeplőt menekülésre - és szükség esetén egy kis verekedésre - készen. Aztán meg Barlow hűséges volt; már majdnem öt éve dolgozott Pierce-nek.

- Ha meg lehet csinálni, ő meg is fogja - vonta össze a szemöldökét Barlow. - Tiszta Willy mindent megcsinál, amit lehet. - Lassú beszédű volt, és olyan embernek látszott, akinek a gondolkodása is lassú. De Pierce tudta, hogy ha tettekre kerül a sor, nem késlekedik.

Pierce a nőkre nézett. Az egyik Agar szeretője volt, a másik Barlow-é, ami azt jelentette, hogy egyúttal büntársa is. A nevüket nem tudta, nem is volt kíváncsi rá. Sajnálta, hogy egyáltalán itt vannak - Barlow nőjét az öt év alatt sose látta -, de most nem nélkülözhatték őket. Barlow nőjén a

vak is láthatta, hogy iszákos; a szoba másik végéből is érezni lehetett a gint a leheletén. Agar nője se volt sokkal különb, de legalább józan.

- Itt van, ami kell? - kérdezte Pierce.

- Minden, amit mondtak, uram - nyitotta ki Agar nője az egyik elemózsiás kosarat. Szivacs volt benne, sebporok és kötszer. Meg egy gondosan összehajtogatott ruha.

- A ruha kicsi?- Az, uram. Szinte gyerekeknek való.

- Akkor jó - bólintott Pierce, és megfordult, hogy még egyszer lenézzen a térre. Ügyet se vetett a bitófára meg a növekvő tömegre. A Newgate börtön falait bámulta.

- Itt a vacsora, uram - szólalt meg Barlow nője. Pierce hátranézett a hideg szárnyasból, ecetes hagymából és homárból álló vacsorára meg a csomag sötét szivarra.

- Jól van - mondta.

- Nemesembernek adja ki magát, uram? - kérdezte Agar, a csalók közismert trükkjére utalva. Gúnyos megjegyzés volt, és Agar később azt vallotta, hogy Pierce nem vette jó néven. Megfordult, hosszú kabátja derékban szétnyílt, és kivillant az övébe dugott revolver.

- Jó lesz, ha vigyáztok. Aki egyetlen rossz lépést tesz, annak betömöm a száját ezzel a pisztollyal. - Halványan elmosolyodott. - Én mondom nektek, van rosszabb is, mint a kényszermunka Ausztráliában.

- Nem akartam én rosszat - nézett a pisztolyra Agar. - Semmi rosszat nem akartam... csak vicceltem.

- Minek nekünk kígyóember? - kérdezte Barlow.

Pierce nem hagyta másra terelni a szót. - Jól jegyezzétek meg mind! - mondta. - Egyetlen rossz lépés, és golyót röpítek a fejetekbe. Én nem

viccelek... Most pedig - ült az asztalhoz - eszem egy csirkecombot. Igyekezzünk minél kellemesebben eltölteni a várakozás óráit.

Pierce az éjszaka aludt egy keveset; pirkadatkor ébresztette föl a téren szorongó tömeg. Már több mint tizenötezer főnyi zajos, faragatlan népség tolongott odalenn, és Pierce tudta: az utcákban még tíz-tizenötezren tülekednek, hogy munkába menet megnézhessék az akasztást. A munkáltatók meg sem próbálkoztak a szigorral azokon a hétfő reggeleken, amikor akasztás volt; tudomásul vették, hogy mindenki elkésik a munkából, különösen ma, hiszen nőt akasztanak.

A bitófa elkészült; a kötélt a süllyesztő felett lógott a levegőben. Pierce a zsebórájára pillantott. 7.45: már nem sok volt hátra a kivégzésig.

Odalent a tömeg éneklő hangon rákezdte: - Jó ég! Látom már, itt a vég! Jó ég! Látom már, itt a vég! - Nagy volt a hahotázás, üvöltözés meg lábdobogás. Néhányan össze is verekedtek, de olyan szűk volt a hely a tömegben, hogy hamar abbahagyták.

Fönt a szobában mindenki az ablakhoz ment, figyelték az eseményeket.

- Mit gondol, mikor vág bele? - kérdezte Agar. - Gondolom, pontban nyolckor.

- Én kicsit korábban indulnék.

- Akkor indul, amikor jónak látja - mondta Pierce. Lassan vánszorogtak a percek. Senki sem szólalt meg a szobában. - Ismertem Emma Barnest - szólalt meg végül Barlow. - Nem hittem volna, hogy ide jut. Pierce nem válaszolt.

Amikor a Szent Sír-templom harangja nyolcat ütött, a tömeg izgatottan felmorajlott. Halkan megkondult a

börtön harangja, aztán kinyílt egy ajtó a Newgate falán, és kivezették az elítéltet, hátrakötözött kézzel. Előtte lépkedett egy lelkész, aki a Bibliából olvasott föl. Mögötte a városi hóhér, talpig feketében.

- Le a kalapot! - kiáltotta a tömeg, amikor meglátták az elítéltet. Minden férfi fedetlen fejjel nézte, amint a fogoly lassan fellépkedett a bitóra. - Elöl leülni! Elöl leülni! - kiabálták néhányan, de senki sem törődött velük.

Pierce nem vette le a szemét az elítélt asszonyról. Emma Barnes harmincas éveiben járó, életerős külsejű nő volt. A kivágott ruha kiemelte nyakának határozott vonalait. Szeme azonban üvegesen a távolba meredt, mintha valójában semmit sem látna. Az asszony a helyére állt, a városi hóhér odalépett hozzá, és úgy igazgatta, mint egy varrónő, aki a próbababának keresi a legmegfelelőbb helyet. Emma

Barnes elnézett a tömeg fölött. Egy lánc tekeredett a nyakára, ahhoz kapcsolták a kötelet.

A lelkész fennhangon olvasott, szemét egy pillanatra sem emelte föl a Bibliáról. Amikor a városi hóhér bőrszíjjal összekötötte az asszony két lábát, sokáig matatott a szoknyája alatt; a tömeg trágár megjegyzésekkel kísérte a műveletet.

Aztán a hóhér felállt, és fekete csuklyát húzott a nő fejére. Majd adott jelre kinyílt a csapóajtó, Pierce hátborzongatóan tisztán hallotta a reccsenését; a test lezuhant, megakadt, és azonnal mozdulatlaná dermedt.

- Kezd belejönni - mondta Agar. A városi hóhérnak az volt a híre, hogy mindig elügyetlenkedi a kivégzéseket, s a fölakasztott foglyok percekig rángnak és vergődnek a kötélén,

mielőtt meghalnának. - A tömegnek nem fog tetszeni - tette hozzá.

Ám a tömeg a jelek szerint nem bánta. Egy pillanatra síri csend támadt, aztán izgatott moraj. Pierce tudta, hogy a legtöbben a téren maradnak nézelődni még egy órát, amíg a halott nőt le nem vágják a kötélről, és koporsóba nem teszik.

- Kér egy kis puncsot? - kérdezte Agar szajhája.

- Nem - hárította el Pierce. - Hol van Willy? - mondta aztán.

Tiszta Willy Williams, a század leghíresebb kigyóembere odabent volt a Newgate börtönben, és épp útnak indult. Az apró emberke fiatalabb korában kéményseprőinasként híres volt a fürgeségéről; később a legkiválóbb betörőknek dolgozott, és nyaktörő mutatóványaival legendás hírre tett szert. Azt beszélték róla, hogy egy üvegfalon is föl tud mászni, és

senki sem mert volna megesküdni rá, hogy túloznak.

A newgate-i börtönőrök mindenesetre hosszú hónapokig alaposan szemmel tartották, mert tudták, milyen hírességgel van dolguk. De azt is tudták, hogy a Newgate-ből egyszerűen nem lehet megszökni. Ponsdale-ben esetleg szerencsét próbálhatott egy ügyes fickó, mert ott közismerten felületes az ellenőrzés, az őrök nem bánják, ha pár arany üti a markukat, s állítólag hajlandók időnként másfelé nézni. Ponsdale, Highgate és vagy még egytucatnyi börtön számításba jöhetett, de Newgate soha.

A Newgate volt Anglia legjobban megerősített börtöne. George Dance tervei szerint épült, akit "a Jóízlés Korának egyik legaggályoskodóbb elméjeként" tartottak számon, s aki az épület minden részletével a bezártság

könyörtelen tényét hangsúlyozta. Az ablakíveket például "elmésen megvastagította, hogy kiemelje a nyílások gyötrelmesen szűk voltát", és a korabeli nézőknek kedvére voltak az ilyen kegyetlen, hatásos effektusok.

Newgate azonban nemcsak esztétikai sajátosságainak köszönhette a hírnevét. Az épület befejezése, vagyis 1782 óta eltelt több mint hetven év alatt egyetlen elítélt sem szökött meg onnan. Nem csoda: a börtön épületét minden oldalról ötven láb magas gránitfalak vették körül. A kövek olyan pontosan illeszkedtek, hogy az a hír járta, nem lehet megmászni őket. De ha valaki mégis véghezvitte volna a lehetetlent, nem sokra megy vele, mert a falak tetején húzódó vaskorlátra borotvaéles vashegyekkel teli forgódobokat szereltek. A rúdon is vastüskék ültek. Ezen az akadályon

nem juthatott át senki. Newgate-ből elképzelhetetlen volt a szökés.

Ahogy teltek a hónapok, az örök hozzászoktak a kis Willy jelenlétéhez, és már nem tartották annyira rajta a szemüket. Jó magaviseletű rab volt. Sose szegte meg a hallgatás szabályát, egy szót sem szólt rabtársaihoz; zokszó nélkül tűrte a taposókereket az előírás szerinti tizenöt perces időközökben; dolgozott a kenderkóccal vég nélkül. A börtön személyzete tulajdonképpen némi kelletlen elismeréssel vette tudomásul a kis ember jó magaviseletét, azt, hogy olyan derűsen viseli a börtönéletet. Minden esélye megvolt rá, hogy mérséklék a büntetését, és egy éven belül szabadlábra helyezik.

Azon a hétfőn, 1854. augusztus 28-án reggel Tiszta Willy Williams mégis odasurrant a börtön sarkához, ahol két fal találkozott, és hátát a szögletnek

vetve, kezével és lábával kapaszkodva egyenesen fölkúszott a merőleges terméskő falon. Amikor fölért a tetejére, a távolból megütötte a fülét a tömeg dallamos kiabálása: - Jó ég! Látom már, itt a vég!" - Habozás nélkül megragadta a vasszöges korlátot, amely egy pillanat alatt föltépte a kezét.

Tiszta Willynek gyerekkora óta érzéketlen volt a tenyere, mert bőrkeményedések és hegek borították vastagon. Abban az időben a házak lakóinak az volt a szokásuk, hogy csak az utolsó pillanatban oltották el a tüzet a kandallóban, amikor a kéményseprő és kisinasa már megérkezett, hogy kitisztítsa a kürtőt, és senkit sem érdekelt, ha a gyerek összeégette a kezét, amint szaporán fölkúszott a még meleg kéményben. Ha nem tetszett neki a munka, akadtak épp elegendő, akik boldogan a helyére léptek.

Tiszta Willy keze az évek során újra meg újra összeégett. Így aztán most nem érzett semmit, bár összekaszabolt tenyeréből csurgott a vér, patakokban folyt végig a karján, s az arcára fröccsent. Ügyet sem vetett rá.

Csigalassúsággal araszolt a forgó szöges kerekek mellett, végig a fal hosszában, aztán a második falon, aztán a harmadikon. Keserves munka volt. Willy már elveszítette az időérzékét, s nem hallotta a tömeget sem, amely feszült figyelemmel kísérte a kivégzést. Addig araszolt a börtönudvar körül, amíg a déli falhoz nem ért. Ott megállt, és bevárta, míg elmegy alatta az őr. Bár Willy később emlékezett rá, hogy vére a férfi sapkájára és vállára csöpögött, az nem pillantott fel.

Mikor az őr elment, Willy átmászott a töviseken - közben összeszabdalta mellkasát, térdét és lábát, úgyhogy

most már ömlött belőle a vér -, és leugrott a tizenöt lábnyi mélységbe a börtön mellett álló ház tetejére. Senki sem hallotta meg, hiszen a környéken egy lélek sem maradt: mindenki a kivégzésre ment.

Átugrott egy másik tetőre, aztán megint egy másikra; gondolkodás nélkül rugaszkodott neki hat-nyolc láb széles közöknek.

Egyszer-kétszer megcsúszott a zsindelyen vagy palalemezeken, de mindig sikerült idejében megkapaszkodnia. Hisz végeredményben a fél életét háztetőkön töltötte.

Végül - alig félórával azután, hogy megindult a börtön falán fölfelé - besurrant egy csúcsos ablakon Mrs. Molloy házának hátsó traktusán; nesztelen léptekkel végigfutott a folyosón, és belépett Mr. Pierce és társasága drága pénzen bérelt szobájába.

Agar szavai szerint Willy "rémséges látvány volt, a frász kitörte tőle az embert", s azt is hozzátette: "vérzett, akár egy letaglózott szent", ám ezt az istenkáromló kitételt törölték a tárgyalás jegyzőkönyvéből.

Pierce felügyeletével elsősegélyben részesítették a szinte eszméletlen szökevényt. Metszett üveg légzőkészülékből adagolt szalmiáksópárával magához térítették. A nők minden álszemérem nélkül gyorsan leszedték róla a ruhát; számtalan vérző sebére vérzéscsillapító port meg sebtapaszt tettek, aztán gondosan bekötözték. Agar adott neki egy korty kókabort, hogy visszanyerje az erejét, és táplálékul Burroughs & Wellcome-féle marhahús- és vasfőzetet. Belédiktáltak két Carter-féle idegnyugtató tablettát meg némi ópiumoldatot fájdalomcsillapítónak. A sokoldalú

kezeléstől a szökevény magához tért, így a nők megmoshatták az arcát, behinthették a testét rózsavízzel, és ráadhatták a neki szánt ruhát.

Mikor felöltöztették, belediktáltak egy korty brómos koffeint, hogy még jobban erőre kapjon, aztán azt mondták neki, tegyen úgy, mintha nem tudna megállni a lábán. Főkötőt nyomtak a fejébe, lábára fűzős cipőt húztak; véráztatta rabruháját begyömöszölték az elemózsiás kosárba.

A több mint húszezer főnyi tömegből senkit sem érdekelt, hogyan távoznak a cifra semmirekellők Mrs. Molloy házából - az egyik nő alig tudott megállni a lábán, a férfiaknak kellett odacipelniük a várakozó bérkocsihoz -, s hogyan robog el velük a konflis a reggeli fényben. Egy rogyadozó nő hétköznapi látvány, legalábbis ahhoz a másikhöz képest, aki most ott

himbálózott a kötél végén, előre-hátra, előre-hátra.

14. FEJEZET

A György kori építészet szégyene

Általános becslés szerint a Viktória kori London épületeinek hétnyolcada György korában épült, vagyis 1714 és 1830 közt. Akkor alakult ki a város arculata és építészeti jellege; a Viktória korabeliek csak 1880 után láttak hozzá a komoly építkezésekhez. A késedelem a városi építkezés gazdasági tényezőiből adódott. A század legnagyobb részében egyszerűen nem fizetődött ki a régi épületek lebontása, még akkor sem, ha azok nem feleltek meg a modern kor kívánalmainak. A halogatásnak nem lehettek esztétikai okai: a Viktória kori emberek gyűlölték a György kori

stílust, amelyet Ruskin "a rútság netovábbjának" nevezett.

Így talán nem meglepő, hogy amikor a Times közreadta a hírt: egy elítélt megszökött a Newgate börtönből, hozzáfűzte: "Az építmény érdemeit nyilvánvalóan túlbecsülték eddig. Nemcsak hogy lehetséges, egyenesen gyerekjáték megszökni a falai közül, hiszen a szökött gonosztevő még kiskorú volt. Ideje, hogy a városnak ez a szégyenfoltja eltűnjön a föld színéről."

A cikk a továbbiakban arra is kitért, hogy "a fővárosi rendőrség felfegyverzett osztagokat küldött a város rossz hírű negyedeibe a szökevény felkutatására, és nincs okunk kételkedni abban, hogy a bűnöző kézre kerül".

Az ügy fejleményeit már nem követte nyomon a sajtó. Ne felejtsük el, abban az időben a szökés, mint az egyik

kommentátor megjegyezte, "olyan mindennapos volt, akár a törvénytelen születés", márpedig az ilyen esemény nem újsághír. Azokban a napokban, amikor a parlament függönyeit mésszel itatták át, hogy a krími háború hadvezetéséről vitatkozó képviselőket megvédjék a kolerajárványtól, az újságok nem bajlódhattak egy jelentéktelen bűnözővel, akinek olyan szerencséje volt, hogy simán megtudott szökni.

Egy hónappal később fiatal férfi holttestét húzták ki a Temzéből: a hatóságok azonosították mint a Newgate börtön szökevényét. Az Evening Standard pár soros hírt közölt az esetről; a többi újság említést sem tett róla.

15. FEJEZET

A Pierce-ház

Tiszta Willyt szökése után Pierce mayfairi házába vitték, és ott tartották néhány hétig, amíg begyógyulnak a sebei. Az ő későbbi rendőrségi vallomásában történik először említés Pierce titokzatos barátnőjéről, akit a kígyóember "Miss Miriam"-nek nevezett.

Willyt az egyik emeleti szobában helyezték el, s a cselédeknek azt mondták, hogy Miss Miriam rokona, akit a New Bond Streeten elütött egy bérkocsi. Miss Miriam néha bement hozzá, s ellátta a sebeit. "Szemrevaló, formás nő volt, mindig barátságos, csöndbe járkált és sose sietett", mondta róla Willy. Az utóbbi tény megerősítette a többi tanú is, akikre mély benyomást tett az ifjú nő légies megjelenése; különösen a szemét

találták igézőnek, és "álomszerű", "látomásszerű", kecses mozgását.

A jelek szerint az asszony ott lakott a házban Pierce-szel, bár napközben gyakran távol volt. Tiszta Willy nem tudta megmondani, merre járt, különben is ópiumos nyugtatókat kapott, talán ezért fedezett fel a nőben olyan földöntúli tulajdonságokat.

Willy csak egy beszélgetésükre emlékezett. - Maga az ő madara? - kérdezte Miss Miriamtól. Vagyis hogy Pierce cinkosa-e a betöréseknél.

- Ó, dehogy - mosolygott az asszony. - Én nem tudok énekelni.

Willy ebből arra következtetett, hogy Pierce nem avatta be őt a terveibe, de később kiderült, hogy tévedett. A nőnek fontos szerep jutott, s valószínűleg ő értesült elsőnek Pierce szándékairól.

A tárgyaláson sok szó esett Miss Miriamról és arról, kicsoda

tulajdonképpen. Számos jel utal arra, hogy színésznő volt. Ez megmagyarázná, miért utánozta olyan kitűnően a különböző rendű és rangú emberek beszédmódját és viselkedését, miért festette magát nappal is, amikor tisztességes asszony nem tűrt volna meg magán szépítőszerrel, s miért vállalta országvilág előtt, hogy Pierce barátnője. Abban az időben a színésznőt igen kevés választotta el a prostituálttól. Aztán meg a színészek mesterségükből adódóan nem sokáig maradtak egy helyben, s gyakran megesett, hogy bűnözőkkel álltak kapcsolatban, vagy maguk is bűnözők voltak. Akárhogy is, a jelek szerint már évek óta Pierce-szel élt.

Maga Pierce ritkán tartózkodott a házban, és előfordult, hogy éjszakára sem ment haza. Tiszta Willy emlékezett rá, hogy egyszer-kétszer

lovaglóruhában látta estefelé, és ló szagát érezte rajta, mintha lovaglásból érkezett volna.

- Nem is tudtam, hogy lóbolond - mondta neki.

- Dehogyan vagyok - válaszolta Pierce. - Utálom azokat az istenverte dögöket.

Pierce akkor sem engedte ki a házból Willyt, amikor a sebei már behegedtek: várta, hogy megnőjön a haja. Abban az időben a szökött rabot a megnyírt fejről lehetett a legkönnyebben felismerni. Szeptember végére a haja már elég hosszú volt, de még mindig nem hagyhatta el a házat. Mikor tudni akarta, miért, Pierce közölte: - Arra várok, hogy elkapjanak és visszavigyenek téged, vagy holtan találjanak.

Willy nem nagyon értette a dolgot, de azért szót fogadott. Néhány nap múlva Pierce hazajövet egy újságot hozott a hóna alatt, és azt mondta Willynek,

most már elmehet. Willy még aznap este elindult a Szentföldre, hogy megkeresse a barátnőjét, Maggie-t. Kiderült, hogy Maggie összeállt egy zshivánnnyal, aki utcai rablásokból élt. Willy már egyáltalán nem érdekelte.

Erre Willy fölszedett egy Louise nevű tizenkét éves kislányt, aki főfoglalatosságát tekintve salnicupfer volt. "De nem ám óbicupfer, csak amolyan közönséges salnicupfer egyszer-másszor, ha köllött a passzernek", mondták róla a tanúk, amely kijelentés értelmezéséhez az elnöklő rendőrbírók nem nélkülözhettek némi magyarázatot: azt jelentette, hogy Willy új barátnője a ruhalopás legalantasabb formájával foglalkozott. A ruhalopás magasabb fokain álló személyek, az óbicupferek előkelő környékeken dolgoztak, s gyakran a szárítókötélről emelték el a ruhát. A közönséges salnicupferek

mind a gyerekek meg a fiatal lányok közül kerültek ki, és elég szépen kerestek, ha megvoltak a "passzereik", az orgazdák, akik uraságoktól levetett ruhaként adták el a lopott holmit.

Willyt a lány tartotta el, mert ő ki sem merte tenni a lábát a nyomornegyedből.

Pierce figyelmeztette: ha jót akar, tartsa a száját, és ő senkinek nem mondta el, hogy segítettek neki a szökésnél. Egy bérkaszárnnyában lakott a nőjével, amelyben több mint száz ember élt; a ház közismert bűntanya volt. Willy meg a nője húsz, különböző nemű személlyel osztotta meg az ágyát. - Lopta a napot, és élte világát. Várta, hogy érte küldjön a főnök - vallotta később erről az időszakról Louise.

16. FELEZET

A Rotten Row

A divatos London legdivatosabb helyei közül egy sem volt a Hyde Parknak ahhoz a laza talajú, sáros ösvényéhez fogható, melyet Ladies' Mile vagy Rotten Row néven emlegettek. Ha az idő engedte, a szó szoros értelmében százával jelentek itt meg lóháton a hölgyek és urak, s a korabeli divat minden ékességét magukra öltve pompáztak az aranyló napfényben délután négy órakor.

Pezsgően mozgalmas volt itt az élet; egymást érték a lovasok; a hölgyek mögött kis termetű egyenruhás apródok futottak, máskor szigorú duennák kísérték őket lóháton, vagy széptevőjük lovagolt az oldalukon. A Rotten Row pompás, fényes látvány volt, de nem számított makulátlanul kifogástalannak, mert a hölgyek közt nem egy kétes hírű személy akadt. "Mi sem könnyebb - írta egy kortárs -, mint

kitalálni valódi hivatását némely szépséges equestriennek, ki egyszerre fél tucat férfiút üdvözl korbácsával intve vagy a pillantásával, s néha oly módon enyhíti a biztos gyeplőfogás unalmát, hogy háta mögé tett kézzel kecsesen lehajol, úgy hallgatja valamely gyalogosan arra járó imádója hízelgő bókjait."

Ezek a nők a legelőkelőbb prostituáltak közé tartoztak, és a tiszteletre méltó hölgyek gyakran tapasztalták, hogy a férfiak figyelméért akarva, nem akarva versengeniük kell az efféle pazarul öltözött félvilági nőkkel. Ráadásul nem ez volt a küzdelem egyetlen színhelye: az operában és a színházban sok ifjú hölgynek azt kellett látnia, hogy kísérője tekintete nem a színpadra szegeződik, hanem valamelyik emeleti páholyra, ahonnan egy elegáns nő leplezetlen érdeklődéssel viszonyozza a pillantását.

Mindenki megbotránkozva beszélt arról, hogy a prostituáltak betörtek a tisztes társaság köreibe, ám hiába sürgették a reformot és a változást, a félvilági nők vidáman mutatkoztak ország-világ előtt még vagy ötven évig. A Viktória korabeli prostitúciót a társadalom mélységes képmutatásának legszembeszökőbb bizonyítékeként szokás emlegetni. Csakhogy bonyolultabb a jelenség: egyenes következménye annak, ahogyan a nőkre a Viktória kori Angliában tekintettek.

Abban a korban mindennel a nemek közti különbséget hangsúlyozták: öltözködéssel, modorral, viselkedéssel, magatartással. Még a berendezési tárgyakat vagy a ház szobáit is "férfiasnak" vagy "nőiesnek" minősítették; az ebédlőt férfiasnak, a szalont nőiesnek és így tovább.

Mindezt biológiai tényezőkre vezették vissza.

"Nyilvánvaló - írta Alexander Walker -, hogy a férfi, aki birtokában van a józan ítélőképességnek és a fizikai erőnek, valamint az érvényesítéséhez szükséges bátorságnak, arra hivatott, hogy oltalmazó legyen; a nő pedig, józan ítéletalkotásra képtelen, félénk és törékeny lévén, oltalomra szorul. Mi sem természetesebb tehát, mint hogy a férfi uralkodik: mi sem természetesebb, mint hogy a nő engedelmeskedik."

Ez a nézet fogalmazódik meg újra és újra, szinte változtatás nélkül. A nőknek nincs józan ítélőképességük, nem számolnak a következményekkel, érzelmeik irányítják őket, ennélfogva a józanabb gondolkodású, megfontolt férfiak szigorú felügyeletére szorulnak. A nők neveltetése csak hangsúlyozta feltételezett szellemi

alsóbbrendűségüket, és a jó családok lányainak legtöbbje valószínűleg csakugyan olyan kényeskedő, vihogó, betegesen érzékeny, együgyű teremtség volt, amilyenek a Viktória korabeli regényeket benépesítik. A férfiak nem oszthatták meg gondjaikat a feleségükkel. Mandell Creighton írja, hogy tapasztalatai szerint "a hölgyek társasága általánosságban fölöttébb igénytelen szellemi táplálékot kínál; láthatóan híjával vannak az önálló gondolatoknak vagy eszményeknek, s jöllehet egy ideig hízeleg az ember hiúságának a kilátás, hogy netán megtaníthatja őket egyre-másra, ez csak ideig-óraig villanyoz fel bennünket. Nem kétséges, hogy bizonyos életkorban, mikor már megvan a saját házunk és egyéb javaink, feleségre is szert teszünk, mint valamely berendezési tárgyra, s a házasságot fölöttébb kényelmes

intézménynek találjuk; ám erősen kételkedem, hogy számos férfiú akadt volna az idők folyamán, aki, ha elmondásra érdemes gondolatai támadtak, legelőbb hitvesével osztotta meg őket, remélvén, hogy az méltányolni fogja."

Számos bizonyíték van arra, hogy ez a helyzet mindkét nemet halálra untatta. Az asszonyok, akiket fojtogatott a hatalmas háztartás, a népes személyzet, a hisztériás neurózis látványos megnyilatkozásaiban vezették le kielégítetlenségüket: elveszítették hallásukat, beszédképességüket, látásukat; fulladásos, ájulásos rohamaik voltak, étvágytalansággal, sőt, néha emlékezetvesztéssel küszködtek. Egy-egy roham során közösülő mozdulatokat végeztek, vagy olyan görcsbe rándult a testük, hogy a fejük a sarkukat érintette. Ezek a bizarr

tünetek természetesen csak alátámasztották az általános felfogást a női nem esendőségéről.

A kielégítetlen férfiak más megoldást találtak: prostituáltak szolgálatait vették igénybe, akik gyakran eleven, vidám, szellemes teremtések voltak... vagyis megengedték maguknak mindazt, amire egy nő egyébként nem is gondolhatott. Egyszerűbb szinten a férfiak azért kedvelték a prostituáltakat, mert mellettük sutba dobhatták a finom társaság szigorú viselkedési szabályait, és a "kigombolkozó fesztelenség légkörében nyugodtan elengedhették magukat. Ez a fesztelenség legalább olyan fontos volt, mint maga a szexuális szolgáltatás; valószínűleg ez tette olyan széles körben vonzóvá az intézményt, s ezért törhettek be a prostituáltak arcátlanul a Viktória kori

társaság elfogadható színtereire, például a Rotten Row-ra.

1854. szeptember végétől Edward Pierce rendszeresen találkozott Miss Elizabeth Trenttel a Rotten Row-n. Első ízben látszólag véletlenül, később azonban már keresték az alkalmat.

Elizabeth Trent élete egy idő után ezek körül a délutáni találkozások körül forgott: egész délelőtt készült rájuk, és egész este beszélt róluk; barátnői már panaszkodtak, hogy semmi másról nem lehet szót váltani vele, csak Edwardról; apja pedig arról panaszkodott, hogy lánya örökösen új ruhákat követel. "Mintha életszükséglet lenne naponta egy új ruha, de inkább kettő", méltatlankodott.

A hétköznapi külsejű fiatal nő a jelek szerint egyáltalán nem találta különösnek, hogy Mr. Pierce választása a Rotten Row-n összesereglett lélegzetelállító

szépségek közül épp rá esett; egészen elvakította a férfi érdeklődése. Beszélgetéseiket Pierce azzal intézte el a tárgyaláson, hogy "felületesek és semmitmondóak" voltak; csak egyről számolt be részletesen.

1854 októberében történt, a politikai felfordulás és a katonai botrány napjaiban; a nemzet önbecsülését súlyos csapás érte. A krími háború katasztrófával fenyegetett. Kezdetben, jegyzi meg J. B. Priestley, "a felsőbb osztályok úgy üdvözölték a háborút, mint valami megdicsőült nagyszabású pikniket egy távoli és romantikus helyen. Mintha a Fekete-tengert megnyitották volna a turisták előtt. A Lord Cardiganhez hasonló gazdag tisztek úgy döntöttek, hogy magukkal viszik a jachtjukat. Egyik-másik parancsnok felesége ragaszkodott hozzá, hogy elkísérje a férjét, és vitte a komornáját is. Polgári személyek

lemondták a vakációjukat, hogy követhessék a hadsereget, és lássák a mulatságot."

De a mulatság hamar siralomra fordult. Az angol csapatoknak rossz volt a kiképzésük, rossz az ellátásuk és ostoba a hadvezetésük. Lord Raglan, a hadseregparancsnok hatvanötödik évében járt, és "koránál öregebbnek" mondták. Nemegyszer mintha azt képzelte volna, még mindig Waterloonál harcol, és úgy emlegette az ellenséget, hogy "a franciák", holott azok most a szövetségesei voltak. Egy alkalommal annyira elvesztette a fejét, hogy megfigyelőállást foglalt el az ellenséges orosz arcvonalak mögött. A "szenilis zavarodottság" hangulata egyre jobban erősödött, és a nyár közepére odáig fajult, hogy még a tisztfeleségek is azt írták haza: "úgy látszik, senkinek sincs fogalma, hogy valójában mit akarnak".

Az ügyetlen hadvezetés csúcsa Lord Cardigan rohama volt a könnyűlovassággal: a látványos hőstett eredményeként a sereg háromnegyede odaveszett a sikeres vállalkozásban, melynek során nem azt az ellenséges ágyúüteget foglalták el, amelyiket kellett volna.

A pikniknek nyilvánvalóan befellegzett, és csaknem minden felsőbb osztálybeli angolt mélységesen nyugtalanítottak a fejlemények. Mindenki Cardiganról, Raglanról és Lucanról beszélt. Ám azon a langyos októberi délutánon a Hyde Parkban Mr. Pierce észrevétlenül Elizabeth Trent apjára terelte a szót.

- Ma reggel rémesen nyugtalan volt - mondta Elizabeth.

- Csakugyan? - kérdezte a mellette üggető Pierce.

- Mindig fölöttébb nyugtalan aznap reggel, amikor el kell indítania az aranyszállítmányt a Krímbe. Mintha

kicserélték volna, attól a pillanattól kezdve, hogy felébred. Módfelett szótlan és szórakozott.

- Minden bizonnyal súlyos felelősség nehezedik a vállára - jegyezte meg Pierce.

- Olyannyira, hogy már attól félek, a mértéktelen alkoholfogyasztásban keres enyhülést.

- Az isten szerelmére, kisasszony, ön bizonnyal túloz.

- Annyi biztos, hogy fölöttébb különösen viselkedik. Ön is tudja, mennyire elítéli, ha valaki alkoholt fogyaszt az este leszállta előtt.

- Tudom, és fölöttébb ésszerű álláspontnak tartom.

- Nos - folytatta Elizabeth Trent -, azt gyanítom, megszegi a saját rendszabályát, mert a szállítmány elindításának napján mindig lesiet reggel a borospincébe, egy szál magában; szolgát sem visz, hogy

kísérje vagy tartsa a gázlámpát. Ragaszkodik hozzá, hogy egyedül menjen. Mostohaanyám nem egy ízben szemrehányással illette, hisz felbukhat, vagy balesetet szenvedhet a pince lépcsőjén. Ő azonban mit sem törődik a kéréssel. Hosszan elidőzik a pincében, s amint feljön, már indul is a bankba.

- Feltehetőleg csak ellenőrzi, minden rendben van-e - mondta Pierce. - Ez ésszerű, nemde?

- Korántsem - rázta a fejét Elizabeth -, hisz e tekintetben teljességgel mostohaanyámra hagyatkozik, ő rendelkezik afelől, hogy a pincét feltöltsék, rendben tartsák, vacsora előtt kitöltsék a bort, és így tovább.

- Ez esetben viselkedése csakugyan fölöttébb különös. Szeretném remélni - tette hozzá Pierce gondterhelten -, hogy a felelősség nem nehezedik rá elviselhetetlen súllyal.

- Magam is remélem - válaszolta a lány sóhajtván. - Elbűvölő napunk van, nemde?

- Csakugyan - helyeselt Pierce. - Ám kegyednél nem elbűvölőbb.

Elizabeth Trent kuncogva megjegyezte, hogy Pierce nagy selma, arcátlan hízelgő. - Az ember még azt hinné, valami titkos célja van - kacagott. - Az egekre, nem - tiltakozott Pierce, s megnyugtatóan egy pillanatra könnyedén a lány kezére tette a kezét.

- Annyira örülök - mondta Elizabeth.

- S én együtt örülök önnek - mondta Pierce, és nem hazudott; hisz végre tudta mind a négy kulcs lelőhelyét.

II. RÉSZ A KULCSOK

1854. november-1855. február

17. FEJEZET

Amikor szűz lány kell

Mr. Henry Fowler ebédidőben a sötét egyik sötét zugában ült, és szemlátomást igen feldúlt volt. Harapdálta az ajkát, forgatta a poharát a kezében, és alig tudta rászánni magát, hogy Edward Pierce barátja szemébe nézzen. - Nem is tudom, hol kezdjem - mondta. - Fölöttébb kínos a helyzet.

- Biztosítom önt legteljesebb titoktartásomról - emelte föl a poharát Pierce.

- Köszönöm. Úgy áll a dolog... - kezdte Fowler, de elakadt a szava. - Úgy áll a dolog, hogy ez az egész... - elhallgatott, megrázta a fejét - roppantul kellemetlen.

- Akkor jobb mielőbb túlesni rajta; ki vele, mondja el - biztatta Pierce -, mint férfi a férfinak.

Fowler fölhajtotta az italát, és koppanva tette vissza a poharat az asztalra. - Nem bánom. Egy szó, mint száz, megkaptam a franciabetegséget.

- Jóságos ég! - mondta Pierce.

- Fájdalom, mértéktelenül hajszoitam az élvezeteket - vallotta be csüggedten Fowler -, és most meg kell adnom az árát. Egészében véve fölöttébb nyomorúságos és bosszantó helyzet. - Abban az időben úgy vélték, hogy a nemi betegséget a túlzásba vitt szexuális tevékenység okozza. Nem sok gyógy mód akadt rá, és még kevesebb orvos, aki hajlandó lett volna kezelni. A legtöbb kórház egyáltalán nem látta el a gonorrhoeás vagy szifilisz betegeket. Ha egy köztisztelőben álló férfiú megkapta a betegséget, a zsarolók könnyű prédája lett; ezért szánta rá magát olyan nehezen a beszédre Mr. Fowler.

- Miben segíthetnék? - kérdezte Pierce, bár tudta a választ.
- Szeretném remélni... s bár ne csalatkoznék... hogy ön agglegény létére netán ismer... akarom mondani, ön netán ajánlani tudna nekem egy szűz lányt, egy falusi lányt.
- Ez ma már nem olyan könnyű, mint régen - ráncolta a homlokát Pierce.
- Tudom én, tudom jól - emelte föl a hangját izgatottan Fowler. Aztán észbe kapott, és halkabban folytatta: - Tisztában vagyok a nehézségekkel. Mindazonáltal reménykedtem, hogy...
- Van egy asszony Haymarketben - bólintott Pierce -, akinél gyakran akad egy-két szűz lány. Majd diszkréten érdeklődöm.
- Ó, kérem, tegye meg - könnyörgött Mr. Fowler reszkető hangon. - Gyötrő fájdalmaim vannak - tette hozzá.
- Érdeklődöm, mást nem tehetek - mondta Pierce.

- Örök hálára kötelez - lelkesedett Mr. Fowler. - Igen nagy fájdalmaim vannak.
- Érdeklődni fogok - ígérte Pierce. - Számíthat rá, hogy egy-két napon belül jelentkezem. Addig is, fel a fejjel.
- Köszönöm, köszönöm - mondta Fowler, és újabb italt rendelt.
- Lehet, hogy sokba fog kerülni - figyelmeztette Pierce.
- Az ördögbe a költségekkel, ember. Akármennyit megadok érte! - Aztán mintha újra fontolóra vette volna a dolgot. - Mit gondol, mennyi lesz?
- Száz arany, ha az ember valóban szűz lányt akar.
- Száz arany? - kérdezte Fowler csüggedten.
- Annyi bizony, de csak ha szerencsém van, és kedvező áron jutok hozzá. Tudja, igen nagy a kereslet.

- Hát akkor isten neki - döntötte le a torkán Mr. Fowler az újabb pohár italt. - Akármennyi lesz, kifizetem.

Két nap múlva Mr. Fowler levelet kapott az újonnan bevezetett filléres postával. Az irodájába címezték, a Huddleston & Bradford Bankba. Mr. Fowlert nagyon megnyugtatta az elegáns levélpapír és a finom betűs, jellegzetes női írás.

1854. november 11.

Tisztelt Uram,

közös ismerősünk, Mr. P., azt az óhaját fejezte ki, hogy tájékoztassam Önt, amint tudomást szerzek valamely hölgyről - aki érintetlen. Őszinte öröömre szolgál, hogy módomban áll figyelmebe ajánlanom egy igen bájos, szép gyermeket, aki most jött fel vidékről, és minden bizonnyal a kedvére lesz. Ha Önnek megfelel, találkozhat vele négy nap múlva a Lichfield Streeten, a St. Martin's Lane

végében, nyolc órakor. Várni fog Önre, és gondoskodás történt, hogy a közelben diszkrét elszállásolásra találjanak.

Maradok az Ön engedelmes, alázatos szolgája

M. B.

South Moulton Street

Az árról nem történt említés, de Mr. Fowlert ez már vajmi kevésbé érdekelte.

Nemzőszervei megdagadtak, és módfelett érzékenyek voltak, olyannyira, hogy szinte másra sem tudott gondolni íróasztala mellett, amíg megpróbálta elintézni a napi teendőket. Némi lelket öntött belé egy újabb pillantás a levélbe, mely most is kitűnő benyomást tett rá. Minden sora megbízhatóságról tanúskodott, márpedig ez igen fontos volt. Fowler tudta, hogy sok "szűz lányt" már vagy tucatszor felavattak, s "érintetlenségüket" a stratégiailag

fontos részen alkalmazott apró öltésekkel állították helyre.

Azt is tudta, hogy a nemi betegség általánosan elfogadott gyógyszere a közösülés egy szűzzel. Sok férfi megesküdött rá, hogy a módszer gyógyulást hozott neki; mások tagadták. Egyesek szerint a fiaskó mindig abból származott, hogy a lány már nem volt szűz. Ezért pillantott Mr. Fowler ismét a levélpapírra meg az írásra, és csakugyan megtalálta benne a remélt biztatást. Sietve papírra vetett néhány homályos köszönő szót Pierce barátjának az ügyben nyújtott segítségéért.

18. FEJEZET

A hintós csel

Azon a napon, amikor Mr. Fowler köszönőlevelet írt neki, Mr. Pierce épp

arra készült, hogy behatol Mr. Trent palotájába. Tervében öt résztvevő szerepelt: Pierce, aki valamelyest ismerte a ház beosztását; Agar, akinek viaszlenyomatot kellett készítenie a kulcsról; Agar nője, aki "drótos" lesz, vagyis jelzi, ha baj van; és Barlow, aki "linkmacher" lesz, vagyis eltereli a figyelmet.

És ott volt még a titokzatos Miss Miriam, akinek döntő szerep jutott a tervezett műveletben: neki kellett végrehajtania az úgynevezett "hintós csel", az egyik legötletesebb behatolási módszert. A hintós csel eredményessége a kor egyik megrögzött társadalmi szokásán, a cselédek borraavalózásán alapult.

A Viktória kori Angliában a teljes népességnek körülbelül 10 százaléka "szolgált házaknál", és csaknem mindegyik silány fizetést kapott. A legsilányabbat azok, akik munkájuk

során kapcsolatba kerültek a látogatókkal és a ház vendégeivel: a főkomornyik és a lakáj évi jövedelmének nagy részét a borravalók tették ki.

Ebből adódott a lakájok közismert idegenkedése az alkalmi látogatóktól - s a "hintós csel" épp erre épült. 1854. november 12-én kilenc órára már Pierce minden embere a helyén volt. Agar nője, a "drótos" az utcán ácsorgott, a Trent-palotával szemben. Barlow, a "linkmacher" végigsurrant a ház melletti sikátoron a ház mögé, a személyzeti bejárathoz és a kutyaólakhoz. Pierce és Agar az utcai bejárat melletti bokrokban lapult. Amikor mindenki elkészült, elegáns csukott hintó állt meg a ház előtt, és megszólalt a kapucsengő.

A Trent-ház inasa hallotta a csengetést, és kinyitotta az ajtót. Meglátta a járda mellett álló hintót.

Biztosra lehetett venni, hogy a méltóságteljes és a borraival szem előtt tartó inas nem fog ott állni az ajtóban és belekiabálni az estébe, hogy megtudja, mit akarnak. Amikor egy perc múltán sem szállt ki a hintóból senki, az inas lement a lépcsőn, és a hintóhoz lépett, hogy megtudja, mivel szolgálhat.

A kocsiban elegáns, finom hölgy ült, s aziránt érdeklődött, itt lakik-e Mr. Robert Jenkins. Nem, válaszolta az inas, de ismeri Mr. Jenkinst; egy utcával odébb van a háza; meg is mutatta, hogy merre.

Közben Pierce és Agar a nyitott ajtón át besurrant a házba. Egyenest a pinceajtóhoz tartottak, amely zárva volt, de Agar egy tardlival, vagyis álkulccsal szempillantás alatt kinyitotta. Mire a lakáj megkapta a shillingjét a hintóban ülő hölgytől, a két férfi már

benn volt a pincében, csukott ajtó mögött.

A lakáj földobta a levegőbe a pénzdarabot, elkapta, visszasétált a házba, és megint bezárta az ajtót, nem is sejtve, hogy rászédtek.

Ez volt a hintós csel.

A tolvajlámpa apró fényfoltjában Pierce megnézte az óráját. 9.04-et mutatott. Tehát egy órájuk volt, hogy megkeressék a kulcsot, mielőtt Barlow magára vonja a figyelmet, hogy a szökésüket fedezze.

Pierce és Agar óvatosan lopakodott le a nyikorgó lépcsőn a pincébe. Megpillantották a borosüvegek állványait a lakatra zárt vasrács mögött. Az új lakatok hamar megadták magukat Agar szakértelmének. 9.11-kor a behatolók kinyitották a rács ajtaját, és beléptek a borospincébe. Azonnal hozzáláttak, hogy megkeressék a kulcsot.

Itt nem használt semmiféle furfang, csak a lassú, vesződéses munka. Pierce-nek mindössze egy feltevése volt a rejtekhellyel kapcsolatban: mivel rendszerint Mr. Trent felesége ment le a pincébe, Mr. Trent alighanem valami nehezen elérhető, magas helyre dugta a kulcsot, nehogy az asszony véletlenül rábukkanjon. Először az állványok tetejét tapogatták végig, ahol vastagon állt a por, és nemsokára betöltötte a levegőt.

A beteg tüdejű Agar alig tudta visszafojtani a köhögését. Néhányszor olyan hangosan nyögött fel, hogy Pierce megrémült, de a házban senki sem hallotta meg.

Már 9.30 volt. Pierce tudta, lassan kifutnak az időből. Egyre kétségbeesettebben kutatott, kezdte elveszíteni a türelmét, és suttogva szidta Agart, aki az átmelegedett

ernyős lámpával világított a kutatáshoz.

Eltelt újabb tíz perc. Pierce-et kiverte a verejték. Ekkor meghökkentő váratlansággal valami hideg tárgyhoz ért az ujjá az állvány legfelső keresztrúdján. A tárgy fémes csengéssel esett le a földre. Pierce néhány pillanatig kétségbeesetten kotorászott a pince földes padlóján, aztán a kezükben volt a fémtárgy. Az óra 9.45-öt mutatott.

Pierce a lámpa fényfoltjába tartotta a kulcsot. Agar felnyögött a sötétben.

- Mi van? - suttogta Pierce.

- Ez nem az.

- Hogy érted ezt?

- Úgy, hogy ez nem az a rohadt kulcs, hanem egy másik.

Pierce tanácstalanul forgatta a kulcsot.

- Biztos? - suttogta, de még ki sem mondta, s már tudta, Agamak igaza

van. A kulcs poros volt és régi; tollának hasadékaiban piszok halmozódott.

- Ehhez tíz éve hozzá se nyúlt senki - mondta Agar, mintha a gondolataiban olvasott volna.

Pierce káromkodva kutatott tovább, míg Agar a lámpát tartotta.

- A fenébe is, fura egy jószág - forgatta a kezében a kulcsot. - Ilyet még sose láttam. Semmi kis vacak, egy fehérszemély tardlija lehet valami női kacathoz, ha engem kérdez...

- Pofa be! - sziszegte Pierce.

Agar elhallgatott. Pierce keresett tovább, a szíve vadul dobolt, nem nézett az órájára, tudni sem akarta, mennyi az idő. Aztán megint hideg fémhez ért az ujjja. A fénybe tartotta a tárgyat.

Egy fényes kulcs volt.

- Ez páncélszekrénybe való - állapította meg Agar első pillantásra.

- Akkor jó - sóhajtott fel Pierce. Elvette a lámpát, és világított Agarnak, aki előhalászott a zsebéből két viaszlemezt. Egy percig a kezében tartotta őket, hogy fölmelegedjenek, aztán beléjük nyomta a kulcsot, előbb az egyik oldalát, aztán a másikat.

- Mennyi az idő?

- Kilenc ötvenegy - mondta Pierce.

- Csinálok még egyet - ismételte meg Agar az eljárást két másik viaszlemezzel. Ez mindennapos gyakorlat volt a legügyesebb mackósoknál, mert a viaszlap később megsérülhetett. Amikor megvolt a négy lenyomat, Pierce visszatette rejtekhelyére a kulcsot.

- Kilenc ötvenhét.

- A mindent, épphogy sikerült.

Kimentek a borospincéből, bezárták maguk mögött a rácsot, aztán fölcsontak a lépcsőn a pinceajtóhoz. Ott vártak.

Barlow, aki a cselédszállások közelében az árnyékban lapult, megnézte a zsebóráját, és látta, hogy tízre jár. Egy pillanatig tétovázott. Egyrészt veszélyes volt minden perc, amelyet társai odabenn töltenek a házban; másrészt nem biztos, hogy sikerült végezniük a munkával, hiába terveztek meg percről percre mindent. Nem szeretne volna a menekülők dühös ábrázatával szembe találni magát, mert hibázott.

- Tíz óra az tíz óra - dünnyögte végül, és kezében egy zsákkal visszament a ketrecekhez. Három kutya volt ott, köztük az új idomított eb, Mr. Pierce ajándéka. Barlow behajolt, és a zsákból négy nyüszítő patkányt lökött az elkerített részre. A kutyák azonnal veszett csaholásban és ugatásban törtek ki; irtózatosságot csaptak.

Barlow kereket oldott, s amint eltűnt az árnyékban, látta, hogy a cselédszobák ablakai egymás után világosodnak ki.

Amint Pierce és Agar meghallotta a felfordulást, kinyitották a pinceajtót, kisurrantak az előcsarnokba, s bezárták maguk mögött az ajtót. A ház hátsó traktusáról futó lépések zaját hallották. Kinyitották a bejárati ajtó zárjait és reteszeit, kiléptek az utcára, és belevesztek az éjszakába.

Látogatásuknak csak egy jelét hagyták hátra: a be nem zárt bejárati ajtót. Tudták, hogy reggel az inas, aki elsőnek kel föl, észreveszi, hogy nincs kulcsra zárva. De akkor eszébe jut az előző esti epizód a hintóval, és azt hiszi majd, hogy ő hagyta nyitva. Talán megfordul a fejében, hogy esetleg betörték a házba, de ahogy múlik az idő, s egész nap nem derül ki, hogy valaminek lába kelt volna, megfeledkezik a dologról.

Az biztos, hogy a hatóságokhoz nem érkezett feljelentés betörésről a Trent-rezidenciába. A kutyák titokzatos nyugtalanságára magyarázattal szolgáltak a ketreceknél talált patkánytetemek. A személyzet tanakodott egy darabig, hogy vajon miképp kerültek a patkányok a kutyáknak elkerített részbe, de a Trent-ház cselédsége népes volt és elfoglalt, nem értek rá semmiségeken töprengeni.

Edward Pierce tehát 1854. november 13-a estéjén birtokába jutott a négy szükséges kulcs közül az elsőnek. És máris munkához látott, hogy megszerezze a másodikat.

19. FEJEZET

A találka

Mr. Henry Fowler nem akart hinni a szemének. Az utcai gázlámpa halvány fényében törékeny teremtség állt, rózsás arcú és csodálatosan fiatal. Épphogy betölthette a törvényes kort, a tizenkettedik évét, s tartása, viselkedése és félénk modora egyaránt ártatlanságáról, beavatatlan voltáról tanúskodott.

Mr. Fowler odalépett hozzá, és megszólította; a kislány halkan, tétován, lesütött szemmel válaszolt, és egy közeli garniszállóba vezette. Mr. Fowler némi nyugtalansággal vette szemügyre az intézményt, mert a ház külseje nem sok jót ígért. Ennélfogva kellemes meglepetésül szolgált, amikor a gyermek halk kopogtatására egy gyönyörű nő nyitott ajtót, akit a gyermek "Miss Miriam"-nek nevezett. Fowler belépett az előcsarnokba, s azonnal látta, hogy ez nem afféle alpári hely, ahol egy órára öt shillingért adják

ki az ágyakat, és amikor letelik az óra, jön a tulajdonos, és botjával dörömböl az ajtón; itt plüsshuzatú bútorok voltak, és dúsan leomló függönyök, elegáns perzsaszőnyegek, ízléses és finom tárgyak mindenütt. Miss Miriam szerfölött méltóságteljesen viselkedett, s amikor elkérte a száz aranyat, modora oly választékos volt, hogy Fowler szó nélkül kifizette, s már indult is fölfelé az egyik emeleti szobába a kislánnyal, akit Sarah-nak hívtak.

Sarah elmondta, hogy nemrég jött a városba Derbyshireből, szülei meghaltak, bátyja a Krímben van, öccse a szegényházban. Szinte vidáman adta elő mindezt a lépcsőn fölfelé menet. Fowler mintha némi szertelen élénkséget sejtett volna a hangjában; semmi kétség, a szegény gyermek nyugtalan első élménye előtt, gondolta, nem szabad megfeledkeznie arról, hogy gyöngéden bánjon vele.A

helyiség, ahová beléptek, éppoly pompásan volt berendezve, mint a földszinti nappali; az elegáns, bordó berendezésű szoba levegőjében lágy jázminillat úszott. Fowler sietve körülnézett, hisz az ember sose lehet elég óvatos. Aztán bereteszelte az ajtót, és a lányhoz fordult.

- Nos tehát - mondta.

- Parancsoljon, uram.

- Nos tehát - ismételte. - Akkor most... szóval...

- Hogyne, természetesen, uram - mondta a kislány, s az ártatlan gyermek hozzáfogott, hogy levetkőztesse őt. Fowler különösnek találta, hogy ott áll abban az elegáns - már-már dekadens - szobában, s egy gyereklány, aki épp csak a derekáig ér, két kis kezével fölnyúl, bajlódik a gombjaival, és vetkőzteti őt. Olyan szokatlan volt az egész, hogy tétlenül

túrte, és hamarosan meztelenül állt, bár a kislány még ruhában volt.

- Ez micsoda? - érintette meg a lány a nyakában lógó kulcsot.

- Semmi... csak egy kulcs - felelte Fowler.

- Jobb lesz, ha leteszi, még fölsért vele.

Fowler letette. A lány lecsavarta a gázlámpa fényét, azután levetkőzött. A következő két óra olyan varázslatos élményt hozott Henry Fowlernek, olyan hihetetlen gyönyörűséget, hogy tökéletesen megfeledkezett fájdalmairól. Azt pedig végképp nem vette észre, hogy az egyik súlyos bordó bársonyfüggöny mögül óvatosan kinyúl egy kéz, és elveszi a kulcsot a ruhája tetejéről; azt sem vette észre, amikor röviddel később a kulcs ismét a helyére került.

- Ó, uram! - kiáltotta a lány a döntő pillanatban. - Ó, uram!

És Henry Fowlert egy futó pillanatra olyan életöröm és izgalom járta át, amelyet tudomása szerint még soha nem érzett negyvenhét éve során.

20. FEJEZET

Löttek a melónak

Az, hogy az első két kulcsot olyan könnyen megszerezték, nagy önbizalommal töltötte el Pierce-et és bűntársait, amely hamarosan csalókának bizonyult. Alighogy megszerezték Fowler kulcsát, váratlan területen ütköztek nehézségekbe: A Délkeleti Vasúttársaság megváltoztatta a London Bridge állomás forgalmi irodájának szolgálati munkarendjét.

A banda Miss Miriamet bízta meg, hogy figyelje az iroda mindennapi életét, s ő 1854 decemberének végén rossz híreket hozott. A mayfairi házban

tartott megbeszélésen arról számolt be Pierce-nek és Agamak, hogy a vasúttársaság fölfogadott egy fickót, aki most éjjel is őrzi a területet.

Mivel éjszakára tervezték a betörést, ez elkeserítő hír volt. Ám Agar szerint Pierce hamar úrrá lett csalódottságán.

- Hogyan dolgozik? - kérdezte.

- Minden este záráskor kezdi a szolgálatot, pontban hétkor - mondta Miss Miriam.

- És miféle fickó?

- Valódi dzsekás - mondta Miss Miriam, vagyis hogy igazi rendőr. - Negyven körül lehet; kinyalt, kövér. De lefogadom, hogy nem alszik a poszton, és nem piás.

- Fegyvere van?

- Van - bólintott a nő.

- És hol posztol? - kérdezte Agar.

- Mindjárt az ajtónál. A lépcső tetején ül, el se mozdul onnan. Van mellette egy kis papírzacskó, gondolom, a

vacsorája. - Ebben nem volt biztos, mivel nem mert nagyon későig a pályaudvaron maradni, félt, hogy gyanús lesz.

- A fenébe - méltatlankodott Agar. - Ott ül mindjárt az ajtó mellett? Hát ennek a melónak már lőttek.

- Csak tudnám, minek állítottak őrséget éjszakára - töprengett Pierce.

- Talán rájöttek, hogy szasszerolunk - mondta Agar, hiszen hónapokig figyelték az irodát, és valakinek szemet szúrhatott.

Pierce nagyot sóhajtott.

- Má nem lehet befírolni őket - állapította meg Agar.

- Mindenkit be lehet fírolni - jelentette ki Pierce.

- Ennek má lőttek, annyi szent - csóválta a fejét Agar.

- Dehogyis lőttek - mondta Pierce -, csak valamivel nehezebb dolgunk

lesz.- Akkor halljam, hogy akar a végére járni? - kérdezte Agar.

- Ebédidőben.

- Fényes nappal? - rémült meg Agar. - Miért ne? - kérdezte Pierce.

Másnap Pierce és Agar azt figyelte, mi történik délben az irodában. Egy órakor a London Bridge pályaudvaron nagy volt a jövés-menés; hordárok cipelték a csomagokat a hintójukhoz tartó elegáns utasok mögött; utcai árusok kínálták fennhangon a frissítőket; három-négy rendőr is járt-kelt a pályaudvaron, fenntartották a rendet, és lesték a rajzosokat - vagyis a zsebtolvajokat -, akik előszeretettel működtek a pályaudvarokon. Akkor zsebelték ki az áldozatot, amikor fölszállt a vonatra; mire észrevette, hogy meglopták, már messze járt Londontól.

A zsebtolvajok annyira hozzátartoztak a pályaudvarokhoz, hogy mikor William

Frith 1862-ben megfestette nemzedéke egyik leghíresebb képét, A vasútállomást, a kép fókuszába azt az epizódot helyezte, hogy két detektív lefülel egy tolvajt.

Ezért a fővárosi rendőrség járőröket rendelt ki a London Bridge pályaudvarra. És a vasúti társaságok külön őröket is alkalmaztak.

- Mindenfelé nyüzsögnek a miltonisták
- nézett körül Agar csüggedten a peronon.

- Emiatt ne fájjon a fejed - nyugtatta meg Pierce. Az irodát figyelte.

Délben egykor az írnokok lekecmeregtek a lépcsőn, és beszélgetve indultak ebédelni. A zord tekintetű, császárszakállas forgalomirányító odabent maradt. Az írnokok két órákor visszamentek, s helyreállt az iroda rendje.

Másnap a forgalomirányító ment ebédelni, s a két írnok maradt az irodában.

Harmadnapra Pierce és Agar már ismerte a rendet: déli egykor egy vagy több ember kivett egy óra ebédidőt, de az iroda sose maradt őrizetlenül. Egyértelmű volt a következtetés.

- Nappal nem lehet befírolni őket - mondta Agar.

- Talán vasárnap - gondolkozott hangosan Pierce.

Az angol vasutak abban az időben - s tulajdonképpen mind a mai napig - hallani sem akartak a vasárnapi járatokról. Akkoriban mindenki szükségtelennek és illetlennek találta, ha egy vállalkozás vasárnap is folytatta tevékenységét, és a vasúttársaságok furcsa módon rendkívül erkölcsösnek mutatkoztak, nemcsak ebben a tekintetben. A dohányzás például hosszú ideig tilos volt a vonatokon még

azután is, hogy széles körben elterjedt; ha egy úriember rá akart gyújtani, kénytelen volt lefizetni a kalauzt - jöllehet tiltották ezt is -; ezen a helyzeten a közvélemény nyomása sem változtathatott 1868-ig, amikor a törvényhozás végre kötelezte a vasúti társaságokat, hogy engedélyezzék az utasoknak a dohányzást.

Ugyanilyen ellenállást tanúsítottak a vasúti társaságok a vasárnapi járatok kérdésében is, jöllehet mindenki egyetértett abban, hogy olykor a legistenfélőbb ember is rákényszerülhet a vasárnapi utazásra, és a hétvégi kirándulások újonnan kialakult szokása tovább növelte az igényt. 1854-ben a Délkeleti Vasúttársaság vasárnap csak négy járatot indított, a London & Greenwich Vasúti Társaság pedig, amely szintén igénybe vette a London Bridge

pályaudvart, mindössze hatot, vagyis feleannyit, mint egyébként.

Pierce és Agar a következő vasárnap szemlét tartott a pályaudvaron, és azt tapasztalta, hogy a forgalomirányító irodája előtt megkettőzték az őrséget; az egyik fickó az ajtó közelében posztolt, a másik a lépcső tetejénél.

- De hát miért? - kérdezte Pierce, amikor meglátta a két őrt. - Az isten szerelmére, miért?

A törvényszéki kihallgatások során kiderült, hogy a Délkeleti Vasúttársaság 1854 őszén gazdát cserélt. Az új tulajdonos, Mr. Williard Perkins emberbaráti hajlamú úriember lévén, olyannyira szívén viselte az alsóbb társadalmi rétegek sorsát, hogy minden munkaterületen növelte az alkalmazottak számát "avégből, hogy becsületes munkát adjon mindazok kezébe, akik máskülönben netán a törvénszegés avagy bűnös

fajtalankodás vétkes útjára
tévednének". Kizárólag ezért vették fel
az új alkalmazottakat; rablásra egy
pillanatig sem gyanakodtak, és Mr.
Perkinst mélységesen
megdöbbentette, amikor járatain végül
előfordult ilyesmi.

Az is igaz, hogy ebben az időben a
Délkeleti Vasúttársaság új bevezető
vonalakat akart kiépíteni London
központjába, s ez számos család
kilakoltatásával és házuk
lerombolásával járt. Így a tulajdonosok
emberbaráti buzgalmának volt némi
propagandaszínezete.

- Vasárnap se lehet befírolni őket -
nézett a két őrre Agar. - Talán
karácsonykor?

Pierce megrázta a fejét. Elképzelhető
volt, hogy karácsony napján nem olyan
szigorú az őrizet, de erre nem
bízhatták magukat. - Olyasmi kell, ami
illik a rendes kerékvágásba.

- Nappal nem megy.
 - Ez igaz - bólintott Pierce. - De nem ismerjük a teljes éjszakai beosztást. Sose maradtunk itt egész éjjel. - Éjszakánként a pályaudvar kihalt volt, és az őgyelgőket meg a csavargókat gyorsan kiparancsolták a járőröző rendőrök.
 - Egyből elzavarnák a szasszerolót - mondta Agar. - Még az is lehet, hogy besittolnák.
 - Gondoltam, elbújhatna - magyarázta Pierce. - Egész éjszakára.
 - Tiszta Willy?
 - Nem - rázta a fejét Pierce. - Neki eljár a szája, különben is tökkelütött.
 - Az már biztos - ismerte el Agar.
- Tiszta Willyről, aki a tárgyalás idején már nem élt, jegyzőközbe vették, hogy "korlátolt szellemi képességű" volt; ezt több tanú egybehangzóan állította. Pierce maga azt mondta: "Úgy éreztük, nem bízhatjuk rá a megfigyelést. Ha

elkapnák, beköpne bennünket; minden tervünket kifecsegné, és nem is tudná, mit csinál."

- Akkor ki legyen? - kérdezte Agar.

- Egy csövesre gondoltam - mondta Pierce.

- Csövesre? - csodálkozott el Agar.

- Arra - bólintott Pierce. - Szerintem egy csöves épp jó lenne. Nem tudsz egy hóhem csövest?

- Kereshetek egyet. De hol fog elbújni?

- Becsomagoljuk egy ládába - mondta Pierce.

Aztán rendelt egy csomagolóládát házhoz szállítva. Agar kerített egy állítása szerint "halálbiztos csövest", és a ládát kivitették a pályaudvarra.

A csövest, egy Henson nevű férfit nem sikerült előkeríteni, de nem is nagyon keresték; jelentéktelen volt a szerepe az ügyben, s az efféle fickókkal különben sem érdemes bajlódni. Hiszen az, hogy valaki "csöves", nem

foglalkozást, hanem életmódot jelentett, pontosabban az éjszakák eltöltésének módját.

A század közepén London népessége évtizedenként húsz százalékkal nőtt. A város lakóinak száma naponta több mint ezerrel gyarapodott, és bár nagyszabású építkezések folytak, s a nyomornegyedekben egymás hegyén-hátán éltek az emberek, a lakosság jelentős részének nem volt fedél a feje fölött, és pénze sem lett volna rá, hogy lakbért fizessen. Ezek az emberek a szabad ég alatt töltötték az éjszakát, bárhol, ahol nem zaklatta őket a rendőrség a rettegett tolvajlámpájával. A legjobb helyeknek az úgynevezett "Bolthajtás szállók" számítottak, vagyis a vasúti hidak alatti száraz területek, de akadtak más törzshelyeik is: romos épületek, boltajtók, kazánházak, kocsiszínek, üres piaci bódék, bokrok alja; bárhol meghúzták magukat.

Némelyikük más menedéket keresett: csűröket és melléképületeket. Abban az időben gyakran még a fényűzőbb házaknál sem volt belső vízvezeték; az árnyékszék hozzátartozott mindenféle rendű és rangú családok lakásához és egyre több középülethez. Ezekbe a szűk helyiségekbe préselődtek be a csövesek, és ott aludták át az éjszakát. A tárgyaláson Agar büszkén számolt be arról, hogyan tett szert megbízható csövesre. Az éjszakai népség főképp guberálókból meg csavargókból állt, reménytelenül lecsúszott emberekből. A társadalmi ranglétra legalján voltak a budilakók is, de valamivel több vállalkozó szellem szorult beléjük, mint a többiekbe. És a legtöbbjük ivott; semmi kétség, részegen könnyebben elviselték pihenőhelyük illatdús levegőjét.

Pierce természetesen azért akart effajta csövest, mert olyasvalakire volt

szüksége, aki könnyen elviseli, ha órákon át be van szorítva valami szűk helyre. A Henson nevű ember állítólag "fenemód tágasnak" találta a szállítóládáját, amikor rászögezték a födelet.

A ládát a London Bridge pályaudvar egyik gondosan kiválasztott pontján rakták le. A lécek között Henson megfigyelhette az éjjeliőr minden mozdulatát. Az első éjszaka után a ládát elszállították, átfestették, és visszavitték az állomásra. Az eljárást három egymást követő éjszaka megismételték. Aztán Henson jelentette, mit látott. A banda nem találta biztatónak az eredményt.

- Az őrt mintha odaszögezték vóna - mondta Pierce-nek. - Pontos, akár ez az óra itt ni - emelte föl a stopperórát, amelyet Pierce-től kapott, hogy mérni tudja minden tevékenység pontos idejét. - Hajszá! Hétkor jön a

papírzacskójával, abba van a vacsorája. Leül a lépcsőre, és ott marad, mindig éber, sose huny egyet, mindig odaköszön a járőrös zsernyáknak.

- A járőr milyen időközönként érkezik?

- Az első zsernyák éjfélig van szolgálatba, tizenkét perc, amíg körbejárja a pályaudvart. Néha tizenkét perc köll neki, van, hogy tizenhárom, de legtöbbször tizenegy. A második zsernyák éjféltől hajnalig dolgozik. Hóhem zsernyák, nem körbe megy, hanem összevissza, egyszer itt bukkan föl, egyszer ott, akár a krampusz a skatulyából, és les mindenféle. Az övibe dugva meg két mordály is van.

- És az őr az iroda ajtaja előtt? - kérdezte Pierce.

- Mondom, mintha odaszögezték vóna. Hétkor jön, szót vált az első zsernyákkal... a másodikat nem szíveli, azt csak méregeti messziről. De az

elsőt jó szemmel nézi, van, hogy beszélget is vele, de a zsernyák azért nem áll meg, épp csak pár szót szól.

- Elmegy a helyéről egyáltalán? - kérdezte Pierce.

- Nem - rázta a fejét a csöves. - Csak ül ott, aztán hallgatja, ahogy a Szent Falsworth harangja elüti az órát, olyankor mindig fölkapja a fejét, és fülel. Tizenegykor meg kinyitja a zacskóját, és burkol, mindig óraütéskor. Tíz, van, hogy tizenöt percre burkol, aztán iszik egy üveg sört, és már ott is a zsernyák. Akkor az ő hátradől, kényelembe helyezi magát, és vár, míg megint odaér a zsernyák. Fél tizenkettőkor vagy olyan tájba. Ahogy a zsernyák elmegy, az ő indul a budira.

- Szóval otthagyja a helyét - mondta Pierce.

- Épp csak amíg pisál.

- És mennyi ideig van távol?

- Gondoltam, hogy ez érdeklí, hát jól megfigyeltem. Egyik éjjel hatvannégy másodpercig volt el, a rákövetkezőn hatvannyolcig, a harmadikon meg hatvannégyig. Mindig ugyanabba az órába, fél tizenkettő tájba. Mikor a zsernyák utoljára ér vissza háromnegyed tizenkettő tájba, ő már mindig a helyén van, aztán jön a második zsernyák az őrzőrátra.

- Ez minden éjjel így ment?

- Minden éjjel hát. A sör teszi. Attól muszáj kimenni az embernek.

- Az igaz - mondta Pierce -, a sörnek már ez a hatása. Máskor soha nem hagyja ott a helyét?

- Én nem láttam, hogy otthagya volna.

- És te nem aludtál el?

- Még hogy én! Mikor itt alhatok egész nap, a maga finom ágyába, ebbe a szép házba, maga azt kérdezi, hogy nem aludtam-e éjjel?

- Az igazat mondd - szólt rá Pierce, de nem valami szigorúan.

Agar később azt vallotta: "Tuggyák, Pierce kikérdezte, de nem mutatta, hogy érdekli az egész, úgy tesz, mintha csak rajzoló vagy cupfoló vóna, vagy markecoló, semmi több, mer nem akarja, hogy a csöves szagot kapjon, micsoda hazer meló készül. Igaz, szagot kaphatott vóna, épp eleget törtük magunkat az ő dolgába is, és elvamzolhatott vóna bennünket a miltonistáknak, méghozzá jó dohányért, de ha olyan hóhem freier vóna, mér lenne csöves, nem igaz?"

Ez a vallomás elég nagy zűrzavart okozott a bíróságon. Amikor őlordsága magyarázatot kért, Agar csodálkozó képpel mondta, hogy ő elmagyarázott mindent, ahogy csak tudott. Hosszú percekig tartó további vallatás után derült csak ki, hogy Agar úgy értette: Pierce úgy tett, mintha "rajzoló vagy

cupfoló" lett volna, tehát zsebmetsző vagy közönséges tolvaj, netán "markecoló", aki részegeket lop meg, mert félre akarta vezetni a csövest: nem szerette volna, ha rájön, milyen nagyszabású bűncselekményre készülnek. Magától is rájöhetett volna, mondta még Agar, és "elvamzolhatta" volna őket, vagyis beárulhatta volna a rendőrségnek - de nem volt annyi esze. (Nem ez volt az egyetlen eset, amikor a bűnözők érthetetlen tolvajnyelve megnehezítette a tárgyalás lefolytatását.)

- Esküszöm, Mr. Pierce - mondta a csöves. - Esküszöm, nem aludtam egy szemhuntyást se.

- És az őr minden éjjel csak egyszer ment el a helyéről? - Igen, és minden éjjel ugyanakkor. Pontos, akár ez a jószág itt - tartotta föl a stopperórát -, az az őr olyan.

Pierce megköszönte a csövesnek a munkát, adott neki egy félkoronást a fáradságáért, hagyta, hogy kisírjon meg kihízelegjen még egy félkoronást, aztán útjára küldte. Alig csukódott be a csöves mögött az ajtó, Pierce szólt Barlownak, hogy "dolgozza meg" a fickót; Barlow biccentett, és egy másik ajtón kiment a házból.

- Na? Lőttek a melónak? - kérdezte Pierce, amikor visszament Agarhoz.

- Hatvannégy másodperc - csóválta a fejét Agar. - Nem éppen lejm meló - mármint hogy nem gyerekjáték.

- Azt egy szóval se mondtam. De folyton azzal dicsekszel, hogy te vagy a legjobb mackós az országban, hát most megmutathatod, mit tudsz. Szóval lőttek a melónak, vagy sem?

- Talán nem - gondolkozott el Agar. - De gyakorolnom kell. És jól kiszasszerolni. Odamehetnénk?

- Már hogyne mehetnénk - mondta Pierce.

21. FEJEZET

Arcátlan támadás

- Az utóbbi hetekben - írta az Illustrated London News 1854. december 21-én - a vakmerő és brutális utcai banditizmus riasztó méreteket öltött, főképp az esti órákban. A tények vajmi kevésbé látszanak igazolni Mr. Wilson azon reményét, hogy az utcai gázlámpák majd elveszik a bűnözők kedvét az elvetemült cselekedetektől, hiszen az arcátlan gazemberek soha nem látott pimaszsággal csapnak le a gyanútlan polgárookra. Tegnap Peter Farrell rendőrt becsalták egy sikátorba, ahol is egy gengszterbanda támadt rá; agybefőbe verték, és elrabolták

mindenét, még az egyenruháját is. Ne feledjük, alig két hete annak, hogy Mr. Parkington országgyűlési képviselő brutális támadást szenvedett egy messziről látható, jól megvilágított helyen, midőn a Parlamentből klubjába tartott. A hatóságoknak késedelem nélkül határozott lépéseket kell tenniük e futótűzként terjedő bűnözési járvány megfékezésére."

A cikk a továbbiakban Farrell rendőr állapotával foglalkozott, aki, "amint ez várható volt, igen súlyos sérüléseket szenvedett". A rendőr elmondta, hogy egy jól öltözött hölgy hívta segítségül, akinek szóváltása támadt a fiákeresével, "egy sebhelyes homlokú, goromba csirkefogóval". Mikor a rendőr közbelépett, a fiákeres ólmosbottal esett neki, káromkodva és átkozódva ütlegette; s amikor a szerencsétlen rendőr magához tért, látta, hogy elvitték a ruháját.

1854-ben sok Viktória kori városlakónak okozott gondot az utcai bűnözés elterjedése. Az idők folyamán az erőszakos utcai bűncselekmények visszatérő "járványai" oda vezettek, hogy 1862-1863-ban a gyalogosok már alig mertek kimenni az utcára, és a parlament elfogadta a "megszorító törvényt". Ez a törvény szokatlanul szigorú büntetéseket helyezett kilátásba, többek között a szakaszos korbácsolást - hogy az elítéltnak legyen ideje visszanyerni az eszméletét két verés között - és az akasztást. 1863-ban több embert akasztottak fel Angliában, mint 1838 óta bármikor.

A brutális utcai támadások az alvilági tevékenység legalantasabb formáját jelentették. A banditákat és útonállókat általában lenézte a többi bűnöző is, aki irtózott a kegyetlenkedéstől és az erőszaktól. Az erőszakos utcai

bűncselekményeket rendszerint úgy követték el, hogy a lehetőleg részeg áldozatot egy bűntárs, jobbára nő, valami sötét zugba csalta, s ott aztán "kezelésbe vette" a bandita: egy husánggal agyba-főbe verte, kirabolta, és a csatornába lökte. Nem volt elegáns kenyérkereset.

Az újságok minduntalan hátborzongató részleteket közöltek arról, hogyan csap le szerencsétlen áldozatára a bandita. A jelek szerint senki sem gondolkozott el azon, tulajdonképpen milyen különös volt ez a támadás Farrell rendőr ellen. Hisz tökéletesen értelmetlennek látszott. A bűnözők már akkor is mindent megtettek, hogy elkerüljék a nyílt összeütközést a rendőrökkel, éppúgy, mint manapság. Ha "gajdeszba küldenek egy zsernyákot", csak azt érik el vele, hogy a nyomornegyedekben fenekestül felforgat mindent a rendőrség, és addig

nem hagyja abba a hajtóvadászatot, amíg kézre nem keríti a bűnösöket, mert a saját embereik elleni támadásokat sose hagyták büntetlenül. Egyébként sem volt miért megtámadni egy rendőrt. Ügyesebben védekezett a legtöbb áldozatnál, pénzt meg alig tartott magánál vagy éppenséggel egyáltalán nem.

Annak pedig végképp nem volt semmi értelme hogy egy rendőrt levetkőztessenek. Abban az időben a vetkőztetés mindennapos bűncselekménynek számított, rendszerint öregasszonyok művelték, akik gyerekeket csaltak be a sikátorokba, aztán elvették a ruhájukat, és eladták valami ócskásnak. De egy zsernyák salniját nem lehetett elpasszolni, képtelenség lett volna úgy átalakítani a rendőregyenruhát, hogy újra áruba lehessen bocsátani. Az ócskásboltokat szüntelenül figyelte a

rendőrség, s minduntalan megvádolták őket, hogy lopott holmival kereskednek; egyetlen "passzer" sem vett volna be egy rendőregyenruhát. Talán az egyetlen ruhafajta volt Londonban, amelyet nem lehetett ismét áruba bocsátani.

Vagyis a Farrell rendőr elleni támadás nemcsak veszélyes volt, hanem értelmetlen is, és a figyelmes szemlélőnek el kellett volna tűprengenie rajta, miért történt meg egyáltalán.

22. FEJEZET

A lótolvaj

1854. december vége felé Pierce találkozott egy Andrew Taggert nevű férfival a Királyi Címer nevezetű kocsmában, a Regent Street közelében. Taggert akkor már közel

járt a hatvanhoz, és jól ismerték a környéken. Hosszú és változatos pályafutását érdemes néhány szóval felidézni, mert a Nagy Vonatrablás legtöbb résztvevőjétől eltérően az ő előéletét ismerjük.

1790-ben született Liverpool környékén, és a századforduló táján érkezett Londonba hajadon anyjával, egy prostituálttal. Tízéves korára már a "feltámadás szakmában" dolgozott, vagyis abban az üzletágban, amely friss tetemek kihantolására szakosodott, hogy ezeket aztán eladja az orvosi egyetemeknek. Rövidesen hírnevet szerzett rendkívüli merészségével; azt mondták róla, egyszer fényes nappal úgy vitt át Londonon egy hullát, hogy megtámasztott háttal a kocsijába ültette, mintha utas volna.

Az 1838-as Anatómiai Törvény véget vetett a holttestekkel való üzletelésnek,

és Andrew Taggert áttért a pénzhamisító szakmára; "pénzpöngető" lett - azaz forgalomba hozta a hamis pénzt. Az volt a módszerük, hogy valódi pénzérmét kínáltak a boltosnak valamilyen áruért, aztán kotorászni kezdtek a pénztárcájukban, mondván, azt hiszik, van annyi aprójuk, és visszavették az eredeti pénzdarabot. Egy idő múlva közölték: - Nem, még sincs nálam annyi - és az eredeti helyett most már a hamis pénzt adták oda. Jelentéktelen munka volt, és Taggert hamar beleunt. Különféle szélhámosságokba fogott, és az 1840-es évek közepére nagyszabású csalóvá nőtte ki magát. Szemlátomást nagyon sikeresen dolgozott; rendes lakást vett ki egy kissé kétes hírű városrészben, Camden Townban. (Itt lakott Charles Dickens vagy tizenöt évvel korábban, amikor az apja börtönben ült.) Meg is

nősült, elvett egy Mary Maxwell nevű özvegyet, és a sors iróniája, hogy a szélhámosok nagymesterét végül alaposan becsapták. Mary Maxwell pénzhamisító volt, kis ezüstpénzekre szakosodott. Több alkalommal börtönbe is került, és volt némi fogalma a törvényről, amit újdonsült férje a jelek szerint nem mondhatott el magáról; az asszony nagyon jól tudta, miért megy férjhez.

A nők jogi helyzetének megváltoztatására már komoly reformkísérletek történtek; ebben az időben azonban még nem kaptak szavazati jogot, nem lehetett saját vagyonuk, nem készíthettek végrendeletet, és a házastársától külön élő asszony vagyona jogilag továbbra is a férj tulajdonában maradt. Bár a törvény szinte beszámíthatatlanként kezelte a nőt, és látszólag minden tekintetben a férfinak kedvezett, akadt

néhány furcsa jogi bukfenc, mint ezt Taggert rövidesen megtapasztalta.

1847-ben a rendőrség rajtaütött Mary Maxwell Taggert pénzhamisító műhelyén, és tetten érte, amint hatpennys érméket vert. Az asszony egykedvűen fogadta a leleplezést, derűsen közölte, hogy férjes asszony, s megmondta a rendőröknek a férje tartózkodási helyét.

A törvény értelmében a férj volt felelős felesége minden bűncselekményéért. Azt tartották: az ilyesfajta cselekményeket csak a férj tervelhette ki és hajthatta végre, a feleség legfeljebb a büntársa lehetett - néha nem is önszántából.

1847 júliusában Andrew Taggertet letartóztatták, és pénzhamisításért nyolc év szabadságvesztésre ítélték, melyet a Bridewell börtönben kellett letöltenie; Mary Maxwellt szabadlábra helyezték, még megrovásban sem

részesült. A hírek szerint "hangoskodó, kötekedő magaviseletet tanúsított" a tárgyalóteremben, amikor férjére kimondták az ítéletet.

Taggertet három év után szabadlábra helyezték. De azt mondják, mire kijött, már nem volt ugyanaz az ember, ami gyakori következménye a börtönbüntetésnek; hiányzott belőle a szélhámoskodáshoz szükséges energia és önbizalom, így lóköttö lett belőle, vagyis lótolvaj. 1845-re már jól ismerték az ábrázatát a kétes sportklubokban, ahová a fogadók jártak; állítólag benne volt az 1853-as botrányban, amikor egy négyévest háromévesként indítottak a derbin. S bár senki sem tudott biztosat, mint közismert lótolvajnak, neki tulajdonították az utóbbi évek leghíresebb fegyvertényét, a derbyshire-i hároméves Ezüstsíp eltulajdonítását.

Pierce a Királyi Címerben olyan különös javaslattal állt elő, hogy Taggertnek a torkán akadt a gin. - El akar emelni egy micsodát? - kérdezte.

- Egy leopárdot - mondta Pierce.

- És hol talál leopárdot egy tisztességes ember? - érdeklődött Taggert.

- Honnan tudjam? - vont vállat Pierce.

- Sose hallottam olyat, hogy valahol leopárd lett volna - mondta Taggert. - Legfeljebb a mutatványosoknál, azok mindenféle jószágot tartanak.

- Hát igen - mondta Pierce közömbösen. - Keresztelni köll?

Ez volt a legnehezebb. Taggert nagyon értett a kereszteléshez, azaz a lopott jószág álcázásához. Úgy el tudta tüntetni egy-egy ló ismertetőjegyeit, hogy a saját gazdája sem ismert volna rá. De egy leopárddal alighanem nehezebb boldogulni.

- Nem - mondta Pierce. - Átvesszem úgy, ahogy van.

- Azzal nem tud belinkelni senkit.

- Nem is akarok.

- Akkor meg mire köll?

Pierce dühös pillantást vetett Taggertre, és nem válaszolt. -

Kérdezni csak szabad - mondta

Taggert. - Az embernek nem

mindennap mondják, hogy kössön el

egy leopárdot, hát megkérdeztem,

minek... az csak nem baj?

- Ajándék lesz - közölte Pierce. - Egy hölgynek.

- Egy hölgynek.

- Odaát a kontinensen.

- Odaát a kontinensen.

- Párizsban.

- Aha - mérte végig Taggert tetőtől talpig. Pierce jól öltözött volt. - Ahogy

elnézem, nyugodtan vehetne is egyet.

Az se kerülne többbe, mint ha tőlem kapja.

- Én üzleti javaslatot tettem magának.
- Azt hát, annak rendje-módja szerint, de nem mondta, mi esik le nekem. Csak azt mondta, hogy köll magának egy istenverte leopárd.
- Húsz aranyat fizetek.
- Egy fenét! Negyven aranyat fizet, és örüljön a szerencséjének.
- Huszonötöt fizetek, és maga örüljön a szerencséjének. Taggert csüggedt ábrázattal forgatta a kezében a ginespoharát. - Nem bánom - mondta végül. - Mikorra köll?
- Azzal maga ne törődjön. Keresse meg az állatot, végezzen a melóval, és nemsokára hallani fog rólam. - A pultra ejtett egy aranypénzt. Taggert fölvette, megharapta, bólintott, és a sapkájához emelte a kezét. - Minden jót, uram - mondta.

23. FEJEZET

A link balhé

A Viktória kori emberek nem tudták volna mire vélni a huszadik századi városlakó viselkedését, aki a szeme láttára elkövetett bűntényt félelemmel vagy közönnyel veszi tudomásul. Abban az időben a tolvajlás vagy támadás áldozata éktelen lármát csapott, és természetesnek tekintette, hogy az arra járó törvénytisztelő polgárok azonnal a segítségére sietnek, s mindent elkövetnek, hogy fülön csípjék a menekülő csirkefogót. Olykor még az előkelő hölgyek is lelkesen kivették a részüket a csetepatéból.

Többféle oka is volt, hogy az emberek olyan készségesen avatkoztak be a bűncselekményeknél. Először is: még újdonságnak számított a szervezett rendőrség; a londoni Fővárosi Rendőrség Anglia legjobb rendőri

testülete volt, de csak huszonöt éve állt fenn, s az emberek még nem érezték úgy, hogy a bűnözés "a rendőrségre tartozik". Másodszor: akkoriban ritkaságszámba ment a lőfegyver, és Angliában még ma is ez a helyzet; a járókelőnek nem kellett azzal számolnia, hogy golyót eresztenek belé, ha üldözőbe veszi a tolvajt. És végül: a bűnözők nagy része gyerek volt, nemegyszer kisgyerek, s a felnőttek tétovázás nélkül a nyomába eredtek.

Akárhogy is, a valamirevaló tolvaj igen ügyelt rá, hogy észrevétlenül űzze a mesterségét, mert ha valaki segítségért kiáltott, komoly esély volt rá, hogy elkapják. Éppen ezért a tolvajok rendszerint bandákban dolgoztak, melyeknek egy-két tagja, a "zrímacherek" riasztás esetén zűrzavart támasztottak, és elterelték a figyelmet. Az akkori bűnözők a

megrendezett botrány módszerét is alkalmazták sötét tevékenységük leplezésére; ez a módszer "link balhé" néven volt ismeretes.

A jó link balhét gondosan ki kellett tervelni és pontosan időzíteni, hiszen a színjátszás egyik formája volt. 1855. január 9-én reggel Pierce körülnézett a London Bridge pályaudvar kongó, visszhangos épületében, és látta, hogy minden színésze elfoglalta már a helyét.

Magának Pierce-nek döntő fontosságú szerep jutott, nevezetesen a "lármázóé". Utazónak volt öltözve, akárcsak az oldalán Miss Miriam, aki az "áldozat"-ot játszotta.

Néhány méternyire tőlük helyezkedett el a "tettes", egy kilencéves, csenevész kölyök, aki feltűnően (ha valaki kellőképpen szemügyre veszi, észrevehette volna, hogy túlságosan is feltűnően) kirítt az első osztály utasai

közül. Pierce maga választotta ki a kissrácot egy tucat gyerek közül a Szentföldön; a kiválasztásnál egyetlen szempontot vett figyelembe: a gyorsaságot.

Még távolabb állt a "zsernyák": a rendőregyenruhás Barlow mélyen a homlokába húzta fejfedőjét, hogy eltakarja a fehér sebhelyet. Az ő keze közül fog kicsúszni a gyerek a balhé során.

Végül a forgalomirányító irodájához vezető lépcsőtől nem messze helyezkedett el az, akiért a színjáték történt: Agar, porhintésül a legjobb, úriemberhez illő ruhájában.

Ahogy eljött a London & Greenwich tizenegy órai járatának indulási ideje, Pierce bal kezével megvakarta a nyakát. A gyerek azonnal mozgásba lendült, és elég otrombán súrolta Miss Miriam bal oldalát, végigsimítva a

hölgy bordó bársonyruháját. - John, megloptak! - kiáltott fel Miss Miriam.

Pierce azonnal nagy lármát csapott: - Fogják meg, tolvaj! - kiabálta, és rohant a menekülő kölyök után. - Állítsák meg, tolvaj!

A meghökkent körülállók azonnal a gyerek után kaptak, de az ürge volt, és kisiklott a kezükből, átverekedte magát a tömegben, és rohant az állomás belseje felé.

Onnan Barlow közeledett fenyegetően a rendőregyenruhájában. Agar, mint kötelességtudó polgár, szintén a csirkefogó nyomába eredt. Bekerítették a kölyköt, csak egyfelé menekülhetett: kétségbeesetten igyekezett fölfelé a forgalmi irodába vezető lépcsőn, lélekszakadva rohant, sarkában Barlow-val, Agarral és Pierce-szel.

A kisfiúnak alaposan a fejébe verték, mi a dolga: fel kellett jutnia a lépcsőn, be az irodába, el az írnokok asztala

mellett és hátra, az állomás tetejére nyíló, magas ablakhoz. Ezt az ablakot be kellett törnie, látszólag azért, hogy kimeneküljön. Akkor Barlow nyakon csípi. De vitézül kell küzdenie, amíg Barlow meg nem bilincseli; ez volt a jel, hogy a balhének vége.

A gyerek az írnokok meghökkenésére berontott a Délkeleti Vasúttársaság irodájába. Pierce ott volt a nyomában. - Fogják meg, tolvaj! - kiabálta, és rohantában fellökte az egyik írnokot. A gyerek az ablak felé igyekezett. Akkor megjelent Barlow, a rendőr.

- Bízzák csak rám, majd én elintézem - mondta nyersen, parancsoló hangon, de ügyetlenül felborított egy íróasztalt, a papírok szerteszét repültek.

- Fogják meg! Fogják meg! - kiabálta az irodába lépő Agar.

A gyerek közben már fölmászott a forgalomirányító íróasztalára, és egy keskeny, magas ablak felé tartott; apró

öklével betörte az üveget, meg is vágta magát. - Jóságos ég, te jóságos ég! - ismételte egyre a forgalomirányító.

- Engedjenek, én a törvény embere vagyok! - üvöltötte Barlow.

- Állítsák meg! - rikácsolta Pierce már-már hisztérikusan. - Fogják meg, mindjárt megszökik!

Üvegszilánkok záporoztak a padlóra, Barlow és a gyerek a földön hempergett, s az egyenlőtlen küzdelem jóval tovább tartott, mint várható lett volna. Az írnokok és a forgalomirányítók meghökkenve nézték.

Senki sem vette észre, hogy Agar hátat fordított a felfordulásnak, és felnyitotta az irodába vezető ajtót; jó néhány álkulcsot kipróbált csörömpölő kulcskarikájáról, míg megtalálta, melyik nyitja a zárat. Azt sem vette észre senki, hogy Agar ezután odalépett oldalt a faliszekrényhez, amelynek

szintén volt zárja, itt is egyik kulccsal a másik után próbálkozott, míg meg nem találta azt, amelyikkel ki tudja nyitni.

Három-négy perc telt el, míg a kis csibészt - aki minduntalan kisiklott a vörös képű rendőr keze közül - végre elkapta Pierce, és nem engedte el. A rendőr behúzott egy nagyot a kis csirkefogónak, mire a kölyök fölhagyott a küzdelemmel, és visszaadta a lopott pénztárcát. A rendőr elhurcolta. Pierce leporolta magát, körülnézett az iroda romjai közt, és bocsánatot kért az írnokoktól meg a forgalomirányítótól.

- Sajnos, lekéste a vonatát, uram - mondta ekkor a másik úriember, aki részt vett az üldözésben.

- Istenemre, úgy van - mondta Pierce. - Átkozott kis csirkefogó.

Ezzel a két úriember búcsút mondott egymásnak, egyik megköszönte a másiknak, hogy segített sarokba szorítani a tolvajt, a másik azt mondta,

szóra sem érdemes, azzal otthagyták az irodai személyzetet, hogy takarítsa el a romokat.

Mondhatni, tökéletes link balhé volt, gondolta később Pierce.

24. FEJEZET

A főpróba

Amikor 1855. január 9-én estefelé Tiszta Willy Williams, a kígyóember megérkezett Pierce házába, a nappaliban különös látvány fogadta.

Pierce bordó bársony házikabátban elnyúlt egy karosszékekben, és kezében stopperórával, kényelmesen szivarozott. Agar viszont ingujjban állt a szoba közepén. Meghajolt, félig guggolt; Pierce-t figyelte, és kissé zihált.

- Felkészültél? - kérdezte Pierce. Agar bólintott.

- Rajta! - mondta Pierce, és benyomta a stopperórát. Tiszta Willy elképedve látta, hogy Agar átrohant a szobán a kandallóhoz, ahol helyben futásba kezdett, és közben suttogva számolt magában - ...hét... nyolc... kilenc - mozgott az ajka.

- Ez az - mondta Pierce. - Ajtó!

- Ajtó! - ismételte Agar, és némajátékkal elfordította egy láthatatlan ajtó kilincsét. Aztán három lépést tett jobbra, felnyúlt vállmagasságba, s megérintett valamit a levegőben.

- Faliszekrény - mondta Pierce. - Faliszekrény...

Agar most előhalászott két viaszlapot a zsebéből, és úgy tett, mintha lenyomatot készítené egy kulcsról. - Idő? - kérdezte.

- Harmincegy - mondta Pierce.

Agar hozzálátott, hogy elkészítse a második lenyomatot másik két

viaszlapra, s közben egyfolytában számolt magában: - Harminchárom, harmincnégy, harmincöt...

Megint felnyúlt a levegőbe, két kézzel, mintha valamit becsukna. -

Faliskekrény becsukva - mondta, és tett három lépést visszafelé a szobában. - Ajtó!

- Ötvennégy - közölte Pierce.

- Lépcső! - mondta Agar, és megint egy helyben futott, aztán átrohant a szobán, s megállt Pierce széke mellett.

- Kész! - kiáltotta.

Pierce az órára nézett. - Hatvankilenc - csóválta a fejét. Megszívta a szivarját.

- Mindenesetre jobb, mint az előbb - sértődött meg Agar. - Akkor mennyi is volt?

- Hetvenhárom.

- Mégiscsak jobb...

- De nem elég. Talán ha nem csukod be a szekrényt. A kulcsokat sem kell visszaakasztanod. Az Willy dolga lesz.

- Micsoda? - nézett rá Willy.
- Kinyitni meg becsukni a szekrényt -
mondta Pierce. Agar visszament a
kiinduló helyzetbe. - Kész? - kérdezte
Pierce.

- Kész - mondta Agar.

Megismétlődött a furcsa játék, Agar
átszaladt a szobán, helyben futott, úgy
tett, mintha kinyitna egy ajtót, ment
három lépést, készített két
viaszlenyomatot, tett három lépést,
becsukott egy ajtót, helyben futott,
aztán átszaladt a szobán.

- Idő?

- Hatvanhárom - mosolygott Pierce.
Agar zihálva vigyorgott.

- Még egyszer - mondta Pierce. - A
biztonság kedvéért.

Aznap délután valamivel később Tiszta
Willy megtudta, mi a dolga.

- Ma este lesz - mondta Pierce. - Amint
besötétedik, elmész a London Bridge-

hez, és fölmászol a pályaudvar tetejére. Menni fog?

Tiszta Willy rábólintott. - És aztán?

- Ha már a tetőn vagy, eljutsz egy törött ablakig. Látni fogod; az a forgalomirányító irodája. Kis ablak, alig egy négyszöglábnyi.

- És aztán?

- Bemászol az irodába.

- Az ablakon?

- Igen.

- És aztán?

- Látsz majd egy zöldre festett szekrényt a falon. Föl kell állnod egy székre, csak úgy éred el - nézett az apró termetű kígyóemberre Pierce. - Ne csapj semmi zajt: az iroda előtt a lépcsőn egy őr posztol.

Tiszta Willy a homlokát ráncolta.

- Kinyitod a szekrényt - folytatta Pierce

- ezzel a kulccsal. - Fejével intett Agarnak, aki odaadta Willynek az első tolvajkulcsot. - Kinyitod a szekrény

zárát, aztán kinyitod az ajtaját, és vársz.

- Mire?

- Fél tizenegy körül lesz egy kis balhé. Bemegy majd a pályaudvarra egy részeg, és elbeszélget az örrel.

- És aztán?

- Kinyitod az iroda bejárati ajtaját ezzel a kulccsal - Agar átadta neki a második kulcsot -, és vársz.

- Mire?

- Hogy fél tizenkettő legyen, vagy olyasforma, mikor az ör elmegy a vécére. Akkor Agar fölmege a lépcsőn, be az ajtón, amelyet kinyitottál, és elkészíti a lenyomatokat. Amint kimegy, bezárod az első ajtót. Az ör közben visszaér a vécéről. Bezárod a szekrényt, helyére rakod a széket, és szép csöndben kimászol az ablakon.

- Ez a meló? - kérdezte Willy értetlenül.

- Ez.

- Ezért hozott ki a Newgate-ből? - kérdezte Willy. - Lejm meló, kinyitni egy zárat.
- Csakhogy őr posztol az ajtó előtt, amelyen a zár van, és minden csöndes, hát egész idő alatt nem csaphatsz semmi zajt.
- Sószerolt móka azokkal a kulcsokkal
- vigyorgott Tiszta Willy. - Jól kifundált mindent.
- Te csak végezd el a melót - mondta Pierce -, méghozzá csöndben.
- Pofonegyszerű - bólintott Tiszta Willy.
- Azokat a tardlikat tartsd kéznél - mutatott az álkulcsokra Agar -, és az ajtók legyenek nyitva, mikor bemegyek, vagy nekünk lőttek, ahányan vagyunk, lekap bennünket a hé.
- Nem akarom, hogy lekapjanak - mondta Willy. - Akkor tartsd nyitva a szemed, és igyekezz.

Tiszta Willy bólintott. - Mi a vacsora? - kérdezte.

25. FEJEZET

A betörés

Január 9-én este Londont a jellegzetes, korommal szennyezett "borsóleves" köd borította. Tiszta Willy Williams, amint ráérősen tartott lefelé a Tooley Streeten, fél szemével a London Bridge pályaudvar homlokzatán, nem tudta, örüljön-e a ködnek, vagy sem. Idelenn ugyan kevésbé vehették észre a mozgását, de a sűrű ködben ő sem látta az állomás épületének emeleti részét, így nem tudta kifürkészni, hogyan juthat föl a tetőre. Semmi értelme nem lett volna, hogy elvergődjön az út feléig, s ott jöjjön rá: tovább nem mehet.

Csak hogy Tiszta Willy nagyon sokat tudott az épületek kialakításáról, és miután egy órán átjött-ment a pályaudvar körül, ráakadt a megfelelő helyre. Fölmászott egy hordár targoncájára, onnan felugrott egy ereszcsontra, onnan meg az emeleti ablak párkányára. Innen kőpárkány futott végig az emelet egész hosszában; azon araszolva eljutott a homlokzat egyik szögletéhez. A szögletben fölkúszott, hátát a falnak vetve, ahogy a Newgate börtönből megszökött. Persze nyomot hagyott a falon; abban az időben London belvárosában majdnem minden épületet vastagon belepett a korom, és Tiszta Willy után furcsa fehér karcolásnyomok maradtak a sarokban. Este nyolckor a kígyóember ott állt az állomásépület széles tetején. A tető nagy részét pala borította; csak a vágányok fölött volt üveg, s oda Willy

nem ment. Alig nyomott többet harminc kilónál, de azért az üvegtető beszakadt volna alatta.

Óvatosan araszolt a ködben; körbejárta az épületet, s végül ráakadt a betört ablakra, amelyről Pierce beszélt. Benézett a forgalomirányító irodájába. Csodálkozva állapította meg, hogy odabent elég nagy a felfordulás, mintha napközben verekedtek volna a helyiségben, s azóta csak részben sikerült helyreállítani a rendet.

Benyúlt a törött üvegen, elfordította a kallantyút, és fölhúzta az ablaktáblát. Négyyszögletes ablak volt, talán kilencszer tizenhat hüvelyknyi. Könnyűszerrel becsúszott rajta, lelépett egy íróasztal tetejére, és megállt.

Azt nem mondták neki, hogy az irodának üvegfala van.

Lelátott a pályaudvar néptelen vágányaira és peronjaira. Láta az őrt is a lépcsőn, az ajtó közelében, s mellette a papírzacskót a vacsorájával. Tiszta Willy óvatosan lemászott az íróasztalról. Lába alatt megcsikordult egy törött üvegszilánk; Willy megdermedt. De az őr nem adta semmilyen jelét, hogy meghallotta volna. Egy perc múlva a fiú átment az irodán, fogott egy széket, és odatette a magas faliszekrény mellé. Föllépett a székre, elővette az Agartól kapott álkulcsot, és kinyitotta vele a szekrényt. Aztán leült és várt; hallotta, hogy a távolban egy templom harangja kilencet kondul.

A pályaudvar egyik sötét zugában lapuló Agar is hallotta a harangot. Nagyot sóhajtott. Még két és fél óra volt hátra, s már két órája szorongott a szűk sarokban. Tudta, egészen elzsibbad és görcsöl majd a lába,

mikor végre nekiindulhat, hogy fölrohanjon a lépcsőn.

Rejtekhelyéről látta, amint Tiszta Willy belép az őr mögött az irodába; látta a fejét, mikor fölállt a székre, és a zárral bajlódott. Aztán Willy eltűnt.

Agar megint nagyon sóhajtott. Azon törte a fejét, már vagy ezredszer, mire kellenek azok a kulcsok Pierce-nek. Csak annyit tudott, hogy átkozottul hazer meló lehet ez az egész. Néhány évvel korábban Agar részt vett a brightoni raktármelóban. Kilenc kulcs kellett hozzá: egy a külső kapuhoz, kettő egy belsőhöz, három a bejárati ajtóhoz, kettő egy iroda ajtajához és egy az egyik raktárhelyiséghez. A szajré tízezer font volt angol bankókban, és a főnök négy hónapig szervezte a melót.

Most meg itt ez a Pierce, hóhem freier, igazi favorit, és nem sajnál rá nyolc hónapot, hogy négy kulcsot

megszerezzen: kettőt bankároktól, kettőt meg egy vasúti irodából. Jó nagy dohányba került, az hétszentség, gondolta Agar, akkor meg a szajré nyilván bőven megéri.

De hát mi a szajré? Mire jó ez a mostani srenk? Ez jobban izgatta, mint az, hogyan végez a betöréssel és lopással hatvannégy másodperc alatt. Profi volt; nem vesztette el a fejét; alaposan felkészült, és tökéletesen megbízott magában. Egyenletesen vert a szíve, mikor figyelte a pályaudvar másik végében a lépcsőn ülő őrt, akihez épp odaért a zsernyák.

- Tudja, hogy nagy bokszmeccs lesz? - kérdezte. - Nem tudtam - mondta az őr. - Ki verekszik?

- Menő Bill Hampton és Edgar Moxley.

- És hol? - kérdezte az őr.

- Úgy hallom, Leicesterben.

- Maga melyikre fogadott?

- Menő Bilire.

- Az jól verekszik - bólintott az őr. - Kemény srác a Bili.

- Az hát - bólintott az őr -, föl is tettem rá egy-két félkoronást. - És már ment is tovább.

Agar elvigyorodott a sötétben. Egy zsaru, aki az ötshillinges fogadásával dicsekszik. Ő maga tíz fontot tett föl a Lancasteri Dervis, vagyis John Boynton meg az ócska Kid Ballew bokszmeccsén legutóbb. Nem is bánta meg: kettő az egyhez volt az esély; szép dohányt söpört be.

Megfeszítette elzsibbadt lábizmait, hogy beinduljon a vérkeringés, aztán elhelyezkedett, amilyen kényelmesen csak tudott. Hosszú várakozásnak nézett elébe. A szajhájára gondolt. Munka közben mindig az járt az eszében, milyen jó a nője; a feszültség minden férfit kanossá tesz. Aztán megint Pierce-en töprengett, meg azon, amin már majd egy éve törte a

fejét: mi a fene lehet az az átkozott szajré?

A vörös szakállú részeg ír a kornyadozó szélű puhakalapjában a Molly Malone-t énekelve tántorgott keresztül a néptelen pályaudvaron. A javíthatatlan korhelyek csoszogó, lúdtalpas lépteivel imbolygott, és annyira belemerült az éneklésbe, hogy biztosra lehetett volna venni, meg se látja az őrt a lépcsőn.

De meglátta, és gyanakodva méregette a papírzacskót. - Adjon isten jó estét kegyelmednek, uram - hajolt meg végül szertartásosan és imbolyogva.

- 'stét - válaszolta az őr.

- Aztán mi dolga van kegyelmednek odafönt - húzta ki magát a részeg -, ha szabad kérdezem? Valami rosszban sántikál, igaz?

- Én vigyázok itt mindenre - felelte az őr.

- Ezt mondja maga, jóember - csuklott nagyot a korhely. - Csakhogy már épp elég csirkefogótól hallottunk ilyen. - Hát ide figyeljen...

- Én meg azt mondom - bökdöste ujjával vádlón a levegőt a részeg, aki hiába próbált egyenesen az őre mutatni -, azt mondom, hogy ha a rendőrség veszi kezelésbe magát, akkor majd kiderül, ha valami rosszban sántikál.

- Figyeljen ide - kezdte az őr.

- Maga figyeljen ide, de nagyon ám - vágott közbe a részeg, és máris kiáltozni kezdett. - Rendőr! Rendőr!

- Nézze, jóember - jött le az őr a lépcsőn. - Szedje már össze magát, részeg disznó!

- Részeg disznó? - vont a szemöldökét a részeg. - Én dublini ember vagyok ám - rázta az öklét.

- Azt magam is kitaláltam - horkant föl az őr.

Ebben a pillanatban felbukkant a sarkon a rendőr; futva közeledett, mert hallotta a részeg ordibálását.

- Ez itt egy bűnöző, biztos úr - mondta a részeg. - Fogja el a csirkefogót - mutatott az őrré, aki közben lejött az lépcső aljára. - Rosszban sántikál - csuklott megint.

A rendőr meg az őr összenézett, és szélesen elmosolyodott.

- Maga ezen csak nevet, biztos úr? - fordult a részeg a zsaruhoz. - Nincs ebben semmi nevetnivaló. A vak is láthatja, hogy ez az ember valami rosszban sántikál.

- Na, jöjjön velem - szólt rá a rendőr -, vagy előállítom garázdaságért.

- Garázdaságért? - tépte ki a karját a rendőr kezéből a részeg. - Azt mondom én, maga összeszűri a levet ezzel a csirkefogóval.

- Na, ebből elég - mondta a rendőr. - Gyerünk, indulás, szaporán!

A részeg hagyta, hogy a zsaru elvezesse. - Mondja csak, nincs magánál egy kis borókapálinka vagy sör? - kérdezte útközben. A rendőr biztosította, hogy nem hord magánál italt.

- Dublin - sóhajtott fel az őr, és fölment a lépcsőn, hogy megvacsorázzon. A távolban tizenegyet kondult a harang.

Agar az egészet végignézte, és jót mulatott Pierce előadásán, de kissé aggódott, hogy vajon megragadta-e az alkalmat Tiszta Willy, és kinyitotta-e az iroda ajtaját. Ez már csak akkor fog kiderülni, amikor nem egészen fél óra múlva örült tempóban maga is odarohan.

Az órájára nézett, aztán az iroda ajtajára, és tovább várakozott.

Pierce színjátékának legkényesebb része a befejezés volt, amikor a rendőr kivezette őt a Tooley Streetre. Gyorsan meg kellett szabadulnia a zsarutól,

mert nem akarta megakasztani az
őrjárat szabályos ritmusát.

Amint kiléptek a ködös éjszakába,
néhány mély lélegzetet vett. - Pompás
esténk van - mondta -, friss,
vérpezsdítő.

- Szerintem elég hűvös - nézett körül a
rendőr a nyomasztó ködben.

- Nos, kedves barátom - porolta le
magát Pierce -, igazán hálás vagyok
az iménti segítségéért - húzta ki
magát, mintha az éjszakai levegő
kijózanította volna -, de most már
egyedül is boldogulok, higgye el.

- Nem lesz több rendbontás?

- De biztos úr - húzta ki magát még
jobban Pierce -, minek néz engem?

A zsaru hátrapillantott a pályaudvarra.
Neki az volt a dolga, hogy ott
őrjáratozzon; a betévedő részeggel
semmi dolga, ha már eltávolította a
pályaudvar területéről. Különben is,

London tele van részegekkel, különösen nagyhangú írekkel.

- Hát akkor több bajt ne csináljon - engedte el a korhelyt.

- Jó estét kívánok, biztos úr - hajolt meg Pierce a távozó rendőr előtt. Aztán a Molly Malone-t énekelve elsétált a ködben.

De csak a Tooley Street végéig ment, alig egy sarokra az állomásépület bejáratától, ahol egy konflis bújt meg a ködben. Pierce föl nézett a kocsisra.

- Hogy ment? - kérdezte Barlow.

- Mint a karikacsapás - mondta Pierce.

- Két-három percet adtam Willynek, annyi csak elég volt neki.

- Willy ütődött.

- Nincs más dolga, mint tardlival kinyitni két zárat, ennyi csak telik tőle. -

Az órájára nézett. - Nemsokára meglátjuk.

És elillant a ködben, vissza az állomás felé.

Tizenegy harminckor Pierce elfoglalta a helyét egy sarokban, ahonnan látta a forgalmi iroda lépcsőjét meg az őrt. A zsarú épp odaért; intett az őrnek, az visszaintett. A zsernyák folytatta az útját; az őr ásított, fölállt és nyújtózkodott.

Pierce mély lélegzetet vett, és a stopperóra gombjára tette az ujját.

Az őr lejött a lépcsőn, megint ásított, és elindult a vécé felé. Néhány lépés után eltűnt egy sarok mögött.

Pierce megnyomta a gombot, és halkán számolt - Egy... kettő... három... Látta Agait, aki lélekszakadva futott, mezítláb, hogy ne csapjon zajt, aztán felrohant a lépcsőn az ajtóhoz. -Négy... öt... hat...

Agar odaért az ajtóhoz, elfordította a kilincset; az ajtó kinyílt, és Agar odabenn termett. Az ajtó becsukódott. - Hét... nyolc... kilenc...

- Tíz - mondta Agar, és zihálva nézett körül az irodában. Tiszta Willy, aki egy sötét sarokban vigyorgott, átvette a számolást.

- Tizenegy... tizenkettő... tizenhárom... Agar odament a már nyitott faliszekrényhez. Kivette a zsebéből az első viaszlapot, aztán a szekrényben lógó kulcsokra nézett.

- A rosseb! - suttogta.

- Tizennégy... tizenöt... tizenhat...

Tucatszám lógtak a kulcsok a szekrényben, kicsik és nagyok, címkével és anélkül, mindegyik szögére akasztva. Agait kiverte a hideg verejték.

- A rosseb!

- Tizenhét... tizennyolc... tizenkilenc...

Le fog maradni. Émelyítő váratlansággal hasított bele a felismerés; máris lemaradt a számoláshoz képest. Kétségbeesetten

meredt a kulcsokra. Nem másolhatta le mindet; melyik kell?

- Húsz... huszonegy... huszonkettő...

Tiszta Willy dünnyögő hangja felbőszítette Agait; legszívesebben átrohant volna a szobán, és megfojtotta volna a kis csirkefogót. Növekvő pánikban meredt a faliszekrényre. Emlékezett rá, milyen volt a másik két kulcs; talán hasonlóak ezek is. Alaposabban szemügyre vette a faliszekrény belsejét, hunyorított, a szemét meregette; az irodában rossz volt a világítás.

- Huszonhárom... huszonnégy... huszonöt...

- Megette a fene az egészet - suttogta magában. Ekkor feltűnt neki valami; minden szögön csak egy kulcs lógott, egy szögön azonban kettő. Gyorsan levette őket. Hasonlítottak azokhoz, amelyeket korábban lemásolt.

- Huszonhat... huszonhét...
huszonnyolc...

Fogta az első viaszlapot, és belenyomta az első kulcs első oldalát, biztos kézzel szorította le, aztán körmével kiemelte; a kisujj hosszú körme a mackósok egyik ismertetőjele volt.

- Huszonkilenc... harminc...
harmincegy.

Elővette a második viaszlemezt, megfordította a kulcsot, és belenyomta a viaszba, hogy a másik oldal lenyomatát is megszerezze. Szorosán tartotta, azután kiemelte.

- Harminckettő... harminchárom...
harmincnégy...

Most működésbe lépett Agar szakértelme. Lemaradt - a számolás szerint legalább öt másodperccel, de talán többel is -, ám tudta, hogy semmi esetre sem szabad összekevernie a kulcsokat. Gyakran előfordult a

mackóssal, hogy izgalmaiban két lenyomatot készített egy kulcsnak ugyanarról az oldaláról; két kulcsnál kétszer akkora volt a veszély, hogy összekever valamit. Gyorsan, de óvatosan fölakasztotta az első kulcsot, amellyel végzett.

- Harmincöt... harminchat... harminchét, Jézusom - suttogta Tiszta Willy. Kinézett az üvegablakokon, oda, ahová az ór nem egészen harminc másodperc múlva visszaér.

- Harmincnyolc... harminckilenc... negyven.

Agar gyorsan belenyomta a második kulcsot a harmadik viaszlapba. Csak egy pillanatig tartotta ott, s már emelte is ki. Jó lenyomat maradt utána.

- Negyvenegy... negyvenkettő... negyvenhárom... Agar zsebre vágta a viaszlapot, és előhúzta a negyediket. Belenyomta a kulcs másik oldalát a lágy anyagba.

- Negyvennégy... negyvenöt...
negyvenhat... negyven
hét...

Ahogy Agar kihámozta a kulcsot a
viaszból, a tábla kettétört.

- A rosseb!

- Negyvennyolc... negyvenkilenc...
ötven...

A zsebében kotorászott egy másik
viaszlap után. Az ujjai
biztosak voltak, de homlokáról
csöpögött a veríték.

- Ötvenegy... ötvenkettő...
ötvenhárom...

Előhúzott egy új lapot, és megint
elkészítette a második
oldal lenyomatát.

- Ötvennégy... ötvenöt...

Kipiszkálta a kulcsot, fölakasztotta, és
rohant az ajtóhoz, még kezében az
utolsó viaszlappal. Elűnt az irodából,
Willyre rá se nézett.

- Ötvenhat - mondta Willy, s már ment is az ajtóhoz, hogy bezárja.

Pierce látta Agart, amint öt teljes másodperc késéssel távozik. A mackós ábrázata vörös volt az erőfeszítéstől. - Ötvenhét... ötvennyolc...

Agar leszáguldott a lépcsőn, hármásával vette a fokokat. - Ötvenkilenc... hatvan... hatvanegy... Agar átiramodott a csarnokon a rejtekhelyére. - Hatvankettő... hatvanhárom... Agar eltűnt szem elől.

Az őr ásítva bukkant fel a sarkon, még mindig a nadrágját gombolta. A lépcsőhöz tartott.

- Hatvannégy - mondta Pierce, és benyomta a stopperórája gombját.

Az őr elfoglalta helyét a lépcsőn. Egy pillanat múlva alig hallhatóan dúdolni kezdett, és beletelt egy kis idő, míg Pierce ráismert a Molly Malone dallamára.

26. FEJEZET

Szabad a pálya a Mary Blaine-en

"Olykor igen csekély a különbség a nemtelen bírvágy s a tisztos becsvágy között" - állapította meg Noel Blackwell tiszteletes Az emberi nem erkölcsi megjobbulásáról című, 1853-ban közreadott értekezésében. Senki sem ismerte jobban ezt az alapigazságot, mint Pierce, aki legközelebbi megbeszélésére a Windmill Streeten, a Casino de Veniseben kerített sort. A hatalmas, zsongó táncterem milliónyi gázlámpa fényében úszott. A fiatalemberek karján színes ruhákba öltözött, vidám kedvű lányok keringtek és forogtak. A látvány eleganciája és pompája rácáfolt a kaszinó hírnevére, melyet a szajhák és ügyfeleik bűnös és hírhedt találkahelyeként emlegettek.

Pierce egyenesen a bárpulthoz tartott, ahol egy tagbaszakadt férfi ült görnyedten az itala mellett, ezüsthajtókás kék egyenruhában. Szemlátomást nem találta a helyét a kaszinóban.

- Járt már itt? - kérdezte Pierce.

A férfi megfordult. - Kegyelmed Mr. Simms?

- Igen.

- Nem - hordozta körül tekintetét a férfi a teremben: a nőkön, a pompán, a szikrázó lámpákon. - Még sose jártam itt.

- Vidám hely, nem találja?

- Nekem túl fényes - vont vállat a férfi, aztán megfordult, és tovább bámulta a poharát.

- És drága - jegyezte meg Pierce.

- Két shilling egy borókapálinka - emelte meg a poharát a férfi. - De még milyen drága.

- Hadd rendeljek magának még egyet -
intett szürke kesztyűs kezével Pierce,
hogyan odahívja a bárpincért. - Hol lakik,
Mr. Burgess?

- Van egy szobám a Moresby Roadon -
felelte a tagbaszakadt férfi.

- Hallom, nem valami jó a levegő
arrafelé.

- Azért megteszi - vont vállat Burgess.

- Maga nő?

- Ja.

Odajött a pincér, Pierce mutatta neki,
hogyan még két pohárral kérnek. - A
felesége mit csinál?

- Varr. - Burgess mintha kezdte volna
elveszíteni a türelmét. - De mire megy
ki ez az egész?

- Csak elbeszélgetünk - felelte Pierce. -
Kíváncsi vagyok, nem akar-e egy kis
pénzt keresni.

- Csak a hülye nem akar - vetette oda
Burgess kurtán. - Maga a Mary Blaine-
en dolgozik - mondta Pierce. Burgess

növekvő türelmetlenséggel bólintott, és rábökött hajtókáján a Délkeleti Vasúttársaság emblémájára, az ezüst DKV betűkre.

Pierce nem kíváncsiságból tette föl a kérdéseit; már épp eleget tudott Richard Burgessről, a Mary Blaine vonatkísérőjéről. Tudta, hol lakik; tudta, mivel foglalkozik a felesége; tudta, hogy két gyerekük van, az egyik kettő, a másik négyéves, és tudta, hogy a nagyobbik beteges, gyakran szorulna orvosi kezelésre, de ezt Burgess és felesége nem engedheti meg magának. Tudta, hogy szobájuk a Moresby Roadon nyomorúságos, málló vakolatú, szűk kis lyuk, melynek levegője a közeli gázgyár kénes kigőzölgésétől nehéz.

Tudta, hogy Burgess a vasúti alkalmazottak leggrosszabbul fizetett rétegéhez tartozik. Egy

mozdonyvezető heti harmincöt shillinget kapott, egy kalauz huszonötöt, egy fogathajtó húsz-huszonöt shillinget, a vonatkísérőnek azonban jó esetben is legfeljebb tizenötöt adtak.

Burgess felesége heti tíz shillinget keresett, vagyis a család mindösszesen évi hatvanöt fontból élt. Ebből lejöttek bizonyos költségek - Burgessnek magának kellett az egyenruhájáról gondoskodnia, úgyhogy a tényleges jövedelmük valószínűleg közelebb járt az évi ötvenöt fonthoz, márpedig ebből egy négytagú család nemigen tudott megélni.

Viktória korában nem ment ritkaságszámba, hogy valaki ennyit keresett, de a legtöbben szert tehettek valami jövedelemkiegészítésre: különmunkára vagy borraivalóra, ráadásul általános volt a

gyerekfoglalkoztatás az iparban. Burgessék azonban nem ragadhatták meg egyik lehetőséget sem. Kénytelenek voltak a fizetésükből élni, így nem csoda, hogy Burgess kényelmetlenül érezte magát az olyasfajta helyen, ahol két shillingbe kerül egy pohár ital. Ez messze meghaladta az ő anyagi lehetőségeit.

- Miről lenne szó? - kérdezte Burgess, de nem nézett Pierce-re.

- Azon gondolkoztam, milyen a látása.

- A látásom?

- Igen, hogy mennyire éles a szeme.

- Eléggé.

- Kíváncsi lennék - folytatta Pierce -, mennyibe kerülne, hogy elromoljon.

Burgess felsóhajtott, és egy pillanatig nem válaszolt. - Pár éve lehúztam a magamét a Newgate-ben - mondta végül elcsigázva. - Nem akarom viszontlátni a taposókereket.

- Igaza van - bólintott Pierce. - Én meg nem akarom, hogy valaki beleköpjön a levesembe. Mind a ketten félünk valamitől.

Burgess nagyot kortyolt az italából. - Mennyi esik le nekem?

- Kétszáz font - mondta Pierce.

Burgessnek torkán akadt az ital; köhögésben tört ki, súlyos öklével verte a mellkasát. - Kétszáz font - ismételte.

- Annyi - mondta Pierce. - Itt van tíz, hogy lássa, megbízom magában. - Előhúzta a pénztárcáját, és kivett belőle két ötfontos bankjegyet; úgy tartotta a tárcát, hogy Burgess lássa: alaposan meg van tömve. Letette a pénzt a bárpultra.

- Csinos látvány, mi tagadás - mondta Burgess, de nem nyúlt a pénzhez. - Mire megy ki a játék?

- Azzal maga ne törődjön. Maga csak a látásával törődjön.

- És mit ne lássak meg?
- Ne féljen, ebből nem lesz semmi baja. Többé nem látja belülről a sítet, arról kezeskedem.
- Beszéljen világosan - makacsolta meg magát Burgess. Pierce felsóhajtott. - Sajnálom - nyúlt a pénz után -, úgy látom, mással kell megkötnöm az üzletet.
- Ne siessen annyira - kapta el a kezét Burgess. - Csak kérdeztem.
- Nem mondhatom meg.
- Azt hiszi, beköpöm a zsaruknak?
- Hallottunk már efféléről.
- Én nem fogom beköpni.

Pierce vállat vont.

Egy pillanatig csend volt. Végül Burgess átnyúlt a másik kezével, és fölkapta a két ötfontos bankót. - Mondja meg, mi a dolgom.

- Pofonegyszerű - mondta Pierce. - Nemsokára megkeresi egy ember, aki azt fogja kérdezni magától, a felesége

varrja-e az egyenruháját. Akkor maga egyszerűen... másfelé néz.

- Ennyi az egész?

- Ennyi.

- Kétszáz fontért?

- Kétszáz fontért.

Burgess egy pillanatig a homlokát ráncolva töprengett, aztán kitört belőle a nevetés.

- Mi olyan vicces?

- Ebbe beletörök a bicskája - mondta Burgess. - Nem tudja megcsinálni, az hétszentség. Azokat a páncélszekrényeket nem lehet feltörni, nézhetek én akármerre. Ott volt az a kölyök, pár hónapja valahogy bejutott a poggyászkocsiba, neki akart esni azoknak a páncélszekrényeknek. Csak rajta, mondom neki, ő meg fél órán át töri magát, mégse megy semmire. Akkor kihajítottam, csak úgy nyekkent.

- Tudom - bólintott Pierce. - Láttam. Burgess már nem nevetett.

Pierce előhúzott a zsebéből két aranyat, és a pultra dobta. - Ott egy jó kis tyúk a sarokban... csinos jószág, az a rózsaszín ruhás. Alighanem magára vár - mondta, azzal fölállt és elment.

27. FEJEZET

Az angolnabőrösnek leesik az álla

A Viktória kori közgazdászok felfigyeltek rá: egyre többen keresik a kenyerüket azzal, hogy áruval és szolgáltatásokkal látják el a kibontakozó középosztályt. Anglia akkoriban a földkerekség leggazdagabb országának számított, amelyhez foghatót még nem láttak a történelemben. Kielégíthetetlen volt az igény mindenféle fogyasztási cikkekre, következésképp specializálódott a gyártás, az elosztás és a kereskedelem. A Viktória kori

Angliában hallunk először olyan műbútorasztalosokról, akik csak a szekrények összeállításával foglalkoznak, és olyan üzletekről, amelyek csak bizonyosfajta szekrényeket árúsítanak.

Egyre jobban specializálódott az alvilág is, és ezt mi sem mutatta jobban, mint az "angolnabőrösök" megjelenése. Általában lecsúszott lakatosok voltak, vagy olyanok, akik koruknál fogva nem tudtak már lépést tartani a termelés eszeveszett iramával. Mindkét esetben eltűntek a tisztas mesterek köréből, és a bűnözők munkájához szükséges fémtárgyak előállítására adták a fejüket. Olykor pénzverők voltak, akik nem tudtak szert tenni az érmék előállításához szükséges pénzverő tuskére.

Bármivel foglalkoztak is korábban, angolnabőrösként az volt a legfőbb tevékenységük, hogy "angolnabőrt",

vagyis ólmosbotokat állítottak elő. Ezek az első időben homokkal töltött, hurkaszerű vászonzsákok voltak, amelyeket a csalók és a tolvajok - főképp az útonállók és a rablók - kabátjuk ujjába rejtettek, amíg el nem jött az ideje, hogy lesújtsanak vele áldozatukra. Később ólomgolyókkal töltötték meg az angolnabőrt, de akkor is ugyanezt a célt szolgálta.

Az angolnabőrös más cikkeket is előállított. A "fütykös" néha egyszerű, máskor gombban végződő vasrúd volt, a "zsák" erős harisnyába belehúzott kilós vasgolyó, a "lecsapó" pedig egy kötél végéhez erősített golyó, mellyel szemből tették harcképtelenné az áldozatot: a támadó a kezében tartotta, és az áldozat arcába lökte, "mint valami iszonyú jojót". Egy-két ütés ezekkel a fegyverekkel, és a kiszemelt áldozat nagyon csöndes lett, így a

rablás nem ütközött további ellenállásba.

Amikor elterjedtek a lőfegyverek, az angolnabőrösök átálltak a lövedékgyártásra. Az ügyesebbek közül néhányan tardli-, azaz álkulcssorozatokat is készítettek, ez azonban igényes munka volt, és a legtöbben beérték az egyszerűbb feladatokkal.

1855. január elején a Harkins nevű manchesteri angolnabőröshöz beállított egy vörös szakállas úriember, s közölte, hogy jelentős mennyiségű nagy kaliberű ólomlövedéket óhajt vásárolni.

- Nem nagy ügy - mondta az angolnabőrös. - Csinálok én mindenfélét. Mennyit akar?

- Ötezret - mondta az úriember.

- Tessék?

- Azt mondtam, ötezer nagy kaliberű löveget veszek.

- Ez igen - pislogott az angolnabőrös -, ötezret. Akkor az... lássuk csak, hat löveg egy uncia. Akkor az... - előrebígyesztette alsó ajkát, s fölbámult a mennyezetre. - Meg tizenhat... az annyi mint... A mindenit, az majdnem huszonöt kiló lövedék.
- Nagyjából - hagyta helyben az úriember.
- Uraságod huszonöt kilóra való lövedéket akar?
- Igen, ötezer darabot.
- Hát, huszonöt kiló ólom, az nem gyerekjáték, ki is kell önteni... nem gyerekjáték, annyi szent. Kell hozzá egy kis idő, ötezer nagy kaliberű lövedékhez, de kell ám.
- Egy hónapon belül meg akarom kapni
- jelentette ki az úriember.
- Egy hónap, egy hónap... Lássuk csak... egy öntőforma száz golyó... Jó, meglesz... - bólintott az angolnabőrös.

- Egy hónapon belül megkapja az ötezet. Maga jön érte?
- Én - mondta az úriember. - Tudja, Skóciába megy - hajolt közelebb, mint egy összeesküvő.
- Skóciába, mi?
- Oda.
- Persze, értem én, világos, mint a nap
- mondta az angolnabőrös, holott szemlátomást egy szót se értett az egészből. A vörös szakállas férfi kifizette a foglalót, és otthagyt a látványosan elképedt szállítóját. Hát még akkor hogy elhűlt volna az angolnabőrös, ha tudja, hogy az úriember fölkereste newcastle-on-tyne-i, birminghami, liverpooli és londoni kollégáját is, és ugyanennyi ólomgolyót rendelt mindegyiknél, vagyis összesen majdnem százhusz kilónyit. Vajon mire kellett neki?

28. FEJEZET

Az utolsó simítások

A század közepén Londonban hat reggeli és három esti lap, valamint húsz fontos hetilap jelent meg. Ebben az időben alakult ki a szervezett sajtó, amelynek megvolt a kellő hatalma a közvélemény és végső soron a politikai események formálására. 1855 januárjában világossá vált, milyen kiszámíthatatlan ez a hatalom.

Egyrészt a történelem első haditudósítója, William Howard Russell Oroszországban volt a krími csapatokkal, és a Timesnak írott tudósításai dühödt felzúdulást váltottak ki odahaza. A sajtó mindenről tájékoztatta az egyre fölháborodottabb nagyközönséget: a könnyűlovasság rohamáról, a csúfos balaklavai hadjáratról meg a gyilkos télről, melynek során ötven százalékra

emelkedett az ételben és orvosi ellátásban szűkölködő angol csapatok halálózási aránya. Januárra azonban az angol haderő parancsnoka, Lord Raglan súlyosan megbetegedett, a "dölyfös, gazdag, önző és ostoba" Lord Cardigan pedig, aki hősiezen pusztulásba vezette könnyűlovasságát, aztán visszament a jachtjára pezsgőzni meg aludni - ez a Lord Cardigan hazament, és a sajtó nemzeti hősként ünnepelte őt. Nagyon tetszett neki a szerep. Feszített az egyenruhában, melyet Balaklavanál viselt, s minden városban tömegek ostromolták; lova farkából szőrszálakat téptek ki emlékül. A londoni boltok lemásolták a gyapjúkabátot, melyet a Krímben viselt, s ezerszám adták el a "kardigánnak" nevezett ruhadarabot. Az az ember, akit saját katonái "életveszélyes számárnak" neveztek, most bejárta az országot, és lelkes

beszédekben idézte fel, milyen vitézül vezette rohamra katonáit; a hónapok múltán egyre érzelmesebben szónokolt, nemegyszer szünetet kellett tartania, hogy összeszedje magát. A sajtó lankadatlanul ünnepelte; nyoma sem volt az elmarasztalásnak, mellyel később nem fukarkodtak a történészek.

Ám a közvélemény még a sajtónál is szeszélyesebbnek bizonyult. Hiába jöttek a vérlázító hírek Oroszországból, januárban a londoniakat elsősorban azok a tudósítások foglalkoztatták, melyek arról számoltak be, hogy emberevő leopárd fenyegeti az észak-indiai Nainitált a burmai határ közelében. A "panari emberevőnek" állítólag több mint négyszáz bennszülött esett áldozatul, és a tudósítások bővelkedtek az érzékletes, sőt szenzációhajhász részletekben. "A vérszomjas panari vadállat - írta az

egyik tudósító - öncélúan gyilkol, kizárólag a pusztítás öröméért, nem pedig, hogy élelmet szerezzen magának. Ritkán eszik áldozataiból, jöllehet két héttel ezelőtt felfalta egy kisdéd felsőtestét, miután elragadta bölcsőjéből a gyermeket. Áldozatai legtöbbje tíz évnél ifjabb gyermek, ki balszerencséjére elkóborolt a falu központjából sötétedés után. Összemarcangolt felnőtt áldozatai vesztét jobbára az elgennyedő sebek okozzák egy idő után; egy környékbéli vadász, Mr. Redby szerint a vadállat karmai közé szorult rothadó hús fertőzi el a sebeket. A panari gyilkos szerfölött erős, többen látták, amint egy ízben felnőtt nőt vitt a foga között, midőn is az áldozat vonaglott, és szívbe markolóan sikoltozott."

Az ilyesfajta történetek az asztal fölötti társalgás kedvelt témái lettek az eredetiségekért rajongó

társaságokban; a nők kipirultak, vihogtak, és minduntalan felsikoltottak, a férfiak pedig - főképp azok, akik cégük képviselőjeként hosszabb-rövidebb időt töltöttek Indiában - szakszerűen ecsetelték az efféle vadállatok szokásait és természetét. Felvillanyozott tömegek jártak a Kelet-indiai Társaság tulajdonában lévő érdekes, működő modell csodájára, mely egy tigrist ábrázolt, amint épp fölfal egy angol férfit. (A modell a mai napig látható a Viktória és Albert Múzeumban.)

Így aztán 1855. február 17-én az a ketrecbe zárt, kifejlett leopárd, mely a London Bridge pályaudvarra érkezett, nagy feltűnést keltett - sokkal nagyobb, mint kevéssel azelőtt a fegyveres örök, akik arannyal teli páncélszekrényeket hoztak, s a DKV poggyászkocsijába rakták be őket.

A kifejlett, dühödten morgó vadállatot, mely üvöltve rontott ketrece vasrácsának újra meg újra, szintén a London-Folkestone járat poggyászkocsijába rakták be. A leopárdot gondozója is elkísérte, hogy ügyeljen a kényelmére, és megvédje a poggyászkocsi őrét, ha netán valami váratlan kellemetlenség adódna.

Amíg a szerelvény a pályaudvaron időzött, a gondozó elmagyarázta a kíváncsiskodókból és gyerekekből összeverődött tömegnek, hogy a vadállat nyers hússal táplálkozik, hogy négyéves nőtény, és a kontinensre küldik ajándéku egy előkelő hölgynek.

Mikor röviddel nyolc óra után a vonat kigördült az állomásról, az őr behúzta a poggyászkocsi tolóajtaját. Rövid csend támadt, melyet csak a ketrecében föl-alá járkáló leopárd szüntelen morgása tört meg.

- Mivel eteti? - szólalt meg végül a vasúti őr.

- A felesége varrja az egyenruháját? - fordult hozzá az állat gondozója.

- Szóval maga az? - nevette el magát az őr.

Az állatgondozó nem válaszolt. Kinyitott egy kis bőrtáskát, s előszedett belőle egy tégely zsírt, néhány kulcsot meg egy sor különféle alakú és méretű reszelőt.

Sietve a két Chubb-páncélszekrényhez lépett, alaposan bezsírozta a négy zárat, és hozzálátott, hogy kipróbálja a kulcsokat. Burgess némi homályos érdeklődéssel figyelte az eljárást: tudta, hogy a viaszlenyomatról készült nyers másolatok nem nyitják a finoman megmunkált páncélszekrényt, ha nem csiszolják és finomítják tovább őket. De azért lenyűgözte a dolog; nem számított rá, hogy ilyen arcátlan merészséggel viszik majd végbe.-

Honnan vette a lenyomatokat? - kérdezte.

- Innen-onnan - felelte Agar, miközben próbálgatta és reszelte a kulcsokat.

- Nem egy helyen tartják őket.

- Nem?

- De nem ám. Hogyan tudta megszerezni?

- Semmi köze hozzá. - Agar még mindig a munkájába merült.

Burgess nézte egy darabig. - Mennyit nyom? - pillantott aztán a leopárdra.

- Kérdezze meg tőle - mordult rá ingerülten Agar.

- Szóval ma viszik el az aranyat? - kérdezte Burgess, amikor Agarnak sikerült kinyitnia az egyik páncélszekrény ajtaját. Agar nem válaszolt; egy pillanatig megbűvölten meredt a páncélszekrény belsejébe. - Azt kérdeztem, ma viszik el az aranyat?

- Nem - csukta be az ajtót Agar. - De most már pofa be. Burgess elhallgatott. A következő órában, amíg a reggeli személyvonat Londonból Folkestone-ba pöfögött, Agar a kulcsain dolgozott. Végül mindkét páncélszekrényt kinyitotta és becsukta. Amikor végzett, letörölte a zsírt a záarakról, aztán alkohollal lemosta és egy ronggyal megtörölgette mindet. Végül fogta a négy kulcsát, óvatosan a zsebébe rakta, és leült, hogy megvárja, amíg a vonat beér a folkestone-i állomásra. Pierce az állomáson várta, és segített leszedni a vonatról a leopárdot.

- Hogy ment? - kérdezte.

- Megvannak a végső simítások - vigyorodott el Agar. - Az arany lesz az, ugye? A krími arany, az lesz a nagy szajré.

- Az - bólintott Pierce.

- Mikor?

- Jövő hónapban - mondta Pierce. A leopárd felmordult.

III. RÉSZ KÉSEDELMEK ÉS AKADÁLYOK

1855. március-május

29. FEJEZET

Apró kellemetlenségek

A rablók eredetileg azt tervezték, hogy a következő krími szállítás idején szerzik meg az aranyat. Pofonegyszerű volt a tervük. Pierce és Agar fölszáll a vonatra Londonban, mindegyikük felad néhány súlyos táskát poggyászként. A táskák tele lesznek zsákokba varrt ólomgolyókkal. Agar megint a poggyászkocsiban utazik, és amíg Burgess nem néz oda, kinyitja a páncélszekrényeket, kiveszi az aranyat, és berakja a helyére az ólomgolyókat. A táskákat kidobják a

vonatból egy előre megbeszélt helyen, Barlow fölszedi őket, aztán Folkestone-ba hajt, s ott találkozik Pierce-szel meg Agarral.

Közben az aranyszállító páncélszekrényeket - amelyek még mindig kellőképpen súlyosak - átrakják az Ostendébe tartó gőzösre, ahol a francia hatóságok pár órával később fölfedezik a lopást. Addigra már annyi kézen megy át a szállítmány, hogy nem terelődhet Burgessre a gyanú; különben is, az angol-francia kapcsolatok úgy megromlottak a krími háború miatt, hogy a franciák nyilván az angolokat gyanúsítják majd a lopással, az angolok meg a franciákat. A rablók biztosra vehették, hogy a rendőrségnek nem lesz könnyű dolga. A terv holtbiztosnak látszott, és a rablók felkészültek, hogy az 1855. március 14-ére tervezett legközelebbi aranyszállításkor meg is valósítják.

Március 2-án váratlanul meghalt "az emberbőrbe bújt sátán", I. Miklós orosz cár. Halálhíre alaposan fölkavarta az üzleti és pénzügyi köröket. Napokig nem adtak hitelt a jelentéseknek, és amikor végül megerősítést nyert a halálhír, a párizsi és londoni tőzsdepiac nagy nyereséggel zárt. De az általános bizonytalanság miatt az aranyszállítást március 27-éig halogatták. Addigra Agar - akinek az állapota tizennegyedike után egyre romlott - már nagyon beteg volt: elhatalmasodott rajta a mellbaja; így nem tudták megragadni az alkalmat.

A Huddleston & Bradford Bankház havonta egyszer indított aranyszállítmányt; a Krímben ekkor már csak 11000 főnyi angol katonaság volt a 78 000 főnyi francia mellett, és a pénz nagy részét egyenesen Párizsból fizették ki. Így Pierce-nek és honfitársainak várniuk kellett áprilisig.

A következő szállítás április 19-én volt esedékes. A rablók egy Susan Lang nevű szajhától, Henry Fowler kedvencétől szerezték az értesüléseiket a szállítások időpontjáról. Mr. Fowler szeretett az együgyű teremtség előtt a bank és a kereskedelmi világ jelentős személyiségeként tetszelegni, a szegény lány pedig - aki nyilván egy szavát sem értette - szemlátomást megigézve hallgatta.

Susan Lang korántsem volt együgyű, de valamit összezavart: az aranyat április 18-án indították el, és amikor Pierce meg Agar megérkezett a London Bridge pályaudvarra, hogy felszálljon az április 19-i vonatra, Burgess felvilágosította őket a tévedésről. A látszat kedvéért így is elutaztak, de Agar azt vallotta a tárgyaláson, hogy Pierce egész úton "átkozottul rossz kedvében volt".

A következő szállítmány indítását május 22-ére tűzte ki a bank. Hogy elkerüljék az újabb tévedéseket, Pierce kockázatos lépésre szánta el magát: közvetlen kapcsolatot létesített Agar és Burgess között. Burgess bármikor elérhette Agart a Menő Billy Banks nevű fogadóiroda-tulajdonos révén; Burgessnek azonnal kapcsolatba kellett lépnie a közvetítővel, ha a tervhez képest bármiféle változás történt, Agarnak pedig naponta érdeklődnie kellett Banksnél.

Május 10-én Agar szörnyű hírrel tért vissza Pierce-hez: a két páncélszekrényt elvitték a Délkeleti Vasúttársaság poggyászkocsijából, vissza a gyártóhoz, Chubbhoz, "karbantartásra".

- Karbantartásra? - kérdezte Pierce. -
- Mi az, hogy karbantartásra?
- Így mondták - vont vállat Agar.

- Ezek a világ legjobb páncélszekrényei. Ezeket nem viszik vissza csak úgy karbantartásra. Mi a baj velük? - ráncolta a homlokát Pierce.

Agar vállat vont.

- Te átkozott gazember! - csattant fel Pierce. - Biztos összekarcoltad a zárakat, mikor az utolsó simításokat végeztél! De ha valaki észrevette a karmolászásodat, esküszöm...

- Gyönyörűen bezsíroztam - tiltakozott Agar. - Tudom, hogy mindig megnézik. Egy árva karcolás nem sok, annyi se volt, szavamra.

Agar nyugalma meggyőzte Pierce-t, hogy a mackós nem hazudik. - Akkor meg miért? - sóhajtott föl.

- Nem tudom - csóválta a fejét Agar. - Senkit se ismer, aki köphetne, hogy mi van a Chubbnál?

- Nem. És eszemben sincs, hogy szerencsét próbáljak. Azokat ott a

Chubbnál nem lehet belinkelni. - A páncélszekrénygyártó cég rendkívül gondosan választotta ki az alkalmazottjait. Nagyon megnézték, kit vesznek föl vagy bocsátanak el, és nem győzték figyelmeztetni az embereiket: tartsák nyitva a szemüket, ha valamelyiküket alvilági figurák próbálnák lepénzelni.

- Sehogy se lehet megerdőzni őket? - javasolt némi szélhámosságot Agar.

- Szó se lehet róla - rázta a fejét Pierce. - Átkozottul elővigyázatosak, nem tudnám beadni nekik... - Töprengve meredt a távolba.

- Mi van? - kérdezte Agar.

- Azon gondolkozom - mondta Pierce -, hogy egy hölgyre nem gyanakodnának.

30. FEJEZET

Látogatás Mr. Chubbnál

Ami egyszer majd a Rolls-Royce lesz
automobilban és az Otis liftben, az volt
akkor már ősidők óta
páncélszekrényben a Chubb. A rangos
cég feje, ifj. Laurence Chubb úr később
nem emlékezett arra, hogy 1855
májusában fölkereste egy elegáns ifjú
hölgy, vagy ha igen, nem vallotta be. A
cég egyik alkalmazottjára azonban
akkora hatással volt a hölgy szépsége,
hogy fel tudta idézni a látogatás
minden részletét.

Az úrhölgy pompás hintón érkezett, a
bakon libériás inassal, és királynői
testtartással viharzott be a céghez,
kísérő nélkül. Nagyon elegáns volt, és
parancsoló fellépésű; magával Mr.
Chubb-bal óhajtott tárgyalni, még hozzá
haladéktalanul.

Amikor Mr. Chubb néhány perc múlva
megjelent, a hölgy közölte, hogy ő
Lady Charlotte Simms; neki és beteg

férjének Közép-Angliában van birtokuk, és az utóbbi időben betörések történtek a környéken, így arra a következtetésre jutott, hogy szükségük van egy páncélszekrényre.

- Akkor a keresztény világ legjobb boltjába jött, nagyságos asszonyom - mondta Mr. Chubb.

- Így tájékoztattak - mondta Lady Charlotte meggyőződés nélkül.

- Valóban, nagyságos asszonyom, mi gyártjuk a világ legjobb páncélszekrényeit, mindenféle méretben és változatban; termékeink felülmúlják még a hamburgi német páncélszekrényeket is.

- Értem.

- A részletekre vonatkozóan mi volt az elképzelése, nagyságos asszonyom?

A parancsoló fellépésű Lady Charlotte mintha kissé elbizonytalanodott volna.

- Nos, hát valami olyan... szóval... nagy

páncélszekrény kell - mutatta a kezével.

- Nagyságos asszonyom - mondta kimérten Mr. Chubb -, mi gyártunk normál és kétszeres vastagságú páncélszekrényeket, acélból és vasból, zárral és retesszel, hordozható és rögzített változatban, száz köbcentiméternyi és kilenc köbméternyi űrtartalommal, egy zárral vagy kettővel... sőt, akár hárommal, amennyiben ez a vevő óhaja.

Ez az előadás szemlátomást még jobban kizökkentette Lady Charlotte-ot megszokott modorából. Már-már tanácstalannak látszott, mint a legtöbb nő, ha technikai problémákkal találja szembe magát. - Nos... - mondta - én... nem is tudom...

- Talán ha nagyságos asszonyom méltóztatna megtekinteni illusztrált katalógusunkat, amelyben fel van tüntetve különböző modelljeink

külsőalakja és minden jellemző sajátossága.

- Csakugyan, kitűnő, ez nagyon jó lenne.

- Erre parancsoljon - tessékelte be a hölgyet az irodájába Mr. Chubb, s leültette íróasztala mellé. Elővette a katalógust, és kinyitotta az első oldalon. A nő szinte rá sem pillantott.

- Elég kicsinek látszanak.

- Ezek csak ábrák, nagyságos asszonyom. Mint látható, mindegyik mellé oda van írva a tényleges méret. Például itt...

- Mr. Chubb - szakította félbe a hölgy komoly hangon -, kénytelen vagyok a segítségét kérni. A helyzet az, hogy férjem megbetegedett a közelmúltban, másképp ő maga vette volna kézbe ezt az ügyet. Be kell vallanom, én mit sem tudok e dolgokról, és fivérem segítségére hagytam volna, ám őt üzleti ügyei épp e pillanatban

szólították külföldre. Most teljességgel tanácstalan vagyok, s e képeken nem tudok eligazodni. Megkérhetem, hogy mutasson néhány páncélszekrényt?

- Méltóságos asszonyom, esedezem a bocsánatáért - kerülte meg rohanva az asztalt Mr. Chubb, hogy fölsegítse a hölgyet a székből. - Mi sem természetesebb. Bizonytal belátja, hogy bemutatótermet nem tarthatunk fönn, ám ha szíveskednék megengedni, átvezetném a műhelyünkbe, ahol módjában áll megtekinteni különféle páncélszekrényeinket, s előre is esedezem bocsánatáért a por, zaj és felfordulás miatt.

Visszavezette Lady Charlotte-ot az irodák mögötti műhelybe, ahol egy tucatnyi ember kalapált, szerelt, hegesztett és forrasztott szorgalmasan. Nagy volt a zaj, s Mr. Chubbnak föl kellett emelnie a hangját,

hogy Lady Charlotte hallja; a nemes hölgy szemlátomást megriadt a lármától.

- Ennek a típusnak például - mondta Mr. Chubb - egy köbláb az űrtartalma, minden oldala kétrétegű, másfél milliméteres edzett acél, Cornwallból való szárított téglapor szigetelőréteggel. Kiváló, többféle célnak megfelelő, közepes méretű páncélszekrény.

- Nem elég nagy.

- Szolgálatára, nagyságos asszonyom, nem elég nagy. Nos, nézzük ezt itt - lépett tovább -, íme az egyik legújabb munkánk. Egy réteg három egész két tized milliméteres acélból készült, belső felfüggesztésű ajtóval, az űrtartalma pedig... Mennyi is az űrtartalma? - fordult a munkáshoz.

- Ennek itten két és fél - mondta a munkás.

- Két és fél köbláb - mondta Mr. Chubb.

- Ez sem elég nagy.

- Szolgálatára, nagyságos asszonyom. Szíveskedjék erre fáradni - vezette tovább a műhely belsejébe a hölgyet. Lady Charlotte finoman köhögött a téglaporfelhőben.

- Nos, ez a modell... - kezdte Mr. Chubb.

- Az ott! - mutatott Lady Charlotte a helyiség túlsó végébe. - Akkorára van szükségem.

- Arra a két páncélszekrényre gondol? -Igen.

Átmentek a műhely másik végébe. - Ezek a páncélszekrények a legpompásabb termékeink. A Huddleston & Bradford Bankház tulajdonát képezik, és a krími aranyszállítmányok fuvarozásánál használják őket, amely tevékenység páratlan biztonsági intézkedéseket

igényel. Ezt a típust azonban jobbra intézmények vásárolják meg, nem magánszemélyek. Természetesen úgy gondoltam...

- Nekem ez a páncélszekrény kell - jelentette ki a hölgy. - Ám úgy látom, egyik sem új - nézett a páncélszekrényekre gyanakvóan.

- Csakugyan, nagyságos asszonyom, már csaknem kétévesek.

- Kétévesek? - rémült meg Lady Charlotte. - És miért hozták vissza őket? Csak nincs valami hibájuk?

- A világon semmi. Egy Chubb-páncélszekrény nem hibásodik meg. Csak azért kerültek vissza, hogy kicseréljük az alváz tartószegecseit. Kettő kikopott. Tudja, nagyságos asszonyom, vonaton szállítják őket, és a pályatest rezgése nagyon igénybe veszi a szegecseket, amelyek a páncélszekrényeket a poggyászkocsi padlójához rögzítik. De hát önnek

fölösleges az ilyen részletkérdések miatt aggódnia - vont vállat. - A páncélszekrények kifogástalanok, és nem eszközlünk rajtuk semmiféle változtatást. Egyszerűen kicseréljük a rögzítőszegeceket.

- Látom, ezeken itt két zár van.

- Igen, nagyságos asszonyom, a bank kettős zárszerkezetet igényelt. Azt hiszem, már említettem, hogy hármazárat is alkalmazunk, amennyiben a megrendelőnek ez az óhaja.

Lady Charlotte alaposan szemügyre vette a zárat. - Úgy látom, három már túlzás. Unalmas lehet három kulccsal bajlódni, csak hogy az ember kinyisson egy páncélszekrényt. Ezek a zárok biztosítanak a betörés ellen?

- A legteljesebb mértékben. Olyannyira, hogy két év leforgása alatt kísérletet sem tett a kinyitásukra egyetlen gazfickó sem. Egyébként is

reménytelen vállalkozás volna. Ezeket a zárat nem lehet feltörni.

Lady Charlotte pár percig gondterhelten nézte a páncélszekrényeket. - Rendben van - bólintott végül. - Ebből kérek egyet. Rakják fel a hintómra odakint.

- Tessék?

- Azt mondtam, ilyet akarok, mint ezek itt. Épp erre van szükségem.

- Nagyságos asszonyom - mondta Mr. Chubb türelmesen -, meg kell építenünk a páncélszekrényt az ön igényeinek megfelelően.

- Ezt úgy értsem, hogy egyetlen eladó páncélszekrénye sincs?

- Fájdalom, nincs kész páncélszekrényünk, nagyságos asszony. Minden páncélszekrényünk egyedi darab, melyet a megrendelő óhaja szerint alakítunk ki.

- De holnap délelőtt megkapom? -
Lady Charlotte nagyon bosszúsnak
látszott.

- Holnap délelőtt... - nyelt egyet Mr.
Chubb -, nos, egy páncélszekrény
megépítése általában hat hetet vesz
igénybe. Előfordul, hogy már négy
röpke hét alatt is el tudunk készülni
vele, csakhoggy...

- Négy hét? De hát az egy teljes
hónap.

- Igen, nagyságos asszonyom.

- Márpedig nekem még ma kell az a
páncélszekrény.

- Belátom, nagyságos asszony.
Csakhogy amint az imént bátorkodtam
kifejteni, minden páncélszekrényt
egyedileg kell kialakítanunk, és
rövidebb idő...

- Mr. Chubb, semmi kétség, ön
mérhetetlenül ostobának tart engem.
Nos, téved, és ezt ön is be fogja látni.
Én azért jöttem ide, mert

páncélszekrényt akartam venni, és most azt kell látnom, hogy önnek nincs mit eladnia...

- Könyörgök, nagyságos asszonyom...

- ... hanem csak egy hónap múlva készít nekem egyet. Egy hónap múlva a környéken garázdálkodó banditák már túl lesznek árkon-bokron, és nekem meg a férjemnek kisebb gondunk is nagyobb lesz az ön páncélszekrényénél. Majd elintézem a vásárlást másutt. Isten önnel, uram, köszönöm, hogy nekem áldozta az idejét. - Ezzel Lady Charlotte kiviharzott a Chubb cégtől.

- Asszonyok - dűnnyögte az orra alatt ifj. Laurence Chubb úr.

Így értesült Pierce és Agar arról, hogy a karbantartás során a páncélszekrények zárját nem cserélik ki. Őket természetesen csak ez érdekelte; most tehát megtették a

végső előkészületeket az 1855. május 22-én elkövetendő rabláshoz.

31. FEJEZET

A kígyóember vamzer lesz

Egy héttel később még valami megzavarta a terveiket. 1855. május 17-én levelet kézbesítettek Pierce-nek. A könnyed, tanult írással papírra vetett szöveg így szólt:

Tisztelt Uram,
nagymértékben lekötelezne, ha módjában állna szerét ejteni, hogy találkozzék velem a sydenhami Palotában ma délután négy órakor azon célból, hogy megtárgyaljunk néhány, kölcsönös érdeklődésre számot tartó kérdést.
Fogadja őszinte nagyrabecsülésem kifejezését

Nagys. William Williams

Pierce nem akart hinni a szemének. Megmutatta a levelet Agarnak is, de az nem tudott olvasni, hát felolvasta neki.

- Tiszta Willy szerzett egy firkászt - állapította meg Agar.

- Semmi kétség - bólintott Pierce.

- De miért?

- Talán csak piszkoskodik magával.

- Örölnék, ha csak erről volna szó.

- Odamegy?

- Oda hát! Falazol nekem?

Agar bólintott. - Barlow nem köll? Egy jó verés néha csodát tesz.

- Nem - rázta a fejét Pierce. - Azzal csak megvadítanánk őket.

- Jó - mondta Agar. - Egyszerű falazás. Elég tréfli lesz a Palotában.

- Ezt nyilván Willy is tudja - jegyezte meg Pierce rosszkedvűen.

Szót kell ejtenünk a Kristálypalotáról, a varázslatos építményről, amely a

Viktória kori századközép szimbóluma lett. Minden látogatót lenyűgözött a hatalmas, csaknem nyolchektárnyi területen fekvő háromszintes üvegépítmény, amelyet 1851-ben emeltek a Hyde Parkban, hogy otthont adjon a világkiállításnak. Mai szemmel még a rajzokon is elképesztőnek látjuk a Kristálpalotát, s nyilván mindenki rendkívüli látványnak találta a délutáni napfényben úszó, több mint kilencvenháromezer négyzetméternyi üvegfelület. Nem csoda, hogy a Palota hamarosan az új, iparosodó Viktória kori társadalom jövőbe vetett hitének, műszaki szépségesszményének kifejezője lett.

Ám a mesés építmény eredete megnyugtatóan véletlenszerű. Magának Albert hercegnek a vezetésével láttak hozzá a tervek kidolgozásához 1850-ben, és

rövidesen ádáz viták folytak a kiállítási csarnok épületéről és annak helyéről.

Nyilvánvaló volt, hogy az épületnek hatalmasnak kell lennie. De miféle építmény legyen, és hol emeljék? Az 1850-ben kiírt pályázatra több mint kétszáz terv érkezett, de egyik sem nyerte el a győzelmet. Így az Építési Bizottság maga állt elő egy tervvel: a szörnyűséges téглаépítmény négyszer olyan hosszú lett volna, mint a Westminster apátság, és még a Szent Pál-székesegyház kupolájánál is nagyobb dicsekedhetett volna. A Hyde Parkban akarták megépíteni.

A nagyközönség felháborodottan tiltakozott a fák kivágása, a lovaglókknak okozott kényelmetlenség és általában egy kellemes környezet tönkretétele ellen. A parlament láthatóan nem akarta hozzájárulását adni ahhoz, hogy a Hyde Parkot építési területnek használják.

Közben az Építési Bizottságnak tudomására jutott, hogy terveikhez tizenkilencmillió téglára volna szükség. 1850 nyarán már nem volt idő, hogy ennyi téglát legyártsanak, és a megnyitás idejére megépítsék belőlük a kiállítási csarnokot. Szárnyra kelt a rossz hír, hogy a kiállítást nem lehet megtartani, vagy legalábbis el kell halasztani.

Ekkor állt elő a devonshire-i herceg kertésze, Joseph Paxton azzal az ötlettel, hogy emeljenek hatalmas üvegházat kiállítási csarnok céljára. Eredeti tervét, melyet egy itatóslapra rajzolt föl a bizottságnak, végül elfogadták, mert számos előnye volt.

Először is: megmentette a Hyde Park fáit; másodszor: legfőbb anyaga, az üveg gyorsan legyártható; harmadszor: a kiállítás után le lehet bontani és másutt felállítani. A bizottság elfogadta egy építési vállalkozó 79 800 fontos

árajánlatát a hatalmas építmény elkészítésére; a munka mindössze hét hónapig tartott, és később mindenki a csodájára járt.

A nemzet és a birodalom tekintélyét tehát egy kertész mentette meg; így a kertészt végül lovaggá ütötték. [A Kristálypalotával egyetlen, előre nem látott probléma adódott. Az épületben fák is voltak, a fákon pedig verebek, és a verebek nem szobatiszták. Ez korántsem nevetséges, különösen mert a madarakat nem lehetett lelőni, a kirakott csapdákra pedig ügyet se vetettek. Végül kikérték magának a királynőnek a véleményét is, ő pedig azt mondta: - Küldjenek Wellington hercegéért. - A herceget tájékoztatták a problémáról. - Próbálkozzanak héjával, úrnőm - javasolta, és újfent győzelmet aratott.]

A kiállítás után a csarnokot lebontották, és átvitték London délkeleti részébe,

Sydenhambe, mely abban az időben kellemes kertváros volt elegáns házakkal és tágas zöldterületekkel; a Kristálypalota a környék ékessége lett. Röviddel négy óra előtt Edward Pierce belépett a hatalmas épületbe, hogy találkozzék Tiszta Willy Williamsszel.

A nagy csarnok több állandó kiállításnak adott otthont, köztük a legnagyobb szabású II. Ramszesz egyiptomi fáraó hatalmas abu-szimbeli szobrainak eredeti méretű másolatait mutatta be. Pierce azonban ügyet sem vetett ezekre az érdekességekre, sem a mindenütt látható vízililiomos tavakra és medencékre.

Épp egy rezesbanda adott hangversenyt; Pierce meglátta Tiszta Willyt az egyik széksorban baloldalt. Agar is ott volt: nyugalmazott katonatisztnek öltözve bóbiskolni látszott egy másik sarokban. A rezesbanda éktelen lármát csapott.

Pierce odasurrant a Willy melletti székre.

- Mit akarsz? - kérdezte halkan. A rezesbandára nézett, és szórakozottan arra gondolt, hogy utálja az effajta zenét.

- Köll egy kis dohány - mondta Willy.

- Megkaptad a pénzedet.

- Még köll.

Pierce ránézett. Willy izzadt és fészkelődött, de azért nem forgatta jobbra-balra a szemét, ahogy az ideges emberek szokták.

- Dolgoztál, Willy?

- Nem.

- Megszorongattak, Willy?

- Dehogysis, szavamra.

- Ide figyelj, Willy - mondta Pierce -, ha elvamzoltál, gajdeszba küldelek.

- Esküszöm - mondta Willy. - Nem akarom én belinkelni... csak egy-két tízes köll, aztán vége.

A rezesbanda az Anglia szövetségesei iránti pillanatnyi hazafias lelkesedésből belevágott a Marseillaise-be. Néhány hallgató modortalanul lehurrogta őket.

- Izzadsz, Willy - mondta Pierce.

- Csak egy-két tízes, és többet nem hall rólam, esküszöm.

Pierce a tárcájába nyúlt, és előhúzott két ötfontos bankjegyet. - Ha elvamzolsz - mondta -, tudod, mi vár rád.

- Köszönöm, uram, nagyon szépen köszönöm - vágta zsebre a pénzt villámgyorsan Willy. - Köszönöm, uram.

Pierce otthagytá. Amikor kiért a parkba a Palotából, a Harleigh Roadra sietett. Ott megállt, és megigazította a cylinderét. Barlow, akinek konflisa az utca végén állt, látta a mozdulatot.

Pierce ezután kényelmesen végigsétált a Harleigh Roadon: ráérő úriember, aki levegőzik egy kicsit. Elkalandozó

gondolataiba belehasított a vonatfütt meg a közeli pöfögés. Ahogy elnézett a fák meg háztetők fölött, látta a fölszálló füstgomolyt. Gépiesen az órájára pillantott: a Délkeleti Vasút délutáni járata a London Bridge pályaudvar felé tartott Folkestone-ból jövet.

32. FELEZET

Apróbb kellemetlenségek

A vonat folytatta útját London felé. Mr. Pierce úgyszintén. A Harleigh Road végén, a Szent Márton-templom közelében intett egy konflisnak, és a városba vitette magát; a Regent Streeten szállt ki.

Gondtalanul sétált végig a Regent Streeten, egyszer sem fordult hátra, de gyakran megállt, nézegette a kirakatokat és az üvegben tükröződő látványt.

Nem tetszett neki, amit látott, de az váratlanul érte, hogy egy ismerős hang kiáltott rá: - Edward, drága Edward!

Pierce magában felnyögött, amint Elizabeth Trenthez fordult. A hölgy épp bevásárolt: tarka csomagokat vitt utána egy libériás fiú.

- Nahát... micsoda meglepetés - pirult el mélyen Elizabeth Trent.

- Szívből örülök, hogy látom - hajolt meg Pierce, és kezét csókolt a hölgynek.

- Én... nos, én... - a lány elkapta a kezét, és zavartan dörzsölte. - Edward - vett mély lélegzetet -, én el sem tudtam gondolni, mi történhetett magával.

- Elnézését kell kérnem - mondta Pierce behízalgőően. - Üzleti ügyeim váratlanul külföldre szólítottak, és Párizsból írott levelem biztonnyal nem engesztelte ki az ön sértett érzékenységét.

- Párizsból? - vonta össze a szemöldökét a lány.

- Nem kapta meg a levelemet Párizsból?

- Nem.

- Az ördögbe! - csattant fel Pierce, de tüstént elnézést kért az erős kifejezésért. - Ilyenek a franciák, semmit nem lehet rájuk bízni. Ó, ha sejtettem volna, ám eszembe sem jutott... s midőn nem érkezett válasz a levelemre Párizsba, úgy véltem, engesztelhetetlenül neheztel rám...

- Én? Neheztelek? Biztosíthatom önt, Edward... - nem fejezte be a mondatot.

- De hát mikor jött vissza?

- Alig három napja - mondta Pierce.

- Különös - nézett rá Elizabeth Trent korántsem nőies, fürkésző tekintettel -, Mr. Fowler, amikor két hete nálunk vacsorázott, azt mondta, látta magát.

- Nem szeretném meghazudtolni az ön édesapjának üzlettársát, de Henrynek

megvan az a sajnálatos szokása, hogy mindig összekeveri a dátumokat. Csaknem három hónapja, hogy utoljára láttam. És atyja hogy van? - tette hozzá sietve.

- Atyám? Ja, igen, jól, köszönöm. - A lány gyanakvó józanságát sértett zavar váltotta föl. - Edward, én... Az igazat megvallva, apám igen kevésbé hízelgő megjegyzéseket tett az ön jelleméről.

- Valóban?

- Csirkefogónak nevezte - sóhajtott fel a lány. - Sőt, még rosszabbnak is.

- Az adott körülmények között tökéletesen megértem, de...

- Most azonban - szánta el magát Elizabeth Trent -, hogy visszatért Angliába, remélem, ismét a házunkban üdvözölhetjük.

Most Pierce jött zavarba. - Drága Elizabeth - dadogta -, én nem is tudom, miképp mondjam el... - képtelen volt folytatni, csak a fejét

csóválta. A szemébe mintha könnyek gyűltek volna. - Amikor Párizsban semmiféle hírt nem kaptam öntől, természetesen úgy véltem, neheztel rám, és... nos, ahogy múlt az idő... - Hirtelen kihúzta magát. - Sajnálattal kell közölnöm önnel, hogy eljegyeztem magam.

Elizabeth Trent tátott szájjal meredt rá.

- Ez az igazság - bólintott Pierce. - Immár köt a szavam.

- De hát ki az?

- Egy francia hölgy.

- Egy francia hölgy?

- Fájdalom, ez az igazság, a színtiszta igazság. Tudja, oly kétségbeesett voltam, oly határtalanul boldogtalan.

- Értem, uram - csattant fel Elizabeth Trent, azzal sarkon fordult és távozott. Pierce csak állt a járdán, és igyekezett minél lesújtottabbnak látszani, amíg a lány beszállt a hintójába, és elrobogott. Aztán folytatta útját a Regent Streeten.

Ha valaki figyelte őt, észrevehette, hogy mire a Regent Street végére ért, modorában vagy tartásában már semmi sem vallott a legcsekélyebb bűnbánatra sem. Konflisba ült, a Windmill Streetre hajtatott, s ott belépett egy házba, amely a könnyű nők közismert tanyája volt, ám az efféle intézmények közt a jobbakhoz tartozott.

- Odafönt van - mondta a bordó plüssszatú előcsarnokban Miss Miriam. - Jobbra a harmadik ajtó.

Pierce fölment, és belépett egy szobába, ahol Agar várt rá. - Kicsit késett - mondta egy mentalevelet rágcsálva. - Valami baj van?

- Összeakadtam egy régi ismerőssel. Agar bizonytalanul bólintott.

- Mit láttál?

- Kettőt szúrtam ki. Mind a kettő ott volt a nyomában. Az egyik álruhás rendőr; a másik afféle flancos manust játszik.

Követtek magát végig a Harleigh-en, és ők is beszálltak egy konflisba, mikor maga.

- Láttam ezt a kettőt a Regent Streeten - bólintott Pierce.

- Talán most is kinn ólálkodnak - mondta Agar. - Willyvel mi van?

- Úgy látszik, vamzer lett belőle - mondta Pierce.

- Alighanem módszerolt már.

Pierce vállat vont.

- Akkor mi legyen vele?

- Azt kapja, ami minden hitvány vamzervak kijár.

- Én kicsinálnám - mondta Agar.

- Arról nem tudok - mondta Pierce -, de többé nem fog bevamzolni bennünket, az biztos.

- Hát a rendőrökkel mi lesz?

- Egyelőre semmi - mondta Pierce. - Várj, gondolkodom. - Hátradőlt, szivarra gyújtott, és szótlanul pöfékelt.

A tervezett rablásig már csak öt nap van hátra, s neki nyomában a rendőrség. Ha Willy köpött, a zsaruk már tudják, hogy a banda betört a London Bridge pályaudvar forgalmi irodájába.

- Ki kell találni egy másik melót - mondta a mennyezetre bámulva. - Egy igazi hazer melót, amit a miltonisták fölfedezhetnek. - Nézte a fől szálló szivarfüstöt, és töprengve ráncolta a homlokát.

33. FEJEZET

A miltonisták lesben állnak

Minden társadalom intézményei függnék egymástól, még a látszólag homlokegyenest ellenkező célú intézmények is. Gladstone állapította meg: "Ez átláthatatlan és szeszélyes életben megannyiszor egymás ellen

szegülnek, szívből jövő s olykor vad indulattal ostromozzák egymást oly személyek avagy testületek, melyeket mindazonáltal önmaguk előtt is ismeretlen kötelékek és kapcsolatok fűznek egymáshoz."

Ennek a legismertebb példája - s ezt a Viktória koriak világosan látták - az antialkoholista egyesületek és a kocsmák ádáz versengése volt. A két intézmény tulajdonképpen hasonló célt szolgált, és végső soron ugyanazokat a szórakoztató módszereket vették igénybe: a kocsmákban orgonákat helyeztek el, himnuszokat énekeltek, és alkoholmentes italokat árultak, az antialkoholista egyesületek pedig kabarészínészeket alkalmaztak, és újfajta, nyers elevenséggel telítődtek. Mikor az antialkoholista szervezetek hozzáláttak, hogy felvásárolják a kocsmákat és bevezessék bennük a szesztilalmat, végképp nyilvánvaló lett

a két ellenséges erő egymásba olvadása.

A Viktória kori emberek szemtanúi voltak egy másik versengésnek is, amely az új társadalmi intézmény: a szervezett rendőri testület körül alakult ki. Az új karhatalom szinte azonnal kialakította kapcsolatait esküdt ellenségével, a bűnözők alvilágával. Ezekről a kapcsolatokról a tizenkilencedik században sok vita folyt, s a vita a mai napig tart. A korabeli gondolkodók figyelmét nem kerülte el a rendőrök és a bűnözők módszereinek hasonlósága, valamint az a tény, hogy sok rendőr korábban bűnöző volt, és fordítva. Sir James Wheatstone felfigyelt a törvényes rend fenntartására hivatott szervezet alapvető logikai ellentmondására is, hogy "amennyiben a rendőrségnek ténylegesen sikerülne teljes egészében felszámolnia a bűnözést,

egyszersmind fölszámolnák
önmagukat mint a társadalom
szükséges tartozékait, és nincs a
világon olyan szervezett erő vagy
hatalom, amely önként felszámolná
magát".

A Fővárosi Rendőrségnek, amelyet Sir
Robert Peel alapított 1829-ben,
London Scotland Yard nevű
kerületében volt a főhadiszállása. A
Scotland Yard mint földrajzi fogalom
eredetileg egy whitehall-i körzetet
jelölt, ahol számos kormányépület
helyezkedett el, többek között az
udvari építkezések felügyelőjének
szolgálati lakása, melyet abban az
időben Inigo Jones, később pedig Sir
Christopher Wren foglalt el. A Scotland
Yardban lakott John Milton is, amikor
1610-től 1651-ig Oliver Cromwell
szolgálatában állt, és nyilván ebből a
képzettársításból eredt, hogy még a
kétszáz évvel későbbi tolvajnyelven is

mint "miltonisták"-at emlegették a rendőröket.

Amikor Sir Robert Peel az új Fővárosi Rendőrséget a Whitehallban helyezte el, a főkapitányság címe tulajdonképpen Whitehall Place 4. volt, de az épület egyik bejárata a Scotland Yardra nyílt, és a sajtó mindig úgy emlegette a rendőrséget, hogy a Scotland Yard, így a kifejezés végül magának a testületnek a szinonimája lett.

Az első években a Scotland Yard gyorsan fejlődött: 1829-ben a létszáma 1000 fő volt, egy évtizeddel később már 3350, 1850-re meghaladta a 6000-et, és 1870-re 10 000-re nőtt. A Yardnak rendkívüli feladattal kellett megbirkóznia: csaknem hétszáz négyzetmérföldnyi területen kellett fenntartania a rendet, ahol két és fél millió ember lakott.

A Yard kezdettől fogva alkalmazkodó és szerény magatartást tanúsított a bűnesetek megoldásával kapcsolatban; a hivatalos magyarázatban mindig szerepelt valamiféle szerencsés véletlen - egy névtelen informátor, féltékeny szerető, váratlan találkozás -, olyannyira, hogy az már alig volt hihető. Valójában a Yard besúgókkal és titkosrendőrökkel dolgozott, s ez a gyakorlat heves vitákat váltott ki a ma is ismerősen hangzó okból: a nagyközönség jelentős része attól félt, előfordulhat, hogy az ügynök maga idéz elő egy bűntényt, aztán elfogja a résztvevőket. A törbe csalásról heves politikai viták folytak, és a Yard mindent elkövetett, hogy visszaverje a vádakat.

1855-ben a Yard élén egy Richard Mayne nevű "eszes jogász" állt, aki sokat tett, hogy kedvezőbbre hangolja a közvéleményt a Fővárosi Rendőrség

íránt. Közvetlen beosztottja, Mr. Edward Harranby irányította a besúgók és informátorok foglalkoztatásának kényes munkáját. Mr. Harranby rendszertelenül járt be a hivatalába; kerülte a kapcsolatot a sajtóval, és irodájában különös alakok fordultak meg, gyakran éjnek évadján.

Május 17-én késő délután Harranby megbeszélést tartott helyettesével, Mr. Jonathan Sharppal. Az elhangzottakat Mr. Harranby örökítette meg Napjaim a Testületnél címmel 1879-ben közreadott emlékirataiban. Az ott leírtakat némi fenntartással kell fogadnunk, mert a könyvben Harranby igyekezett megmagyarázni, miért nem sikerült Pierce terveit idejekorán megghiúsítania.

- A kígyóember köpött - mondta Sharp -, és mi utánanéztünk az emberünknek.

- Miféle fickó? - kérdezte Harranby.

- Uriembernek látszik. Valószínűleg betörő vagy nagystílű szélhámos. A kígyóember azt mondja, Manchesterből jött, de elegáns házban lakik Londonban.

- Tudja, hol?

- Állítólag járt ott, de a pontos címet nem tudja. Valahol Mayfairben.

- Nem zörgethetünk be minden ajtón Mayfairben - mondta Harranby. - Nincs rá mód, hogy valamelyest felfrissítsük az emlékezőtehetségét?

- De, talán van - sóhajtott fel Sharp.

- Hozza be. Majd váltok vele néhány szót. Azt tudjuk, mire készülnek?

- A kígyóember azt mondja, fogalma sincs - rázta a fejét Sharp. - Az igazat megvallva, attól fél, hogy kivonják a forgalomból, nem akar beköpní mindent, amit tud. Az ő szavaival élve a fickó hazer melóra készül.

- Ezzel nem sokra megyek - bosszankodott Harranby. - Miféle

bűncselekményről van szó valójában?
Ez a kérdés, és meg kell találnunk rá a
választ. Kit állított rá arra az
úriemberre?

- Cramert és Bentont, uram.

- Megbízható mind a kettő. Maradjanak
a nyomában, a besúgót meg hozzák
be ide az irodámba, méghozzá
gyorsan.

- Magam intézkedem, uram - mondta a
helyettes.

Harranby később így írt
emlékirataiban: "Minden hivatását
gyakorló férfiú életében vannak
időszakok, amikor a megfelelő
következtetés levonásához szükséges
elemek már-már karnyújtásnyira
látszanak lenni, mindazonáltal nem
sikerül megragadnia őket. A
legfájdalmasabb csalódás időszakai
ezek, s az 1855-ös vonatrablás esete
ilyen volt."

34. FEJEZET

A vamzert elintézik

Tiszta Willy a Kutyaharapáshoz címzett kocsmában ivott, és szemlátomást nagyon nyugtalan volt. Egyedül távozott hat óra körül, s egyenesen a Szentföldnek tartott. Sietve vágott át az esti sokaságon, aztán befordult egy sikátorba; átugrott egy kerítésen, lesurrant egy alagsorba, a túlsó végéből átmászott a szomszédos épületbe, fölment a lépcsőn, kiért egy szűk utcára, ment fél háztömbnyit, és eltűnt egy másik épületben, egy búzló nyomortanyán. Ott fölment a lépcsőn a második emeletre, kimászott a tetőre, átugrott a szomszéd házra, a csatornán fölkapaszkodott egy bérkaszánya harmadik emeletére, bemászott egy

ablakon, és lement a lépcsőn az alagsorba.

Az alagsorból egy alagúton átkúszott az utca másik oldalára, s egy szűk sikátorban ért ki. Az oldalajtón belépett az Arany Címer nevű kocsmába, körülnézett, aztán az utcai ajtón át távozott. Elment az utca végéig, aztán befordult egy másik bérkaszánya kapuján. Azonnal tudta, hogy valami baj van; normális körülmények között a lépcsőkön kiabáló gyerekek nyüzsögtek, most azonban kihalt és csöndes volt minden. A kígyóember megállt a kapuban, s épp sarkon akart fordulni, hogy meneküljön, amikor kötél tekeredett a nyakára, s egy sötét zugba rántotta.

Amint Tiszta Willy nyakán megfeszült a kötél, a fiú megpillantotta Barlow-t, homlokán a fehér sebhellyel. Willy köhögve ellenszegült, de a nagy erejű Barlow a szó szoros értelmében a

levegőbe emelte az apró kígyóembert, akinek lába a semmit rugdosta, keze a kötélre fonódott.

Alig egy percig tartott a küzdelem, aztán Tiszta Willy arca elkékült, nyelve szürkén előbukkant, két szeme kimeredt. Bevizelt a nadrágjába, aztán elernyed a teste.

Barlow hagyta, hogy a padlóra essen. Letekerte nyakáról a kötelet, kivette a zsebéből a két ötfontos bankjegyet, és kisurrant az utcára. Tiszta Willy teste élettelen kupacban hevert a sarokban. Csak hosszú percek múltán bukkant fel az első gyerek; óvatosan közeledett a holttesthez. Aztán a kölykök ellopták a kígyóember cipőjét és ruháját, s elillantak.

35. FEJEZET

Az átejtés

Pierce a szálloda harmadik emeleti szobájában ült Agarral. Végigszívta a szivarját, és kiegyenesedett a székben.

- Nagy szerencsénk van - mondta végül.

- Szerencsénk? Maga azt szerencsének nevezi, hogy öt nappal a meló előtt a sarkunkban vannak a zsernyákok?

- Szerencsének hát - mondta Pierce. - Mert mi van, ha Willy köpött? Azt mondta nekik, hogy betörtünk a London Bridge pályaudvarra.

- Nem gondolnám, hogy egyből elköpött ennyit. Alighanem csak fölpiszkálta őket, úgy jobban tejelnek. - A besúgók rendszerint apránként adták ki az értesüléseket, és a rendőröknek újra meg újra fizetniük kellett.

- Ez igaz - bólintott Pierce -, nekünk viszont számolnunk kell azzal, hogy mindent beköpött. És ez a mi szerencsénk.

- Hol itt a szerencse? - kérdezte Agar.
 - Ott, hogy a London Bridge az egyetlen pályaudvar a városban, ahonnan két vasúti társaság indít járatokat. A Délkeleti meg a London & Greenwich.
 - És akkor mi van? - nézett rá Agar tanácstalanul.
 - Kell egy jó kis vamzer, aki tréflire ad bennünket - mondta Pierce.
 - Be akarja linkelni a zsernyákokat?
 - Munkát kell adni nekik - magyarázta Pierce. - Öt nap múlva megcsináljuk a melót azon a vonaton, semmi szükség rá, hogy ott lábatlankodjanak a zsaruk.
 - Hát hol legyenek?
 - Mondjuk Greenwichben - mondta Pierce. - Az jól jönne, ha Greenwichben volnának mind.
 - Tehát kell egy vamzer, aki beadja nekik a link dumát. -Úgy van.
- Agar egy percre gondolkodott. - Van egy tyúk, Lucinda, a Seven Dialsben.

Azt mondják, ismer egypár miltonistát... mindig köp, ahányszor csak besittolják, márpedig gyakran besittolják, mer kedvelik, ha valaki mószerol.

- Nem jó - rázta a fejét Pierce. - Egy nőnek nem hinnének. Mindjárt gondolnák, hogy csak fírolás az egész.

- Hát akkor ott van Fekete Dick, a lóversenyes. Ismeri, nem? Az a zsidó, aki a Királynő Koronájában lóg esténként.

- Ismerem - bólintott Pierce. - Fekete Dick piás, vedeli a gint. Nekem igazi vamzer kell, bennfentes.

- Akkor Fulladós Bill a maga embere.

- Fulladós Bill? Az a vén ír?

- Sitten is volt - bólintott Agar -, Newgate-ben. De nem soká.

- Nem? - kapta fel a fejét Pierce. Ha valakinek elengedtek a büntetéséből, az gyakran azt jelentette, hogy az illető egyezséget kötött a rendőrökkel, és

vamzer lett, besúgó. - Gyorsan kiengedték, azt mondod?

- Ritka gyorsan - mondta Agar. - És a zálogosengedélyt is egyből megkapta a zsernyákoktól. - A

zálogkölcsonzéshez rendőrségi engedély kellett, s a rendőrök éppolyan bizalmatlanok volt az írekkel szemben, mint a nagyközönség.

- Szóval most zacis? - kérdezte Pierce.

- Az - felelte Agar. - De azt mondják, néha stukkert is árul. Meg azt is mondják, hogy vamzer.

Pierce jó darabig töprengett a dolgon, végül bólintott. - Most hol van Bill?

- Battersea-ben van a zacija, a Ridgeby Wayen.

- Máris megyek - állt fel Pierce. - Beadom neki a link dumát.

- Ne könnyítse meg a dolgát - figyelmeztette Agar.

- Alaposan megizzasztom mindet - mosolygott Pierce.

Az ajtóhoz ment.

- Várjon csak - kapott észbe Agar. -
Most jut eszembe: miféle szajré lehet
egy hazer melóhoz éppen
Greenwichben?

- Na látod - mondta Pierce -, ezen
fogják tömi a fejüket a zsaruk is.

- De hát van ott valami szajré?

- Van hát.

- Nagy szajré?

- Nagy hát.

- Micsoda?

Pierce csak a fejét rázta. Otthagyta
Agart, jót vigyorogva elképedt
ábrázatán.

Alkonyodott, amikor kilépett a házból.
Azonnal meglátta az utca két végén
lesben álló két zsarut. Tünetően
körülnézett, mint aki nagyon ideges,
aztán elment a sarokig, s ott konflisba
ült.

Néhány utcányit ment a konflissal, a
Regent Street egyik forgalmas részén

gyorsan kiugrott, átment a zsúfolt utcán, és beült egy kétkerekű fogatba, amely az ellenkező irányba tartott. Szemlátomást nem győzött ravaszkodni. Holott valójában sose próbálta volna ezzel az átszállási trükkel lerázni az üldözőit; ügyetlen csel volt, és ritkán vált be; most is látta az egyfogatú tenyérsíni hátsó ablakán át, hogy nem szabadult meg üldözőitől. A Királyi Címer nevű rossz hírű kocsmához hajtatott. Belépett, kiment egy oldalajtón (amelyet jól lehetett látni az utcáról), és átvágott a New Oxford Streetre, ahol ismét konflisba ült. Időközben az egyik zsarut elvesztette, de a másik még mindig a nyomában volt. Most egyenesen a Temze túlsó partjára hajtatott, Battersea-be, hogy találkozzék Fulladós Billel.

Mai szemmel talán képtelenségnek tűnik, hogy Edward Pierce, a tiszteletre méltó külsejű, jól öltözött úriember

beállít egy nyomorúságos battersea-i zálogházba. De abban az időben korántsem volt szokatlan látvány, hiszen a zálogkölcsonzó szolgálatait nemcsak az alacsonyabb néprétegek vették igénybe, s mindenki ugyanazért fordult hozzá: rögtönzött bankként szolgált, és olcsóbb volt, mint a bevezetett bankházak. Ha valaki vett egy költséges tárgyat, mondjuk egy kabátot, egy hétre zaciba vághatta, hogy kifizesse a lakbért; pár nap múlva kiválthatta, ha vasárnap föl akarta venni, hétfőn pedig ismét betehette egy kisebb kölcsönért; és ez így ment, amíg a zálogkölcsonzó szolgálatai feleslegessé nem váltak.

Ilyen módon a zálogháznak fontos társadalmi szerepe volt, és a viktoriánus kor középső szakaszában az engedélyezett zálogházak száma megkétszereződött. A

középosztálybelieket nem annyira az

olcsó szolgáltatás vonzotta, mint inkább a kölcsön névtelensége; sok tisztas családban nem szerették volna, ha híre megy, hogy a családi ezüst egy részét zálogba tették, mert szükségük volt némi készpénzre. Hiszen abban az időben sokan vontak egyenlőségjelet az anyagi jólét és pénzügyi érzék meg az erkölcsi tisztesség közé és viszont: akinek kölcsönre volt szüksége, az valamiképpen gyanúsnek számított.

Maguk a zálogházak valójában nem foglalkoztak különösebben kétes üzletekkel, bár ezt tartották felőlük. A bűnözők, ha orgazdát kerestek, rendszerint engedély nélküli ócskásokhoz, "passzerekhez" fordultak, akiket nem rendszabályozott meg és valószínűleg nem tartott annyira szemmel a rendőrség. Így hát Pierce nyugodtan beléphetett az ajtón, amely fölött a háromgolyós cégér díszelgett.

Odabent az egyik hátsó zugban ült Fulladós Bill, a vörös képű ír, akinek olyan volt az arcszíne, mintha örökösen fojtogatnák. Fulladós Bill azonnal fölugrott, mert a belépő ruhájáról és modoráról látta, hogy úriemberrel van dolga.

- Jó estét, uram - mondta.

- Jó estét - viszonozta Pierce.

- Miben lehetek szolgálatára, uram?

- Magunk vagyunk? - nézett körül Pierce a helyiségben.

- Magunk hát, uram, ne legyen Bill a nevem, ha nem igaz. - De nagyon éber volt a tekintete.

- Egy vásárlást akarok nyélbe ütni - mondta Pierce erős liverpooli kikötői akcentussal, amelynek máskor nyoma sem volt a beszédében.

- Egy vásárlást...

- Magának alighanem van, ami nekem kell - mondta Pierce.

- Nézzen körül a boltban, uram - mutatott körbe széles karmozdulattal Bill. - Ez a választék.

- Más nincs?

- Csak amit itt lát, uram.

- Akkor nekem rosszul mondták - vont vállat Pierce. - Na, minden jól - és indult az ajtó felé.

Már majdnem odaért, amikor Fulladós Bill megköszörülte a torkát. - Mit mondtak önnek, uram?

- Nekem ritka áru kéne - nézett vissza Pierce.

- Ritka áru? - ismételte meg Fulladós Bill. - Miféle ritka áru, uram?

- Fémből való - nézett Pierce egyenesen a zálogkölcsönző szemébe. Unta már a köntörfalazást, de csak így győzhette meg Billt, hogy komoly dologban jár.

- Azt mondja, fémből?

- A biztonság miatt, tudja - intett Pierce megvetően. - Az értékek miatt,

vagyontárgyak, értéktárgyak... vigyázni kell. Érti már?

- Értem - bólintott Fulladós Bili. - És talán szolgálhatok az áruval.

- Igazság szerint - nézett körül Pierce megint, mintha meg akarna bizonyosodni felőle, hogy valóban négyszemközt vannak -, igazság szerint nekem öt kéne.

- Öt stukker? - nyílt kerekre a meglepetéstől Fulladós Bill szeme.

Most, hogy napvilágra került a titka, Pierce nagyon ideges lett. - Úgy van - járt a szeme jobbra-balra -, öt kell.

- Az bizony szép szám - ráncolta a homlokát Bill.

- Persze ha nem tud annyit cupfolni... - Pierce már oldalazott is az ajtó felé.

- Várjon! - tartotta vissza Bill. - Azt nem mondtam. Egy árva szóval se. Csak azt mondtam, hogy az öt az szép szám, és ez igaz is.

- Nekem azt mondták, magának van kéz alatt - Pierce még mindig nagyon ideges volt.

- Meglehet.

- Akkor megveszem.

- Itt egy sincs, uram - sóhajtott fel Fulladós Bill -, ebben biztos lehet. Senki se tart stukkereket egy zálogházban, olyan nincs.

- Mikorra tudja megszerezni?

Minél izgatottabb lett Pierce, annál nyugodtabban és fürkészőbben nézett rá Fulladós Bill. Pierce szinte látta, hogyan jár az agya, hogyan gondolja végig, mit is jelent, ha valakinek öt pisztoly kell egyszerre. Jelentős büntényről van szó, az hétszentség. A vamzernak leeshet egy kis pénz, ha ismeri a részleteket.

- Mi tagadás, köll hozzá pár nap, uram

- mondta Bill. - Most nem vihetem el?

- Nem, uram, de adjon egy kis időt, és megszerzem magának, szavamra.

- Mennyi időt?

Hosszú szünet következett. Bill még dünnyögött is magában, és ujjain számolta a napokat. - Két hét elég is lesz.

- Két hét?!

- Nem bánom, nyolc nap.

- Nem lehet - mondta Pierce mintegy magának. - Nyolc nap múlva már ott kell lennem Greenw... - elharapta a szót. - Nem - jelentette ki. - Nyolc nap, az sok.

- Hét? - kérdezte Bill.

- Hét - Pierce a mennyezetet bámulta.

- Hét... hét... hét nap... Hét nap, az jövő csütörtök.

- Igen, uram.

- Jövő csütörtökön hánykor?

- Az időzítés miatt, ugye? - érdeklődött Bill tettetett közönnyel.

Pierce rámeredt.

- Nem akartam kíváncsiskodni, uram - mondta gyorsan Bill.

- Jobb is. Csütörtökön hánykor?
 - Délben.
 - Nem fogunk megegyezni - rázta a fejét Pierce. - Ez nem megy, én meg...
 - Várjon... várjon. Csütörtökön hánykor kéne?
 - Legkésőbb reggel tízre.
 - Tízkor itt? - töprengett Fulladós Bill.
 - Igen.
 - Később nem jó?
 - Egy minutával se.
 - Maga jön érte?
 - Azzal ne törődjön - nézett rá megint zordan Pierce.
 - Meglesz az áru, vagy nem?
 - Meglesz - mondta Bill. - De a gyorsaságért felárat kell fizetni.
 - Az nem számít - nyomott a kezébe tíz aranyat Pierce.
 - Itt van, előlegbe.
- Fulladós Bill az aranyakra nézett. - Ez úgy a fele - forgatta őket a tenyerén.
- Jó.

- A többit is így kapom?

- Aranyban.

Bill bólintott. - Töltény is kell?

- Milyenfajta lesz?

- 48-as kaliberű Webley, ha jól tudom.

- Akkor kell.

- Az még három arany - mondta Fulladós Bill arcátlanul.

- Áll az alku - bólintott Pierce. Az ajtóhoz ment. - Aztán ide figyeljen - torpant meg -, ha az áru nem lesz itt, mikor jövő csütörtökön érte jövök, nagyon ráfázik.

- Számíthat rám, uram.

- Átkozottul ráfázik - ismételte Pierce. - Ezt vesse az eszébe. - És távozott.

Még nem volt egészen sötét; az utcát gyengén világították meg a gázlámpák. Pierce nem látta a meglapuló zsarut, de tudta, hogy ott van valahol. Konflisba ült, és a Leicester Square-re hajtatott, ahol már gyülekezett az esti színházi előadások közönsége.

Belépett az egyik csoportba, vett egy jegyet a She Stoops to Conquer előadására, aztán elvegyült az előcsarnok sokaságában. Egy óra múlva otthon volt, miután háromszor váltott konflist, és négyszer tűnt el s bukkant elő különböző kocsmákból. Biztos volt benne, hogy nem követték.

36. FEJEZET

A Scotland Yard következtet

Május 18-a meleg, napfényes délelőttjén Mr. Harranby nem sok örömét lelte a szép időben. Igen rosszul álltak a dolgok, és ő leplezetlen ingerültséggel fogadta helyettese, Mr. Sharp tájékoztatását, hogy Tiszta Willyt, a kígyóembert holtan találták a Seven Dials egyik bérkaszárnijában. Amikor később azt is közölték vele, hogy az emberei szem elől veszítették

a színházi tömegben az úriembert - akit csak Mr. Simmsként ismertek, s akinek háza van Mayfairben -, Mr. Harranby dührohamot kapott, és erőteljes szavakkal panaszkolt fel beosztottjai, köztük Mr. Sharp alkalmatlanságát.

Most azonban Mr. Harranby úrrá lett dühén, mert ott ült előtte a Yard egyetlen megmaradt nyomravezetője, verítékben úszva, kezét tördelve és bíborvörös arccal.

- Nos, Bill - nézett Harranby fenyegetően Fulladós Bilire -, ez fölöttébb komoly ügy.

- Tudom én azt, uram, tudom jól - mondta Bill.

- Öt stukker arra enged következtetni, hogy itt valami készül, s én tudni akarom a teljes igazságot.

- Átkozottul tartotta a száját, uram, szavamra.

- Ezt nem kétlem - mondta Harranby nyomatékosan.

Előhalászott a zsebéből egy aranyat, és az asztalra dobta Bill elé. - Erőltesse meg az agyát.

- Késő volt már, méltóságos uram, tisztelettel, és én igen törődött voltam - meredt Bill jelentőségteljesen az aranyra. Harranbynak esze ágában sem volt többet adni neki.

- Úgy tapasztaltam, a taposókerék csodákat tesz az emlékezettel.

- Én nem csináltam semmit - tiltakozott Bill. - Ártatlan vagyok, akár a ma született bárány, méltóságos uram, én semmit se hallgatok el. Miért sittyolna be?

- Hát akkor erőltesse meg magát - mondta Harranby -, még hozzá gyorsan.

- Szóval bejön az üzletbe - tördelte a kezét Bill -, úgy hat tájba. Princ manusz, és előkelő a modora, de úgy

beszél, akár egy matróz Liverpoolból, és nyomja a link hadovát. Harranby a sarokban ülő Sharpra pillantott. Időnként ő is rászorult némi fordítói segítségre.

- Tolvajnyelven beszél - mondta Sharp.

- Úgy biza, uram - bólintott Bill. - Közülünk való, az hétszentség. Azt akarja, cupfoljak neki öt stukkert, az szép szám, mondom, márpedig neki hamar köll, aszongya, és les jobbra-balra, meg siet is nagyon, aztán tele van jó aranyakkal, oszt mingyár a helyt fizet.

- Mit mondtál neki? - Harranby le nem vette a szemét Billről. Az olyan ügyes besúgó, mint Fulladós Bili, képes volt egyik oldalt kijátszani a másik ellen, és Bill úgy hazudott, mint a vízfolyás.

- Öt, az szép szám, mondom neki, de megszerzem, csak adjon időt. Mennyit, aszongya, két hetet, mondom. Akkor balhézik egy kicsit, aszongya, neki

hamarabb kell. Nyolc nap, mondom. Nyolc nap az sok, aszongya, és kezdi, hogy nyolc nap múlva már Greenwichben lesz, de aztán elharapja a szót.

- Greenwichben - ráncolta a homlokát Harranby.

- Ott, méltóságos uram, Greenwich már a nyelvén volt, de elharapta, és csak azt mondta, annyit nem vár. Hát mennyit, mondom? Hét napot, aszongya. Viheti hét nap múlva, mondom neki. Hánykor, aszongya. Délbe, mondom. Az már késő, aszongya. Legkésőbb tízre köll.

- Hét nap múlva - mondta Harranby -, vagyis jövő pénteken?

- Nem, méltóságos uram. Jövő csütörtökön. Mármint hogy tegnaphoz egy hétre.

- Folytasd!

- Akkor én aszondom, de előbb hímezek-hámozok, csak aztán

mondom, hogy csütörtökön tízre meglesz az áru. Akkor jó, aszongya, de szagos freier a manusz, csak próbáljam megerdőzni, aszongya, ráfázok piszkosul.

Harranby megint Sharpra nézett.

- Az úriember nem esett a feje lágyára, és figyelmeztette őt, hogy ha a pisztolyok nem állnak rendelkezésére a megbeszélt időben, Bill nagyon megbánja.

- És te mit mondtál, Bill? - kérdezte Harranby.

- Meglesz, mondom neki, az hétszentség. Ő meg ad tíz aranyat, nem hamis egy se, azzal elmegy. Jövő csütörtökön visszajön, aszongya.

- És aztán?

- Más nincs - mondta Bill.

Hosszú csönd következett. - Szerinted mi ez az egész, Bill? - kérdezte végül Harranby.

- Hazer meló lesz, az hétszentség. Ez aztán nem valami link manusz, ez hóhem freier, igazi favorit, érti a dolgát. Harranby a fülcimpáját húzkodta, mint mindig, ha ideges volt.

- Miféle nagy szajré van Greenwichben?

- Vesszek meg, ha tudom - mondta Fulladós Bill.

- Mit hallottál? - kérdezte Harranby.

- Szimatoltam mindenfelé , de esküszöm, egy árva szót se hallottam semmiféle melóról Greenwichben.

- Ha megmondod, kapsz még egy aranyat - mondta Harranby rövid szünet után.

- Bárcsak szolgálatára lehetnék, méltóságos uram - rándult meg Fulladós Bill ábrázata fájdalmasan -, de hát nem hallottam semmit. Ez a színtiszta igazság, esküszöm.

- Hát persze - mondta Harranby. Várt még egy kicsit, s végül elbocsátotta a

zálogkölcsonzót, aki fölkapta az aranyat, és távozott.

- Mi van Greenwichben? - ismételte meg Harranby, amikor egyedül maradt Sharppal.

- Vigyen el az ördög, ha tudom - mondta Sharp.

- Maga is akar egy aranyat?

Sharp nem szólt egy szót sem. Már hozzászokott Harranby rosszkedvéhez; el kellett viselni, mást nem tehetett az ember. Ült a sarokban, és nézte, hogyan gyújt cigarettára és pöfékel gondolatokba merülve a főnöke. Sharp ostoba, komolytalan semmiségnek tartotta a cigarettát. Egy évvel azelőtt dobta piacra egy londoni boltos, és főképp a Krímből visszatért katonák körében volt népszerű. Sharp maga a jó szivart kedvelte, nem érte be mással.

- Hát akkor - szólalt meg Harranby -, kezdjük a legelején. Tudjuk, hogy ez a

Simms nevű fickó hónapok óta dolgozik valamin, és feltételezhetjük, hogy megvan a magához való esze.

Sharp bólintott.

- A kígyóembert tegnap ölték meg. Ezek szerint tudja, hogy a nyomában vagyunk?

- Meglehet.

- Meglehet, meglehet! - bosszankodott Harranby. - Az nem elég. Nekünk most döntenünk kell, méghozzá a deduktív logika szabályainak megfelelően. A mi gondolatmenetünkben nincs helye találgatásnak. Maradjunk a tényeknél, és lássuk, milyen következtetés vonható le belőlük. Tehát nézzük, mit tudunk még.

Szónoki kérdés volt, Sharp nem is válaszolt rá.

- Tudjuk - folytatta Harranby -, hogy ez a Simms nevű fickó hónapokig tartó előkészületek után, a nagy meló előestéjén egyszerre csak úgy találja,

feltétlenül szüksége van öt stukkerra. Hónapok álltak a rendelkezésére, hogy szép csöndben beszerezze őket, egyenként, feltűnés nélkül. Ő mégis az utolsó percig halogatta. Vajon miért?

- Gondolja, hogy át akar ejteni bennünket?

- Számolnunk kell ezzel a lehetőséggel is, bármennyire visszatetsző - mondta Harranby. - Sokan tudják, hogy Bill besúgó?

- Meglehet.

- A fenébe a maga meglehetjeivel. Tudnak róla vagy sem?

- Kétségtelenül rávetül a gyanú árnyéka.

- Csakugyan - mondta Harranby. - A mi eszes Mr. Simmsünk mégis épp ezt az embert szemeli ki arra, hogy megszereztesse vele az öt stukkert. Én azt mondom, ennek átejtésszaga van.

- Rosszkedvűen meredt cigarettája izzó hegyére. - Ez a Mr. Simms

szántszándékkal félrevezet bennünket, nem szabad hinnünk neki.

- Önnek minden bizonnyal igaza van - helyeselt Sharp abban a reményben, hogy főnöke jobb kedvre derül tőle.

- Nem kétséges - állapította meg Harranby. - Az orrunknál fogva vezet mindannyiunkat.

Hosszú csönd támadt. Harranby ujjaival dobolt az íróasztalon. - Nem tetszik ez nekem. Túl sokat okoskodunk. Túlbecsüljük azt a Simms nevű fickót. Abból kell kiindulnunk, hogy valóban Greenwichben tervez valamit. De hát az isten szerelmére, mi van Greenwichben, amit érdemes ellopni?

Sharp megrázta a fejét. Greenwich tengeri kikötőváros volt, de nem fejlődött olyan gyorsan, mint Anglia többi kikötője. Főként haditengerészeti obszervatóriumáról volt híres, ott

mérték a pontos időt - a greenwichi időt - a hajózó világnak.

Harranby az íróasztalában kutatott, egyik fiókot a másik után húzta ki. - Hol a fenében van az az átkozott vacak?

- Micsoda, uram?

- Hát a menetrend - mondta Harranby.

- Megvan, ez az! - húzott elő egy kisalakú nyomtatványt. - London-Greenwich járat... csütörtökönként... Aha! Csütörtökön van egy vonat, amely délelőtt tizenegy ötvenkor indul a London Bridge pályaudvarról Greenwichbe. Na már most, mi következik ebből?

- Az emberünknek azért kellene a pisztolyok tízre - ragyogott fel Sharp szeme -, hogy idejében kijusson az állomásra, és elérje a vonatot.

- Semmi kétség - bólintott Harranby. - Minden logikus érv amellel szól, hogy valóban Greenwichbe megy

csütörtökön. És azt is tudjuk, hogy nem mehet később, mint csütörtökön.

- De mi van a pisztolyokkal? - kérdezte Sharp. - Hogy egyszerre öt kell neki?

- Nézzük csak - melegegett bele a témába Harranby -, a dedukciós eljárás révén arra a következtetésre juthatunk, hogy csakugyan szüksége van a pisztolyokra, és a ténynek, hogy a vásárlást az utolsó pillanatra halasztotta - ami a felületes szemlélő előtt igen gyanúsnak tűnhet -, van valami logikus magyarázata. Többféle magyarázat is elképzelhető. Tegyük fel, kudarcot vallott a terve, hogy más módon jusson a fegyverekhez. Netán veszélyes vállalkozásnak tartja a pisztolyvásárlást - kétségtelenül joggal; köztudomású, hogy jól megfizetünk minden információt azokról, akik stukkert vásárolnak -, s ezért halasztja az utolsó pillanatra. Lehetnek egyéb okai is, amelyek eszünkbe sem jutnak.

A tulajdonképpeni ok nem is fontos. Csak az a fontos, hogy valamely Greenwichben végrehajtandó bűntényhez van szüksége a fegyverekre.

- Bravó! - mutatott lelkesedést Sharp.

- Ne legyen ostoba - nézett rá dühösen Harranby -, nem sokkal jutottunk előbbre, mint ahol elkezdtük. A fő kérdést még mindig nem oldottuk meg. Mit lehet ellopni Greenwichből?

Sharp nem szólt egy szót sem. A cipőjét bámulta. Hallotta a gyufa sercenését, ahogy Harranby újabb cigarettára gyújt.

- De nincs veszve minden - folytatta Harranby. - A deduktív logika elvei még mindig a segítségünkre lehetnek. Például: a bűntény emberi számítás szerint rablás lesz. Hónapok óta tervezi, tehát valamely tartós állapothoz kell fűződnie, amely hónapokkal előre kiszámítható. Nem

valami alkalom szülte lopással van dolgunk.

Sharp egyre csak a cipőjét bámulta.

- Korántsem - mondta Harranby. - Mi sem áll távolabb tőle, mint a rögtönzés. Továbbá azt a következtetést is levonhatjuk, hogy a hosszas előkészületek valamely jelentős célra irányulnak, nagyszabású bűntényre, amelynek komoly tétje van. Ráadásul azt is tudjuk, hogy az emberünk a tengereket járja, tehát méltán gyaníthatjuk, hogy a bűnténynek valami köze van a tengerhez, netán valamely kikötői tevékenységhez. Következésképp vizsgálódásaink során arra szorítkozhatunk, vajon mi található Greenwich városában, ami megfelel...

Sharp megköszörülte a torkát.

- Mondani akar valamit? - nézett rá rosszallóan Harranby.

- Csak az jutott eszembe, uram - kezdte Sharp -, hogy Greenwich már kívül esik az illetékségi körünkön. Meglehet, jobb volna, ha táviratoznánk a helybeli rendőrségnek, és figyelmeztetnénk őket.

- Már megint ez a meglehet! Mikor tanulja meg, hogy ezt a szót el kell felejtene? Ha táviratoznánk Greenwichbe, mit mondanánk nekik? Nos? Mi állna a táviratunkban?

- Én csak arra gondoltam...

- Jóságos isten! - pattant fel Harranby az íróasztala mögül. - Hát persze! A vezetékek!

- A vezetékek?

- Mi más? A vezetékek Greenwichben van, ebben a pillanatban is.

- Mármint az Atlanti-vezeték? - kérdezte Sharp.

- Kétségtelenül - dörzsölte a kezét Harranby. - Tökéletesen összeáll a kép. Tökéletesen.

Sharp most sem értette a dolgot. Természetesen tudta, hogy Greenwichben gyártják a szóban forgó kábelt, amely majd átszeli az Atlanti-óceánt; a munka akkor már több mint egy éve folyt, és a kor egyik legjelentősebb technológiai fegyvertényének számított. A La Manche csatornában voltak már víz alatti kábelek, amelyek a kontinenssel kötötték össze Angliát. Ám ezek semmiségnek számítottak a kétezer-ötszáz mérföldnyi vezetékhez képest, amelyet Anglia és New York közt szándékoztak lefektetni.

- De hát mi értelme van ellopni egy vezetéket? - kockáztatta meg Sharp.

- Nem is a vezetéket - vágott közbe Harranby. - Hanem a cég alkalmazottjainak a fizetését. Hogy is hívják a vállalatot? Glass, Elliot & Társa vagy efféle. Óriási vállalkozásról van szó, és minden bizonnyal ennek

megfelelően fizetik a munkásokat. Ez kell a mi emberünknek. És ha sürgős neki, hogy csütörtökön elutazzon, akkor pénteken ott akar lenni...

- Az a fizetési nap! - kiáltott fel Sharp.

- Pontosan - mondta Harranby. - Tökéletesen logikus. Amint látja, a dedukciós eljárás tévedhetetlenül elvezetett bennünket a pontos következtetéshez.

- Gratulálok - mondta Sharp óvatosan.

- Semmiség - csapta össze két tenyerét még mindig izgatottan Harranby. - Vakmerő fickó ez a mi Simms barátunk, mi tagadás. Elrabolni a vezetékek munkálatain dolgozók teljes fizetését... micsoda arcátlan vakmerőség! Mi pedig rajtakapjuk. Jöjjön, Mr. Sharp! Greenwichbe kell utaznunk, hogy a saját szemünkkel tekintsük át a helyzetet.

37. FEJEZET

További gratulációk

- És aztán? - kérdezte Pierce.
- Fölszálltak a vonatra - vont vállat Miriam. - Hányan voltak?
- Összesen négyen.
- A greenwichi vonatra szálltak?
- Még hozzá lóhalálában - bólintott Miriam. - A vezetőjük egy pofaszakállas, tömzsi férfi volt, a lakája meg simára borotvált képű. Ment velük két egyenruhás manusz is.
- Semmi kétség, Harranby fene büszke magára - mosolygott Pierce. - Hisz olyan agyafúrt. És nálad mi van? - fordult Agarhoz.
- Dagadt Szemű Lewis, a hóchstápler valami sószerolt greenwichi móka után szimatol a Királyi Címerben... állítólag be akar szállni.
- Szóval már híre ment? - kérdezte Pierce. Agar bólintott.

- Ne hagyd elaludni az ügyet - mondta Pierce. - Mit mondjak, ki van benne?
 - Például Ugrós Jack.
 - És ha a miltonisták elkapják? - kérdezte Agar.
 - Aligha - mondta Pierce.
 - Gajdeszba küldték, mi?
 - Úgy hallottam.
 - Akkor bedobom a nevét.
 - Fizettesd meg a Dagadt Szeművel - mondta Pierce. - Ez értékes hír.
 - Nem adom olcsón, ne féljen - vigyorgott Agar.
 - Gratulálok - mosolygott Pierce-re Miriam, mikor Agar távozott, s ők egyedül maradtak. - Most már nem jöhet közbe semmi.
- Pierce hátradőlt a karosszékekben. - Mindig közbejöhet valami - mondta, de azért mosolygott.
- Négy nap alatt? - kérdezte a lány.
 - Akár egy óra alatt is.

Később, a bíróság előtt tett vallomásában Pierce bevallotta: őt is meglepte, milyen profetikusnak bizonyultak a szavai. Csakugyan szinte leküzdhetetlen akadályok gördültek még az útjukba... még hozzá onnan, ahonnan a legkevésbé várták.

38. FEJEZET

Ügyes üzletvitel

Henry Mayhew, a Viktória kori társadalom nagy elemzője, megújítója és osztályozója egyszer számba vette a bűnözők különböző típusait Angliában. A lista öt főbb osztályt, húsz alcsoportot s ezeken belül több mint száz tételt tartalmazott. A modern olvasónak feltűnik, hogy egyáltalán nem szerepel rajta, amit ma "alkalmazotti bűnözésnek" nevezünk.

Ilyesfajta bűnesetekre természetesen volt példa akkor is: a század közepén napvilágra került néhány hírhedt sikkasztási, hamisítási, meghamisított könyvelési meg kötvénymanipulációs ügy és más illegális üzelmek. 1850-ben lefűleltek egy Walter Watts nevű biztosítási alkalmazottat, aki addigra már több mint 70 000 fontot sikkasztott, s akadtak jóval súlyosabb bűncselekmények is: hogy csak két példát említsünk, Leopold Redpath 150 000 fontra tett szert hamisított Nagy Északi Vasúttársaság-részvényekkel, Beaumont Smith pedig 350 000 fontra hamisított kincstári kötvényekkel.

Az ilyesfajta bűntényekben forogtak a legnagyobb pénzösszegek, akárcsak ma, itt volt a legkisebb a fölfedezés esélye, és ezt büntették a legenyhébben, ha egyáltalán kézre kerítették a tettest. Mayhew listáján azonban egyáltalán nem szerepel a

bűnelkövetésnek ez a formája. Mayhew ugyanis, akárcsak legtöbb kortársa, szentül meg volt győződve arról, hogy a bűnözés "a veszélyes osztályok" sajátja, s a bűnelkövetés melegágya a szegénység, igazságtalanság, elnyomás és tudatlanság. Szinte magától értetődőnek tekintették, hogy aki nem a bűnöző osztályokból való, az nem is követhet el bűncselekményt. A jobb társadalmi helyzetű személyek egyszerűen "áthágták a törvényt". Ennek a meggyőződésnek a kialakulásában szerepet játszott az előkelő bűnelkövetőkre vonatkozó Viktória korabeli szemlélet jó néhány tényezője.

Először is: az új, kapitalista társadalomban, amelyben ezrével tűntek föl az újonnan alakult vállalkozások, a tisztességes könyvvitel alapelvei még nem

szilárdultak meg, és a könyvviteli módszereket még rugalmasabban értelmezték, mint manapság. Bárki viszonylag tiszta lelkiismerettel moshatta el a különbséget a család meg az "ügyes üzletvitel" között.

Másodszor: a nyugati kapitalista társadalmak modern őrei, a kormányok akkoriban korántsem voltak olyan éberek, mint manapság. Az évi 150 fontot meg nem haladó egyéni személyi jövedelem után nem kellett adót fizetni, márpedig a polgárok nagy részének jövedelme belül maradt ezen a határértéken. Akik adót fizettek, azok is olcsón megúszták a modern fogalmak szerint, és bár az emberek elégedetlenkedtek a kormányzás költségei miatt, még nyoma sem volt a modern polgár lázas igyekezetének, hogy ügyes pénzügyi manőverekkel kibújjon az adófizetés alól. (1870-ben az adók összege Anglia bruttó nemzeti

össztermékének 9 százalékát tette ki; 1961-ben 38 százalékát.)

Továbbá a Viktória kori emberek, bármilyen rendűek és rangúak voltak, magától értetődőnek tekintették, hogy ma már vérlázítónak tűnő könyörtelenséggel bánjanak egymással. Hogy csak egy példát említsünk: amikor Sir John Hall, a krími hadsereg egészségéért felelős orvos meg akart szabadulni Florence Nightingale-től, elhatározta, hogy kiéhezteni, tehát utasítást adott, hogy vonják meg az élelmiszer-fejadagját. Az ilyen gonosz mesterkedéseket mindenki természetesnek tekintette; Miss Nightingale előre számolt vele, és vitte magával a szükséges élelmet; az esetet még Lytton Strachey is - aki igazán nem nézte különösebben jó szemmel a Viktória kori embereket - azzal intézte el, hogy pusztán "csel" volt.

Ha az ilyesmi egyszerű cselnek számított, könnyű belátni, miért nem akartak a középosztálybeli kortársak sokféle törvénysértést "bűnténynek" minősíteni; s annál kevésbé minősítették annak, minél magasabban helyezkedett el az elkövető a társadalmi ranglétrán.

A kérdést megvilágíthatja Sir John Alderston és a boroshordó esete.

John Alderston, akit 1815-ben, a waterlooi csata után lovaggá ütöttek, a rákövetkező években gazdag londoni polgár lett. A Délkeleti Vasútnak alapításától fogva egyik tulajdonosa volt, és nagy pénzügyi részesedést mondhatott magáénak több newcastle-i szénbányában is. A beszámolók szerint a tekintélyes, szigorú úriember élete végéig megőrizte katonás modorát: pattogó hangon osztogatott parancsai egyre nevetségesebbé

váltak, ahogy termete mind terebélyesebb lett az évek során.

Alderston egyetlen gyarlósága kártyaszenvedélye volt, mely még a hadseregben alakult ki, és ehhez hozzájárult az a rendkívüli hóbortja, hogy nem volt hajlandó pénzben játszani, inkább személyes tárgyait tette föl. A jelek szerint úgy érezte, ilyen módon a kártyát úriemberhez méltó szórakozásnak tekintheti, nem pedig vétkes gyarlóságnak. A rekesz bor története, mely oly jelentős szerepet játszott az 1855-ös Nagy Vonatrablásban, csak 1914-ben került napvilágra, vagy negyven évvel Alderston halála után, amikor a család megbízott egy William Shawn nevű szerzőt Alderston hivatalos életrajzának megírásával. Az idevonatkozó rész így hangzik:

Sir Johnnak minden időkből fölöttébb kényes volt a lelkiismerete, s ez csak

egy ízben okozott neki súlyos aggályokat. Egyik rokona emlékezete szerint egy este igen lehangoltan tért vissza a kártyázásból. Mikor ennek oka felől érdeklődtek, így válaszolt: "Nem bírom elviselni."

A további kérdezősködés napvilágra hozta, hogy Sir John néhány üzlettársával játszott, akik ugyancsak vasúti részvények birtokában voltak. A játék során Sir John elveszített egy rekesz tizenkét éves madeirabort, amelytől semmi áron nem óhajtott megválni. Mindazonáltal ígéretet tett, hogy fölrakja a folkestone-i vonatra, s ily módon elszállíttatja a nyertesnek, ki a fentebb említett tengerparti városban lakott, s e legtávolabbi pontján vigyázta a vasút működését.

Sir John három napig dúlt-fúlt, átkozta a nyertes úriembert, és fennen hangoztatta ama gyanúját, hogy a fent nevezett férfiú titokban csalt a

kártyában. A napok múltán mind biztosabb volt partnere csaló üzelveiben, jóllehet e feltételezést mi sem támasztotta alá.

Végezetül Sir John utasította szolgáját, hogy tegye föl a rekesz bort a vonatra, nagy ünnepélyességgel helyezvén el azt a poggyászkocsiban, és kitöltvén különb-különbféle űrlapokat; a bor annak rendje-módja szerint biztosítva lett mindennemű károsodás és elkallódás ellen az utazás alatt.

Amikor a vonat Folkestone-ba ért, a rekesz üresnek találtatott, amely tény arra engedett következtetni, hogy a nagy értékű bort elrabolták. Az eset a vasút alkalmazottjainak sorában nem csekély nyugtalanságot keltett. A poggyászkocsi őrét elbocsátották, és változtatásokat eszközöltek a rendtartásban. Sir John a biztosítótársaság által folyósított

összegeből egyenlítette ki
kártyaadósságát.

Sok év múltán bevallotta családjának, hogy üres rekeszt rakott föl a vonatra, mert mint mondotta, nem bírta elviselni a gondolatot, hogy meg kell válnia kincset érő madeirájától. Mindazonáltal úrrá lett rajta a büntudat, különösen az elbocsátott vasúti alkalmazott miatt, és szerét ejtette, hogy annak névtelenül évi járandóságot biztosítson hosszú éveken át, olyannyira, hogy az ily módon kifizetett összeg óriási mértékben felülmúlta a bor értékét.

Ám az utolsó pillanatig nem érzett büntudatot a hitelező, egy bizonyos John Banks miatt. Épp ellenkezőleg, földi léte utolsó napjaiban, midőn hagymázás képzelgések látogatták, gyakorta volt hallható tőle e kijelentés: "Az az istenverte Banks nem úriember, és átkozott legyenek, ha ráteheti a kezét a madeirámra, halljátok?"

Mr. Banks ekkor már néhány éve jobblétre szenderült. Állítólag Sir Johnról legközelebbi üzlettársai közül többen is gyanították, hogy benne volt a keze a bor titokzatos eltűnésében, ám senki sem merte megvádolni őt. Ehelyett bizonyos változtatásokat fogantatosítottak a vasút biztonsági rendszabályaiban (részben a biztosítótársaság nyomatékos kívánságára). És amikor röviddel később a vasúttól elloptak egy aranyszállítmányt, mindenki megfeledkezett Sir John rekesz borának esetéről, kivéve őt magát, akit utolsó napjáig gyötört a bűntudat. Ily erős és szilárd volt e nagy ember jelleme.

39. FEJEZET

Bonyodalmak az utolsó pillanatban

Május 21-én este, alig néhány órával a rablás előtt Pierce barátnőjével, Miriammel vacsorázott mayfairi házában.

Röviddel fél tíz előtt étkezésüket Agar váratlan érkezése zavarta meg, aki feldúltan viharzott be az ebédlőbe, s elnézést sem kért, amiért így rájuk tört.

- Mi történt? - kérdezte Pierce higgadtan.

- Burgess - zihálta Agar izgatottan -, Burgess odalent vár.

- Idehoztad? - komorodott el Pierce.

- Muszáj volt - mondta Agar. - Majd meglátja.

Pierce fölállt az asztaltól, és lement a dohányzóba. Ott állt Burgess, kezében kék sapkáját gyűrögette. Szemlátomást éppolyan feldúlt volt, mint Agar.

- Mi a baj? - kérdezte Pierce.

- A járat - mondta Burgess. - Mindent megváltoztattak, és éppen ma... mindent a világon.

- Min változtattak? - kérdezte Pierce.

- Csak ma reggel tudtam meg - hadarta Burgess egy szuszra -, mikor bemegyek, hogy fölvegyem a munkát, rendesen pontban hétkor, hát látom, hogy ott egy kádár, a vagonomban dolgozik, kalapál meg kopácsol. És ott egy kovács is meg valami úriemberek, akik csak állnak, és nézik a munkát. Hát így derült ki, hogy megváltoztattak mindent, és éppen ma, mindent a világon. Szóval a járatot meg az eljárást, minden másképp megy, és én nem is tudom...

- Tulajdonképpen mi változott meg? - kérdezte Pierce.

- A járat - vett mély lélegzetet Burgess.

- Mindennek a módja, ahogy csinálni kell, minden másképp megy.

- Mondja el, mi változott - ráncolta türelmetlenül a homlokát Pierce.

Burgess úgy szorongatta a sapkáját, hogy kifehéredtek a kezén az ízületek.

- Először is egy új őrt raktak a járatra, ma kezdett... új fickó, fiatal.

- Magával megy a poggyászkocsiban?

- Nem, nagyságos uram - mondta Burgess. - A pályaudvaron van, a vágányoknál. Ott is marad.

Pierce egy pillantást vetett Agarra. Az nem számít, ha a pályaudvaron eggyel több az őr. Ott lehet akár egy tucat is. - Na és? - kérdezte.- Szóval ez az új rend.

- Miféle új rend?

- Senki se utazhat a poggyászkocsiban, csak én, az őr - mondta Burgess. - Ez az új rend, és ennek az új fickónak köll betartatni.

- Értem - mondta Pierce. Ez már komoly változás volt. - Más is van - közölte Agar komoran.

- Igen?

Burgess rábólintott. - Új lakatot raktak a poggyászkocsi ajtajára. Mármost kívülről. Most a London Bridge-en bezárják, és Folkestone-ban kinyitják.

- A fenébe! - tört ki Pierce. - És mi van a többi állomással? - járkált a szobában föl-alá. - A vonat Redhillben is megáll, és...

- Megváltozott a rend - mondta Burgess. - Azt a kocsit nem nyitják ki, csak Folkestone-ban.

Pierce tovább járkált. - Miért változtattak a szokásos eljáráson?

- A délutáni gyors miatt - magyarázta Burgess. - Két gyors van, a délelőtti meg a délutáni. A délutánit múlt héten kirabolták. Valahogy lába kelt egy úriember értékes küldeményének... úgy hallom, valami ritka boroknak. Mindenesetre a vasúttársaságon követelte vagy mi. A másik őrt ki is rúgták, és áll a balhé, és fizetni köll.

Engem meg behívott ma reggel a forgalomirányító, és alaposan lehordott, meg fenyegetett is. Kis híján nekem esett. Az új fickó meg a vágányoknál a forgalomirányító unokaöccse. Ő zárja be a vagon az állomáson, mindjárt indulás előtt.

- Ritka borok - mondta Pierce. - Jóságos ég, ritka borok. Föl lehet juttatni a vonatra Agart egy utazóládában?

- Ha úgy csinálják, mint ma, akkor nem - rázta a fejét Burgess. - Ma ez az unokaöcs, McPherson a neve, skót a kölyök, és igen buzgó... úgy látom, nagyon kell neki az állás... ez a McPherson kinyitotta az utasokkal minden utazóládát, amiben elérhet egy ember. Szép kis kavarodást támasztott, az biztos. Átkozottul szőrszálhasogató egy kölyök, szavamra. Zöldfülű még, tudja, új seprű, hát így áll a dolog.

- Nem tudjuk elterelni a figyelmét és fölcsempészni Agait, amíg nem néz oda?

- Hogy ez nem néz oda? Olyan nincs. Úgy jár a szeme, akár a kiéhezett patkányé, ha egy darab sajtot keres, néz ez ide is, oda is, mindenfelé. Aztán mikor berakták az összes csomagot, fölszáll a kocsiba, és beles minden zugba, hogy nem lapul-e ott valaki. Végül lemászik, és bezárja a vagon.

Pierce kivette mellényzsebéből a zsebóráját. Este tíz volt. Tíz órájuk maradt a másnap délelőtti folkestone-i vonat indulásáig. Pierce-nek megfordult a fejében tucatnyi ügyes módszer is, amellyel kijátszhatna egy szemfüles skótot, és fölcsempészhetné a vonatra Agait, csak hogy egyiket sem lehetett ilyen gyorsan előkészíteni.

Nyilván erre gondolt a gyászos képű Agar is. - Akkor jövő hónapban csináljuk meg?

- Nem - rázta a fejét Pierce. - Mondja csak - tért át azonnal a következő problémára -, ezt a poggyászkocsira felszerelt zárat ki lehet nyitni belülről?

Burgess megrázta a fejét. - Lakat... egy vaspánt, azon meg lakat.

Pierce még mindig föl-alá járt. - Mi volna, ha kinyitnánk valamelyik állomáson... mondjuk Redhillben... aztán egy későbbi állomáson, például Tonbridge-ben megint bezárnánk?

- Kockázatos - mondta Burgess. - Óriási lakat, akkora, mint az öklöm, észrevehetik.

Pierce tovább járkált. Hosszú ideig nem hallatszott más a szobában, mint léptei a szőnyegen, és a kandallópárkányon álló óra ketyegése. Agar és Burgess rámeredtek.

- Ha a vagonnak zárva van az ajtaja, honnan szellőzik? - kérdezte végül Pierce.

Burgess kissé zavarba jött. - Van ott levegő elég - mondta. - Azt a vagon hitványul ütötték össze, és mikor a szerelvény felgyorsul, csak úgy süvít a szél befelé a hasadékokon, az ember füle is belefájdul.

- Azt kérdeztem, van-e a vagonnak valami szellőzőberendezése.

- Hát, vannak a tetőn csapóablakok... - Az micsoda?

- Hát csapóablakok... igazság szerint nem is valódi csapóablakok, merthogy nincs zsanérjuk. Kívántam épp elégszer, bárcsak rendes csapóablakok lennének, vagyis hogy olyanok, amiken van zsanér, főleg mikor esett... mert olyankor minden úszik a jeges vízben, én mondom magának...

- Mi az a csapóablak? - szakította félbe Pierce. - Nem érünk rá.

- A csapóablak? Hát csapóablaknak hívja a vasutas népség azt a

lecsapható födelet. Afféle zsanéros ajtó fönt a tetőn, középen van rögzítve, belül meg lóg egy madzag, azzal lehet kinyitni meg becsukni. Van úgy, hogy a csapóablakok, mármint az igazi csapóablakok, kettesével vannak a vagon tetején, és ellenkező irányba nyílnak. Akkor az egyik mindig háttal van a széliránynak. Máskor meg mind a kettő egyformán van felszerelve, de az olyan kocsikkal sok a baj a rendező pályaudvarokon, mert úgy kell összekapcsolni őket, hogy a csapóablakok hátrafelé nyíljanak, az meg...

- És a poggyászkocsiban van két ilyen csapóablak?

- Van hát - bólintott Burgess -, de nem rendes ablakok, mert örökösen nyitva vannak, a poggyászkocsi csapóablakán nincs zsanér, aztán ha esik, mindig bőrig ázok...

- Ezek az ablakok egyenesen a poggyászkocsi belsejébe nyílnak?

- Oda hát, egyenest. - Burgess elhallgatott. - De ha azon törí a fejét, hogy ott becsempész valakit, hát az nem fog menni. A nyílás épp csak olyan széles, mint a tenyerem, meg aztán...

- Nem azon töröm - mondta Pierce. - Szóval azt mondja, két ablaknyílás van? Hol?

- A tetőn, ahogy mondtam, a tető közepén, és...

- A vagon hosszához viszonyítva hol? - kérdezte Pierce. A föl-alá járkálásától meg a nyers, ingerlékeny modorától a rémült és készséges Burgess úgy összezavarodott, hogy alig tudott megszólalni.

- A hosszához... viszonyítva - dadogta.

- Én nem tudom, min törí a fejét - szólalt meg Agar -, de nekem hasogat a térdem, ez itt, ni, a bal, márpedig az

rosszat jelent. Azt mondom én, tréfli meló ez már, hagyjuk a fenébe.

- Pofa be! - mordult rá Pierce olyan dühösen, hogy Agar hátrahőkölt. - Azt mondja meg - fordult Burgesshez -, hogy ha oldalról nézi a vagon, és olyan, mint valami doboz, egy nagy doboz, ennek a doboznak a tetején hol vannak a csapóablakok?

- Isten a tudója, nem ott, ahol kéne - mondta Burgess. - A csapóablak helye a kocsi végén van, mindegyik végére kell egy, hogy a levegő átjárja a vagon egész hosszában, egyik nyílástól a másikig. Így kell elhelyezni, akkor a legjobb...

- A poggyászkocsiban hol vannak a szellőzőnyílások? - nézett Pierce megint az órájára. - Engem csak ez érdekel.

- Hát épp ez a feneség - magyarázta Burgess. - Mind a kettőt a vagon közepére rakták, alig háromlépcsnyire

egymástól. És nincs rajtuk zsanér. Ezért van, hogy ha esik, csak úgy dől a víz befele, egyenest a vagon közepébe, ott aztán megáll a víz, a vagon kellős közepén.

- Azt mondja, a két nyílás három lépés távolságra van egymástól?

- Három, talán négy - mondta Burgess.

- Sose érdekelt annyira, de az biztos, hogy utálok azokat az átkozott nyílásokat...

- Rendben van - mondta Pierce -, megmondtam, amit tudnom kellett.

- Akkor jó - könnyebbült meg Burgess, bár még mindig nem értette a dolgot -, de esküszöm, nincs az az isten, hogy egy ember vagy akár egy kölyök be tudjon csúszni azon a lyukon, és ha engem egyszer oda bezártak...

Pierce egy intéssel elhallgattatta. - Azt a külső lakatot - fordult Agarhoz - nagyon nehéz kinyitni?

- Nem tudom, miféle - válaszolta Agar - , de egy lakat az semmi. Erősek, de vastagok bennük a rugók, merthogy olyan nagyok. Van, aki a kisujjával is fölzenkolja, épp csak megpiszkálja, és már meg is van.

- Nekem is menne? - kérdezte Pierce. Agar rámeredt. - Lejm meló, de magának köllene hozzá egy-két perc... De hát hallotta, mit mondott - ráncolta a homlokát -, az állomásokon nem zenkolhatja föl, akkor meg minek...

- Hány másodosztályú kocsit indítanak a délelőtti szerelvénnel? - fordult Pierce ismét Burgesshez.

- Nem tudom pontosan. Leginkább hatot. A hét utóján hetet. Volt, hogy a hét közepén öttel indították, de mostanába hattal. Ami meg az első osztályt illeti...

- Az első osztály engem nem érdekel - szakította félbe Pierce.

Burgess elhallgatott; most már végképp nem értett semmit. Pierce Agarra nézett: Agar már kitalálta. - Jóságos atyaúrsten - csóválta a fejét a mackós -, magának elment az esze, teljesen mebuggyant, az hétszentség. Azt hiszi, maga Mr. Coolidge? - Coolidge híres hegymászó volt.

- Nagyon jól tudom, hogy ki vagyok - mondta Pierce kurtán. Ismét Burgesshez fordult, aki az utóbbi néhány percben egyre jobban összezavarodott; szinte megbénult: üres, kifejezéstelen arccal állt, már megrémülni sem tudott.

- Akkor magát Coolidge-nak hívják? - kérdezte Burgess. - Nem azt mondta, hogy Simms...

- Az is vagyok, Simms - mondta Pierce. - A barátunk csak tréfált. Most pedig szeretném, ha hazamenne, kialudná magát, aztán holnap fölkelne és menne dolgozni, ahogy szokott.

Történjen akármi, maga csináljon mindent úgy, mint máskor. Tegye a dolgát, és ne fájjon a feje semmi miatt. Burgess Agarra nézett, aztán vissza Pierce-re. - Akkor megcsinálják holnap?

- Meg - bólintott Pierce. - De most menjen haza, és aludja ki magát.

- Itt süllyedjek el, ha ebbe az istenverte órába beveszek minden link dumát! - tört ki Agar rémült dühvel, amikor egyedül maradtak. - Ez hazer meló, nem valami lejtm móka. Világos?... Ennek vége, azt mondom én - hadonászott. - Majd jövő hónapban, azt mondom.

Pierce egy pillanatig hallgatott. - Egy éve várok erre - jelentette ki végül -, és holnap lesz a napja.

- Magának csak a szája jár - mondta Agar -, ez link duma, nincs semmi értelme.

- Meg lehet csinálni - mondta Pierce makacsul.

- Megcsinálni? - tört ki Agar megint. - Hogy a fenébe? Ide figyeljen, tudom, hogy maga hóhem freier, de én se vagyok hülye, engem nem lehet befírolni. Ennek a melónak lőttek. Rohadt egy eset, hogy azt a bort megfújták, de hát már megvan, nincs mese. - Agar kivörösödött kétségbeesésében; izgatottan hadonászott.

Pierce viszont szinte természetellenesen nyugodt volt. Higgadtan méregette Agart. - Szép munka lesz - jelentette ki.

- Jézusom, hogyan? - Agar le nem vette a szemét Pierceről, aki a pohárszékhez lépett, és töltött két pohár konyakot.

- Nem tud annyit belém tölteni, hogy befírolhasson - mondta.

- Figyeljen ide! - Fölemelte a kezét, és ujján számlálta elő az érveit. - A poggyászkocsiba utazok, azt mondja. De nem tudok följutni... mert ott az ajtóban egy szemfüles skót manusz. Maga is hallotta. De nem bánom: tegyük föl, bejuttat valahogy. Lássuk tovább - mutatott a másik ujjára. - Benn vagyok a poggyászkocsiba. A skót odakint ráteszi a lakatot. Ahhoz a lakathoz én nem tudok hozzáférni, akkor meg hiába cserélem ki a szajrét, nem tudom kinyitni az ajtót, hogy kidobjam. Ott vagyok bezárva, amíg Folkestone-ba nem érünk.

- Ha én ki nem nyitom neked az ajtót - adta Pierce Agar kezébe a konyakospoharat.

Agar egy hajtásra kiitta. - Hát persze, mert az olyan könnyű. Maga csak úgy visszaszökdécsel annak a töméntelen vagonnak a tetején, aztán leereszkedik a vagon oldalán, mint Mr. Coolidge,

hogy felzenkolja a lakatot. Előbb látom meg Istent az égben, az hétszentség.

- Én jól ismerem Mr. Coolidge-ot - mondta Pierce.

- Nem akar belinkelni? - pislogott Agar.

- Tavaly találkoztunk Európában. Elmentem vele Svájcban hegyet mászni... megmászunk három csúcsot... mindent eltanultam tőle.

Agarak elállt a szava. Pierce-re meredt, az arcát fürkészte, valami áruló jelet keresett, hogy félrevezették. A hegymászás új sport volt még, alig három-négy éve jött divatba, de felkeltette a közönség érdeklődését, és a sportág leghíresebb angol művelői, mint A. E. Coolidge, nagy hírnévre tettek szert

- Nem akar belinkelni? - kérdezte Agar megint.

- Odafönt a szekrényben van a kötelem meg a felszerelésem - mondta Pierce. - Semmi linkelés.

- Iszom még egy kis papramorgót - nyújtotta üres poharát Agar. Pierce azonnal töltött neki, és Agar egyből ledöntötte a torkán.

- Nahát akkor - folytatta. - Mondjuk, maga tényleg fölzenkolja a lakatot egy kötélén lógva, kinyitja az ajtót, aztán megint bezárja, és a kutya se vesz észre semmit. Az elején hogy kerülök be a kocsiba a szemfüles skót mellett?- Annak is megvan a módja - mondta Pierce. - Nem kellemes, de megoldható.

Agarnak szemlátomást voltak kételyei.

- Mondjuk berak engem valami utazóládába. Az hétszentség, hogy a manusz kinyitja és belenéz, én meg ott vagyok. Akkor mi van?

- Akarom is, hogy kinyissa és meglásson - mondta Pierce.

- Akarja?

- Akarom hát, és minden simán fog menni, ha elviselsz egy kis szagot.

- Miféle szagot?
- Egy döglött kutyaét vagy macskáét - mondta Pierce. - Pár napos dögét. Mit gondolsz, kibírod?
- Esküszöm, nem értem, mire megy ki ez az egész. Igyunk rá még egy-két kupicával - nyújtotta a poharát.
- Nincs több - rázta a fejét Pierce. - Épp elég dolgod van még. Menj a szállásodra, és hozd el a legjobb ruhádat, minél finomabb legyen, és siess.

Agar nagyot sóhajtott.

- Most eredj - mondta Pierce. - És bízz bennem.

Amikor Agar távozott, Pierce hívatta a bérkocsisát, Barlow-t.

- Kötelünk van? - kérdezte tőle.
- Kötelünk, uram? Úgy érti, kenderkötél?
- Úgy hát. Van a háznál?
- Nincs, uram. Hevederbőr nem felel meg?

- Nem - rázta a fejét Pierce. Egy pillanatig gondolkozott. - Fogd be a lovat a szekérbe, és készülj fel az éjszakai munkára. Be kell szereznünk egyet-mást.

Barlow biccentett és kiment. Pierce visszatért az ebédlőbe, ahol Miriam türelmesen, nyugodtan várt rá.

- Baj van? - kérdezte.

- Semmi olyasmi, amin ne lehetne segíteni - mondta Pierce. - Van fekete ruhád? Olcsó holmi, amelyet a szobalányok viselnek.

- Azt hiszem, akad.

- Akkor jó. Készítsd ki, holnap reggel azt veszed föl.

- Mi a csudának? - kérdezte Miriam.

- Kegyeletből - mosolygott Pierce.

40. FEJEZET

Vaklárma

McPhersont, a skót őrt igen meglepő látvány fogadta, amikor május 22-én reggel megérkezett a London Bridge pályaudvarra, hogy megkezdje aznapi munkáját. A folkestone-i vonat poggyászkocsija mellett egy fekete ruhás nő állt, külseje után ítélve szolgáló, de igen szemrevaló teremtmény, és szívszaggatóan zokogott.

Keserve tárgyát könnyű volt felfedezni, mert a szegény lány közelében, egy lapos teherszállító szekéren sima faláda feküdt. Bár olcsó és dísztelen volt, oldalába számos szellőzőnyílást fúrtak, és tetején apró harangláb állt kis haranggal, amelynek nyelvétől zsinór vezetett egy lyukon át a koporsó belsejébe.

Jóllehet a látvány váratlan volt, McPherson korántsem találta rejtélyesnek, s akkoriban senki sem találta volna annak. Azon sem csodálkozott McPherson, hogy amikor

a koporsóhoz lépett, megcsapta a foszló tetemnek a szellőzőnyílásokból áradó hullabűze: úgy vélte, a koporsó lakója már jó ideje halott. Teljességgel érthető volt ez is.

A tizenkilencedik században Angliában és az Egyesült Államokban egyaránt nagyon félt mindenki az elevenen eltemetéstől. Ebből a különös szorongásból mára nem maradt más, mint Edgar Allan Poe és mások művei, amelyeknek az élve eltemetés gyakori motívuma. Ma már túlzottnak és hóbortosnak találjuk mindezt; nem is fogjuk fel igazán, milyen valódi, kézzelfogható veszélynek érezte az élve eltemetést minden rendű és rangú Viktória kori ember, a legbabonásabb munkástól a legiskolázottabb értelmiségiig.

Az általános félelem korántsem volt merő hisztéria. Épp ellenkezőleg: bőven akadtak bizonyítékok,

amelyekből a józan ember arra a következtetésre juthatott, hogy valóban voltak élve eltemetések, és nemegyszer csupán a véletlen akadályozta meg a borzalmas eseményt. Széles körű nyilvánosságot kapott például az 1853-as walesi eset, amelynek főszereplője egy látszólag vízbe fúlt tízéves fiú volt. "Amidőn a koporsó a nyitott sírban feküdt, és reá hányák az első lapát földet, odabentről szörnyűséges zaj és rugódzás hallatszott. A sírásók tüstént felhagytak munkálkodásukkal, és felnyiták a koporsót, amikor is az ifjú előlépett, és szüleit szólította. Holott ugyanezen ifjút számos órával annak előtte holtnak nyilvánították, s az orvosok kijelenték, hogy nem lélegzik, és nincs érverése, bőre pedig hideg és szürke. Az ifjú láttán anyja elalélt, és eszméletét jó ideig nem nyeré vissza."A legtöbb élve eltemetett

személy látszólag vízbe fúlt, vagy agyonütötte az áram, de előfordultak más esetek is, amikor valaki a "látszólagos halál avagy tetszhalál" állapotába került.

Tulajdonképpen sok volt a kétely azt illetően, hogy mikor tekinthető valaki halottnak... éppúgy, mint majd egy évszázaddal később, amikor az orvosoknak a szervátültetés etikai problémáival kell megbirkózniuk. Ám ne felejtsük el: az orvosok csak 1950-ben ismerték fel, hogy a szív megállása nem megfordíthatatlan, és hogy 1850-ben bőven volt ok a kételyre a halálra utaló jelek megbízhatóságával kapcsolatban.

A Viktória kori emberek kétféle módon igyekeztek úrrá lenni kételyeiken. Az egyik az volt, hogy napokig - gyakran egy hétig is - késleltették az elszállítást, s várták a kétségtelen szaglószeri bizonyítékot, hogy

szerettük valóban elköltözött az élők sorából. Mi tagadás, a Viktória korabeli emberek olykor már túlzásba vitték a temetés halogatását. Amikor Wellington hercege 1852-ben meghalt, nyilvános vita kezdődött arról, hogyan folytassák le az ünnepélyes temetési szertartást; a Vashercegnek pedig meg kellett várnia, amíg a nézeteltéréseket tisztázták, úgyhogy temetésére csak több mint két hónappal a halála után került sor.

Másodsorban műszaki eljárásokkal igyekeztek elkerülni az élve eltemetést: egész sor bonyolult figyelmeztető- és jelzőrendszer agyaltak ki, hogy a halott hírül adhassa feléledését. A gazdagokat például olykor úgy temették el, hogy koporsójukat hosszú vascső kötötte össze a föld felszínével, és a család egy megbízható cselédjének éjjel-nappal őrködnie kellett a temetőben egy hónapig vagy

még tovább, hogy kéznél legyen, ha netán az elhunyt hirtelen felébredne és segítségért kiáltana. Azokat, akiket a föld fölött, családi kriptákban helyeztek örök nyugalomra, gyakran szabadalmazott rugós tetejű koporsóba tették, s karjukhoz és lábukhoz bonyolult dróthálót erősítettek, hogy a koporsófödél a test legkisebb mozdulatára is fölpattanjon. Sokan ezt a módszert tartották a legjobbnak, mert a közhiedelem szerint a tetszhalott gyakran megnémulva vagy részben bénult állapotban tért magához.

A tény, hogy ezek a rugós koporsók olykor hónapokkal vagy akár évekkel később kinyíltak (kétségtelenül valami külső rezgés következtében, vagy mert elromlott a rugózat), csak növelte az általános bizonytalanságot azt illetően, hogy mennyi ideig feket a sírban

valaki, mielőtt magához térne, ha csak egy pillanatra is.

A legtöbb jelzőberendezés igen sokba került, és csak a gazdagok engedhették meg maguknak. A szegények beérték azzal, hogy valamilyen szerszámmal - feszítővassal vagy ásóval - helyezték örök nyugalomra szeretteiket, abban a téveteg hitben, hogy ha felélednek, kiáshatják magukat keserves helyzetükből.

Szemlátomást nagy volt a kereslet olcsó riasztórendszerek iránt, és 1852-ben George Bateson szabadalmat kért és kapott a Bateson újjászületési Készülékre, amely a leírás szerint "minden más készüléket felülmúló, fölöttébb gazdaságos, elmés és megbízható gépezet, amely biztosítja minden nemű és rangú gyászoló hátramaradottak lelki békéjét, s teljes egészében a legfinomabb

alapanyagokból állítottatott elő". Ezenfelül "az eszköz hathatós mivoltára megszámlálhatatlan honi és külhoni példa szolgál bizonyságul".

"Bateson haranglábja", ahogy általában nevezték, egyszerű vascsengő volt, amelyet a halott feje fölé a koporsó tetejére erősítettek, és egy zsinór vagy drót vezetett tőle a koporsón át a halott kezéhez, "oly módon, hogy a legcsekélyebb rezzenés is tüstént megszólaltatja a riasztót". Bateson haranglábjai egy csapásra népszerűek lettek, és pár éven belül ott lehetett látni őket a legtöbb koporsón. Ebben az időszakban csak Londonban háromezer ember halt meg naponta, és Bateson üzlete virágzott; a feltaláló rövidesen gazdag és köztisztelőben álló ember lett: 1859-ben Viktória királynő kitüntetést adományozott neki tevékenységéért.

Lábjegyzetként érdemes megemlíteni, hogy Bateson maga is halálosan rettegett az élve eltemetéstől, és műhelyében egyre bonyolultabb riasztórendszereket dolgoztatott ki, amelyeket majd a koporsójára szerelnek halála után. 1867-re már eszét vette a félelem, s új végrendeletet írt, melyben meghagyta, hogy családja égettesse el a holttestét. Ám attól félt, hogy nem követik az utasítását, így 1868 tavaszán önkezével vetett véget életének: műhelyében lenolajjal lelocsolta és meggyújtotta magát.

Május 22-én reggel McPhersonnak súlyosabb gondja is akadt, mint egy pityergő szolgáló meg a haranglábas koporsója, hisz tudta, hogy bármelyik pillanatban megkezdődhet a Huddleston & Bradford aranyszállítmányának berakodása.

A poggyászkocsi nyitott ajtaján átlátta az őrt, Burgesst. Odaintett neki, és Burgess idegesen, elég tartózkodóan üdvözölte. McPherson tudta, hogy nagybátyja, a forgalomirányító előző nap alaposan megmondta a magáét Burgessnek, aki nyilván aggódott az állásáért, különösen most, hogy a másik őrt elbocsátották. McPherson ezzel magyarázta Burgess idegességét.

Vagy talán a zokogó nő volt az oka. Nem ez lett volna az első eset, hogy egy kemény férfit levesz a lábáról egy nőszemély szívhez szóló zokogása.- Ne sírjon, kisasszony - fordult McPherson a fiatal lányhoz. Odanyújtotta neki a zsebkendőjét. - Ne sírjon már... - Beleszimatolt a levegőbe. A koporsó mellett állt, s orrába hatolt a szellőzőlyukakból szivárgó undorító bűz. De azért észrevette, milyen csinos a lány, még

így könnyek közt is. - Ne sírjon már - mondta még egyszer.

- Jaj, uram, kérem szépen... - A lány elvette a zsebkendőt, és beleszipogott.

- Kérem szépen, uram, nem tudna segíteni rajtam? Az egy szívtelen gazember, higgye meg.

- Melyik? - kérdezte McPherson felháborodottan.

- Az az őr ott a vonaton, uram. Nem engedi, hogy fölrakjam az én szegény drága bátyámat a vonatra, azt mondja, várjam meg a másik őrt. Jaj, istenem, én olyan szerencsétlen vagyok - fejezte be, és megint könnyekben tört ki.

- Az érzéketlen vadállat, miért nem hagyja, hogy maga föltegye a bátyját? A lány nagy zokogás meg szipogás közepette mondott valamit a szabályzatról.

- Miféle szabályzat? A fenébe a szabályzattal. - McPherson szeme a

lány ziháló keblére, karcsú derekára tapadt.

- Kérem szépen, uram, váltig a másik őrt emlegeti...

- Figyeljen ide, kisasszonykám, a másik őr itt áll maga előtt, és ne féljen, gondoskodom róla, hogy a maga szegény drága bátyja haladéktalanul fölkerüljön a vonatra, ne is törődjön azzal a csirkefogóval.

- Jaj, uram, olyan hálás vagyok önnek - mosolygott rá a lány könnyek között.

McPhersont elragadták az érzelmek: tavaszodott, ő fiatal volt, s előtte állt ez a csinos lány, aki nemsokára a lekötelezettje lesz. Egyúttal mélységes gyöngédség és szánsalom fogta el a lesújtott teremtsés iránt. A fiatalember szinte szédült az érzelemdús pillanattól.

- Várjon csak - ígérte, és Burgesshez fordult, hogy számon kérje rajta szívtelen és túlbuzgó ragaszkodását a

szabályzathoz. De mielőtt hangot adhatott volna a véleményének, megpillantotta a Huddleston & Bradford Bankház első szürke egyenruhás, fegyveres őrét, amint felénk tart a peronon az aranyrúdszállítmánnyal.

A berakodást pontosan, szabályszerűen bonyolították le. Először végigjött a peronon két őr, belépett a poggyászkocsiba, és gyorsan átkutatta a belsejét. Aztán nyolc újabb őr érkezett, szabályos alakzatban két nyitott targonca körül, mindegyiket egy csapat hordár tolta nyögve, izzadva... mindegyiken magas halomban álltak a négyszögletes, lepecsételt pénzszekrények.

A poggyászkocsinál leraktak egy rámpát, és a hordárok egyesült erővel tölték föl előbb az első, aztán a második megrakott targoncát a vagonban álló páncélszekrényekhez.

Aztán megjelent egy banktisztviselő: tekintélyes, elegáns úriember, kezében két kulccsal. Röviddel később megérkezett McPherson nagybátyja, a forgalomirányító a másik két kulccsal. A nagybácsi meg a bank embere a páncélszekrények zárjába illesztették a kulcsokat, és kinyitották az ajtókat.

Az aranyrudakkal telt pénzszekrényeket berakták a páncélszekrényekbe, és rájuk csukták az ajtót, amelynek tömör, érces csengése visszhangzott a poggyászkocsi terében. A zárban elfordították a kulcsokat; a páncélszekrények tartalma biztonságban volt.

A bank embere fogta a kulcsait, és távozott. McPherson nagybátyja zsebre vágta a kulcsait, és odalépett az unokaöccséhez.

- Ma reggel ott legyen a szemed a munkán - mondta. - Nyiss ki minden

csomagot, amelyikben elérhet egy gazfickó, kivétel nincs... Mi ez az istentelen bűz? - szimatolt bele a levegőbe.

McPherson válla fölött odabökött a fejével a közelben álló lányra meg a koporsóra. Szívbe markoló látványt nyújtottak, ám a nagybácsi tekintetében nyoma sem volt együttérzésnek. - A délelőtti vonattal viszik? - vonta össze a szemöldökét.

- Igen, bácsikám.

- Feltétlenül nyittasd ki - mondta a forgalomirányító, és sarkon fordult.

- De bácsikám... - kezdte McPherson; attól félt, elveszíti a lány újonnan szerzett jóindulatát, ha ilyesmivel áll elő.

- Nem bírja a gyomrod? - állt meg a forgalomirányító. - Jóságos ég, te aztán kényes jószág vagy. - Fürkészően nézett a fiatalember rémült arcába, és félreértette unokaöccse

zavarát. - Na jó, nem bánom. Én már olyan közel vagyok a halálhoz, hogy nem rémít meg. Majd magam nézek utána - indult hosszú léptekkel a lány meg a koporsó felé. McPherson kelletlenül ment a nyomában.

Ekkor hallották meg azt az idegtépő, hátborzongató hangot: Mr. Bateson szabadalmazott kis harangjának csengését.

Később, a bíróság előtt tett vallomásában Pierce megmagyarázta tervének pszichológiai hátterét. "Minden őr figyel bizonyos eseményekre, amelyek bármely pillanatban bekövetkezhetnek. Tudtam: a vasúti őr él a gyanúperrel, hogy valamely furfanggal megpróbálnak egy élő testet a poggyászkocsiba csempészni. Mármost egy szemfüles őr tudja, hogy egy koporsóban könnyűszerrel el lehet rejteni egy testet; ám nem gyanakszik rá

istenigazából, hisz oly ügyetlen megoldásnak látszik. Túlon túl kézenfekvő.

Mindazonáltal feltehetőleg látni akarja, valóban halott-e, aki a koporsóban fekszik, és ha valóban körültekintő, kinyitja a ládát, s rászán néhány percet, hogy jól szemügyre vegye, meggyőződjék róla, valóban halott-e. Netán megtapintja a pulzusát, vagy hogy kihűlt-e, esetleg itt-ott megszúrja egy tűvel. Márpedig nincs élő ember, aki az efféle vizsgálatnál el ne árulná magát.

Ám merőben más a helyzet, ha mindenki azt hiszi: a test nem halott, hanem él, csak tévedésből zárták koporsóba. Ilyenkor minden érzelem visszájára fordul: a gyanakvás helyét átveszi a remény, hogy a testben még van élet. A koporsót nem ünnepélyesen és tiszteletteljesen nyitják ki, hanem lázas sietséggel

feszítik fel, s a rokonok készségesen részt vesznek a munkában, ím, ez is bizonyítja, hogy nincs rejtegetnivalójuk. Aztán amikor fölnyittatik a koporsófedél, és napvilágra kerül az oszló tetem, immár merőben más érzelmekkel fogadják a nézők a látványt. Kétségbeesett reményeik egy szempillantás alatt semmivé foszlanak; első tekintetre nyilvánvaló lesz a fájdalmas, gyötrelmes való, és fölöslegessé tesz minden további vizsgálódást. A rokonok csalódottsága határtalan. A koporsófedél villámgyorsan a helyére kerül... s mindez csak azért, mert immáron mást vártak. Az emberi természet már csak ilyen, könnyűszerrel meggyőződhetni róla bárkinél."

A csengő hangjára, amely csak egyet kondult, és röviden, a zokogó lány felsikoltott. A forgalomirányító meg az unokaöccse abban a pillanatban

futásnak eredt, s ott termettek a koporsónál.

Addigra a lány már hisztérikus rohamot kapott, tíz körömmel tépte volna föl a koporsófedelelet, s ügyet se vetett rá, hogy próbálkozása eredménytelen. - Jaj, drága bátyám... Richard, édes Richard... Istenem, hát él... - Ujjai csúszkáltak a fán; úgy rángatta a koporsót, hogy a kis harang megállás nélkül csengett.

A forgalomirányítóra meg az unokaöccsére is átragadt a lány lázas sietsége, ám ők józanabbul láttak munkához. A koporsót egy sor fémretesz zárta le, s ők egyiket a másik után nyitották ki. A pillanat hevében szemlátomást nem jutott eszébe egyiküknek sem, milyen sok a retesz ezen a koporsón: háromra is elég lenne. Késleltette a fedél felnyitását a szerencsétlen lány is, aki

lázás igyekezetében valahogy mindig hátráltatta őket.

Pár perc múlva mindkét férfi lázban égett az izgalomtól. A lány egyre azt kiabálta: - Jaj, Richard... édes jó Istenem, siessenek, siessenek, hiszen él... édes jó Istenem, hála neked, életben van... hála a mindenhatónak...

- És közben szünet nélkül csengett a kis harang, ahogy rázkódott a koporsó.

A mozgalmas jelenet egész kis csődületet vonzott, az emberek pár lépésnyi távolságban álltak a peronon, s nézték a különös látványt.

- Jaj, siessenek, siessenek, nehogy késő legyen! - kiabálta a lány, s a férfiak lázasan nyitogatták a reteszeket. Már csak a két utolsó volt hátra, amikor a forgalomirányító fülét megütötte a lány kiáltása: - Tudtam én, hogy nem kolera, csak egy kuruzsló mondhat ilyet. Tudtam én...

A forgalomirányító kővé dermedt, keze megállt a reteszen. - Kolera? - kérdezte.

- Jaj, siessenek már, siessenek! - kiabálta a lány. - Öt napja várom, hogy megszólaljon a csengő...

- Azt mondta, kolera? - ismételte meg a forgalomirányító. - És öt napja?

De az unokaöcs, aki fáradhatatlanul nyitogatta a rugós reteszeket, most nagy lendülettel föltárta a koporsót.

- Hála Istennek! - kiáltotta a lány, és már borult volna a holttestre, hogy megölelje. De félúton megállt, ami nem csoda. Ahogy felnyílt a tető, a koporsóból szinte kézzel tapintható hullámban csapott fel a förtelmes bűz, melynek forrását nem volt nehéz megállapítani: a mellén összekulcsolt kézzel fekvő, legjobb ünneplőjébe öltöztetett test már nyilvánvalóan oszlásnak indult.

Az arc és a kéz volt csak látható, püffedten és dagadtan, undorító szürkészöld színben. Az ajak fekete, akárcsak az elobukó nyelv. A forgalomirányító meg az unokaöccse épp csak megpillantotta az iszonyú látványt, mikor a feldúlt lány egy végső, szívet tépő sikollyal elájult. Az unokaöcs tüstént odaugrott, hogy a segítségére legyen, a forgalomirányító pedig éppilyen fürgén lecsapta a koporsó fedelét, és hozzálátott, hogy bekattintsa a reteszeket, jóval sietősebben, mint ahogy kinyitotta őket.

Villámgyorsan szétszéledt a bámészkodó sokaság is, amikor meghallotta, hogy a férfit kolera vitte el. Egy pillanat sem telt bele, s a vágány mellett szinte senki sem maradt.

A szolgálólány hamarosan magához tért, ám továbbra is vigasztalhatatlan volt. Egyre azt kérdezgette halkan: -

De hogyan lehetséges ez? Hisz hallottam a csengőt. Maguk nem hallották? Tisztán hallottam, maguk nem? A csengő megszólalt!

McPherson mindent elkövetett, hogy megnyugtassa; nyilván valami földlökés vagy váratlan szélroham szólaltatta meg, mondta neki.

A forgalomirányító, látván, hogy unokaöccse a szegény gyermekkel foglalatoskodik, maga vezényelte a berakodást a folkestone-i szerelvény poggyászkocsijába. Olyan

lelkiismeretesen járt el, ahogy csak telt tőle a lesújtó élmény után. Kinyitatta és szemrevételezte két elegáns hölgy hatalmas utazóládáit, hiába tiltakoztak fensőbbbségesen a tulajdonosok. Ezenkívül csak egy incidens adódott, amikor is egy tekintélyes úriember a papagáját - vagy valami más tarka madarát - rakta be a poggyászkocsiba, aztán követelte, hogy a szolgája együtt

utazhasson a madárral és gondját viselhesse. A forgalomirányító ezt az új vasúti szabályzatra hivatkozva megtiltotta. Az úriember erre sértéseket vágott a fejéhez, majd "illő pénzjutalmat" helyezett kilátásba, a forgalomirányító azonban - bár a felajánlott tíz shillingre nagyobb érdeklődéssel nézett, mint azt akár csak magának is bevallotta - magán érezte annak a Burgessnek a tekintetét, akit előző nap olyan nyomatékos intelmekben részesített. Így a maga meg az utas őszinte bosszúságára nem fogadhatta el a pénzt; az úriember véget nem érő sértegetéseket és káromkodásokat dörmögve, döngő léptekkel távozott. Mindez nem sokat javított a forgalomirányító hangulatán, és amikor végül berakták a bűzlő koporsót a vagonba, némi kaján örömmel figyelmeztette segítőkész hangon

Burgesst, hogy aztán vigyázzon az egészségére, mert útitársa Kolera Királynak esett áldozatul.

Burgess egy szót sem válaszolt, csak éppen nyugtalannak és szórakozottnak látszott - de hát annak látszott már a figyelmeztetés előtt is. A forgalomirányító homályos elégedetlenséggel még kurtán ráparancsolt az unokaöccsére, hogy folytassa a munkát, és zárja le a vagont. Aztán visszament az irodájába. Később a bíróság előtt feszengve azt vallotta, egyáltalán nem emlékszik, hogy aznap látott volna a pályaudvaron egy vörös szakállas úriembert.

41. FEJEZET

Még egy utolsó kellemetlenség

Pierce ott volt a tömegben, amely szemtanúja lett a kinyitott koporsó

hátborzongató epizódjának. Láta, hogy minden terveinek megfelelően alakul, és Agart ördögi maszkja megóvta a leleplezéstől.

Mikor a tömeg szétszéledt, Pierce a poggyászkocsihoz indult, oldalán Barlow-val, aki néhány régi bőröndöt vitt egy hordártargoncán, és Pierce-t egy pillanatra elfogta a nyugtalanság, amikor látta, hogy a forgalomirányító maga ellenőrzi a berakodást a poggyászkocsiba. Hiszen ha jobban meggondolta az ember, Pierce határozottan furcsán viselkedett.

Szemlátomást jó módú úriember volt. Ám enyhén szólva is szokatlan poggyással utazott; öt egyforma bőrtáskával. Méghozzá olyan táskákkal, amelyek nem nagyon illettek egy úriemberhez. Durva bőrből készültek, a varratoknál otromba, jól látható öltésekkel. Kétségtelenül erős darabok voltak, de igen csúnyák.

Ám egyik sem volt valami nagy, elfértek volna az utasfülke csomagtartóján Pierce feje fölött, nem kellett volna poggyászként föladni őket, ami kényelmetlenségnek számított, hiszen induláskor is, érkezéskor is késedelmet jelentett.

Végül pedig Pierce inasa - mert az úriember nem vette igénybe a vasúti hordárok szolgálatait - egyenként rakta be a táskákat a poggyászkocsiba. Bár tagbaszakadt férfiú volt, és szemlátomást erős, kétségkívül alig tudta megemelni a táskákat.

Egy szó, mint száz, egy körültekintő embernek alighanem szöget ütött volna a fejébe, hogy vajon miért utazik egy előkelő úriember öt apró, csúnya, rendkívül nehéz és egyforma táskával. Pierce le nem vette a szemét a forgalomirányító arcáról, amíg a táskákat berakták, egyiket a másik után. A kissé sápadt forgalomirányító

azonban ügyet sem vetett rájuk, csak akkor rezzent fel szórakozottságából, amikor megérkezett a papagájával egy másik úriember, akivel vitába kellett bocsátkoznia.

Pierce távolabb húzódott, de nem szállt föl a vonatra, hanem ott maradt az utolsó kocsik mellett, látszólag azért, mert kíváncsi volt, magához térte már a nő, aki az imént elájult. Valójában abban a reményben időzött ott, hogy szemügyre veheti a lakatot, melyet rövidesen ki kell nyitnia. Mikor a forgalomirányító néhány szigorú utasítást adott az unokaöccsének, és távozott, a fiatal nő megindult a személykocsik felé. Pierce melléje szegődött.

- Már jól van, kisasszony? - kérdezte.

- Azt hiszem, igen - mondta a fiatal nő.

Elvegyültek a vonatra szálló tömegben.

- Meghívhatom önt a fülkémbe az utazás során? - kérdezte Pierce.

- Igazán kedves öntől - bólintott könnyedén a lány.

- Rázd le valahogy - súgta oda neki Pierce. - Nem bánom, hogy csinálod, csak rázd le.

Miriam egy pillanatig csodálkozva nézett rá, de ekkor harsányan megszólalt a közelben egy szívélyes hang: - Edward! Edward, drága barátom! - tülekedett feléjük a tömegben egy férfi.

- Henry - integetett Pierce örömmel. - Henry Fowler, ez aztán a meglepetés!

- Nem hiszek a szememnek - mondta Fowler. - Ezen a vonaton utazik? Csakugyan? Én is, az a helyzet... - Elakadt a szava, mert megpillantotta a lányt Pierce oldalán. Szemlátomást elbizonytalanodott, mert nem tudta hová tenni a látottakat. Itt áll Pierce, elegánsan és választékosan, mint mindig, egy lánnyal, aki, semmi kétség,

igazán csinos, de ruhája és modora egyszerű teremtésre vall.

Pierce agglegény volt és világfi, megtehetette, hogy ország-világ szeme láttára utazik el a szeretőjével egy tengerparti üdülésre, csak hogy akkor a lány elegáns volna, márpedig ez nem az. Ha ez a teremtés a házában szolgál, aligha mutatkozna vele együtt olyan nyilvános helyen, mint egy vasúti pályaudvar, hacsak nincs rá valami különleges oka, de Fowler el sem tudta képzelni, mi lehet az.

Továbbá észrevette, hogy a lány nemrégén sírt; a szeme kivörösödött, és az arcán könnyek nyomai látszóttak, úgyhogy az egész nagyon meghökkentő volt, szokatlan, és...

Tanácsstalanságának Pierce vetett véget. - Bocsásson meg - fordult a lányhoz -, be kellene mutatnom magát, de nem tudom a nevét. Ez itt Mr. Henry Fowler.

- Brigid Lawson vagyok - mosolygott rá illedelmesen a lány. - Nagyon örvendek, uram.

Fowler bizonytalan udvariassággal biccentett, igyekezett eltalálni a megfelelő viselkedést egy szolgálólánnyal (aki tehát nem egyenrangú vele), ám mégiscsak bajban lévő asszonyszemély (következésképp kijár neki az udvarias bánásmód, feltéve, hogy e bajnak erkölcsileg elfogadható oka van).

- Miss... Lawsonnak igen fájdalmas élményben volt része épp az imént - tisztázta a helyzetet Pierce. - Megboldogult bátyját kíséri a vonaton, aki jelenleg a poggyászkocsiban van. Ám néhány perccel ezelőtt megszólalt a csengő, s remélhető volt, hogy feléled, így kinyitották a koporsót...

- Értem már, értem - mondta Fowler -, fölöttébb csüggesztő...

- ...ám a csengőszó vaklárma volt - fejezte be Pierce.

- S ily módon minden bizonnyal kétszeresen fájdalmas - jegyezte meg Fowler.

- Felajánlottam Miss Lawsonnak a társaságomat az utazás idejére - mondta Pierce.

- Magam sem tettem volna mást az ön helyében - bólintott Fowler. - Nem tartanának tolakodónak, ha csatlakoznék önökhöz? - kérdezte pillanatnyi tétovázás után.

- Örömmre szolgál - vágta rá Pierce vidáman. - Mármint ha Miss Lawsonnak nincs...

- Önök mindketten olyan jók hozzám - mosolyodott el hősiesen a lány.

- Akkor megállapodtunk - mosolygott Fowler is. Pierce látta, hogy érdeklődéssel méregeti a fiatal nőt. - De nem tartanának inkább velem? Itt a

fülkém, alig pár lépésnyire - mutatott az első osztályú vagonokra.

Pierce természetesen a leghátsó első osztályú vagon utolsó fülkéjében akart ülni. Onnan volt a legrövidebb az út a vagontetőkön a szerelvény végére kapcsolt poggyászkocsiig.

- Az igazat megvallva az én fülkém ott van - mutatott a szerelvény hátsó része felé. - Már beraktam a poggyászsomat, kifizettem a hordárt is meg minden.

- Drága Edwardom - csóválta a fejét Fowler. - Mi jutott eszébe, hogy olyan hátra ment? A jó fülkék mind elől vannak, ahol kisebb a zaj. Jöjjön csak velem: biztosíthatom, az én fülkém jobban megnyeri majd a tetszését, különösen ha Miss Lawson gyengélkedik... - Vállat vont, mintha fölöslegesnek tartana minden további magyarázatot.

- Mi sem szolgálna nagyobb öröömre
- felelte Pierce -, ám az igazat megvallva, orvosom tanácsára választottam azt a fülkét, mert azt kellett tapasztalnom, hogy némiképp megvisel, ha vonaton utazom. Ő a mozdonytól származó vibrációnak tulajdonította mindezt, és azt tanácsolta, üljek minél hátrább. Mi tagadás, azt javasolta - nevette el magát Pierce -, hogy utazzam másodosztályon, ám erre képtelen voltam rászánni magam.

- Nem is csodálom - mondta Fowler. - Az egészséges életmódnak is van határa, bár aligha várhatjuk az orvosoktól, hogy ezt belássák. Az én orvosom egyszer azzal állt elő, hogy hagyjak föl a borivással... hallott már ilyen orcátlanságot? Nos, nem bánom, utazzunk mindannyian az ön fülkéjében.

- Meglehet, Miss Lawson osztja az ön véleményét - jegyezte meg Pierce -, hogy kellemesebbek a szerelvény elején lévő kocsik.

- Mit képzelsz? - vágott közbe Fowler, mielőtt a lány megszólalhatott volna. - Hogyan is rabolhatnám el őt, s engedhetném, hogy ön egész úton magában üljön? Meg sem fordulna a fejében ilyesmi. De jöjjön már, jöjjön, mindjárt indul a vonat. Merre van a fülkéje?

Végigmentek a vonat mellett Pierce fülkéjéhez. Fowler rendíthetetlen jókedvvel fecsegett az orvosokról meg gyarlóságaikról. Beléptek Pierce fülkéjébe, és becsukták az ajtót. Pierce az órájára nézett: hat perc múlva nyolc. A vonat nem mindig indult pontosan, de akkor sem maradt már sok idejük.

Meg kellett szabadulnia Fowlertől. Nem mászhat ki az ablakon és föl a

kocsi tetejére, ha a fülkéjében idegenek ülnek... ráadásul épp a bank egyik embere. Ám nem volt szabad gyanút keltenie benne, hisz a rablás után Mr. Fowler majd alaposan végiggondol mindent - valószínűleg a hatóságok is kihallgatják -, hogy felfedezze a legkisebb szabálytalanságot is, amely kulcsot adhat a rablók kilétéhez.

Mr. Fowler még mindig beszélt, de mondókáját már elsősorban a lányhoz intézte, aki szemlátomást megigézve csüggött minden szaván. - Micsoda szerencsés véletlen, hogy ma összefutottam Edwarddal. Gyakran utazik ezen a vonalon, Edward? Én magam csak havonta egyszer. És ön, Miss Lawson?

- Utaztam már vonaton - mondta a lány -, de első osztályon még soha; csak most az asszonyom vett egy első

osztályú jegyet, merthogy annyira... szóval, tudják...

- Hogyne, természetesen - vágott közbe Fowler szívélyesen, afféle "fel-a-fejjel" hangon. - Mindent meg kell tennünk, hogy támaszt nyújtsunk a megpróbáltatások idején. Mi tagadás, magamnak is épp elég megpróbáltatás ez a mai délelőtt. A mi jó Edwardunk már alighanem sejti utazásom okát, következésképp megpróbáltatásomét is. Így van, Edward? Sejti már, nemde? Pierce nem figyelt oda. Az ablakon bámult kifelé, és azon töprengett, hogyan szabadulhatna meg Fowlertől a rendelkezésére álló néhány perc alatt. - Gondolja, hogy a bőröndjei biztonságban vannak? - nézett Fowlerre.

- A bőröndjeim? Miféle bőröndök... Ja, a fülkémbe? Nekem nincs bőröndöm, Edward. Még egy aktatáskát sem hoztam magammal, hisz alig két órát

töltök majd Folkestone-ban, annyi időm is alig lesz, hogy egyek valamit, esetleg némi üdítőt vegyek magamhoz, s elszívjak egy szivart, mielőtt újra felszállok a vonatra visszafelé.

Elszívjon egy szivart, gondolta Pierce. Hát persze. Benyúlt a felöltője zsebébe, előhúzott egy hosszú szivart, és rágyújtott.

- Na már most, drága gyermekem - mondta Fowler -, a mi Edward barátunk itt kétségtelenül sejtí már utazásom célját, de úgy vélem, ön még sötétben tapogatózik.

Csakugyan, a lány izgatottan, kissé nyitott szájjal meredt Mr. Fowlerre.

- Az igazság az, hogy ez nem közönséges vonat, és én nem vagyok közönséges utas. Hanem a westminsteri Huddleston & Bradford Bankház igazgatója, és a cégem ma rakott föl jelentékeny mennyiségű aranyrudat épp erre a vonatra - alig

kétszáz lépésnyire e helytől, ahol most ülünk -, hogy elszállítsák a tengeren túlra bátor katonáinknak. El tudja képzelni, mennyit érnek? Nem? Nos tehát... drága gyermekem, az aranyrudak értéke meghaladja a tizenkétezer fontot.

- Te jó isten! - kiáltott fel a lány. - És mindezért önt terheli a felelősség?

- Engem bizony. - Henry Fowler szemlátomást nagyon elégedett volt magával, méghozzá nem ok nélkül. Szavai nyilvánvalóan lenyűgözték az egyszerű teremtet, aki most kábult csodálattal nézett rá.

Pierce szivarjának a füstje gomolyogni kezdett a fülkében, mint valami szürke felhő. Akkor a lány finoman, sokatmondóan elköhintette magát, kétségtelenül úgy, ahogy asszonyától látta.

A lány ismét köhögött, most már határozottabban.- Jól érzi magát? -

szólalt meg Fowler, amikor Pierce még mindig nem válaszolt.

- Igen, csak még gyenge vagyok... - intett a lány bizonytalanul a füst felé.

- Tessék, nézze meg, mit csinált - szólt rá Fowler Pierce-re. Kinyitotta az ajtót, és kivezette a friss levegőre a lányt, aki egész súlyával a karjára dőlt.

- Borzasztóan sajnálom - tápáskodott fel Pierce, hogy ő is segítsen.

Fowlernek azonban esze ágában sem volt elfogadni a segítségét. - Jöjjön, kedvesem - mondta a lánynak -, az én fülkém erre van, folytathatjuk a csevegést ott is, legalább nem fenyeget bennünket az ártalmas füst veszélye. - A lány engedelmesen ment vele.

- Borzasztóan sajnálom - ismételte Pierce, de rá se nézett egyikük sem.

Egy perc múlva fölharsant a vonatfütty, és a mozdony pöfögni kezdett. Pierce belépett a fülkéjébe, becsukta az ajtót,

és nézte, ahogy a reggeli folkestone-i járat felgyorsuló szerelvényének ablaka mögött elsuhan a London Bridge pályaudvar.

IV. RÉSZ A NAGY VONATRABLÁS

1855. május

42. FEJEZET

Meglepő feléledés

Az ablaktalan poggyászkocsiba zárt Burgess minden pillanatban pontosan tudta, hol jár a vonat, méghozzá a kerekek zajából. Először simán kattogtak a pályaudvar jól lefektetett vágányain. Azután kongóbb, visszhangosabb lett a zaj, amint a vonat áthaladt Bermonseyn a néhány mérföldes felüljárón, s még később tompább kattogás és zötykölődő mozgás jelezte, hogy megkezdődött az

út Londonon túl dél felé, a szabad vidéken át.

Burgessnek fogalma sem volt Pierce tervéről, és megdöbbent, amikor megszólalt a koporsó csengője. Először a vonat rázkódásával és kilengésével magyarázta, de pár perc múlva dörömbölést hallott, aztán tompa beszédet. A szavakat nem tudta kivenni, hát közelebb lépett a koporsóhoz.

- Nyissa már ki, a fene essen magába!

- mondta a hang.

- Maga él? - kérdezte Burgess elképedve.

- Agar vagyok, maga átkozott tökfej - jött a válasz.

Burgess gyorsan hozzálátott, hogy kinyissa a koporsófedél zárait. Nemsokára előmászott az irtózatosan bűzlő, ocsmány zöld péppel bekent Agar, aki egyébként normálisan viselkedett.

- Nincs idő. Adja ide azokat a táskákat!
- mutatott a poggyászkocsi egyik sarkába halmozott, öt egyforma táskára.

Burgess sietve engedelmeskedett. - De hát a vagon zárva van - mondta. - Hogyan fogják kinyitni?

- A barátunk hegymászó - közölte Agar.

Kinyitotta a páncélszekrényeket, és kivette az első pénzesládát, feltörte a pecsétjét, és egymás után szedte ki a tompa fényű aranyrudakat. Mindegyikre rápecsételték a királyi koronát és a H & B kezdőbetűket. A helyükbe Agar berakta a táskákból előszedett, töltényekkel teli apró zsákokat.

Burgess szótlánul nézte. A vonat most csaknem egyenesen délnek tartott dübörögve, a Kristálypalota mellett, Croydon és Redhill felé. Onnan majd keletnek folytatja útját Folkestone-ba.-

Hegymászó? - kérdezte végül Burgess.

- Az - bólintott Agar. - A vagonok tetején jön idáig, aztán kinyitja a lakatot az ajtón.

- Mikor? - ráncolta a homlokát gondterhelten Burgess.

- Redhill után, és mielőtt Ashfordba érnénk, visszamegy a saját kocsijába. Az végig szabad mező. Nem láthatja meg senki. - Agar föl se nézett a munkájából.

- Redhill és Ashford között? De hát ott a legnagyobb a sebesség.

- Alighanem - bólintott Agar.

- Akkor pedig - jelentette ki Burgess - a maga barátjának elment az esze.

43. FEJEZET

A vakmerőség oka

Pierce tárgyalása során volt egy pillanat, amikor az ügyész nem tudta

leplezni csodálatát. - Szóval nem felel meg az igazságnak - kérdezte -, hogy ön tapasztalatokkal bírt a hegymászósport terén?

- Nem - felelte Pierce. - Azt csak Agar megnyugtatóására találtam ki.

- Ön tehát sohasem találkozott Mr. Coolidge-dzal, nem tanulmányozta kimerítően a téma irodalmát, és nem volt a birtokában semmiféle különleges felszerelésnek, semmiféle eszközöknek, melyek a hegymászás során létfontosságúnak tekinthetők?

- Nem - mondta Pierce.

- Netán olyan sportteljesítmények, esetleg nagy fizikai erő kifejtést igénylő tevékenységek álltak ön mögött, melyek alapján bizvást remélhette, hogy képes lesz tervét végrehajtani?

- Egyáltalán nem - válaszolt Pierce.

- Akkor tehát - folytatta az ügyész - kénytelen vagyok megkérdezni öntől, ha más okból nem, a természetes

emberi kíváncsiságtól vezérelve: miképp feltételezhette, uram, hogy előzetes edzés vagy ismeretek, különleges felszerelés és fizikai erőnlét híján... miképp feltételezhette, hogy képes lesz sikerrel véghezvinni egy olyan nyilvánvalóan veszélyes és bízvást állíthatom, már-már öngyilkos vállalkozást, mint hogy végigkúszik egy sebesen mozgó vonat tetején? Honnan vette ön a bátorságot mindehhez?

Az újságírók beszámolóí megemlítik, hogy a tanú ekkor elmosolyodott. - Tudtam, hogy nem lesz semmi baj - mondta-, bármilyen veszélyesnek látszik a vállalkozás, mert több ízben olvastam a sajtóban a vonat kilengésének nevezett jelenségről, s olvastam a mérnökök magyarázatát, amely szerint e jelenséget a gyorsan mozgó levegő idézi elő, amint ezt az elhunyt olasz, Baroni kísérletei bebizonyították. Tehát biztosra vettem,

hogy ezen erők megtartanak engem is a vonaton, és vállalkozásom nem jár semmiféle veszéllyel.

Amikor az ügyész további magyarázatot kért, Pierce eléggé zavaros okfejtéssel szolgált. A tárgyalásnak ezt a szakaszát a Times még zavarosabb beszámolóban ismertette. Az elképzelés lényege az volt, hogy Pierce - akit a sajtó addigra már a bűnözés nagymestereként tisztelt - ismert valami tudományos elvet, amely megkönnyítette a dolgát.

Az igazság az, hogy a tájékozottságára büszke Pierce merőben alaptalan bizakodással szánta rá magát, hogy végigmászik a kocsik tetején. A helyzet a következőképp foglalható össze: 1848 körül a vasúti szerelvények sebessége óránként ötven, sőt hetven mérföldre nőtt, s ezt követően különös és megmagyarázhatatlan jelenségekre figyeltek föl az emberek.

Amikor egy sebesen futó vonat elhaladt az állomáson időző szerelvény mellett, a két szerelvényen a kocsikat mintha egymás felé vonzotta volna valami: ezt nevezték "vasúti kilengésnek". Előfordult, hogy a kocsik érzékelhető megdőlése riadalmat okozott az utasok között, s olykor még kárt is tett a vagonokban.

A vasúti mérnökök egy ideig műszaki halandzsával próbálkoztak, de végül nyíltan bevallották, hogy tanácstalanul állnak a jelenség előtt. Senkinek sem volt halvány sejtelme sem arról, mi okozza a "vasúti kilengést", vagy hogyan lehetne segíteni rajta. Ne felejtjük el, a vonatok addig soha nem látott sebességgel mozogtak, s mindenki arra gyanakodott, hogy az ilyen gyors járművek mozgását valamiféle egyelőre ismeretlen fizikai törvények szabják meg. Ugyanilyen meghökkenten álltak egy évszázaddal

később a repülőgép-tervezők a hangsebességhez közeledő gépeknél fellépő "ütközési" jelenség előtt, amely éppilyen megmagyarázhatatlannak látszott, és leküzdésének módjait csak találgatni lehetett.

1851-re azonban a legtöbb mérnök arra a helyes következtetésre jutott, hogy a vasúti kilengés a Bernoulli-törvény egyik példája. Az egy századdal korábban élt svájci matematikus szabálya lényegében azt mondta ki, hogy egy mozgó légáramlat belsejében kisebb a nyomás, mint a körülötte lévő levegőben.

Ez azt jelentette, hogy ha elég közel vannak, akkor két mozgó vonatot egymáshoz szív a köztük támadt részleges vákuum. A probléma megoldása egyszerű volt, és hamarosan fogatosították is: a párhuzamos síneket egymástól

távolabb fektették le, és többé nem volt vasúti kilengés.

A modern időkben a Bernoulli-törvény szolgál magyarázattal az olyan, egymástól eltérő jelenségekre, mint a baseball görbülete, vagy hogy egy vitorlás széllal szembe tud hajózni, és a repülőt felemeli a szárnya. De a legtöbb ember, akárcsak manapság, akkor sem látta át ezeknek a jelenségeknek a fizikai törvényszerűségeit: a sugárhajtású gépek korában a legtöbb utas valószínűleg csodálkozna, ha megtudná, hogy a gép azért emelkedik a levegőbe, mert a szó szoros értelmében felszippanjtja a szárnyak fölött támadt részleges vákuum, és a motor csak arra szolgál, hogy olyan sebességgel hajtsa előre a szárnyakat, amelynél kialakul fölöttük a szükséges vákuum előállításához nélkülözhetetlen légmozgás.

Ráadásul egy fizikus még ezt a magyarázatot sem találná igazán helytállónak, és azon erősködne, hogy a tények pontos magyarázata még távolabb áll a nagyközönség "józan ész" szerinti elképzelésétől a szóban forgó jelenségeket illetően.

Érthető tehát, hogy Pierce nem látta át ezeket a bonyolult jelenségeket, és hibás következtetésre jutott. A jelek szerint azt hitte, hogy a mozgó vonat körül keletkező légáramlás a "Baroni" törvényében leírtaknak megfelelően majd odaszorítja őt a vonat tetejéhez, így megakadályozza, hogy leessen, amint az egyik kocsiról a másikra halad.

Az igazság az, hogy az ő esetére egyáltalán nem lehetett Bernoulli törvényét alkalmazni. Egyszerűen arról volt szó, hogy kiszolgáltatta magát egy óránként ötven mérfölddel száguldó légáramlatnak, amely bármelyik

pillanatban lesodorhatta volna a vonatról, és képtelenségnek számított, hogy egyáltalán megkísérelte a vállalkozást.

Ráadásul más tekintetben is tévedett. Mivel a nagy sebességű utazás újdonságnak számított akkoriban, Pierce és kortársai nem is sejtették, miféle következményekkel jár, ha valaki lezuhan egy gyorsan mozgó járműről.

Pierce látta: Ugrós Jack belepusztult abba, hogy kilökték a vonatból. De korántsem tekintette az eseményt elkerülhetetlennek, valamiféle kérlelhetetlen fizikai törvényszerűség következményének. Abban az időben mindenkinek csak halvány sejtelme volt arról, hogy a gyorsuló vonatból kizuhanni kockázatos, és ha a vonat már gyorsan robog, akkor még kockázatosabb. Ám azt hitték, minden attól függ, hogyan esik az ember:

akinek szerencséje van, néhány karcolással megússza, akinek nincs, az esetleg nyakát töri, amikor földet ér. Vagyis azt, ha valaki kizuhan vonatból, nagyjából úgy tekintették, mint ha leesik a lóról: egyszer szerencsésebb, máskor szerencsétlenebb a dolog kimenetele, ennyi az egész.

A vasút történetének korai szakaszában még egy erőfitogtató játék is elterjedt, amelyet "vagonugrásnak" hívtak, és nagy népszerűségnek örvendett az olyasfajta fiatalemberek közt, akik később középületeket másztak meg, és egyéb féktelen kalandokba bocsátkoztak. Különösen az egyetemi hallgatók voltak hajlamosak az effajta szórakozásra.

A "vagonugrás" abból állt, hogy egy mozgó vasúti kocsiról levetették magukat a földre. Bár a hivatalos szervek megbélyegezték ezt a

gyakorlatot, a vasúti tisztviselők pedig egyenesen betiltották, a "vagonugrás" 1830-tól 1835-ig nagy divat volt. A legtöbb ugró megúsza néhány horzsolással, legrosszabb esetben csonttöréssel. A hóbort egy idő után veszített a népszerűségéből, de emléke alátámasztotta a közhiedelmet, hogy a vonatról leesni nem jelent feltétlenül életveszélyt.

Csak hogy az 1830-as években a legtöbb vonat átlagsebessége óránként huszonöt mérföld volt, vagyis alig több, mint 40 kilométer. 1850-re azonban sebességük megkétszereződött, így a leesés következményei merőben megváltoztak, egyáltalán nem voltak az alacsonyabb sebességnél történő kizuhanás kockázatához mérhetőek. Ám, mint Pierce vallomása is jelzi, ezt senki sem látta át.

- Tett ön valamely óvintézkedéseket, hogy mérsékelje a lezuhanás veszélyét? - kérdezte az ügyész.

- Tettem - válaszolta Pierce -, méghozzá igen nagy kényelmetlenséggel járókat. Felsőruházatom alatt két réteg súlyos vászon alsóneműt viseltem, aminek következményeként igen melegem volt, mindazonáltal szükségesnek tartottam ezen óvintézkedést.

Így aztán Edward Pierce teljességgel felkészületlenül és a számításba veendő fizikai alapelvekről mit sem tudva a vállára vett egy tekercs kötelet, kinyitotta a fülke ajtaját, és fölmászott a mozgó kocsi tetejére. Egyetlen igazi védelme - és bátorságának forrása - az volt, hogy nem is sejtette, miféle veszéllyel néz szembe.

A víz úgy vágott az arcába, mint egy hatalmas ököl, a fülébe sivített, marta a szemét, betömte a száját, tépte az

arcát, égette a bőrét. Indulás előtt nem vette le hosszú szalonkabátját, s az most körülötte csapkodott, a lábát korbácsolta, olyan erővel, hogy fájt.

Pár pillanatra tökéletesen megzavarta a mellette elszáguldó sivító levegő eszeveszett dühe; meggörnyedve kapaszkodott a vagon fatetejébe, és megállt, hogy tájékozódjék. Előrenézni nemigen tudott, mert szemébe vágódtak a mozdonyból elszabaduló, hátracsapódó koromszemcsék. Alatta rémítően és kiszámíthatatlanul imbolygott és rázkódott a kocsi.

Azokban az első pillanatokban kis híján felhagyott a vállalkozással, de a kezdeti ijedség elmúltával úgy döntött, mégiscsak folytatja. Négykézláb kúszott hátrafelé a kocsi végéhez; ott megállt. Körülbelül másfél méternyi térköz választotta el az ő kocsiját a következőtől. Percekbe telt, hogy

összeszedje a bátorságát, és átugorjon a következő kocsira, de sikerült neki.

Onnan keservesen kúszott tovább. Szalonkabátját előrefújta a szél, arcára és vállára borította, a szemébe vágta. Pár percig viaskodott vele, végül lefejtette magáról, s nézte, ahogy tovaszál, csavarodik és pörög a levegőben, s végül leesik az útszélre. A forgó kabát annyira hasonlított egy emberi formához, hogy Pierce-et egy pillanatra megállította a látvány; mintha figyelmeztetés lett volna, hogy ez a sors vár rá, ha a legcsekélyebb hibát elköveti.

Most, hogy megszabadult a kabáttól, gyorsabban haladt előre a másodosztályú kocsikon; egyre magabiztosabban ugrott át egyikről a másikra, s végül odaért a poggyászkocsihoz; fogalma sem volt, mennyi idő telt el közben. Neki egy örökkévalóságnak tűnt, de később úgy

számított, alig lehetett több öt-tíz percnél.

Amikor a poggyászkocsi tetejére ért, megragadta az egyik nyitott csapóablakot, és letekerte a kenderkötelet. Egyik végét leengedte a nyíláson, s egy pillanat múlva érezte, hogy megrántják, mert odabent fölvette Agar.

Pierce megfordult, és indult a második csapóablakhoz. Ott várt; igyekezett minél jobban összehúzni magát a szüntelen, pillanatra sem enyhülő szélrohamban, aztán kinyúlt az ablakon egy hátborzongató zöld kéz - Agaré -, a kötel végével. Pierce átvette a kötelet; Agar keze eltűnt.

A nyílásokon áthurkolt kötel két végét Pierce az övéhez kötötte, aztán a kötélén lógva leereszkedett a vagon oldalán, míg egy szintbe nem került a lakattal.

Így függeszkegve látott munkához egy karikányi tolvajkulccsal: egyiket a másik után próbálta ki a lakatban, "és olyan aprólékos gonddal és figyelemmel járt el, amint a körülmények megengedték", mondta később szerényen tanúvallomásában. Összesen több mint egy tucat kulcsot próbált ki, és már-már elvesztette a reményt, hogy boldogul, amikor meghallotta a vonatfütyöt.

Előrenézett, meglátta a Cuckseys-alagutat, s a következő pillanatban elborította őt a sötétség és a mozdony zaja. Az alagút fél mérföld hosszú volt; nem tehetett mást, várnia kellett. Amikor a vonat kirobogott a napfényre, Pierce folytatta a munkát, és nagy örömeire szinte az első kulcs könnyedén elfordult a zárban. A lakat kinyílt.

Most már egyszerű volt levenni a lakatot, kinyitni a reteszt, és addig

rúgni az ajtót, amíg Burgess el nem húzza. A reggeli vonat épp az álmos Godstone városkán haladt át, de senki sem vette észre a kötélén lógó férfit, aki most leereszkedett a kocsi belsejébe, és halálos kimerültséggel roskadt a padlóra.

44. FEJEZET

Ruhagondok

Agar azt vallotta, hogy amikor Pierce földet ért a poggyászkocsiban, az első pillanatban se ő, se Burgess nem ismerte meg. - Ránézek, és szavamra, esküdni mernék, hogy valami koszos indus vagy nigger, olyan fekete, és a salnija meg csupa rongy mind egy szálig, mintha oltári hiriget kapott volna, azaz mintha alaposan összeverték volna. Mindene cafatokba lógott, és fekete volt tetőtől talpig, na,

mondom, a főnök fölvetett egy új manust erre a melóra. Aztán látom, hogy ő maga az, senki más.

Semmi kétség, a három férfi különös látványt nyújthatott. Burgess, az őr, tiszta, rendes, kék vasutas-egyenruhájában, Agar a legjobb ünneplőjében, felpuffadt, hullaszín zöld arcával és kezével meg a négykézlábra roskadt Pierce, tépett ruhában és tetőtől talpig koromfeketén. De mindannyian hamar összeszedték magukat, és fürgén munkához láttak. Agar befejezte az átrakodást; rázárták az ajtót a páncélszekrények új kincsére, az ólomgolyókra; az aranyrudakkal megrakott öt bőrtáska egyenes sorban állt a poggyászkocsi ajtajánál.

Pierce föltápáskodott, és elővette mellényzsebéből az óráját, amelynek aranya valószínűtlenül fénylett a

koromfekete óralánc végén.

Fölpattintotta: 8 óra 37 percet mutatott.

- Öt perc - mondta.

Agar bólintott. Öt perc múlva az út legelhagyatottabb szakaszához érnek, ahová Pierce odarendelte Barlow-t, hogy szedje össze a kidobott táskákat. Pierce leült, és a nyitott vagonajtón át kibámult a mellettük elszáguldó vidékre.

- Jól van? - kérdezte Agar.

- Mondjuk - bólintott Pierce. - De nem szívesen megyek vissza.

- Hát, jól meg van tépázva, az biztos - állapította meg Agar. - Szép kis látvány, nem mondom. Amint visszaér a jó kis fülkéjébe, átöltözik, mi?

A ziháló Pierce nem fogta fel azonnal, miről van szó. - Átöltözöm?

- Hát persze, másik salnit húz föl - vigyorgott Agar. - Ha így száll ki a vonatból Folkestone-ban, ahogy van, mindenki összeszalad.

Pierce csak nézte a mellettük elszáguldó, hullámzó zöld dombokat, és hallgatta a vonat zakatolását. Ezzel a problémával nem számolt, nem is készült fel rá. De Agarnak igaza volt: nem szállhatott ki Folkestone-ban így, mint egy rongyos kéményseprő, különösen mert Fowler minden bizonnyal megkeresi, hogy elkészönjön. - Nincs nálam váltás ruha - mondta halkan.

- Mit mond? - kérdezte Agar, mert a nyitott ajtón besüvítő szél zúgásától nem hallotta.

- Nincs nálam másik ruha - mondta Pierce. - Eszembe sem jutott... - elakadt a szava. - Nem hoztam másik ruhát.

- Hát akkor maga most a toprongyos csavargót játssza el, ahogy velem eljátszatta a hullát - tört ki Agarból a hahota. - Szavamra, van igazság - csapkodta a térdét nevéttében.

- Ez egyáltalán nem vicces - förmedt rá Pierce. - Ismerőseim vannak a vonaton, holtbiztos, hogy meglátnak, és észreveszik a változást.

Agar vidámsága egy pillanat alatt szertefoszlott. - És az ismerősei keresni fogják, ha nem látják az állomáson? - vakarta meg a fejét zöld kezével.

Pierce bólintott.

- Akkor jól nézünk ki - állapította meg Agar. Körülnézett a vagonban, szemügyre vette a különböző utazóládákat. - Adja ide a tárdlikat, majd keressék valami tisztességes salnit, ami jól áll magán.

Már nyúlt a kulcscsomóért, de Pierce az órájára pillantott. Két perc múlva odaérnek, ahol ki kell dobni a csomagokat. Tizenhárom perccel később a vonat megáll Ashfordban, s addigra ki kell jutnia a

poggyászkocsiból, és vissza a saját
fülkéjébe. - Nincs idő - mondta.

- Másképp nem megy... - kezdte Agar,
de elakadt a szava. Pierce töprengve
nézte végig tetőtől talpig. - Azt már
nem! - tört ki Agar. - A fenébe is, azt
már nem!

- Nagyjából egyforma a méretünk -
mondta Pierce. - Siess!

Hátat fordított, és a mackós sűrű
káromkodások közepette levetkőzött.
Pierce a vidéket bámulta. Már közel
jártak a megbeszélt helyhez; lehajolt,
hogy odategye a táskákat a nyitott
vagonajtó nyílásához.

Megpillantotta az út mentén a fát,
amelyet már régen kinézett magának,
hogy megjegyezze a helyet.
Nemsokára jön egy kőkerítés... Itt is
van... aztán a régi, gazdátlan, ütött-
kopott taliga. Meglátta a taligát.

Egy pillanat múlva előbukkant a
dombtető és Barlow a kocsi mellett.

- Most! - kiáltotta, és nyögve kihajította a robogó vonatból egyik táskát a másik után. Nézte, ahogy bucskáznak a földön. Láta, hogy Barlow szapora léptekkel igyekszik lefelé a dombon. Aztán egy kanyar eltakarta.

Pierce hátranézett Agarra, aki már alsóruhára vetkőzött, és feléje nyújtotta az ünneplőjét. - Itt van, fogja, a rosseb üssön magába.

Pierce elvette a ruhát, összetekerte, amilyen szorosan csak tudta, összefogta Agar övével, és szó nélkül kilendült a nyitott ajtón a szélbe. Burgess becsukta a vagonajtót, és pár perc múlva az őr meg Agar hallotta a kattánást, ahogy a vaspánt az ajtóhoz csapódik, és egy másik kattánást, ahogy a lakat bezárul. Hallották, hogyan karmolássza a tetőre kapaszkodó Pierce lába a kocsi falát; aztán látták, hogy hirtelen laza lesz a kötél, amely eddig megfeszült a

szellőzőablakok között, majd eltűnik. Még egy pillanatig hallották Pierce lépteit a tetőn, aztán csönd lett.

- A rohadt életbe, fázom - mondta Agar. - Jobb lesz, ha megint bezár ide - mászott vissza a koporsójába.

Pierce alig indult meg visszafelé, amikor rájött, hogy még egy hiba csúszott a terveibe. Azt hitte, ugyanannyi ideig fog tartani az út a poggyászkocsitól a fürkéjéig, mint a fürkétől a poggyászkocsiig. De pillanatok alatt rájött, mekkorát tévedett.

Visszafelé, a széllel szemben sokkal lassabban tudott haladni. Akadályozta Agar ruhája is, melyet a melléhez szorított, így csak egy kézzel kapaszkodhatott a tetőbe, ahogy araszolt előre a vonaton. Kínkeservesen haladt. Perceken belül rájött, hogy nem ér vissza idejében, jócskán lemarad. Még javában a

kocsitetőkön fog mászni, amikor a vonat beér az ashfordi állomásra; márpedig akkor észreveszik, és minden kiderül.

Egy pillanatra eszeveszett düh fogta el, amiért éppen most, az utolsó pillanatban csúszik jóvátehetetlen hiba a terveibe. Hogy kizárólag magát okolhatja érte, attól csak még dühösebb lett. A zötykölődő, himbálózó kocsitetőbe kapaszkodva káromkodást üvöltött a szélbe, de a zúgásától nem hallotta a saját hangját.

Persze tudta, mit kell tennie, de nem gondolta végig. Araszolt előre, ahogy tudott. A hét másodosztályú kocsiból a negyediknek a közepénél járt, amikor érezte, hogy lassít a szerelvény alatta. Felharsant a vonatfütty.

Előresandított, és a távolban megpillantotta az ashfordi állomás apró, piros négyszögét a szürke tető alatt. A részleteket nem tudta kivenni,

de tisztában volt vele, alig egy perc, és a vonat olyan közel ér, hogy a peronon várakozó utasok megláthatják őt a tetőn. Vajon mit gondolnak, ha meglátják, futott át az agyán, aztán fölállt és rohant; hosszú léptekkel száguldott, tétovázás nélkül ugrott át egyik kocsiról a másikra, félig vakon a mozdony kéményéből dőlő füsttől.

Valahogy sikerült ép bőrrel eljutnia az első osztályú kocsizhoz, ott leereszkedett, kinyitotta az ajtót, bezuhant a fülkéjébe, és azonnal lehúzta a sötétítő függönyöket. A vonat már nagyon lassan pöfögött, és ahogy Pierce az ülésre roskadt, hallotta a fékcsikorgást meg a hordárok kiáltozását: - Ashford... Ashford... Ashford!

Pierce felsóhajtott.

Véghezvitték. Sikerült.

45. FEJEZET

Végállomás

Huszonhét perc múlva megérkezett a vonat Folkestone-ba, a Délkeleti Vasútvonal végállomására, és minden utas kiszállt. A fülkéjéből előkerülő Pierce külseje, mint ő maga megállapította "sokkal előnyösebb volt, mint amelyet megérdemeltem, de hogy finoman fogalmazunk, szabászatilag hagyott némi kívánnivalót".

Bár odabent sietve nekilátott, hogy arcát és kezét zsebkendővel megnyállal megtisztítsa, bőrén a szennyeződés fölöttébb makacsnak bizonyult. Tükre nem lévén, az arcszínét csak találgathatta, de a keze halványszürke maradt. Ráadásul az volt a gyanúja, hogy vörössesszőke haja most jóval sötétebb, mint korábban; szerencsére nem sok látszott ki belőle a cylinder alól.

Csak hogy a cilindertől eltekintve nem volt valami jól öltözött. Bár akkoriban kevés emberen állt úgy a ruha, mintha ráöntötték volna, Pierce úgy érezte, a megjelenése mindenkinek szemet szúr majd. A nadrágja majdnem két hüvelykkel rövidebb volt az elfogadhatónál, a kabát szabása pedig elegáns volt, ám olyan szertelen és hivalkodó, hogy azt minden előkelő úriember illetlenülül "nouveau riche"-nek találta volna. És természetesen döglött macska szaga áradt belőle.

Pierce tehát halálra rémülve lépett ki a zsúfolt folkestone-i pályaudvar peronjára. Tudta, a legtöbben egyszerűen azt gondolják majd, hogy másnak akarja kiadni magát, mint aki valójában: elég általános volt, hogy azok, akik úriembernek kívántak látszani, uraságoktól levetett ruhát vásároltak, s büszkén viselték, nem is sejtve, mennyire nem illik rájuk. Pierce

azonban nagyon is tisztában volt vele, hogy Henry Fowlernek, aki mással sem törődött, mint a társadalmi helyzet és rang finom árnyalataival, azonnal szemet szúr majd az ő különös megjelenése. Csaknem biztos, hogy rájön: Pierce valamilyen okból átöltözött az utazás alatt, és ezen is elgondolkozik majd.

Pierce egyetlen reménye az volt, hogy távol tudja tartani magát Fowlertől. Épp csak messziről akart sietősen odainteni neki, mint akit üzleti ügyei annyira sürgetnek, hogy nincs ideje udvariaskodni. Fowler minden bizonnyal megérti majd, ha valakinek az első az üzlet. És olyan messziről, a nyüzsgő sokaságban nem fogja észrevenni Pierce furcsa öltözetét.

Csakhogy mire észrevette Fowlert, az már javában törtetett feléje a tömegben. Ott volt mellette a lány is, aki nem látszott valami elégedettnek.

- Tudja, Edward - kezdte Fowler felvillanyozva -, örök életemre a lekötelezettje volnék, ha... - tátott szájjal hagyta abba.

Jóságos Isten, gondolta Pierce. Mindennek vége.

- Edward! - meredt a barátjára elképedve Fowler.

Pierce agya lázasan dolgozott, megpróbálta előre kitalálni a kérdéseket, és kieszelni rájuk a választ; érezte, hogy kiveri a hideg verejték.

- Edward, drága barátom, szörnyűségesen néz ki.

- Tudom - kezdte Pierce -, nézze...

- Mint aki a halálán van. Olyan szürke, mint egy halott. Amikor azt mondta, hogy megviseli, ha vonaton utazik, eszembe sem jutott, hogy... Mondja, jól van?

- Azt hiszem - mondta Pierce szívből jövő sóhajjal. - Feltehetőleg mindjárt jobban leszek, ha ettem valamit.

- Ha evett? Hát persze, tüstént egyen valamit, és igyon egy korty konyakot is. Az arcszínéből ítélve renyhe a vérkeringése. Magam is csatlakoznék önhöz, csakhog... ó, látom, most rakják ki az aranyat, amelyért én viselem a felelősséget. Meg tud bocsátani nekem, Edward? Valóban jól érzi magát?

- Igazán jólesik az aggodalma - kezdte Pierce -, és...

- Én szívesen segítenék - szólt közbe a lány.

- Pompás ötlet - mondta Fowler. - Igazán nagyszerű. Nagyszerű. Elbűvölő teremtés, Edward, most magára bízom - tette hozzá Fowler különös pillantással, aztán sietve elindult a peronon a poggyászkocsi felé; még hátrafordult, hogy odakiáltsa:

- Ne felejtse el, egy korty jó erős konyak csodákra képes! - és már ott sem volt.

Pierce nagyot sóhajtott, és a lányhoz fordult. - Hogy lehet az, hogy nem tűnt fel neki a ruhám?

- Ha látnád az arcodat! - mondta a lány. - Iszonyúan nézel ki... És egy halott ruhája van rajtad - nézett Pierce öltözetére.

- Az enyémet nagyon megtépte a szél.

- Szóval sikerült?

Pierce csak vigyorgott.

Pierce röviddel déli tizenkettő előtt távozott az állomásról. A lány, Brigid Lawson hátramaradt, hogy felügyeljen, míg a bátyja koporsóját átrakják egy konflisra. A hordárok nagy bosszúságára nem volt hajlandó az állomáson várakozó bérkocsikat igénybe venni, már odarendelt egyet, mondta.

A konflis csak egy óra múlva jött meg. A kocsis, egy ronda, tagbaszakadt, sebhelyes homlokú vadember, segített fölrakni a koporsót, aztán ostorával a lovak közé vágott, és a kocsi elszáguldott. Senki sem vette észre, hogy az utca végében megáll, és fölvesz egy hamuszürke ábrázatú úriembert, rá nem illő öltözékben. Aztán zörögve elhajtott, s eltűnt a távolban.

Délre a Huddleston & Bradford Bankház páncélszekrényeit fegyveres őrizet alatt átszállították a folkestone-i pályaudvarról a gőzhajóhoz, amely négy óra alatt tette meg az utat a La Manche csatornán Ostendébe. Kontinentális idő szerint délután 5 óra volt, amikor a francia vámtisztviselők aláírták a szükséges nyomtatványokat, és átvették a páncélszekrényeket, hogy aztán fegyveres őrizettel szállítsák át őket az ostendei pályaudvarra, és

vonaton vigyék másnap reggel Párizsba.

Május 23-án reggel a Louis Bonnard et Fils Bankház képviselői megérkeztek Ostendébe, hogy kinyissák a páncélszekrényeket, és ellenőrizzék a tartalmukat, mielőtt fölraknák mindet a kilencórai párizsi vonatra.

Így fedezték fel május 23-án körülbelül 8 óra 15 perckor, hogy a páncélszekrényekben nagy mennyiségű ólomlövedék található vászonzacskókba varrva, ám arany nincs bennük.

A megdöbbentő fejleményt haladéktalanul megtáviratozták Londonba; az üzenet röviddel délelőtt 10 óra után érkezett meg a Huddleston & Bradford westminsteri irodájába. Azonnal mélységes megdöbbenést váltott ki a rövid, ám tisztos múltú cégnél, és az izgalom a rákövetkező hónapokban sem ült el.

46. FEJEZET

A nyomozás rövid története

Mint az várható volt, a Huddleston & Bradfordnál kezdetben nem is akarták elhinni, hogy valami baj történt. Az angolul megszövegezett francia táviratban ez állt: ARANY NINCS SE HOL VAN, az aláírás: VERNIER, OSTENDE.

Kétségtelenül valami ostoba fennakadás támadt a francia vámhatóságoknál, jelentette ki Mr. Huddleston, amikor kézhez kapta ezt a homályos üzenetet; mire eljön a délutáni tea ideje, minden tisztázódik, jósolta. A koszos békazabálók elkeverték az aranyszállítmányt, és most az angolokra akarják hárítani a felelősséget a saját ostobaságukért, vélte Mr. Bradford, aki a legcsekélyebb

mértékben sem leplezte mélységes és életre szóló utálatát minden iránt, ami francia. Mr. Henry Fowler, aki elkísérte az aranyszállítmányt Folkestone-ba, és felügyelt arra, hogy biztonságban átrakják az ostendei gőzhajóra, megjegyezte, hogy még sose hallotta az aláíró Vernier nevét, és azon tűnődött, nem valami otromba tréfáról van-e szó. Hisz ebben az időben már egyre feszültebbé vált a kapcsolat az angolok és francia szövetségeseik közt.

Tisztázást kérő - később már követelő - táviratok cikáztak a La Manche csatornán át. Délre úgy látszott, hogy a Doverből Ostendébe tartó gőzhajó elsüllyedt, s a szerencsétlenségben odaveszett az aranyszállítmány. Kora délutánra azonban tisztázódott, hogy a gőzhajó útja során semmiféle érdemleges esemény nem történt, ám

szinte minden egyéb sokkal zavarosabb lett.

Szédítő mennyiségű táviratot küldött szét a tranzakció minden számításba jöhető résztvevőjének a párizsi bank, a francia vasúttársaság, az angol gőzhajótársaság, az angol vasúttársaság és az angol bank. A nap előrehaladtával a küldemények hangneme egyre ádázabb, tartalmuk egyre groteszkebb lett. A zűrzavar akkor tetőzött, amikor a Délkeleti Vasúttársaság folkestone-i igazgatója azt táviratozta a Brit Gőzhajózási Csomagszállító Vállalatnak, ugyancsak Folkestone-ba: QUI EST M. VERNIER? [Ki az a M. Vernier? (francia)] Amire a gőzhajózási igazgató azt válaszolta: KIKÉREM MAGAMNAK EZT A MINŐSÍTHETETLEN VÁDASKODÁST.

Mire eljött a délutáni tea ideje Londonban, a Huddleston & Bradford

vezető tisztviselőinek asztalán halomban álltak a táviratok, és küldöncök indultak az úriemberek otthonába, hogy megvigyék a hírt: halaszthatatlan üzleti ügyek miatt hitvesük ne várja haza az urakat vacsorára. Elenyészőben volt a higgadt nyugalom, a méltatlankodás a franciák hozzá nem értése fölött, s átadta helyét a növekvő gyanakvásnak, hogy valami csakugyan történhetett az arannyal. És egyre világosabbá vált, hogy a franciákat éppúgy aggasztja az ügy, mint az angolokat: M. Bonnard maga ült fel a délutáni tengerparti vonatra, hogy első kézből szerezzen értesüléseket az ostendei helyzetről. Mivel köztudomású volt, hogy M. Bonnard a világtól elvonultan él, eseményszámba ment, hogy rászánta magát az útra. Londonban hét órára, amikor a legtöbb bankhivatalnok már hazament,

leplezetlenül borúlátó volt a vezetőség hangulata. Sir Edgar ingerültnek mutatkozott, Mr. Bradford leheletén gin szaga érződött, Mr. Fowler kísértetiesen sápadt volt, Mr. Trentnek remegett a keze. Este 7.30 körül volt egy diadalittas pillanat, amikor megérkeztek a bankba az ostendei vámpapírok, melyeket az előző nap írtak alá a franciák. Azt tanúsították, hogy május 22-én délután 5 órakor a Bonnard et Fils megbízott képviselője, egy bizonyos Raymond Vernier aláírta a nyilatkozat szerint tizenkétezer font sterling értékű aranyrudat tartalmazó tizenkilenc pénzesláda átvételét a Huddleston & Bradfordtól.

- Ez az ő istenverte halálos ítéletük - lobogtatta Sir Edgar a papírt -, ha bármilyen szabálytalanság történt, az teljes egészében a franciák fejére száll. - Ez azonban erős túlzás volt a

jogi helyzetet illetően, amit ő maga is tudott.

Nem sokkal később Sir Edgar hosszú táviratot kapott Ostendéből:

KUELDEMÉNYUEK TIZENKILENC
(19) PEENZESLAADA TEGNAP
MAAJUS 22-ÉN DEELUTAAN 17.00
OORAKOR EERKEZETT
OSTENDEEBE "ARLINGTON" NEVUE
HAJOO FEDEELZETEN FENTI
SZAALLÍTMANYT AATVE
KEEPVISELOENK
EERINTETLENNEK LAATSZO
PECSEETEK FELTOERESE
NEELKUEL SZAALLITMAANYT
AATRAKTAAK OSTENDEI
PAANCEELSZEKREENYBE
OERIZEK. MAAJUS 22-EEN ESTE
ITTENI VAAMKEZELEES UTAAN
KUEL SOE BEAVATKOZAASNAK
SEMMI JELE
PAANCEELSZEKREENY OERE

MEGBIZHATO MAAJUS 23AAN
KEEPVISELOENK FELTOERTE
PECSEETET KUELDEMEENY
TARTALMA NAGY MENNYISEEGUE
PUSKAGOLYOO DE ARANY SEMMI.
ELOEZETES VIZSGAALAT
LOEVEGEK EREDETEEROEL
ANGOL GYAARTMAANYRA UTAL.
FELTOERT PECSEETEK
VIZSGAALATA KORAABBI
FELTOEREEESRE EES UJBOOLI
LEZAARAASRA UTAL SZAKSZERUE
ELJAARAAS NEM TAAMASZTOTT
GYANUUT EREDETI
VIZSGAALATNAAL.
HALADEEKTALANUL
EERTESITETTUEK
RENDORRHATOSAAGOT EES
KORMAANYT PAARIZSBAN
FELHIVTUK FIGYELMET MINDEN
ANGOL EREDETUE ANGOL VASUUT
ANGOL GOEZHAJO ANGOL
ALATTVALOOK OERIZETE.

MINDVEEGIG KEEREM EERTESITSE
ANGOL HATOOSAAGOKAT.
VAAROM MEGOLDAASAAT A
MEGFEJTHETETLEN REJTEELYRE

LOUIS BONNARD ELNOEK
BONNARD ET FILS PARIS
FELADAAS HELYE OSTENDE

Sir Edgar, akit a távirat láttán a hírek szerint "indulatos és féktelen káromkodásra késztetett az embert próbáló pillanat, valamint a késői óra", a továbbiakban állítólag kimerítően taglalta a francia nemzetet, a francia kultúrát és a francia népesség személyes és higiénés szokásait. A nála is harsányabb Mr. Bradford kifejtette meggyőződését a franciák természetellenes rokonszenvéről a gazdasági udvarban található teremtmények iránt. Mr. Fowler szemlátomást alkoholos állapotban

leledzett, Mr. Trentet pedig mellkasi fájdalmak kínozták.

Már csaknem este tízre járt, amikor a bankárok lehiggadtak annyira, hogy Mr. Edgar közölte Mr. Bradforddal: - Értésítem a minisztert. Ön értesítse a Scotland Yardot.

A rákövetkező napok eseményei úgy alakultak, amint az várható volt. Az angolok a franciákat gyanúsították; a franciák az angolokat; mindenki az angol vasúti tisztviselőket, azok viszont az angol gőzhajózási tisztviselőket, ők viszont a francia vámtisztviselőket.

Az angol rendőrtisztek Franciaországban és a francia rendőrtisztek Angliában vállvetve dolgoztak a bankok, a vasúttársaságok és a gőzhajózási társaság alkalmazásában álló magándetektívekkel. Mindenki felajánlott valamilyen jutalmat a gazemberek letartóztatásához vezető

információkért, és a besúgók a La Manche csatorna két oldalán nem késlekedtek az értesülések és szóbeszéddek szédítő bőségével szolgálni.

Széles skálán mozogtak az elméletek az eltűnt aranyszállítmányról, voltak köztük földhözragadtak - hogy néhány francia vagy angol bűnöző véletlenül rábukkant egy váratlan lehetőségre - és nagyszabásúak - hogy a francia vagy angol kormány legmagasabb rangú tisztségviselőinek rafinált celszövéséről van szó, akik e machiavellista ármánykodás révén egyrészt a saját zsebüket óhajtották megtömni, másrészt egymás ellen akarták fordítani a katonai szövetségeket. Maga Lord Cardigan, a háború nagy hőse azt a véleményét hangoztatta, hogy "semmi kétség, a pénzéhség és a politikai ügyeskedés agyafúrt ötvözetével állunk szemben".

A legtöbben azonban úgy vélekedtek a csatorna mindkét oldalán, hogy belső ember keze van a dologban. Először is a bűncselekmények nagy részénél ez volt a helyzet. A mostani eset bonyolult volta és pontos kivitelezése pedig különösen valószínűvé tette, hogy bennfentesek szolgáltatták az információt és vettek részt a végrehajtásban. Tehát alaposan megvizsgáltak és kihallgattak mindenkit, aki csak a legcsekélyebb kapcsolatban is állt a krími aranyszállítmánnyal. Néha

valószínűtlen helyzeteket teremtett a rendőrség információgyűjtő buzgalma: a folkestone-i révkapitány tízéves unokáját napokig követte egy detektív - hogy miért, arra később már senki sem emlékezett. Az ilyesfajta esetek csak fokozták az általános zűrzavart; a vizsgálat hónapokig elhúzódott, s minden új nyom és lehetőség a lelkes

és elragadtatott sajtó
megkülönböztetett figyelmében
részesült.

Június 17-ig, tehát csaknem egy hónappal a rablás után még mindig nem sikerült komoly eredményt elérni. Ekkor a francia hatóságok követelésére visszaküldtek a gyártóhoz minden páncélszekrényt, az ostendeieket meg az angol gőzhajón és a Délkeleti Vasúton lévőket egyaránt, hogy szedjék szét és vizsgálják át alaposan a záruk szerkezetét. Ekkor kiderült, hogy a Chubb-páncélszekrények zárainak belsejében áruklódó karcolások vannak, továbbá vaspor-, zsír- és viasznyomok. A többi páncélszekrényen nem találták külső beavatkozás jeleit.

Ez a felfedezés ismét a poggyászkocsi őrére, Burgessre terelte a figyelmet, akit korábban már kihallgattak és

elengedtek. Június 19-én a Scotland Yard elfogatási parancsot adott ki ellene, ám az őr aznap feleségével és két gyerekével együtt nyomtalanul eltűnt. Hetekig kutattak utána, de nem találták meg.

Ekkor merült fel, hogy a Délkeleti Vasút poggyászkocsijából eltűnt valami alig egy héttel az aranyszállítmány elrablása előtt is. Nyilvánvalónak látszott, hogy a vasúti társaság igazgatósága nem tart kellő fegyelmet, s ez megerősítette a nagyközönség gyanúját, hogy a rablás nem történhetett másutt, mint a london-folkestone-i vonaton. Amikor a Délkeleti Vasúttársaság által megbízott detektívek bizonyítékokkal álltak elő, hogy a rablást francia bűnözők hajtották végre - amely állítás alaptalanságára igen hamar fény derült -, a gyanú bizonyossággá szilárdult, és

a sajtó egyre gyakrabban emlegette az ügyet a Nagy Vonatrablásként.

A Nagy Vonatrablás 1855 júliusában és augusztusában a sajtó és a beszélgetések szenzációs témája maradt. Bár senki sem tudta elképzelni, hogyan is történhetett, a végrehajtás nyilvánvaló bonyolultsága és vakmerősége hamarosan mindenkit meggyőzött arról, hogy az elkövető csakis angol lehetett. A korábban gyanúba vett franciák a közhiedelem szerint olyan korlátoltak és gyávák voltak, hogy egy ilyen lenyűgöző vállalkozást még kitervelni sem tudnának, nemhogy kivitelezni.

Amikor augusztus végén a New York-i városi rendőrség bejelentette, hogy elfogták a rablókat, és azok amerikaiak, az angol sajtó leplezetlen megvetéssel és kételkedéssel fogadta a hírt. És csakugyan: néhány hét múlva kiderült, hogy a New York-i

rendőrség tévedett, az ő rablóik soha életükben be se tették a lábukat Angliába, hanem, az egyik tudósító szavaival élve, "afféle különös észjárású személyek voltak, akiknek kapóra jön minden nyilvánosságra hozott esemény, bármily alantas legyen is, mert mindenáron magukra kívánják vonni a nagyközönség figyelmét, ily módon elégítvén ki beteges vágyakozásukat a pillanatnyi hírnév után".

Az angol sajtó minden pletykát, szóbeszédet és feltevést közreadott a rablással kapcsolatban; ennek a fényében foglalkoztak a többi eseménnyel is. Amikor például Viktória augusztusban Párizsba látogatott, a sajtó azon töprengett, milyen módon befolyásolja majd ottani fogadtatását a rablás. (A jelek szerint semmilyen módon nem befolyásolta.)

Ám a helyzet az volt, hogy a nyári hónapok során egyetlen új fejlemény sem adódott, így az érdeklődés lassan alábbhagyott. Az emberek képzeletét négy hónapig foglalkoztatta az esemény. Ez alatt az idő alatt hosszú utat jártak meg: előbb ellenséges érzülettel viseltettek a franciák iránt, akik nyilvánvalóan valami olcsó, alattomos módszerrel lopták el az aranyat, aztán gyanúba fogták az angol pénzügyi és ipari vezetőket, akiket a legjobb esetben megbocsáthatatlan hozzá nem értésben, a legrosszabb esetben magában a bűnelkövetésben tartottak vétkesnek, s végül valamiféle csodálattal adóztak az angol bűnözők találékonyságának és merészségének, akik kitervelték és végrehajtották a bravúros fegyvertényt - akárhogyan követték el valójában.

Ám új fejlemények híján a Nagy Vonatrablás lassan unalmassá vált, és végül a közvélemény is torkig lett vele. Eleget tobzódtak a franciaellenes érzelmekben, eleget sajnálták és dicsérték magukat a gonosztevőket, eleget csámcsogtak a bankárok, vasutasok, diplomaták és rendőrök gyengéin, most már vissza akarták nyerni bizalmukat abban, hogy a bankok, a vasutak, a kormány és a rendőrség végeredményben mégiscsak megbízhatók. Röviden: azt várták, hogy kerüljenek kézre a bűnösök, még hozzá minél gyorsabban. Ám a bűnösök nem kerültek kézre. A hivatalos szervek egyre kevesebb meggyőződéssel beszéltek "az ügy lehetséges új fejleményeiről". Szeptember végén névtelen forrásból szárnyra kelt a hír, hogy Mr. Harranbynak a Scotland Yardtól tudomása volt a küszöbönálló

bűncselekményről, de nem akadályozta meg; Mr. Harranby nyomatékosan cáfolta ezt a híresztelést, mégis akadtak néhányan, akik a lemondását követelték. A Huddleston & Bradford Bankház pénzforgalma, amely a nyári hónapokban valamelyest növekedett, most egy kissé csökkent. A rablásról cikket közlő újságok példányszáma visszaesett.

1855 októberére a Nagy Vonatrablás már senkit sem érdekelt Angliában. Befutotta a teljes kört: a nagyközönség lankadatlan érdeklődésétől kísért szenzációból zavaros, kínos incidens lett, melyet mindenki szeretett volna minél előbb elfelejteni.

V. RÉSZ LETARTÓZTATÁS ÉS TÁRGYALÁS

1856. november-1857. augusztus

47. FEJEZET

A markecoló esélye

November 5-e a lőporos összeesküvés napja vagy Guy Fawkes napjaként ismeretes, és 1605 óta nemzeti ünnep Angliában. Ám az ünneplés, állapította meg a News 1856-ban, "az utóbbi években alkalmául szolgált nemcsak a kedvtelésnek, hanem egyszersmind a kegyes adakozásnak is. Íme egy dicséretes példa. Szerdán este pompás tűzijáték rendeztetett a Kereskedelmi Hajósok Árvaházának parkjában a Bow Roadon, hogy ily módon gyarapíttassék az intézmény pénzalapja. A parkot olyképpen világították ki, amint az a Vauxhallban látható, és zenekar is emelte az ünnepség fényét. A háttérben magasodó akasztófán a pápát formázó báb függött; körötte számos hordó

szurok, melyeket rettentő tűzvész emészte el, midőn eljött az ideje. A látványosságon nagy sokadalom jelent meg, és remélhető, hogy az ünnepség tetemes mértékben gyarapítja majd a kegyes célt szolgáló segélyalapot."

Természetesen ahol nagy a tömeg, és szórakoztató látványosság kínálkozik, ott szép haszonra tesznek szert a tolvajok, zsebmetszők és szajhák is, így a rendőrségnek bőven akadt dolga aznap este az árvaházban. Nem kevesebb, mint tizenhárom "csavargót, semmirekellőt és kisszerű bűnözőt" tartóztattak le a fővárosi rendőrség emberei az este folyamán, köztük egy nőszemélyt, aki ellen az volt a vád, hogy kirabolt egy ittas úriembert. A letartóztatást egy bizonyos Johnson rendőr foganatosította, méghozzá olyan sajátos körülmények között, hogy az némi magyarázatot igényel.

A fontosabb tények eléggé nyilvánvalók. A huszonhárom éves Johnson rendőr épp a parkot járta be, amikor a magasban szétrobbanó rakéták felvillanó fényénél azt látta, hogy valami nőtáemély egy földön heverő férfiú fölé hajol. Attól tartván, hogy az úriember netán beteg, Johnson rendőr odasietett, hogy felajánlja segítségét, de közeledtére a lány kereket oldott. Johnson rendőr a nyomába eredt, és hamarosan le is tartóztatta, mikor a némbet megbotlott a szoknyájában, és orra bukott.

Amikor közelről szemügyre vette, és látta, hogy "feslett küllemű és buja magaviseletű némbet", azonnal sejtette, mi is az úriember iránt tanúsított érdeklődésének valódi oka; nevezetesen, hogy a legalantasabb fajta bűnöző, melker, és kirabolta a férfiút ittas bódulatában. Johnson rendőr haladéktalanul letartóztatta.

Az arcátlan fehérszemély csípőre tett kézzel, dacosan szembeszegült vele. - Nálam aztán nem talál szajrét - jelentette ki, és ez mindenesetre megállította Johnson rendőrt. Súlyos dilemma elé került.

A Viktória korabeliek szemében méltatlan lett volna egy férfihoz, hogy ne bánjon kíméletesen minden nővel, még a legalantasabbal is, hogy ne legyen tekintettel törékeny nőiességére. Arra a nőiességre, amelyről egy korabeli szabályzat így írt: "Bővelkedik megszentelt érzeményforrásokban, magasztos anyai termékenységben, kifinomult érzékenységben és esendő törékenységben, azaz mindazon tulajdonságokban, amelyek a női jellem leglényegét alkotják, és ama biológiai vagy fiziológiai sajátosságokból erednek, melyek meghatározzák a férfi és a női nem

közi összes különbségeket. Ily módon tisztán kell látnunk, hogy a női jellem leglényege nemük minden egyes képviselőjében jelenvaló, s a rendőr köteles megadni neki a tiszteletet még az esetben is, ha bizonyos közönséges személyekből a fentebb leírt nőiesség hiányozni látszik."

A Viktória kori társadalomban kisebb-nagyobb mértékben szinte mindenki elfogadta a feltételezést, hogy a férfi és a nő személyisége biológiailag meghatározott, s ehhez a meggyőződéshez hűek maradtak, bármennyire összeegyeztethetetlen volt a társadalom jelenségeivel. Az üzletember mindennap elment dolgozni, és "józan okoskodásra képtelen" hitvesére hagyta a népes háztartás irányításának lenyűgöző, üzletviteli jellegű feladatát; eszébe sem jutott, hogy felesége munkáját ilyen megvilágításban szemlélje.

Az illemkódex képtelenségei a rendőrt hozták a legkeservesebb helyzetbe. A nő veleszületett törékenysége nyilvánvalóan megnehezítette, hogy elbánjon a nőnemű törvényszegőkkel. A bűnözők ezt ki is használták: gyakran éppen azért dolgoztak női cinkosokkal, mert a rendőrség olyan nehezen szánta rá magát a letartóztatásukra.

Johnson rendőr, ahogy november ötödikén farkasszemet nézett azzal az átkozott fehérszeméellyel, teljes mértékben átlátta a helyzetét. A nő azt állította, hogy nincs nála lopott holmi; márpedig ha ez igaz, akkor nem fogják elítélni, hiába jelenti ő ki a tanúvallomásában, hogy markecoláson kapta. Ha nem találják nála egy zsebórát vagy valami más vitathatatlan férfiholmit, elengedik.

Meg sem motozhatta a lányt: még a gondolat is képtelenségnek számított,

hogy egy nő testéhez hozzáérjen. Az egyedüli megoldás az lett volna, ha bekíséri az őrszobára, és ott megmotoztatják egy felügyelőnővel. Csakhogy már későre járt, a felügyelőnőt valószínűleg álmából kellett volna fölverni, és az őrszoba jó néhány utcányira volt. Amíg ő bekíséri, végig a sötét utcákon, a kis ringyó játszva megszabadulhat a bűnjeltől.

Továbbá ha Johnson rendőr előállítja a lányt, hívhatja a felügyelőnőt, nagy kavarodást támaszt, és ha végül kiderül, hogy a nőszemély tiszta, akkor ő bolondot csinált magából, és alapos megrovásban részesül. Mindezt jól tudta; akárcsak a lány, aki vakmerő daccal nézett szembe vele.

Végeredményben az egész nem érte meg a kockázatot meg a kellemetlenséget, és Johnson rendőr legszívesebben egy alapos fejmosással elengedte volna a

nőszemélyt. Ám röviddel azelőtt figyelmeztették a felettesei, hogy őrizetbe vételi teljesítménye nem üti meg a mértéket; legyen éberebb a gonosztettek üldözése során. És nem hagytak kétséget afelől, hogy az állása forog kockán.

Johnson rendőr tehát, a szétrobbanó rakéták szaggatott, szertefröccsenő fényében - a lány leplezetlen megdöbbenésére és a saját jobb meggyőződése ellenére - elhatározta, hogy bekíséri és megmotoztatja a melkert.

Dalby, az ügyeletes őrmester ádáz kedvében volt, amiért berendelték az ünnep éjszakáján; nagyon rossz néven vette, hogy kimarad az általános vigasságból.

Dühösen meredt Johnsonra és a mellette álló nőszemélyre. Alice Nelson a neve, mondta a nő, kora pedig "tizennyolc éves vagy ilyesmi". Dalby

felsőhajtott, és álmosan dörzsölte a képét, amíg kitöltötte a nyomtatványokat. Elküldte Johnsont a felügyelőnőért. A lányra ráparancsolt, hogy üljön le egy sarokba. Az elhagyatott őrszoba csöndes volt, csak a petárdák pukkanása és sivítása hallatszott messziről.

Dalby zsebében egy flaska lapult, melyet az őrmester meg-meghúzott az éjszakai ügyeleten, ha nem látta senki. Csakhogy most ott ült ez az arcátlan kis semmirekellő, és akár bűnös volt, akár nem, ő nem ihatott miatta; ez nagyon bosszantotta az őrmestert, aki dühösen, ádáz tekintettel bámult a semmibe. Mindig akkor hiányzott neki a legjobban az ital, amikor meg kellett tagadnia magától.

- Nem mondom, van itt valami a rongyaim alatt, be is leshet mingyár - szólalt meg egy idő múlva a lány buja hangon, kihívóan, és hogy még

félreérthetlenebb legyen a célzás, szoknyáján keresztül sóváran dörzsölte a tagjait. - Alighanem megtalálja, amit keres - tette hozzá.

Dalby felsóhajtott.

A lány tovább vakaródzott. - Tudom, hogyan köll a maga kedvére tenni - folytatta -, abba biztos lehet.

- Aztán majd bujakórt kapok a fáradságomért - mondta Dalby. - Ismerem a fajtádat, szépségem.

- Hé, mit képzelsz? - háborodott fel a lány. - Hogy jön maga ehhez a link hadovához? Nincs nekem bujakórom, nem is volt soha!

- Nincs hát - mondta Dalby fáradtan, és megint a flaskájára gondolt. - Egyikőtöknek sincs, igaz?

A kis ringyó elhallgatott. Már nem vakarta magát; nemsokára kiegyenesedett a székből, és illedelmesen ült. - Kössünk üzletet - mondta -, esküszöm, nem bánja meg.

- Nincs mivel üzletelni, szépségem - mondta Dalby szinte oda se figyelve. Ismerte ezt az unalmas műsort, isten tudja, hányszor nézte már végig esténként itt az őrszobán. Valami kis jószágot bevonszol egy rendőr, az meg váltig hangoztatja az ártatlanságát. Aztán beletörődik a helyzetbe, és felajánlja a szolgálatait, s ha visszautasítják, rövidesen megvesztegetéssel próbálkozik.

Mindig ugyanúgy ment.

- Engedjen el - mondta a lány -, kap egy aranyat.

Dalby felsóhajtott, és a fejét csóválta. Ha ennél a teremtnél van egy arany, akkor holtbiztos, hogy melker, amint a fiatal Johnson mondta.

- Jó, nem bánom - folytatta a lány -, adok tízet. - A hangjában most már félelem bujkált.

- Tíz aranyat? - kérdezte Dalby. Ez legalább újdonság volt; még soha

életében nem ajánlottak neki tíz aranyat. Nyilván hamis mind, gondolta.

- Tíz arany, nem viccelek.

Dalby tétovázott. Tisztességes embernek tartotta magát, és a törvény viharedzett őre volt. De tizenöt shillinget kapott hetenként, néha azt is késve. Mi tagadás, tíz arany szép pénz volt neki. Egy darabig elidőzött a gondolatnál.

- Na jó, nem bánom - mondta a lány, aki félreértette a habozását-, legyen száz! Száz arany!

Dalby elnevette magát. A hangulat elszállt, az álmodozásnak egy pillanat alatt vége szakadt. Semmi kétség, a lány annyira megijedt, már azt se tudja, mit beszél. Még hogy száz arany! Micsoda képtelenség!

- Nem hiszi?

- Maradjon nyugton - mondta az őrmester. Megint a zsebében lapuló flaskára gondolt.

Rövid csönd támadt, a lány az ajkát rágta, és összeráncolta a szemöldökét.

- Tudok egyet-mást - mondta végül.

Dalby a mennyezetet bámulta. Olyan szánalmas és kiszámítható volt az egész. Mikor a megvesztegetés sem sikerül, előhozakodnak azzal, hogy tudnak valamit egyik vagy másik bűnügyről. - Aztán mit? - kérdezte inkább csak unalmában.

- Egy átkozottul sószerolt mókáról van szó, nem viccelek.

- És mi volna az?

- Tudom, ki csinálta a vonatrablást.

- Szűz Máriám - mondta Dalby -, maga aztán belevaló kis tyúk. Tudja, hogy épp erről akarunk hallani mindannyian... és hallunk is minden istenverte semmirekellőtől, csirkefogótól és melkertől, ahány csak az utunkba kerül. Mindegyik tud valamit. Csak nekem már vagy százan

köptek - mosolygott halványan a lányra.

Tulajdonképpen szinte megsajnálta őt. Olyan nyomorult, szánnalmas jószág volt, ócska kis melker, aki a közönséges és silány bűnözés leghitványabb formáját űzi, és még valami értelmes megvesztegetés sem telik tőle. Az igazat megvallva Dalbynak mostanában már nem is nagyon ajánlgatták, hogy mondjak valamit a vonatrablásról. Idejétmúlt ügy volt, senkit sem érdekelt. Akadt vagy fél tucat újabb és izgalmasabb bűncselekmény, amelyről köpni lehetett.

- Ez nem link duma - erősködött a lány.
- Ismerem a mackózt, aki csinálta, drótot kaphat tőlem egyből, hol van.
- Hát persze - mondta Dalby.
- Esküszöm - erősködött a lány egyre kétségbeesettebben. - Esküszöm.
- Na jól van, ki a fickó?

- Azt nem mondom meg.
- Nem hát, de nyilván megtalálod nekünk ezt az úriembert, ha elengedünk egy időre, hogy szimatolj utána, mi? - csóválta a fejét, és a lányra nézett, hogy lássa az elképedését. Ezek az alvilági figurák mindig elképedtek, ha egy zsaru előre kitalálta, mit akarnak bemesélni neki. Miért képzelték, hogy aki a rendőrségen dolgozik, az mind gyengeelméjű és ütődött? Csakhogy most Dalby képedt el, mert a lány nyugodtan azt mondta: - Nem.
- Nem? - kérdezte Dalby.
- Nem - ismételte meg a lány. - Tudom én jól így is, hol találják.
- Csak éppen neked kell odavezetned bennünket? - érdeklődött Dalby.
- Nem - mondta a lány.
- Nem? - tétovázott Dalby. - Hát akkor ki vele, hol találjuk?

- A Newgate börtönben - mondta a lány.

Eltelt néhány perc, mielőtt Dalby felfogta a szavak értelmét. - A Newgate börtönben? - kérdezte.

A lány rábólintott.

- És hogy hívják?

A lány vigyorgott.

Röviddel később Dalby hivatott egy futárt, és elküldte a Yardra egyenest Mr. Harranby irodájába, mert olyan különösnek találta a hallottakat, lehetett bennük némi igazság.

Hajnalra a hatóságok világosan látták az alaphelyzetet. A nő, Alice Nelson egy bizonyos Robert Agar szeretője volt, akit a közelmúltban letartóztattak ötfontos bankjegyek hamisításának vádjával. Ártatlannak vallotta magát; most a Newgate börtönben ült előzetes letartóztatásban.

A lány Agar jövedelme híján különféle bűncselekményekből próbálta

fenntartani magát, és tetten érték markecolás közben. Egy későbbi jegyzőkönyv szerint "az elzártaságtól való teljességgel leküzdhetetlen rettegés mutatkozott rajta", vagyis feltehetőleg klausztrofóbiás volt. Akárhogy is, beárulta a szeretőjét, és elmondott mindent, amit tudott, bár nem tudott valami sokat - ám eleget ahhoz, hogy Mr. Harranby Agarért küldjön.

48. FEJEZET

Kenguruvadászat

"A bűnöző fondorlatos gondolkodásának alapos ismerete - írta emlékirataiban Edward Harranby - nélkülözhetetlen a rendőri kihallgatás során." Harranby kétségtelenül birtokában volt ezen ismeretnek, ám be kellett látnia, hogy az előtte ülő,

ugatva köhögő férfi különlegesen nehéz eset. A kihallgatás már két órája zajlott, de Robert Agar kitartott a története mellett.

A kihallgatások során Harranby szívesen alkalmazta azt a módszert, hogy hirtelen új témákat vetett be, így a bűnözőt minduntalan kizökkentette gondolatmenetéből. Agarnak azonban szemlátomást nem okozott gondot ez a módszer.

- Mr. Agar - mondta Harranby -, ki az a John Simms?

- Sose hallottam róla.

- Ki az az Edward Pierce?

- Mondtam már, sose hallottam róla - köhögött Agar a zsebkendőbe, amelyet Harranby beosztottja, Sharp nyújtott oda neki.

- Ez a Pierce nevű ember nem egy híres betörő?

- Honnan tudjam én azt?

- Honnan is tudná - sóhajtott fel Harranby. Biztos volt benne, hogy Agar hazudik. Megtévesztésről árulkodott a testtartása, a sunyin lesütött szeme, minden kézmozdulata. - Nézzük csak, Mr. Agar. Mióta foglalkozik pénzhamisítással?

- Sose csináltam effélét - mondta Agar.

- Esküszöm, nem én voltam. Lementem a kocsmába, és fölhajtottam egy-két pohárral, mást nem csináltam. Esküszöm.

- Tehát ártatlan?

- Az vagyok hát.

Harranby hallgatott egy darabig. - Hazudik - mondta aztán.

- Esküszöm az élő Istenre.

- Hosszú éveket fog lehúzni a sitten. Ne képzelje, hogy megúszhatja.

- Nem csináltam semmit - jött ki a sodrából Agar.

- Hazugság, szemenszedett hazugság! Maga pénzhamisító, semmi egyéb!

- Esküszöm, sose csináltam hamis pénzt. Nincs értelme... - hirtelen elhallgatott.

Rövid csönd támadt a szobában, csak a falióra ketyegése hallatszott. Harranby éppen azért szerezte be az órát, mert egyenletes, hangos ketyegése idegesítette a foglyokat.

- Miért nincs értelme? - kérdezte halkan.

- Mert becsületes vagyok, azér - mondta lesütött szemmel Agar.

- Miféle becsületes munkát végez?

- Alkalmi munkát. Hol itt, hol ott.

Homályos kibúvó volt, de meggyőző. Londonban abban az időben csaknem félmillió szakképzetlen munkás élt különböző alkalmi munkákból, bármiből, ami adódott.

- Hol dolgozott?

- Hol is, lássam csak - sandított rá Agar. - Egy napig Lapátoltam a millbanki gázműveknél. Két napig

téglát hordtam Chenworthban. Egy hete pár órát dolgoztam Mr. Bamhamnak, kitakarítottam a pincéjét. Tuggya, megyek, ahova tudok.

- A munkaadói emlékezni fognak magára?

- Ki tuggya? - mosolygott Agar.

Harranby megint holtvágányra jutott. Akik alkalmi munkásokat vettek fel, gyakran nem emlékeztek vagy rosszul emlékeztek rájuk. Ezzel különben sem menne sokra.

Harranby azon kapta magát, hogy a fogoly kezét bámulja. Agar összekulcsolt két keze az ölében nyugodott. És Harranbynak feltűnt, hogy az egyik kezén hosszú a kisujja körme. Lerágta, hogy ne legyen olyan feltűnő, de még mindig elég hosszú volt.

A hosszú köröm sok mindent jelenthetett. A matrózok, különösen a görögök azért növesztették meg a

körmüket, mert úgy tartották, ez szerencsét hoz; némelyik pecsétviasszal dolgozó írnok is hosszúra növesztette a körmöt egy-egy ujján, mert azzal szedte ki a pecsétnyomót a forró viaszból. De Agar...

Harranby fölvetett egy papírlapot az íróasztaláról, és föltette a szemüvegét.

- Nos, itt van nálam a priusza. Nem valami épületes látvány.

- A priuszom? - Agar most valóban elképedt. - Nekem nincs priuszom.

- Dehogynincs - húzta végig Harranby az ujját a papíron. - Robert Agar... hmm... huszonhat éves... hm... Bethnal Greenben született... hm... Igen, megvan. Bridewell börtön, hat hónap csavargásért, 1849-ben...

- Ez nem igaz! - tört ki Agar.

- ... és Coldbath, egy év nyolc hónap rablásért, 1852-ben...

- Mióta mackós? - kérdezte Harranby.
- Micsoda? - nézett rá Agar színlelt ártatlansággal. - Mackós?
- Ugyan már - mondta Harranby. - Tudja azt maga jól, ki a mackós.
- Egyszer voltam hajtó. Fönt északon, vadászatoknál.

Harranby nem hagyta másra terelni a szót. - Maga készítette a kulcsokat a páncélszekrényekhez?

- Kulcsokat? Miféle kulcsokat?

- Jobb, ha nem megy el színésznek, Agar - sóhajtott fel Harranby.

- Nem értem, uram - mondta Agar. - Miféle kulcsokról beszél?

- A vonatrabláshoz szükséges kulcsokról.

- Nafene - nevette el magát Agar. - Azt hiszi, ha benne lettem volna abban a sószerolt melóban, most hamis pénzt csinálnák?

Harranbynek arcizma sem rezzent, de tudta, hogy Agarnak igaza van. Semmi

értelme nem lett volna, hogy valaki, aki részt vett egy tizenkétezer fontos rablásban, egy évvel később ötfontos bankjegyeket nyomjon.

- Hiába hazudozik itt - mondta Harranby. - Tudjuk, hogy Simms cserbenhagyta magát. Nem érdekli, hogy magával mi lesz... akkor maga miért védi?

- Sose hallottam róla - mondta Agar.

- Vezessen el hozzám bennünket, nem fogja megbánni.

- Sose hallottam róla - ismételte Agar. - Nem érti?

Harranby szünetet tartott, és Agarra meredt, aki tökéletesen nyugodt maradt, csak köhögési rohamok rázták időnként. Aztán a sarokban ülő Sharpra pillantott. Ideje volt, hogy más módszerrel próbálkozzanak.

- Ez nem igaz, esküszöm, nem igaz!

- Itt áll a nyilvántartásban, Mr. Agar, féhéren feketén - nézett Harranby

dühösen a fogolyra szemüvege fölött. - Azt hiszem, a bírót érdekelni fogja. Mit gondol, Mr. Sharp, mennyit kap?

- Legalább tizennégy év deportálás - mondta Sharp megfontoltan.

- Hát igen, tizennégy év Ausztráliába... nagyjából ennyi.

- Ausztráliába? - suttogta Agar.

- Alighanem - bólintott hűvösen Harranby. - Ilyen esetekben rendszerint hajóra rakják az elkövetőket.

Agar hallgatott.

Harranby tudta, hogy bár a "deportálást" a közvélemény rettegett büntetésként tartotta számon, maguk a bűnözők egykedvűen, sőt örömteli várakozással fogadták az ausztráliai száműzetést. Sok gonosztevő úgy vélte, Ausztrália alighanem kellemes hely, és kétségtelenül jobb "kengurura vadászni", mint egy angliai börtönben letölteni a hosszú büntetést.

Ebben az időben az új-dél-walesi Sydney csakugyan szép, fejlődő, harmincezer lakosú tengeri kikötő volt. Ráadásul olyan hely, ahol "mindenkinek a múltját elfelejtik, s a jó emlékezőtehetség és a kíváncsi elme iránt nagymérvű ellenszenvvel viseltetnek..." Bár az emberek néha durván viselkedtek - a hentesek előszeretettel kopasztották meg elevenen a baromfit -, gázvilágítású utcáival, elegáns palotáival, felékszerezett asszonyaival és sajátos társadalmi életével kellemes hely volt ez a város. Egy Agar-féle fickó a deportálást legrosszabb esetben olyasminek tekinthette, ami nem egészen fenékgig tejfel.

Ő mégis nagyon izgatott lett. Szemlátomást nem szeretett volna elmenni Angliából. Harranby ezt biztató jelnek találta.

- Egyelőre végeztünk - állt fel. - Ha holnap vagy holnapután mégis úgy gondolná, hogy van valami mondanivalója, csak szóljon az öröknek a Newgate-ben.

Agait kivezették. Harranby hátradőlt az íróasztalánál.

- Mit olvasott föl neki? - lépett hozzá Sharp.

- Értesítés a Házkezelési Bizottságtól - vette föl asztaláról a papírlapot Harranby -, hogy ezentúl nem állhatnak kocsik az udvarban.

Három nap múlva Agar szólt a newgate-i öröknek, hogy kihallgatást kér Mr. Harranbytól. November 13-án elmondott mindent, amit a rablásról tudott; cserébe enyhe büntetést ígértek neki, és megcsillantották a lehetőséget, hogy az ügyben szereplő valamelyik intézmény - a bank vagy a vasúttársaság vagy maga a kormány - esetleg hajlandó lesz némi

javadalmazásban részesíteni őt a nyomravezetőnek ígért jutalomból.

Agar nem tudta, hol van a pénz. Pierce-től havi illetményt kapott bankjegyekben, mondta. A bűnözők korábban megállapodtak, hogy két évvel a bűncselekmény után, a következő év, vagyis 1957 májusában osztoznak meg a nyereségen.

Azt azonban tudta Agar, hogy hol van Pierce háza. November 13-án este a Yard körülvette Edward Pierce avagy John Simms házát, és kibiztosított lőfegyverrel behatoltak. A tulajdonos azonban nem volt otthon; a rémült cselédek elmondták, hogy elutazott a városból, mert látni akarta a másnapi bokszeccset Manchesterben.

49. FEJEZET

A bokszeccs

Angliában elvileg törvény tiltotta bokszeccsek rendezését, ám a

tizenkilencedik század folyamán mindvégig tartottak ilyen mérkőzéseket, méghezzá óriási, hűséges közönség előtt. Hogy kijátsszák a törvényt, a nagy meccseket utolsó pillanatban átvitték egyik városból a másikba, a bokszejongók és sportimádók népes tömege pedig ment utánuk.

A november 19-i mérkőzést - Nagyerejű Tim Revels, a Verekedő Kvéker és a kihívó, Neddy Singleton között - Liverpoolból előbb egy Eagle Welles nevű kisvárosba, végül pedig a Manchester melletti Warringtonba helyezték át. A mérkőzésen több mint húszezer ember jelent meg, és nem elégítette ki őket a látvány.

Abban az időben a bokszeccsnek olyan szabályai voltak, hogy a mai néző rá sem ismerne erre a sportra. A küzdő felek csupasz ököllel verekedtek, és nagyon vigyáztak, hogy

kezük és csuklójuk meg ne sérüljön az ütések során; ha valaki a mérkőzés korai szakaszában eltörte az ujjízületeit vagy a csuklóját, szinte biztosan elveszítette a meccset. A menetek időtartama változott, és a mérkőzéseknek nem volt előre megszabott ideje. Gyakran ötven, sőt nyolcvan menetből álltak, s majd egy napig tartottak. A küzdelem célja az volt, hogy a bokszoló lassan és módszeresen ejtsen kis vágásokat és sebeket az ellenfelén; senki sem akarta kiütni a másikat. Épp ellenkezőleg, az igazi bokszoló lassan, fokozatosan törte meg ellenfelét.

Nagyerejű Tim kezdettől fogva klasszisokkal jobb volt Neddy Singletonnál. Neddy a mérkőzés korai szakaszában azt a cset alkalmazta, hogy ahányszor csak megütötték, fél térdre esett, így akarta lelassítani a mérkőzést, és lélegzethez jutni. A

nézők fütyültek és pfújoltak az úriemberhez méltatlan trükk miatt, de mit sem tehettek ellene, különösen mert a bíró - akinek rá kellett számolnia - olyan lassú volt, hogy nem lehetett kétséges: Neddy támogatói bölcsen lefizették. Végül a nézők felháborodását csillapította, hogy belátták: a ravaszkodás mellékhatásaként meghosszabbodik a véres látványosság, amely idehozta őket.

Itt, ahol a közönség ezerszámra tolongott, s köztük mindenféle elvetemült és vad haramia, a Yard emberei igyekeztek feltűnés nélkül eljárni. Agar, hátában egy revolverrel, messziről megmutatta Pierce-t és Burgesst, akiket aztán ügyesen lefüleltek: mindegyikük oldalába revolvert nyomtak, és a fülükbe súgták, hogy jöjjenek szép csöndben, vagy

kapnak egy darab ólmot a bordáik közé.

Pierce barátságosan üdvözölte Agart. - Beköptél, mi? - kérdezte mosolyogva.

Agar nem tudott a szemébe nézni.

- Nem érdekes - vont vállat Pierce. - Ezzel is számoltam, ne félj.

- Nem volt más választásom - nyögte ki Agar.

- Búcsút mondhatsz a részednek - mondta Pierce nyugodtan.

Pierce-t kivezették a bokszmeccsre egybegyűlt tömegből, Mr. Harranby elé.

- Maga Edward Pierce, akit John Simms néven is ismernek?

- Én vagyok - felelte a férfi.

- Letartóztatom rablás vádjával - jelentette ki Mr. Harranby.

- Nem fog benn tartani - közölte Pierce.

- Azt hiszem, uram, téved - mondta Harranby.

November 19-én, mire leszállt az éjszaka, Pierce és Burgess a Newgate börtön lakója volt, Agarral együtt. Harranby csöndben értesítette az illetékes kormánytisztviselőket a sikerről, de sajtóközleményt nem adtak ki, mert Harranby le akarta tartóztatni a Miriam néven ismert nőt és a kocsiszt, Barlow-t is, akik még szabadlábon voltak. Továbbá vissza akarta szerezni a pénzt.

50. FEJEZET

A puhítás

Mr. Harranby november 22-én hallgatta ki először Pierce-t. Helyettese, Jonathan Sharp följegyezte naplójában, hogy "H. korán érkezett, fölöttébb elegánsan, jó színben. Szokásos teája helyett egy csésze kávéét ivott. Észrevételek arról, hogyan

kell bánni Pierce-szel stb. stb. Azt mondta, szerinte semmit sem lehet kiszedni Pierce-ből, amíg meg nem puhítja."

A kihallgatás végül rendkívül rövidre sikerült. Reggel kilenckor bevezették az irodába Pierce-t, és felszólították, hogy üljön a szoba közepén álló székre. Harranby íróasztala mögül szokott parancsoló modorában intézte hozzá az első kérdést.

- Ismer egy Barlow nevű férfit?

- Igen - mondta Pierce.

- Hol van most?

- Nem tudom.

- Hol van a Miriam nevű nő?

- Nem tudom.

- Hol van a pénz? - kérdezte Harranby.

- Nem tudom.

- Úgy látom, maga nagyon sok mindent nem tud.

- Csakugyan - felelte Pierce.

Harranby méregette őt egy pillanatig. Rövid csönd támadt. - Talán ha egy darabig a Coldbathban lesz, az felfrissíti az emlékezetét.

- Kétlem. - Pierce-nek szeme sem rebbent. Nemsokára elvezették.

- Meg fogom törni, annyi szent - mondta Harranby, amikor egyedül maradt Sharppal. Még aznap intézkedett, hogy Pierce-t vigyék át a Newgate börtönből a Coldbath Fields-i büntetőintézetbe, amelyet Bastille-nak is neveztek. Ide általában nem zártak előzetes letartóztatásban lévő bűnözőket. De a rendőrség gyakran élt azzal a fogással, hogy odaküldte azokat, akikből "ki akart szedni" valamit a tárgyalás előtt.

Ez volt a legfélelmetesebb angol börtön. Henry Mayhew 1853-ban meglátogatta, és beszámolt az ottani különlegességekről. Mindenekelőtt a taposókerékekről. Az egymás mellett álló

keskeny fülkébe - melyek olyanok voltak, "akár egy nyilvános vizelde fülkéi" - tizenöt perces időszakokra zárták be a foglyokat, akiknek egy huszonnégy fokú keréken kellett járniuk. Egy őr így ecsetelte a taposókerék előnyeit: "Lássa, a fogoly nem tudja megvetni a lábát, merthogy a fokok mindig lesüllyednek a lába alatt, ettől fárad el annyira. Aztán meg a fülkéek nagyon kicsik, és fölforrósodik bennük a levegő, hogy a negyedóra végén már lélegezni is alig lehet."

Még kellemetlenebb volt a golyógyakorlat; ez annyira igénybe vette a rabokat, hogy a negyvenöt évnél idősebbeket rendszerint mentesítették alóla. A foglyok körben álltak, háromlépésnyi távolságra egymástól. Adott jelre mindegyikük fölemelt egy tizennégy kilós ágyúgolyót, átvitte a szomszédja helyére, leejtette, és visszatért az

eredeti helyére, ahol újabb ágyúgolyó várta. A gyakorlat alkalmanként egy óráig tartott.

A legfélelmetesebb a "forgattyú" volt, egy homokkal megtöltött forgódob, amelyet kézi forgattyúval hajtottak. Különleges büntetésnek számított, rendszerint a fékezhetetlen raboknak tartották fenn.

Coldbath Fields napirendje annyira megviselte a foglyokat, hogy sokan rövid, hat hónapos büntetés során is "kikészültek": fizikailag sérülten, idegileg megroppanva hagyták el a börtönt, akaraterejük annyira megtört, hogy a továbbiakban alig voltak alkalmasak bűnelkövetésre.

A vizsgálati fogságban lévő Pierce-t nem lehetett alávetni a taposókeréknek, a golyógyakorlatnak vagy a forgattyúnak; de a foglyokra vonatkozó előírásokat köteles volt betartani, és ha megtörte például a

hallgatás parancsát, büntethették azzal, hogy a forgattyúba tették. Így feltételezhető, hogy az örök gyakran vádolták beszélgetéssel, és kezelésbe vették, hogy "megpuhuljon".

December 19-én, amikor már négy hetet töltött a Coldbathban, Pierce-t ismét kihallgatásra vitték Harranby irodájába. "Most majd megtudunk egyet-mást", mondta Harranby előzőleg Sharpnak, de végül a második kihallgatás éppolyan rövidre sikerült, mint az első.

- Hol van a Barlow nevű férfi?

- Nem tudom.

- Hol van a Miriam nevű nő?

- Nem tudom.

- Hol van a pénz?

- Nem tudom.

Mr. Harranby kivörösödött a dühtől, homlokán kidagadtak az erek; felbőszülve vetett véget a kihallgatásnak. Amikor elvezették,

Pierce nagy lelki nyugalommal kívánt neki kellemes karácsonyi ünnepeket.

"Ennek az embernek a pimaszsága - jegyezte föl később Harranby - felülmúlt minden képzeletet."

Mr. Harranbyra ebben az időben többfelől is súlyos nyomás nehezedett. A Huddleston & Bradford Bankház vissza akarta kapni a pénzét, és óhaját magának a miniszterelnöknek, Lord Palmerstonnak a révén hozta Harranby tudomására. Az "Öreg Pam" érdeklődése már magában is kínos volt, hisz Harranbynak be kellett vallania, hogy Coldbath Fieldsbe csukatta Pierce-t, márpedig ez nem vetett rá valami jó fényt.

Az eljárás "némiképp szabályellenes", állapította meg Palmerston, de Harranby azzal vigasztalta magát, hogy egy miniszterelnök, aki festi a pofaszakállát, aligha van abban a

helyzetben, hogy másokat elmarasztaljon némi alakoskodásért.

Pierce február 6-ig maradt Coldbathban, amikor Harranby ismét maga elé rendelte.

- Hol van a Barlow nevű férfi?

- Nem tudom.

- Hol van a Miriam nevű nő?

- Nem tudom.

- Hol van a pénz?

- Egy kriptában, Saint John's Woodban

- mondta Pierce.

- Tessék? - hajolt előre Harranby.

- A John Simms nevét viselő kriptában van - közölte Pierce nyájasan -, a Martin Lane-i temetőben, Saint John's Woodban.

- Ezt miért nem mondta eddig? - dobolt Harranby ujjával az asztalon.

- Nem volt kedvem - mondta Pierce.

Harranby utasítást adott, hogy Pierce-t vigyék vissza Coldbath Fieldsbe.

Február 7-én megkeresték a kriptát, és megszerezték a felnyitásához szükséges engedélyeket. Mr. Harranby a bank képviselőjének, Mr. Henry Fowiemek kíséretében aznap déli tizenkettőkor kinyitatta a sírboltot. Nem volt benne koporsó - és nem volt arany sem. Amikor ismételten megvizsgálták a kriptá ajtaját, kiderült, hogy a lakatot nemrégiben fölfeszítette valaki.

Mr. Fowlert mérhetetlenül felbőszítette ez a fölfedezés, Mr. Harranby pedig fölöttébb kínosan érezte magát. Másnap, február 8-án Pierce-t ismét kihallgatásra vitték Harranby irodájába, és közölték vele a hírt.

- Ezek szerint megraboltak a csirkefogók - mondta Pierce. Sem hangja, sem modora nem árulkodott különösebb elkeseredésről, amit Harranby szóvá is tett.

- Mindig tudtam - közölte Pierce -, hogy Barlow-ban nem lehet megbízni.

- Szóval úgy gondolja, Barlow vitte el a pénzt?

- Ki más lehetett volna?

Rövid csönd támadt. Harranby hallgatta az órája ketyegését, mely most az egyszer sokkal jobban bosszantotta őt, mint a foglyot, aki szerfölött nyugodtnak mutatkozott.

- Magát nem is zavarja - kérdezte Harranby -, hogy a cinkosai így kijátszották?

- Nem volt szerencsém - felelte Pierce nyugodtan. - Magának sem - tette hozzá kis mosollyal.

"Önuralmából és választékos modorából arra következtettem - jegyezte föl Harranby -, hogy újabb mesét eszelt ki a megtévesztésünkre. Ám további erőfeszítéseim az igazság kiderítésére megghiúsultak, mert 1857. március elsején a Times riportere

értesült Pierce elfogatásáról, és ezt követően előzetes letartóztatásának meghosszabbítása akadályokba ütközött volna."

Mr. Sharp szerint főnöke "indulatos szidalmakkal és érzelemkitörésekkel fogadta" a Pierce fogva tartásáról szóló újsághírt. Tudni akarta, ki vezette nyomra az újságokat. A Times nem volt hajlandó megnevezni a forrását. Elbocsátották a Coldbath egyik őrét, akiről úgy vélték, ő fecsegett, de soha nem derült ki, valójában mi történt. Még azt is beszélték, hogy Palmerston irodájától származott az értesülés. Akárhogy is, Burgess, Agar és Pierce tárgyalását kitűzték 1857. július 12-ére.

51. FEJEZET

Bíróság előtt a Birodalom

A három bankrabló tárgyalását a nagyközönség ugyanolyan felfokozott érdeklődéssel fogadta, mint amelyet annak idején a bűncselekmény iránt mutatott. A vád képviselői tudták, milyen feszült várakozás övezi az eseményt, s mindent elkövettek, hogy minél jobban kihasználják a bírósági eljárásban rejlő drámai lehetőségeket. Először az epizódszereplőt, Burgesst ültették a vádlottak padjára az Old Baileyben, aki csak töredékesen ismerte az eseményeket, s felkeltette a közönség érdeklődését a további részletek iránt.

Másodiknak Agart hallgatták ki, aki újabb tényeket hozott napvilágra. Ő azonban, akárcsak Burgess, szemlátomást korlátolt ember volt, tanúvallomása csak arra szolgált, hogy ráirányítsa a figyelmet Pierce-re, akit a sajtó "a bűnözés nagymestereként" emlegetett, mint "a bűncselekmény

lenyűgözően okos, elvetemült mozgatóját".

Pierce még mindig a Coldbath Fieldsben raboskodott, és nem látta őt sem a nagyközönség, sem a sajtó. A buzgó riporterhadnak módjában állt vad és fantáziadús beszámolókat kiagyalni megjelenéséről, modoráról és életmódjáról. Amit 1857 júliusának első két hetében írtak róla, annak a legnagyobb része nyilvánvalóan koholmány: hogy három szeretőjével él egy fedél alatt, s olyan, akár egy "emberi dinamó"; hogy ő állt az 1852-es nagy sakkbotrány mögött; hogy I. Napóleon törvénytelen fia; hogy kokainnal és ópiummal él; hogy korábban egy német grófnő férje volt, akit 1848-ban megölt Hamburgban. Semmi sem bizonyítja, hogy mindebből csak egy szó is igaz lenne, de ahhoz nem fér kétség, hogy a nagyközönség

kíváncsiságát alaposan felkorbácsolta a sajtó.

Még magára Viktória királynőre is átragadt az érdeklődés "ezen fölöttébb vakmerő és galád lator iránt, akit saját szemünkkel óhajtunk megtekinteni". Kifejezte továbbá óhaját, hogy jelen legyen az akasztásnál; szemlátomást nem tudott arról, hogy 1857-ben nagy értékű lopásért már nem járt halálbüntetés Angliában.

Heteken át nagy csődület gyűlt össze a Coldbath Fields körül, abban a hiú reményben, hogy egy pillantást vethetnek a szeniális bűnözőre. Pierce mayfairi házába három alkalommal törtek be az emléktárgyra éhes gyűjtők. A rendőrség őrizetbe vett egy "előkelő úrhölgyet" - mást nem árulnak el róla a források -, mikor egy férfizebkendővel távozott a házból.

Ez a lelkes érdeklődés egy bűnöző iránt "nem helyénvaló, sőt, mondhatni,

dekadens" panaszkolta a Times, és odáig ment, hogy azt sugallta, a nagyközönség viselkedése "az angol tudat valamely végzetes fogyatékoságára" utal.

Így a történelem különös véletlenének kell tekintenünk, hogy mire május 23-án Pierce megkezdte a vallomástételt, a nagyközönség és a sajtó érdeklődése már másfelé fordult. Angliának ugyanis váratlanul nemzeti méretű megpróbáltatással kellett szembenéznie; egy döbbenetes és véres felkeléssel Indiában.

A növekvő brit birodalom - amelyet némelyek Brutális Birodalomnak neveztek - két súlyos kudarcot szenvedett el a megelőző évtizedekben. Az elsőt 1842-ben Kabulban, Afganisztánban, ahol hat nap alatt 16 500 angol katona, nő és gyermek lelte halálát. A másodikat a krími háborúban, amely közben véget

ért, s mindenki a hadsereg megreformálását követelte. Olyannyira, hogy a korábban nemzeti hősként tisztelt Lord Cardigant már nem becsülte senki; még azzal is megvádolták (alaptalanul), hogy ott sem volt a könnyűlovasság rohamánál; nem tett jót hírnevének a hírhedt műlovarnővel, Adeline Horsey de Horseyval kötött házassága sem.

Most pedig az indiai felkelés mért újabb csapást az angolok önérzetére: a harmadik támadás a brit világuralom ellen. Abból is látható, hogy az angolok milyen biztosnak érezték a helyzetüket Indiában, hogy mindössze 34 000 főnyi európai katonaság parancsnoksága alatt állt a negyedmilliónyi bennszülött katona, akiket szipojoknak neveztek, s akik nem voltak valami hűségeseek angol vezéreikhez.

Az 1840-es évektől kezdve az angolok egyre jobban önkényeskedtek

Indiában. Az új keletű evangelizációs hitbuzgalom belföldön könyörtelen vallási reformokhoz vezetett külföldön; betiltották a thug szektát és az özvegyek máglyahalálát, s az indiaiak egyáltalán nem nézték jó szemmel, hogy az idegenek változtatni akarnak ősi vallási szokásaikon.

Amikor az angolok 1857-ben bevezették az új Enfield puskát, a töltények alaposan bezsírozva érkeztek a gyárból. A lőpor kiszabadításához le kellett harapni a töltények végét. A szipoj ezredeken az a hír járta, hogy a lövedékeket disznózsírral és marhafaggyúval kenik be, így akarják megszenségteleníteni a szipojokat, s rávenni őket, hogy áthágják kasztjuk törvényeit.

Az angol hatóságok késedelem nélkül cselekedtek.

1857 januárjában kiadták az utasítást, hogy csak az európai csapatok

kapjanak gyárilag zsírozott lövedékeket; a szipojok kenjék be maguk a saját töltényeiket növényi olajjal. Ám a józan rendelet elkésett: már nem tudta útját állni a közfelháborodásnak. Márciusra

megtörténtek az első szórványos incidensek, melyek során a szipojok lelőttek néhány angol tisztet. És májusban kitört a felkelés.

A szipojzendülés leghíresebb eseményére egy 150 000 lakosú Gangesz-parti városban, Kanpurban került sor. Mai szemmel úgy látjuk, Kanpur ostromában kikristályosodott mindaz, ami a Viktória kori Angliában magasztos és eszelős volt. Ezer brit polgár - köztük háromszáz gyerek és nő - tizennyolc napig állta az ostromot. Az életkörülmények "megcsúfoltak minden illendőséget és jó modort, s megbotránkoztatták a női természet... erényes tartózkodását". Az ostrom első

napjaiban mégis csodával határos természetességgel folytatódott a normális élet. A katonák pezsgőt ittak, és konzervheringet falatoztak. Gyerekek játszottak az ágyúk körül. Számos gyermek született, még egy esküvőt is tartottak, holott a város éjjel-nappal puska- és ágyútűz alatt állt.

Később csökkentették a fejadagot napi egyszeri étkezésre, és rövidesen lóhúst ettek, "jóllehet némely úrhölgyek nem tudták rászánni magukat e szokatlan táplálékra". A nők odaadták alsóneműjüket fojtásnak a puskákbá. "Kanpur úrhölgyei női ruházatuknak talán legnagyobb becsben tartott darabjait áldozák fel a hadianyag-ellátás javításának céljára..."

A helyzet egyre kilátástalanabb lett. Nem volt víz, csak egyetlen kútban a táboron kívül; ha a katonák vízért mentek, lelőtték őket. A nappali hőmérséklet megközelítette a hatvan

fokot. Többen belehaltak a napszúrásba. A holttesteket egy kiszáradt kútba dobták a tábor területén.

Június 12-én a két épület közül az egyik kigyulladt, és porig égett. Odaveszett minden gyógyszer és orvosi felszerelés. Az angolok mégis kitartottak, és visszavertek minden támadást.

Június 25-én a szipojok fegyverszünetet ajánlottak, és szabad elvonulást ígértek hajón Alláhábádba, amely százmérföldnyire volt a folyón lefelé. Az angolok elfogadták.

Az evakuáció június 27-én kezdődött meg. A negyven folyami hajóra felszálló angolokat a köréjük gyűlt fegyveres szipojok éber tekintete kísérte. Amint az utolsó angol hajóra szállt, a bennszülött matrózok a vízbe ugrottak. A szipojok tüzet nyitottak a még mindig kikötött hajókra.

Hamarosan minden hajó lángokban állt, s a folyó megtelt holttestekkel és fuldoklókkal. Indiai lovas katonák ugrattak a sekély vízbe, és szablyaikkal koncolták fel a túlélőket. Senki sem maradt életben.

A nőket és a gyerekeket egy part menti sárkunyhóba vitték, s néhány napig ott tartották a fullasztó hőségben. Aztán július 15-én néhány férfi - köztük több szakképzett hentes - szablyákkal meg késekkel felszerelve bement a házba, és mindenkit lemészárolt, az utolsó szálig. A megcsonkított holttesteket - bár "néhányban még volt némi élet" - egy közeli kútba dobálták, amely állítólag megtelt velük.

Odahaza az angolok "a testi erő és a keresztyéni gondolat összhangja" jegyében véres bosszúért üvöltöttek. A pillanat dühe magával ragadta még a Timest is, amely azt követelte, hogy "azon a helyen minden fán és minden

oromzaton egy zendülő holttestének kell lógnia". Az indiai lázadók úgy viselkedtek, "akár a pokol legmélyebb bugyraiból kimentő démonok", jelentette ki Lord Palmerston.

Egy ilyen pillanatban vajmi kevés érdeklődésre tarthatott számot a bűnöző, aki két teljes évvel korábban elkövetett bűnéért ült a vádlottak padján az Old Baileyben. De azért megjelent a napilapok belső oldalán néhány riport, amely érdekes felfedezésekkel szolgál Edward Pierce-ről.

Első ízben július 29-én állt a bíróság elé: "jó megjelenésű volt, elragadó, higgadt, elegáns és kissé nyers". Egyenletes, nyugodt hangon tette meg a vallomását, kijelentései azonban épp eléggé vérlázítóak voltak. Mr. Fowlert úgy emlegette, hogy az a "szifiliszes tökfilkó", Mr. Trentet, hogy "vén agyalágyult". Ezt hallva az ügyész

megkérdezte a vádlottat, mi a véleménye Mr. Harranbyról, aki letartóztatta őt. - Felfuvalkodott piperkőc, annyi esze sincs, mint egy iskolás gyerekek - jelentette ki Pierce, amitől a bíróságnak elállt a lélegzete, hisz látták, hogy a karzaton ülő Mr. Harranby mélyen elvörösödik a dühtől, és homlokán kidagadnak az erek.

Pierce viselkedése meghökkentőbb volt még a szavainál is: "magasan hordta az orrát, fölöttébb büszkének mutatkozott, megbánásnak semmi jelét nem adta, lel kifur dalásnak nyomát sem lehetett érezni rajta". Sőt, mintha el lett volna ragadtatva a saját agyafúrtságától, amint lépésről lépésre előadta, hogyan valósította meg a tervét.

- Olybá tűnik - jegyezte meg az Evening Standard -, mintha érthetetlen módon még örömet is lelné a saját tetteiben.

Ugyanilyen örömmel ecsetelte a többi tanú gyarlóságait, akik a maguk részéről nem szívesen tettek vallomást. Mr. Trent idegességében mindent összekevert, és iszonyúan feszengett az elmondandók miatt ("meg is volt rá minden oka" - méltatlankodott az egyik felháborodott néző), Mr. Fowler pedig olyan halkan számolt be a történetekről, hogy az ügyésznek minduntalan rá kellett szólnia: beszéljen hangosabban.

Pierce vallomásának akadt néhány megdöbbenő részlete. Az egyik a következő eszmecsere a kihallgatás harmadik napján:

- Mr. Pierce, ismer ön egy Barlow nevű konfliskocsist?
- Ismerek.
- Meg tudja mondani, jelenleg hol tartózkodik?
- Nem.

- Meg tudná mondani, mikor látta őt legutóbb?

-Igen.

- Legyen szíves.

- Hat nappal ezelőtt, amikor bejött hozzám Coldbath Fieldsbe.

(Ezen a ponton általános morajlás támadt a tárgyalóteremben; a bíró kalapácsával kopogott, és csendet követelt.)

- Ezt eddig miért nem mondta, Mr. Pierce?

- Nem kérdezték.

- Miről beszélgetett ezzel a Barlow-val?

- A szökésemről.

- Tehát ha jól értem, ön meg kíván szökni annak az embernek a segítségével.

- Ez maradjon inkább meglepetés - jelentette ki Pierce hűvösen.

A tárgyalóteremben nagy volt a megdöbbenés, az újságok leplezetlen felháborodással számoltak be az

esetről: "Orcátlan, gátlástalan, ördögien alávaló gazember" - írta az Evening Standard. A lehető legsúlyosabb büntetést követelték. Pierce nyugalma azonban rendíthetetlen volt. Változatlanul közönyös maradt, és vérlázító kijelentéseket tett. Augusztus 1-jén mellesleg megjegyezte Mr. Fowlerről, hogy "akkora szamár, mint Mr. Brudenell".

Az ügyész nem engedte el a megjegyzést a füle mellett.

- Lord Cardiganre gondol? - kérdezte tüstént.

- Mr. James Brudenellről beszélek.

- Ő valójában Lord Cardigan, nemde?

- Nevezze, aminek akarja, nekem csak Mr. Brudenell marad.

- Ön becsületébe gázol egy főrendnek, a lovashadsereg főparancsnokának.

- Egy bolondnak nem lehet a becsületébe gázolni - jelentette ki Pierce szokott lelki nyugalmával.

- Uram, szeretném emlékeztetni arra, hogy önt aljas bűncselekménnyel vádolják.

- Én nem öltem meg senkit - válaszolta Pierce -, de ha én okoztam volna bűnös ostobaságommal ötszáz angol halálát, engem haladéktalanul fölakasztottak volna.

Ezt az eszmecserét nem nagyon adták közre az újságok, mert attól tartottak, hogy Lord Cardigan rágalmazási pert indít. Meg aztán egyéb oka is volt: Pierce annak a társadalmi rendszemnek az alapjait dőngette vallomásában, melyet akkor már amúgy is veszélyeztetettnek láttak. Egy szó, mint száz, a bűnözők nagymesterét már senki sem tartotta szórakoztatónak.

Pierce különben sem versenyezhetett a történetekkel, melyekben eszelős tekintetű "niggerek" - mert így emlegették őket - rontanak be egy nőikkel és gyerekekkel teli szobába, megerőszakolják és lemészárolják az asszonyokat, fölkoncolják a síró kisdedeket, és "tobzódnak a vérfagyasztó pogány atavizmus gyalázatosságaiban".

52. FEJEZET

A történet vége

Pierce augusztus 2-án folytatta a tanúvallomását. Az ügyész, aki tudta, mennyire megdöbbenette a nagyközönséget a mesterbűnöző hűvös viselkedése és az, hogy semmi jelét nem mutatja a büntudatnak, megnyitotta a kihallgatás utolsó szakaszát.

- Mr. Pierce - húzta ki magát -, Mr. Pierce, egyenesen megkérdezem öntől: soha nem érezte, egyetlen pillanatra sem, hogy helytelen, amit művel, nem látta át, hogy viselkedésével megszegi a törvényt, nem voltak erkölcsi kételyei ezeknek a súlyos bűncselekményeknek a végrehajtása során?

- Nem értem a kérdést - mondta Pierce.

- Nos, azt hiszem, valóban nem érti - nevette el magát halkan az ügyész a beszámolóok szerint. - Magára van írva. Ekkor a bíró megköszörülte a torkát, és az alábbi beszédet idézte a vádlotthoz a bírói székből:

- Uram - mondotta őlordsága -, a jogtudomány közismert alapigazsága, hogy az emberek törvényeket alkotnak, és hogy e törvényeknek a civilizált emberiség több mint kétezer éves hagyomány szellemében hajlandó

alávetni magát, a társadalom egészének érdekében. Mert csak a törvényesség betartása emelhet ki egy civilizációt a fajtalankodó barbárság mocskából. Ezt mutatja az emberi faj teljes története, és ezt örökítjük tovább a nevelés során... Ami pedig az indítékait illeti, uram, megkérdezem öntől: mi készítette arra, hogy kitervelje, előkészítse és véghezvigye ezt az aljas és felháborító bűncselekményt?

- Kellett a pénz - vont vállat Pierce.

Miután Pierce vallomást tett, két markos, fegyveres őr megbilincselte, és kivezette a tárgyalóteremből. Távozóban elhaladt Mr. Harranby mellett.

- Jó napot, Mr. Pierce - köszönt rá Mr. Harranby.

- Jó napot - felelte Pierce.

A rabot kivezették az Old Bailey hátsó kapuján az ott várakozó rendőrökcsihoz, amely majd Coldbath

Fieldsbe szállítja. Népes csődület gyűlt össze a bíróság épületének lépcsőjén. A rendőrök félrelökték a bámészkodókat, akik üdvözléseket és szerencsekívánatokat kiabáltak Pierce-nek. Egy ragyás öreg szajha kiugrott a tömegből, és szerét ejtette, hogy szájon csókolja a foglyot, bár egy pillanat múlva elrángatták onnan a rendőrök.

A feltételezések szerint ez a szajha valójában Miss Miriam volt, és amikor megcsókolta Pierce-t, átadta neki a kulcsokat a bilincshez, ám ezt senki sem tudja biztosan. Az azonban kétségtelen, hogy amikor a rendőrkocsi két órét eszméletlenre verve megtalálta egy csatornában a Bow Street közelében, egyikük sem tudta felidézni Pierce szökésének részleteit. Csak a konfliskocsis külsejére emlékeztek: erőszakos, brutális ember,

mondták, ronda fehér sebhely húzódik keresztben a homlokán.

A rendőrökcsit később megtalálták egy hampsteadi telken. Sem Pierce, sem a konfliskocsis nem került rendőrkézre soha. Az újságok homályos beszámolókat közöltek a szökésről, és megemlítették: a hatóságok kevés hajlandóságot mutattak arra, hogy részletes tájékoztatással szolgáljanak az ügyben.

Szeptemberben az angolok visszafoglalták Kanpun. Foglyokat nem ejtettek, áldozataikat elégették, felakasztották és kibelegzték. Amikor ráakadtak a véráztatta épületre, az asszonyok meg gyerekek lemészárlásának színhelyére, fölnyalatták a földjét a bennszülöttekkel, mielőtt felakasztották volna őket. Aztán folytatták a hadjáratot: úgy söpörtek végig az országon, akár "az ördög fürgetege".

Napi hatvan mérföldet meneteltek, egész falvakat égettek föl, s lemészárolták minden lakosukat; a zendülőket az ágyúk csőtorkolatához kötötték, úgy tépték darabokra. A szipojzendülést még az év vége előtt elfojtották.

1857 augusztusában a vasúti őr, Burgess a fia betegségével járó megpróbáltatásokra hivatkozott, mint amelyek annyira megrontották erkölcsi érzékét, hogy bűnözők cinkosává lett. Mindössze két évre ítélték; büntetését a Marshalsea börtönben kellett letöltenie, ahol még azon a télen elvitte a kolera.

A mackós Robert Agar deportálták Ausztráliába a Nagy Vonatrablásban játszott szerepéért. Gazdag emberként halt meg az új-dél-walesi Sydney városában 1902-ben. Unokája, Henry L. Agar 1938-tól 1941-ig Sydney polgármestere volt.

Mr. Harranby 1879-ben hunyt el: fejbe rúgta a ló, amelyet megkorbácsolt. Helyettese, Sharp került a Yard élére, aki 1919-ben dédnagyapaként halt meg. Büszke rá, hogy egyik gyereke sem ment rendőrnek, mondta állítólag. Mr. Trentet tüdőbaj vitte el 1857-ben; lánya, Elizabeth 1858-ban feleségül ment Sir Percival Harlow-hoz, és négy gyereket szült neki. Mr. Trent felesége botrányosan élt férje halála után; mire 1884-ben elvitte a tüdőgyulladás, saját bevallása szerint "több szeretője volt, mint annak a Bernhardtnak". Henry Fowler "ismeretlen okból" hunyt el 1858-ban.

A Délkeleti Vasúttársaság, amely megelégette a London Bridge pályaudvar szegényes szolgáltatásait, két új pályaudvart épített a járatainak: a Cannon Street-it a híres boltívekkel, s röviddel később a Blackfriars pályaudvart.

Pierce, Barlow és a titokzatos Miss Miriam többé nem hallatott magáról. 1862-ben az a hír járta, hogy Párizsban látták őket. 1868-ban állítólag New Yorkban éltek "fényűző pompa közepette". Egyik hír sem nyert megerősítést.

A Nagy Vonatrablás során eltűnt pénz soha nem került elő.